

Transcript interview 1

Interviewer (I): Allereerst bedankt dat ik je mag interviewen.

Respondent (R): Ja, wat misschien wel aardig is om nog even te vertellen is dat ik hiervoor 18 jaar bij NRC heb gewerkt en nu sinds december zit ik bij het AD, of ja, het RD eigenlijk, het Rotterdams Dagblad. Ik kan daarom ook nu wel wat verschillen merken, wat opmerkelijke verschillen.

I: Oh, daar ben ik erg benieuwd naar.

R: Ja, dat dacht ik al

I: Wat moet ik me bij die verschillen voorstellen?

R: Nou, je merkt toch vooral dat de statuur en de uitstraling van NRC Handelsblad, dat wist ik wel, maar nu merk ik het in de praktijk meer dan ooit, die is gewoon groot. Dat betekent ook dat spindoctors en voorlichters en al die wijsneuzen, communicatiewerknemers als ik ze even zo mag noemen. Dat klinkt een beetje oneerbiedig maar je begrijpt wat ik bedoel. Zij spelen daar ook op in. Ik merk dat ik bij het RD toch net iets harder moet lopen dan destijds bij NRC om te zorgen dat wij [de informatie] ook als eerste hebben. Zij [spindoctors en voorlichters] denken dan “ja, het is maar het Rotterdams Dagblad”, het bereik is wat minder groot. Maar tegelijkertijd, als je iets bij het Rotterdams Dagblad ‘pitcht’, om het afschuwelijke woord maar eens te gebruiken, dan zit je wel in het hart van je doelgroep. Maar goed, wat van groot belang is, vind ik, is dat je als journalist niet afhankelijk bent van die voorlichters. Maar je kunt ook niet zonder ze. Zo eerlijk moet ik ook zijn. En de kunst is om zo’n band op te bouwen dat beide goed beseffen wat elkaars rol is, en ik verwacht van een voorlichter dat hij of zij zich echt kan verplaatsen in de journalist en wat zijn of haar afwegingen zijn en wat zijn of haar [redactie]chef wil. Het is een spel, het is echt geven, nemen, duwen, trekken en af en toe ben je boos op elkaar. Dat hoort er ook bij. Maar ik moet zeggen, over het algemeen, heb ik wel het gevoel dat ik met de meeste voorlichters door één deur kan. Maar je moet jezelf vooral niet te slaafs opstellen.

I: Merk je ook verschillen tussen de redacties van NRC en het RD, bijvoorbeeld het aantal personen dat zich specifiek toespits op politiek?

R: Ik heb bij NRC Handelsblad vijf jaar lang alles geschreven over Rotterdam, en dat was dan de hele regio Rotterdam, niet alleen de stad. Als er in Dordrecht een keer een wethouder op omvallen stond, moest ik daar ook iets over schrijven. Het

was heel breed, van de strandrellen in Hoek van Holland tot en met het gekronkel hier op het stadhuis, tot de achterstandswijken op Zuid tot en met het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Rotterdam en hoe dat tot uiting kwam in de Rotterdamse haven. Dat was dus heel breed en dat moest ik in mijn eentje bestieren. Het was wel anders qua invalshoek. Alles wat ik voor NRC schreef, moest ook interessant en belangwekkend zijn voor mijn lezer in Emmen. Nu zit ik natuurlijk op een heel andere stoel. Nu is bijna alles interessant en ben ik echt alleen met de Rotterdamse verslaggeving bezig. Dat overigens niet wil zeggen dat andere hapklare brokjes voorbij komen dat ik die laat liggen. In principe zit ik nu met een collega op de Rotterdamse politiek, maar dat is breder dan de Coolsingel, maar gaat ook over de deelgemeente. Daarnaast zijn we ook vooral bezig met de haven, maar anderen met moord en doodslag, wil ik zelf niks mee te maken hebben overigens. NRC had natuurlijk wel een hele politieke redactie, maar ik maakte daar geen deel vanuit omdat ik alleen Rotterdam deed. Het moest wel landelijke betekenis hebben, dat wel.

I: Merkte je wel dat je makkelijker aan informatie kwam voor het NRC dan nu voor het RD?

R: Ja, dat is ook wat ik net zei, de naam NRC Handelsblad heeft toch wel een zekere kracht en uitstraling. Al is dat de laatste jaren wel een beetje aan slijtage onderhevig, mag ik constateren. Het is niet per se dat het moeilijker is en dat het toen makkelijker was, maar ik kon bij NRC vooral makkelijker 'nee' zeggen, want nee het is niet interessant voor mijn lezer in Deventer. Maar nu is bijna alles wat speelt en leeft interessant, dus ik heb gewoon meer met ze van doen. Toen kon ik veel autonomer optreden en zeggen 'geef dat maar aan die en die want ik ben toch niet geïnteresseerd'. Ik hoop het wel een en ander te veranderen bij het Rotterdams Dagblad. Het RD is bijvoorbeeld heel gefixeerd op wat [RTV] Rijnmond brengt. Daar word ik doodziek van. Met alle respect, Rijnmond is hoofdklasse amateurs en ik vind dat wij bij RD Eredivisie spelen. Dus ik vind dat wij niet moeten zeggen van 'Oh god, nu heeft Rijnmond iets eerder dan wij', dan schieten sommige collega's totaal in paniek. Dan denk ik joh waar maak je je nou druk om.

I: Merk je dat dat steeds belangrijker wordt, dat media iets oppikken omdat er elders al iets over geschreven is?

R: Ja, ja absoluut. Het is juist de kunst om die verleiding te weerstaan. Ik zal je een voorbeeld geven, een recent voorbeeld van een week geleden. Toen kwam de Rotterdamse Jongerenraad met een 'alarterend' rapport, alarterend tussen

haakjes, over de seksuele moraal onder jongeren. Tussen de 1000 en 10.000 jongeren zou zich met enige regelmaat schuldig maken aan ruil-seks en dan hebben we het over kinderen in de leeftijd van 12 tot 16. En dat was gebaseerd, kon je op de eerste pagina lezen, op gesprekken met 46 jongeren, van wie de meerderheid, dat stond er ook nog bij, het 'van horen zeggen' had. Dus ik las dat, en dacht dit is een flut-onderzoek, daar gaan wij niks mee doen. Maar collega's waren het daar niet mee eens en het CDA in Rotterdam had er al vragen over gesteld. Collega's zeiden 'ja Rijnmond gaat hier ook vast mee komen' dus ik zei 'ja nou en?'. Als Rijnmond zich hiermee wil diskwalificeren moeten ze dat zelf weten, maar dat doen wij niet. Wij kijken inhoudelijk naar de waarde van dit rapport, een flut-rapport dus, en de Rotterdamse Jongerenraad verkeert ook een beetje in doodsnood dus die probeerde hun eigen bestaan op te vrolijken door met een alarmerend rapport te komen. Dit mijn grote verbijstering kwam De Volkskrant er op zaterdag mee, op pagina twee openden ze er mee. Toen dacht ik 'Jezus, jongens, het begint toch wel heel erg te worden'. Maar ja, zonder mezelf groter te maken dan ik ben, ik ben ook maar een boerenlul, maar ik ben wel gehaald door het AD om juist af en toe nee te zeggen en de verleiding van die hijgerigheid te weerstaan. Want dat is wel een hele grote ziekte hoor, in de Nederlandse geschreven pers. Natuurlijk ook door internet, maar het is de kunst om het hoofd koel te houden. Zo'n Rotterdamse Jongerenraad moet doen wat ze willen, maar dat hoeft niet te betekenen dat wij er als een blind paard achteraan hoeven te hollen. Maar nog zo'n voorbeeld. Op het stadhuis zien ze dan van "hey, het Rotterdams Dagblad doet er niks mee", daar krijg je vragen over van waarom hebben jullie dat niet gedaan? Nou, antwoord, omdat het een flut rapport is in onze ogen. Maar zo werkt het dan ook weer. Zo kweek je krediet.

I: Wie zijn dan de mensen die dat aan jullie vragen?

R: De wethouder, onder wiens portefeuille dit thema valt. In dit geval Hugo de Jonghe van Jeugd & Gezin. En dan 'scoor' je punten, dat zeg ik ook tussen haakjes, soms zit het ook in het niet publiceren, dat je ook op de rem gaat staan.

I: Kun je meer vertellen hoe jij aan je informatie komt uit de Rotterdamse politiek?

R: Bellen, praten, ik maak me er te vaak schuldig aan hoor, maar je moet er gewoon bij zijn. De mensen in de ogen kijken. Niet bellen en denken dat alles je maar komt aanwaaien. Je gezicht laten zien. Voordat ik over Rotterdam schreef voor NRC Handelsblad, heb ik 12 jaar over sport geschreven. Wat ik een mooi voorbeeld

vind, wat ik vaak geef aan jongere collega's die hiernaar vragen, laat als sportjournalist ook je gezicht zien tijdens een training. Niet alleen bij de wedstrijd, ook bij de training. Sporters en coaches zien dat, die waarderen dat, die gunnen jou vervolgens meer omdat je verder kijkt dan alleen de wedstrijd op zondag. Hij is op donderdag ook bij de training, ondanks dat het klote weer is en je zit te vernikkelen op de tribune. Dus dan kweek je ook goodwill, en dat krijg je vroeg of laat terug. Je moet investeren in je contacten. Dat is ook af en toe een kopje koffie met iemand drinken, af en toe een biertje met iemand drinken, ook aanschuiven bij een commissievergadering terwijl je weet dat er niks interessants op de agenda staat. Aboutaleb zei gisteren nog tegen mij, aan het einde van de raadsvergadering, 'wat goed dat je de hele rit hebt uitgezeten', dat had hij ook niet hoeven zeggen, maar het is hem wel opgevallen. Hij ziet me om 2 uur binnen komen en om half 8 pas weer weg gaan, terwijl ik ook om 5 uur weg had kunnen gaan, want waar ik voor kwam had ik toen al. Je moet investeren, zo simpel is het, dan krijg je het terug. Want mensen zien en waarderen dat.

I: Hoe kom je dan aan het nieuws om de krant mee te vullen? Kijk je bijvoorbeeld naar een agenda van een raadsvergadering om te kijken wat er besproken gaat worden, of ligt dat anders?

R: Nou, in principe moet wat er in de raadsvergadering gezegd wordt ons niet meer verrassen. Wij moeten van te voren weten wat er in de raad gebeurt. Als wij er door verrast worden, hebben we ons voorwerk niet goed gedaan. Wij moeten eigenlijk op donderdag ochtend al in de krant hebben wat ze 's middags gaan beslissen. Dat betekent dat je op woensdag al met alle fractievoorzitters hebben gesproken over hoe zij er in staan, wat er gaat gebeuren, wat er gevoelig ligt. Ja, natuurlijk zijn we soms wel eens verrast, maar dan zijn de raadsleden zelf ook verrast. Als iemand bijvoorbeeld emotioneler reageert dan verwacht was. En ja, verder, soms krijg je wel eens wat informatie opgestuurd. Bijvoorbeeld een brief naar de raadsleden, die krijg jij net wat eerder, maar dan mag je, en daar moet je je strikt aan houden, nog geen raadsleden bellen, want die krijgen die brief pas over twee uur. Maar jij hebt dan als journalist de tijd om hem vast helemaal te lezen en over twee uur, als zij hem ook hebben, dan kom je goed beslagen ten ijs.

I: Wat is voor jullie, qua nieuws uit de Rotterdamse raad, nieuwswaardig?

R: Lang niet alles is nieuwswaardig, integendeel. Je selecteert buitengewoon scherp. Zo heb ik gister de afweging gemaakt om iets te schrijven over een besluit

over moskee-internaten. Maar dat was een bevestiging van iets wat al eerder in een artikel was verschenen en waar wij al eerder melding over hadden gemaakt en we hadden weinig ruimte. Toen dacht ik, ik ga niet nog een berichtje maken over iets wat we al eerder gemeld hebben. Het is ook niet zo dat alles voor ons nieuwswaardig is.

I: Wat zijn dan belangrijkste selectiecriteria voor jullie?

R: Hoe bedoel je?

I: Nou, je neemt iets niet op als het een slecht rapport is, je neemt iets niet op als er al iets over geschreven is, maar wanneer neem je iets dan wel op?

R: Nou, dat is heel simpel. Gezond verstand. En als je twijfelt, met een collega of een chef overleggen, vragen wat hij denkt. Kijk, ik heb niet de wijsheid in pacht, ik twijfel dagelijks. Als ik niet zou twijfelen zou ik mijn werk niet goed doen. Maar toch, gezond verstand en intuïtief.

I: Je hebt dus geen checklist of zo

R: Nee, het is ook ervaring. Ik loop al een tijdje mee he.

I: Je zei net dat de relatie tussen jou en de voorlichters over het algemeen goed is, maar soms is er ook wel ruzie. Kun je daar iets meer over vertellen?

R: Nou, de ruzie kwam voort uit een woordvoerder die niet zo netjes tegen een van mijn collega's is geweest, daar spring ik dan voor in de bres. Ik vind dat je zo niet met elkaar omgaat en daar kon hij zich ook wel in vinden. Daarnaast vond ik hem heel inflexibel naar ons toe. Hij was vooral gericht op landelijke exposure en kijk, dat mag, maar speel het spel dan fair. Ga je niet in allerlei bochten wringen en mij de les lezen over hoe het daar op het stadhuis werkt. Zeg dan gewoon van wij hebben er belang bij dat het morgen in Trouw staat, want daar zit het lezerspubliek van mijn wethouder. Dan ben je helder en duidelijk en dan respecteer ik dat ook. Ik ga binnenkort even een herstel-biertje met hem drinken. Dat hoort er bij en we kunnen er nu wel weer om lachen. In de ideale wereld zouden er geen voorlichters zijn. Daarmee doe ik ze ook enigszins te kort, want het is af en toe ook lekker om even wat te kunnen checken. Bijvoorbeeld om even snel wat cijfers te achterhalen. Het heeft ook voordelen voor ons, laat ik daar eerlijk in zijn. Maar laat ik het zo zeggen, ik hou niet van voorlichters die te strak in de regie zitten en je het idee geven dat je slechts een doorgeefluik bent. Dan voel ik me al snel in mijn beroepseer aangetast. Ik ben geen doorgeefluik. Ik zal dat ook nimmer worden. Maar dat zij mij gaan dicteren hoe ik mijn stukken moet opbouwen, wat er in moet staan en dan ook nog eens gaan eisen dat ze het mogen inzien. Dat stellen ze dan niet in de vragende

vorm maar in de bevelende vorm. Dan vertel ik altijd hoe ik mijn eigen kinderen opvoed. Dat ze namelijk eerst altijd iets netjes moeten vragen. Vaak blijft het dan stil aan de andere kant van de lijn, maar als je het niet eens netjes kunt vragen, dan houdt het voor mij al snel op. Ik laat me niet als een of ander kind van 8 zo toespreken. Goed, dan mis ik maar eens wat, prima. Maar als dat de prijs is die ik moet betalen, graag. Wij lopen niet aan de lijn van de voorlichters, integendeel.

I: Zou ik het dan zo mogen stellen dat je de journalistiek als waakhond ziet van de democratie?

R: Dat klinkt heel verheven, maar zo is het wel. Je ziet, en dat is heel tragisch en heel slecht, dat onder druk van de bezuinigingen, de crisis en de opkomst van internet er een enorme kaalslag heeft plaatsgevonden in krantenland. Er zijn meer gemeentes in Nederland waar de politiek niet meer wordt gecontroleerd door een lokale journalist dan gemeentes waar dat wel gebeurt.

I: Zijn dat met name de kleinere gemeentes?

R: Ja, maar je moet ook denken aan bijvoorbeeld een stad als Emmen. Daar zit geen verslaggever meer van de lokale krant. Het moet net zo uit komen met het programma van de lokale krant of televisiezender. Is er bijvoorbeeld een uitslaande brand, dan gaan ze daar heen. En dan laten ze de raadsvergadering maar even zitten. Het is buitengewoon zorgwekkend. Ik geef toe, die raadsvergaderingen zijn niet altijd even boeiend, ik prijs mezelf gelukkig dat ik in Rotterdam zit, dat geef ik ook toe. Al is deze raadsperiode aanzienlijk minder enerverend dan de vorige. Daar zaten meer karakters in, zal ik maar zeggen, met mensen als Marco Pastoors. Dit is wat braver. Maar goed, heeft ook met de tijd te maken. Onder druk van de bezuinigingen kan er ook niet veel. Dan kan je wel een grote mond hebben, maar er moet toch gewoon bezuinigd worden. Er is weinig ruimte voor leuke dingen. Iedereen ziet dat het onvermijdelijk is dat er bezuinigd moet worden.

I: Je gaf net het voorbeeld van Emmen. Denk je dat het voor de lokale journalisten die minder tijd hebben, het verleidelijk wordt om te grijpen naar persberichten?

R: Dat is niet alleen lokaal, ik weet niet de precieze cijfers, maar het is mijn stellige overtuiging dat er meer woordvoerders en communicatieadviseurs werkzaam zijn dan dat er journalisten werkzaam zijn. Ik weet niet hoe de verhoudingen hier liggen. Maar als je weet dat een gemeente als IJsselmonde al drie perswoordvoerders in dienst had, dan zijn we helemaal gek geworden met z'n allen.

Die moeten zichzelf ook in stand houden, dus je wordt bedolven onder de persberichtjes die nergens over gaan. Anderzijds denk ik dat met name bij het Rotterdams Dagblad, wij hebben ook een wijkpagina en die moet ook vol. Daarvoor zijn die berichtjes weer heel handig. Maar heeft het iets met journalistiek te maken? Nee, het heeft niks met journalistiek te maken. Dan ben je een doorgeefluik. Ik zou willen dat het niet zo was. De gouden tijden waren toch wel de jaren '90, maar die bestaan niet meer.

I: Wat bedoel je met de gouden tijden?

R: Dat de oplagecijfers alleen maar om hoog gingen. Nu gaan ze alleen nog maar naar beneden.

I: Zijn er volgens jou ook meer woordvoerders bijgekomen de afgelopen jaren?

R: Ja. Dat komt omdat er veel media zijn bijgekomen. Met name in de audiovisuele media. Het 'gevaar' komt voor de gezagsdrager nu dus uit meerdere hoeken. Dus wat doet zo'n gezagsdrager, die tuigt zijn verdedigingslinie op. Steeds meer woordvoerders en adviseurs die om hem heen te staan. De grootste nachtmerrie voor elke gezagsdrager in Nederland is het beroemde interview met mevrouw Vogelaar twee jaar geleden in PowNews. Dat is natuurlijk het schoolvoorbeeld van hoe het niet moet. Het kan je letterlijk maken en breken. Daar heb ik als journalist wel last van. Die verdedigingslinie is niet alleen om die audiovisuele jongens op afstand te houden, maar ik heb daar ook last van. En sowieso mogen we in Nederland geen fouten meer maken. Iedereen wil alles teruglezen. "Kun je me van te voren even toesturen wat je er van hebt gemaakt?", vragen ze dan. Dan denk ik "Joh, je weet toch wat je net tegen mij hebt gezegd?". Denken ze soms dat ik mijn vak niet versta. Ik word er gek van. Het zegt iets over de angst van mensen. De pers wordt de vijand. Dat is de laatste jaren alleen maar erger geworden. De angst. Ik heb er wel een leuk voorbeeld bij trouwens. Een van de wethouders heeft het interview met mijn collega Marjolein gedaan, dat nog even ingezien en een en ander aangepast. Dat ging over vrouwen moeten niet zo zeuren, vrouwen moeten werken, vrouwen moeten niet zo 'mutsen', zei ze. Dat stond er ook boven. Wat gebeurt er: daarna wordt er een spin ingezet met als strekking dat de journalist het verkeerd heeft opgeschreven. Dus ik heb ze daar op aangesproken, want ze heeft het nota bene zelf ingezien. Sindsdien piept ze wel weer een toontje lager. Maar dan denk ik, joh, nee, laat ik maar niet zeggen wat ik daar echt van denk.

Het zegt veel over mevrouw Louwers, mag ik het daarbij houden? Met afstand de zwakste schakel in het college. Dat mag je best opschrijven.

I: Gebeurt het wel vaker, dat er achteraf zo'n rel ontstaat?

R: Nou, het gekke was hier, ze heeft het echt zo gezegd. Maar dan staat er commotie over zo'n uitspraak en dan pakken ze het geweer. Wie schieten ze neer? De boodschapper. Dan heeft ze een grote mond en bij de eerste de beste gemeenteraad blijkt dat ze dat ze zelf haar mond niet meer open trekt. Daar heb ik haar op Twitter nog mee zitten pesten trouwens.

I: Dat heb ik gezien, ja. Even kijken. Volgens mij hebben we de belangrijkste thema's van mijn onderzoek zo behandeld. Hartelijk bedankt voor je tijd.

R: Graag gedaan.

Transcript interview 2

Respondent (R): Ik wil vast mijn excuses aanbieden dat ik niet heel veel tijd voor je heb helaas, ik zit nog met een deadline en verwacht elk moment een belangrijk telefoontje.

Interviewer (I): Ok, dat is jammer. Dan zal ik proberen om de belangrijkste thema's zo snel mogelijk te behandelen. Mag ik je achteraf nog mailen als ik aan de hand van het interview nog vragen heb?

R: Ja hoor, dat is geen probleem.

I: Ok, fijn, dankjewel. Eh, ten eerste was ik benieuwd naar hoe de situatie bij jullie op de redactie is, met hoeveel mensen je daar zit en hoeveel mensen zich met politiek bezighouden

R: Wij zitten hier met zeven redacteuren in totaal, ik zeg in totaal want eigenlijk is zijn het er acht, maar omdat er twee mensen parttime werken die samen een fte zijn, hou ik het op zeven. En dan is er altijd iemand die avonddienst heeft, die eigenlijk rond deze tijd [14:00 uur] binnenkomt en niet helemaal volledig meedraait. Ik ben eigenlijk de enige die fulltime op politiek zit, maar er is nog iemand die officieel voor een halve fte op politiek zit. Wat op zich, zou je kunnen denken, nog weinig is want onze programma's zijn sommige dagen grotendeels politiek getint. Soms zelfs bijna zeventig procent, zou ik zeggen. Vaak is dat op dinsdag, dan is ook het vragenuurtje, en op donderdag vaak ook.

I: Dat is inderdaad best veel. Dat regel jij dan dus voornamelijk in je eentje?

R: Ja, maar soms krijg ik ook wel hulp hoor van een collega. Net zoals vandaag, het politiek verhaal waarvoor ik de deadline heb, dat maak ik wel samen met mijn collega. Daar zit hij nu ook aan te werken

I: Waar gaat dat verhaal over?

R: Nou, staatssecretaris Teeven, dat hij sterk gaat bezuinigen op de gevangenen, daar werkt hij nu aan door. Dus het is niet echt zo dat ik het allemaal alleen doe.

I: Je geeft net het voorbeeld van het verhaal over de bezuinigingen op de gevangenen, maar hoe kom jij dan aan je informatie om zo'n verhaal te maken?

- R:** Nou, dat doe ik eigenlijk op heel veel verschillende manieren. Het liefst wil je daar gewoon rondlopen en dat iedereen jou dingen vertelt waardoor je zelf nieuws kunt ontdekken. Zo zou ik ze het liefst willen maken, de verhalen. Dat is de ideale situatie. Zo zou ik het het liefst elke dag wel willen. Maar helaas werkt het in de praktijk anders. Er ontstaan bijvoorbeeld ook dingen. Bijvoorbeeld verhalen waarmee andere media mee zijn begonnen, waar wij dan weer onze hele eigen draai aan geven.
- I:** Kun je daar een voorbeeld van geven?
- R:** Ja, de zorgpremie bijvoorbeeld. Daar hebben heel veel redacties in eerste instantie overheen gelezen. Ja, de zorgpremie, je weet wel waar ik het over heb, dat die inkomensafhankelijk zou worden. Daar is RTL samen met de Telegraaf eigenlijk bovenop gedoken om uit te zoeken hoe dat precies zat. Daar hadden andere media eerst niet zoveel oog voor, maar daarna zijn ze er allemaal bovenop gedoken. Ik denk dat wij, als PowNews. Nou goed laat ik het zo stellen, ik wil onze rol niet groter maken dan dat hij is, RTL en de Telegraaf hebben er het meeste aan gewerkt, maar ik denk dat ook wij als PowNews hier een belangrijke bijdrage aan hebben geleverd. Ik geloof dat we daar wel een stuk of drie items over hebben gemaakt. Terwijl dat aanvankelijk dus helemaal niet onze eigen ontdekking was. Op zulke momenten lift je dan wel mee op dingen die in andere media verschijnen.
- I:** Dus je haalt je inspiratie dus ook uit verhalen die elders ontstaan?
- R:** Ja, dat klopt. Maar het liefst zo min mogelijk. Hoe minder hoe beter, wat dat betreft. Maar goed, ja, voor de rest, ja. Uhh. Ja een verhaal kan eigenlijk overal in zitten. Het kan in de kleine opmerkingen zitten die een Kamerlid maakt. Het kan ook in een tweet'je zitten. Twitter is wat dat betreft echt een onuitputtelijke bron trouwens van informatie voor iedereen die iets over Den Haag te weten wilt komen.
- I:** Maak je er zelf veel gebruik van, van Twitter?
- R:** Ja, ja heel veel eigenlijk. Ik heb het de hele dag door aanstaan en ik lees het de hele dag door. Ik ben zelf niet heel de dag aan het twitteren hoor. Soms doe ik twee tweetjes op een dag, en dan weer een paar dagen niet. Wat dat betreft gebruik ik het zelf niet per se veel om dingen te delen, maar wel om het te consumeren. Heel veel zelfs.
- I:** En behalve Twitter, waar haal je nog meer je informatie vandaan?

- R:** Nou, er zijn dan ook nog de spindoctors slash voorlichters, ik weet niet hoe groot je dat verschil nog kunt maken tussen die twee en of het bij jouw onderzoek een rol speelt, dat onderscheid. Maar die dingen bij je insteken. Bijvoorbeeld een verhaal over een andere partij. Oppositiepartijen die een verhaal hebben over een van de regeringspartijen of andersom. Partijen hebben daarnaast er nog wel eens belang bij om onderling dingen over elkaar te lekken en kwaad te spreken.
- I:** Waarover gaat dat dan en hoe werkt dat dan precies? Dan word jij opgebeld door iemand van de partij?
- R:** Ja of ik krijg een mailtje over een bepaald onderwerp. Maar vaak bel ik ook zelf hoor. Als ik ze [de voorlichters] dan bel en ik heb een prettig gesprek dan gaat dat soms ook wel vanzelf. Dat ze je een primeurtje gunnen. Maar het liefst spreek ik ze gewoon in het echt, dat werkt toch het beste.
- I:** Zit jij zelf ook veel in Den Haag?
- R:** Eigenlijk zit ik er te weinig hoor. Het streven is elke week één dag, wat eigenlijk een beetje het omgekeerde is van wat andere redacties hebben, want die hebben eigenlijk maar een dag dat ze op de moeder-redactie zitten en de rest van de dagen juist wel in Den Haag doorbrengen. En zelfs die ene dag, omdat we zo'n kleine redactie hebben, ik moet eerlijk zeggen dat ik daar niet elke week aan kom. Wij hebben dagen dat er voetbal is hebben wij geen uitzending. Champions League voetbal is dat. Dan heb ik wel de mogelijkheid op een dinsdag en woensdag naar Den Haag te gaan.
- I:** En op die dagen onderhoud je zelf contact met de spindoctors of voorlichters, of hoe zou jij ze eigenlijk zelf willen noemen?
- R:** Nou, ze bestaan alle twee, dat voorop gesteld. Maar sommigen doen een beetje van allebei. Het verschil ligt toch wel in het proactief benaderen, spindoctors zijn misschien nog wat agressiever. Maar inderdaad, op die dagen dat ik in Den Haag ben ga ik dan bij ze langs, koffie drinken. Of soms juist buiten de Kamer om een borrel drinken.
- I:** En hoe zou je jouw relatie met de voorlichters en spindoctors omschrijven
- R:** Ja, dat wisselt natuurlijk.
- I:** Ja?
- R:** Ja, ik bedoel ik ga op dit moment inhoudelijk heel goed om met de mensen van de oppositie.

I: Hoe komt dat?

R: Ja, dat is natuurlijk interessanter. Op die manier kunnen we samen op beleid van de regering schieten, om het zo maar te noemen. Er is niet echt iemand waarmee ik niet goed ben. Alleen ja, dat zal wel met alles zijn denk ik, met de een heb je een veel betere klik dan met de ander. En natuurlijk ook het feit dat ons programma vrij uitgesproken is wekt nog wel eens wat irritatie op. De meer conservatieve partijen in de Kamer hebben daar soms wel moeite mee. Alhoewel, dat is ook niet helemaal waar moet ik zeggen. Want juist bij de SGP heb ik heel goed contact met de voorlichter. En die is ook fan van ons programma, althans, dat zegt hij altijd. Maar eh, maar goed, PowNews is uitgesproken en niet iedereen waardeert dat op dezelfde manier.

I: Ja, dat snap ik. Ik ben toch nog wel benieuwd naar het proces van hoe een item wordt gemaakt. Want dat begint met een tweet of een telefoontje, maar hoe ga je dan verder?

R: Ja, god, dat verschilt gewoon. Sommige dingen zijn echt agendajournalistiek. Net als die PVV-verzetstour, dat wist ik al wel een week dat dat zou gaan gebeuren. En dan gaat het gewoon om het bedenken van een creatieve invalshoek. Maar er is bijvoorbeeld nu een Kamerlid die mij informatie heeft doorgespeeld over hoe andere Kamerleden, ja, ik hou dit even heel algemeen hoor want ik mag er niet teveel over kwijt. Hoe die Kamerleden frauderen met geld. Subsidies die ze als partij krijgen. Dan is het eerst een kwestie van het er over hebben, dan stuurt hij stukken, dan ga ik dat uitzoeken. En dan is dat traject weer heel anders. Dan is het niet zo van "oh, we weten dat er een evenement is waar we morgen bij willen zijn, waar we een drie minuten item van gaan maken en waarvan het een kwestie is om als verslaggever goed beslagen ten ijs te komen.

I: Dan hou jij je verder bezig met het uitzoeken van de achtergrondinformatie?

R: Ja, net als bijvoorbeeld bij een PVV item. Als hij naar Spijkenisse gaat, dan zoek ik eerst uit waarom hij daarheen gaat. Ja, dat heb ik dan wel binnen een minuut door, want daar zit zijn achterban. Dan ga je nadenken over het gegeven dat alle Kamerleden die daar staan te flyeren, op dat moment niet aan het werk zijn in de Kamer en bij de debatten, waardoor ze daar dus niet de belangen kunnen verdedigen voor de kiezer waar ze eigenlijk door zijn gekozen. En dan overleg je met de verslaggever, in dit geval was dat geloof ik

Rutger, wat een beetje de rode draad moet worden. Er zijn andere voorbeelden waarbij je een nieuwsverhaal hebt, waarbij je samenwerkt met de beleidsmedewerkers van de Kamerleden. Maar kijk, er zijn bij ons veel minder uitgebreide voorgesprekken dan bij andere media. En als we die al hebben, dan nog kan het in ons programma nog een hele andere kant op gaan. Want het is niet de stijl van PowNews om zich aan een vast format te houden. Kijk, als iemand mij een nieuwtje gunt dan is dat prima, maar ik heb zelden dat ik dan in Den Haag kan vertellen wat de vijf vragen zijn die Rutger gaat stellen. Ik weet dat dat bij andere media soms wel wel gebeurt.

I: Bedoel je dat er dan van te voren vragen worden opgestuurd?

R: Nee, nee dat nou ook weer niet. Maar ik weet wel dat het bij sommige media wel van de voren wordt afgetikt waar ze het over gaan hebben. Dat doen wij niet. Desondanks vinden spindoctors en voorlichters ons nu al minder eng, denk ik althans. Ze zijn er al 2,5 jaar aan gewend inmiddels. Maar ze vonden dat wel eng ja. Maar ja, ten eerste doen wij het ook wel anders. Als ze bij ons zeggen dat ze ons niet te woord willen staan, dan gaan wij alsnog met draaiende camera op iemand af. Daar moeten die voorlichters natuurlijk niks van hebben, dat ze de hele regie uit handen moeten geven.

I: Ok, je merkt dus dat de voorlichters nu minder bang zijn en meer aan jullie gewend zijn geraakt.

R: Ja, nou, dat ligt er een beetje aan welke voorlichters. Maar er zijn wel mensen [voorlichters] die ook heel goed zien dat een optreden in ons programma juist ook de voordelen van zijn. Wij hebben namelijk een vrij specifieke kijkersgroep. Dat zijn voornamelijk jonge hogeropgeleide mannen die, zo blijkt uit onze kijkersonderzoeken, voornamelijk VVD en D66 stemmen. Die de hele dag al online nieuws hebben geconsumeerd en niet meer 's avonds nog een keer een herhaling van dat nieuws willen zien, maar juist iets anders. Dat is wel interessant voor de voorlichters. Als dat je doelgroep is die je als partij wil bereiken, en die je niet makkelijk via andere kanalen bereikt. Dan is een optreden ons programma natuurlijk erg handig.

I: Hoe bepaal jij welke items er uiteindelijk in de uitzending komen?

R: Dat bepaal ik niet alleen. Dat bepaalt onze samensteller, wat je in de schrijvende journalistiek de eindredacteur zou noemen, en dat bepaal ik met de presentator, Dominique [Weesie], die speelt bij ons ook een grote rol en

met de verslaggever die het item gaat maken. Als ik iets heel leuk vind, maar de verslaggever niet, dan komt het er vaker niet dan wel.

I: Dus jullie bepalen het gezamenlijk, maar zij hebben het laatste woord?

R: Ja ik ga 's ochtends naar de vergadering met ideeën. Sommige dingen staan al. Ik weet bijvoorbeeld nu al dat we morgen naar de ledendag van de 50 plus partij willen. Maar andere dingen ontstaan ook op de dag zelf. Dat ik 's ochtends iets zie waarvan ik denk 'hier moeten we écht wat mee'.

I: En heb je dan bepaalde selectiecriteria van waar dat dan aan moet voldoen? Of is dat intuïtief?

R: Hm, nou ja, dat is wel eigenlijk op gevoel. Maar niet allen op het gevoel van mij, maar ook op dat van de andere personen die ik net noemde. En je weet natuurlijk wat er in ons programma past.

I: Kun je nog wat meer vertellen over de personen die jou benaderen met informatie voor jullie programma?

R: Nou, het zijn inderdaad vaak de voorlichters, maar bij ons programma eigenlijk ook opvallend vaak Kamerleden zelf. En dat is voor ons echt veel interessanter eigenlijk. Ik merk wel dat nu ik er wat langer zit, maar dat contacten met de Kamerleden zelf echt het meest waardevol is. Maar goed, kijk met alle antwoorden die ik geef moet ik er wel bij zeggen dat het heel erg verschilt per partij. Bijvoorbeeld bij de PVV is het echt heel apart georganiseerd. Dat heb je misschien van collega-journalisten van mij ook wel gehoord. Maar dat zou ik eigenlijk voorlichters willen noemen, maar secretaresses die telefoontjes van mij beantwoorden, mij vragen een mail te sturen, die mail doorsturen naar de grote baas en die beslist dan uiteindelijk of ze wel of niet ons verhaal willen meewerken. Dus dat is bijvoorbeeld al heel anders dan iemand van bijvoorbeeld bij de VVD. Daar zit de voorlichter wel vaak nog tussen. Daar wordt het veel minder gewaardeerd als je rechtstreeks met de Kamerleden contact op neemt, maar het kan wel. Maar bij de SP bijvoorbeeld zeggen ze vaak meteen 'Oh joh, hier heb je het nummer van die of die' en dan bel je gewoon zelf.

I: Voorlichters vinden het dus niet altijd fijn als je zelf gaat bellen? Heeft dat wel eens tot ruzie geleid?

R: Jazeker!

I: Kun je daar een voorbeeld van geven?

- R:** Uh, ja. Maar dat gaat ontstaat soms ook door andere zaken hoor. Dat mensen zich niet kunnen vinden in bepaalde vraagstelling, of het feit dat wij iemand aanschieten terwijl iemand heeft aangegeven niet aan het item mee te willen werken. Dan heb je ook nog de manier waarop het item wordt aangeschreven 's avonds tijdens de uitzending. De tekst die de presentator zegt in de uitzending is vaak ook iets waar voorlichters over kunnen vallen. Mwah, ruzie is misschien een groot woord misschien. Maar op professionele basis kun je wel een soort van ruzie hebben ja.
- I:** Wat ik me nog afvroeg. Je zei net dat je tweets politici of Kamerleden wel eens gebruikt als aanleiding om een item te maken. Heb je daar ook een voorbeeld bij?
- R:** Nou ja, ik denk dat het eigenlijk niet is voorgekomen dat er uit een tweet een heel item is gekomen, maar het is nog een overzichtelijker manier om meningen te peilen van Kamerleden. Het is sneller dan bellen. Om nog even terug te komen op het voorbeeld van Teeven over de bezuinigingen op het gevangeniswezen, dan kun je wel heel snel even zien per Kamerlid of per woordvoerder waar ze het meest boos over zijn, als ze in de oppositie zitten, of juist even een ochtendje niks zeggen als ze in de coalitie zitten. Maar soms ook echt hele kleine itempjes. Over ja, weet ik het, een Kamerlid die zijn arm heeft gebroken of de nieuwe Kamervoorzitter die veel kritiek krijgt omdat zij haar werk niet goed zou doen. Dan zie je irritatie van andere Kamerleden via Twitter.
- I:** En die irritatie kan voor jou dan een aanleiding zijn?
- R:** Ja nou goed, niet altijd hoor, want er is ook wel een partij heel erg fan van om de Kamervoorzitter in een kwaad daglicht te zetten. Nee maar ook gekke dingen die tijdens debatten gebeuren. Want ik volg zelf wel debatten, maar gewoon met een oortje in terwijl ik aan andere dingen werk. Maar dan mis je soms net iets cruciaals. Dan is het soms ook heel handig als je dan met de tijdscode op Twitter soms even iets terug kan zoeken wie precies wat en wat zien.
- I:** Dat is wel handig ja. Even iets anders. Jullie benaderen de politiek natuurlijk op een andere manier, maar merk je daardoor ook dat jij anders wordt benaderd door de voorlichters dan je collega's van andere media?

- R:** Ja, ik denk dat er heel verschillen zijn. Maar soms zijn die verschillen ook weer heel klein. Althans qua benadering van ons uit dan. Want soms maken we ook items die juist gaan over de achterkant van het politieke bedrijf, de politieke spelletjes die gespeeld worden en soms hebben wij een verhaal dat net zo inhoudelijk is als dat van een ander medium. Maar dan misschien op een iets jonger en provocerder toontje.
- I:** Maar voorlichters benaderen jullie niet meer zo erg met handschoentjes aan nu dat jullie er al 2,5 jaar zitten?
- R:** Nee hoor. Dat niet. Iedereen loopt al langer mee en is professioneel genoeg, ja, dat te weten en weten dat het belangrijk is om authentiek te zijn, maar dat moet je denk ik bij elk programma, helemaal niet alleen bij dat van ons. Dat weten de voorlichters nu wel.
- I:** Je had het net over politieke spelletjes die worden gespeeld, hoe zou je dat omschrijven?
- R:** Nou, ik denk dat je je heel erg bewust moet zijn, niet alleen bij voorlichters maar ook bij Kamerleden of bij andere journalisten, dat iedereen een eigen agenda heeft.
- I:** Je moet je bewust zijn van het feit dat ze je proberen te beïnvloeden?
- R:** Ja, ach, maar wat is dan precies beïnvloeden? Want als een voorlichter van partij A me er op wijst dat partij B iets gek doet bij een wetsvoorstel waar ze samen aan werkten, dan kan je wel zeggen dat hij mij beïnvloedt omdat ik er zelf anders misschien pas weken later achter was gekomen. Alleen de vraag is of je vervolgens helemaal meegaat in dat frame van die persoon, ik denk dat daar de grens ligt.
- I:** Uh, want dat is vooral wat ze proberen te doen? Zorgen dat jij hun frame overneemt?
- R:** Ja, dat vooral. Maar dat doen die voorlichters natuurlijk ook heel de dag op Twitter. Op hun manier een draai aan de politieke werkelijkheid geven.
- I:** Jij laat je er niet door gek maken?
- R:** Nee, maar soms ga je wel iets meer mee omdat het van belang kan zijn om van een bepaalde partij informatie over een andere partij te krijgen. Nee, maar dat beïnvloeden ligt er zo dik bovenop. Ik vind dat ze het niet sneaky doen of zo.
- I:** Je doorziet dat meteen?

R: Ja, dat is gewoon het spel.

I: Uh, het spel?

R: Ja, het spel tussen media en politiek. Dat je uiteindelijk allemaal, of nou ja, niet allemaal, maar de politicus wil zo goed mogelijk in het nieuws komen, of althans beter dan zijn concurrenten in de politiek. En vooral scoren bij de achterban, het electoraat, dat is de enige reden dat politici ons interessant vinden als media eigenlijk. En wij, ja, wij willen weer zoveel eigen nieuws brengen. Eigen nieuwsgaring. Soms gaat dat heel goed hand in hand en soms bijt dat elkaar.

I: Ok, eh, goed, ik denk dat ik de belangrijkste thema's heb weten te behandelen binnen de tijd. Ja, het is voor mij wel duidelijk hoe bij jullie nieuws wordt gemaakt en welke rol voorlichters en politici daarin proberen te spelen. Bedankt!

Transcript interview 3

Interviewer (I): Ik was allereerst benieuwd naar hoe de situatie bij jullie op de redactie is en met hoeveel mensen jullie hier werken.

Respondent (R): We werken hier in totaal met z'n achten. En iedereen heeft een aparte portefeuille.

I: Wat is die van jou?

R: Ik hou me bezig met sociale zaken en werkgelegenheid. We hebben één chef. Die heeft in principe een vrij kleine portefeuille omdat die gewoon heel druk is met de dagelijkse leiding van onze afdeling. Een van ons is ook de commentator, die het redactioneel commentaar geeft op wat er in Den Haag afspeelt. En diezelfde persoon heeft ook een wekelijkse column. Die doet wel nog Financiën erbij. Maar wij hebben allemaal een of twee departementen en dan doen we ook nog een partij erbij en sommige zelfs twee, die dan door die persoon met extra aandacht worden gevolgd. Dat is dan vooral als er gedoe is. Bijvoorbeeld als er iemand opstapt uit zo'n partij, of er is iets met de fractievoorzitter, dan ben jij de eerste, de aangewezen persoon die daar dan wat mee doet.

I: Welke partij doe jij zelf?

R: Ik doe de SP

I: Ok. Goed om te weten. Zoals je weet hou ik me voor mijn scriptie onder andere bezig met hoe jullie als journalist aan de informatie komen voor jullie stukken. Kun je daar wat meer over vertellen?

R: Nou, eigenlijk iedereen die in Den Haag op een redactie werkt is geabonneerd op een mailservice, waarbij bijna elke dag wel persberichten binnen komen vanaf de verschillende departementen. Ook wel van partijen trouwens, maar die werken meestal toch iets anders. Of althans die versturen minder persberichten. De intentie is natuurlijk om je in te lichten over bepaalde zaken, maar ze hopen uiteraard dat wij als medium er iets mee doen. Dus dat is de voornaamste input vanuit de ministerie. En verder hangt het denk ik heel erg af van wie je spreekt of de voorlichters hem of haar wel of niet bestoken met informatie. Want er zijn journalisten die het heel prettig vinden om met persvoorlichters te werken en die ook dagelijks even bellen van 'joh wat speelt er, hoe gaat het, ik begrijp iets niet, leg eens uit', en de andere journalisten,

waar ik er een van ben, die heeft niet zo heel veel op met de voorlichters. Ik bel ze zelf echt alleen indien noodzakelijk. En anders zoek ik het liever zelf uit. Ik praat liever met Kamerleden dan met de voorlichters om aan mijn informatie te komen.

I: En waar komt dat vandaan, dat je het liever zelf uitzoekt?

R: Ja, wat zal het zijn, een stukje karakter denk ik ook. Ik denk er wel heel anders over dan mijn collega's denk ik, maar goed.

I: Dat is juist voor mijn onderzoek wel interessant, zo kan ik alle invalshoeken aan bod laten komen.

R: Kijk, de voorlichters van een ministerie, dat is gewoon hun werk weet je. Er zitten er per departement wel zeven of acht om de pers voor te lichten en met ze te praten. Het ligt ook absoluut niet aan hen, je kunt ze dag en nacht bellen en ze zijn altijd bereid om je te helpen, maar ik heb gewoon niet zo heel goede ervaringen met ze.

I: Zoals?

R: Nou, jij wilt vaak informatie en je wilt nieuws. Kijk soms wil je informatie over een besluit, of hoeveel iets gekost heeft of je wilt iets weten over een besluit dat een aantal jaar eerder is genomen, en goed ik weet dat zij ook niet alles weten en dat ook allemaal moeten opzoeken of het aan een ambtenaar vragen en die stuurt het dan weer naar jou, of ze bellen je en vertellen het. Maar mijn ervaring is dat het altijd dermate lang duurt en dat je heel weinig kopij krijgt waar je ook echt iets aan hebt. Dan heb ik zoiets van nou, ik zoek het liever zelf wel op. Dat gaat net zo snel of juist sneller.

I: Dus jij bent voor je informatie dus niet echt afhankelijk van de voorlichters. Waar haal je die informatie dan wel vandaan? Uit de eerder genoemde persberichten?

R: Nou, hier in Den Haag heb je drie keer per week debatten, op dinsdag, woensdag en donderdag. Waar die debatten dan over gaan, de agenda dus, dat is gewoon op internet te vinden. Dat printen we dan uit en aan het begin van de week lopen we alles door. Oh wacht, ik heb er hier een liggen. Kijk maar. Dan lopen we dat dus door en dan vragen we ons af: wat vinden wij belangrijk? Nou, al die debatten gaan echt over van alles, je kunt het zo gek niet bedenken of er is wel een debat over. Dus wij doen ook echt lang niet overal wat mee. We kijken van 'hey, wat kan nou een belangrijk onderwerp

voor deze week?', en daar gaan we dan over schrijven. Los van de agenda doen we ook stukken over wat wij zelf belangrijk vinden. Dat kan bijvoorbeeld zijn dat je iets gehoord hebt in het café, dat er heel veel wordt gepraat over het een of het ander en dat wij dan denken 'daar moeten we ook wat mee'. Dat kan zijn omdat de redactie in Amsterdam met iets bezig is en graag wil weten hoe dat hier in Den Haag ligt, of het kan zijn dat het iets is wat je zelf interesseert, of bijvoorbeeld aan de hand van de peilingen. 50+ is daarbij een goed voorbeeld, die staan nu opeens heel hoog in de peilingen dus dan denk je toch van 'hey, hier moeten wij misschien ook maar wat mee doen'. En dan gaan wij hier met elkaar brainstormen hoe we dat dan doen. In de vorm van een reportage, of juist een interview, en dan al brainstormend komen we op een idee van hoe we het gaan aanpakken.

I: Het proces van waar jullie over gaan schrijven is dus vooral intuïtief? Er is niet vooraf een checklist van dit is belangrijk en dit niet?

R: Nee, nee dat klopt. Je maakt wel bewuste keuzes, maar het is niet zo van 'oh het voldoet aan die en die criteria we gaan er iets over schrijven'. Een voorbeeld over de SP, toen die bij de vorige verkiezingen zo hoog in de peilingen stonden werd daar zo ontzettend veel over geschreven, dat we op een gegeven moment zoiets hadden van nou we doen er even niks meer mee. En ook andersom. Als wij opeens denken van 'hey we hebben al heel lang geen groter verhaal over het CDA geschreven, terwijl dat toch van oudsher een grote en belangrijke politieke partij was, dan denken we dat we daar toch weer een keer iets mee moeten. Maar dat is allemaal een eigen creatief proces van wat je hoort in je privéleven of op het binnenhof, of als je ziet dat andere media er iets over schrijven, dan ga je eens kijken of wij daar als krant iets mee kunnen.

I: Is dat iets waar je dan tegenaan loopt? Dat als andere media ergens over berichten, dat je dan mee moet?

R: Nou, ja, dat willen we natuurlijk het liefst niet. Maar je ontkomt er vaak niet aan. Als een groot medium als het NOS Journaal of De Telegraaf iets heel belangrijk maakt, dan gaat het ook leven onder de mensen, die gaan er over praten. En dat zijn ook mensen uit ons lezerspubliek. Onze lezers willen dan ook weten hoe het zit met een bepaald onderwerp. Soms tegen je zin in ben je verplicht om er toch in mee te gaan. Maar daar proberen we dan wel echt een

eigen draai aan te geven. Een eigen invalshoek te zoeken. Dus ja, er zijn allerlei redenen om ergens wel of niet over te schrijven, maar ik moet zeggen dat het aandeel van onderwerpen dat komt uit de persberichten van de ministeries, geen grote is. Die worden meer allemaal ter kennisgeving aangenomen.

I: Ok, dat is helder. Nog even over de voorlichters. Daar heb je zelf dus nauwelijks contact mee?

R: Nou, nee dat nou ook weer niet. Ze weten echt wel wie ik ben en ik weet wie zij zijn. Je ziet elkaar ook gewoon veel. Want bij debatten van ministers en staatssecretarissen zijn zij er eigenlijk allemaal altijd bij en dan maak je na afloop eens een praatje met elkaar, maar ik persoonlijk, maar dat verschilt echt per persoon hoor, maar ik gebruik ze eigenlijk. Haha, gebruik, wat een afschuwelijk woord eigenlijk. Maar ik zie ze als contactpersoon. Stel je wilt een interview met een minister of staatssecretaris, dan heb je diegene echt nodig.

I: Dan kom je er niet omheen.

R: Nee, inderdaad. Je kan niet rechtstreeks jezelf inplannen in de agenda van de minister natuurlijk. Je moet de voorlichters dan wel echt kennen, anders krijg je gewoon geen interviews. En zij moeten weten jij bent en weten wat jij belangrijk vindt. Als er een onderwerp is wat wij heel belangrijk vinden, dan wil je natuurlijk ook dat zij jou als eerste benaderen. Dat ze dan als eerste aan jou denken. Daarom is het wel belangrijk om de contacten te onderhouden. Ze zijn wel belangrijk, maar dan dus meer als tussenpersoon.

I: Ze bellen jou dus ook niet vaak om iets in te steken?

R: Nee eigenlijk niet. Alhoewel, dat verschilt ook weer per woordvoerder. Je hebt net als in het dagelijks leven dat het met de ene persoon beter klikt dan met de andere, dat heb je hier ook. Met sommige mensen heb ik meer contact dan met anderen.

I: En hoe zou je dat contact dan omschrijven?

R: Nou we hebben meestal wel goed contact, geen ruzie of zo. Alhoewel, soms ook wel. Ruzie niet, maar je hebt wel eens onenigheid. In mijn geval gaat dat bijna altijd over het feit dat ik een interview wil en niet krijg. Of dat ik het interview krijg, maar dat zij per se het onderwerp willen bepalen. Ja, dan zeg ik gewoon dat ik over dat onderwerp geen interesse heb. Of als je een interview hebt gehad. Interviews met ministers nemen wij ook wel op trouwens. Je werkt

het dan uit, maar zij zijn dan niet blij met wat jij er uit hebt gehaald. Ze vinden het dan jammer dat je iets wat een persoon gezegd heeft, niet hebt gebruikt of niet meeneemt. Ja, daar heb je dan wel eens onenigheid over. Dat is er wel. Maar het is altijd wel zakelijk hoor. Zakelijke ruzie. Een collega van me trouwens, die is nu toevallig net weg, maar die heeft wel eens een interview gedaan met Gert Leers waarbij de gemoederen heel hoog zijn opgelopen. Dat zij een stuk heeft geschreven waarvan hij achteraf zei 'nee, dat heb ik nooit gezegd'. Toen moest ze zeggen van 'hallo, dit staat gewoon op band'. Dat is heel hoog opgelopen die ruzie. Toen heeft zelfs de directie van de krant met de minister moeten praten om de kou uit de lucht te halen. Maar goed, daar is niemand blij mee. Als je eenmaal ruzie hebt gehad, kan het natuurlijk wel weer even duren voor je weer een interview krijgt.

I: Je probeert de zakelijke relatie dus wel goed te houden?

R: Ja, dat is wel belangrijk.

I: Goed, behalve het contact met de voorlichters, heb je ook contact met politici zelf? Of zoeken zij zelf contact met jou?

R: Ja

I: Ja?

R: Ja, allebei en allebei veel.

I: En waarover bellen ze dan?

R: Nou, omdat ze iets kwijt willen of dat ze je ergens op willen attenderen. De agenda zit zo vol en zij willen natuurlijk graag kwijt waar zij mee bezig zijn. Het kan soms dat je in die drukke agenda soms even niet gezien hebt dat er een debatje daar over is, terwijl zij juist van plan zijn iets heel belangrijks, dat vinden zij althans, daarover te zeggen. En dan bellen ze je. Ze kijken ook wel een beetje welke krant of welk medium kan ik het beste benaderen en waar heb ik het meeste succes bij. Ze kijken naar het profiel van de krant. Als je iets over verkeer kwijt wilt, gaan ze naar De Telegraaf. Als ze iets over justitie of gevangenis kwijt willen, gaan ze naar het AD. Gaat het over gezondheidszorg of over onderwijs, of over duurzame dingen, dan zitten ze bij ons weer goed. Dus dat merk je wel, dat verschil. Dan bellen ze.

I: Kamerleden zijn zo een beetje hun eigen persvoorlichter dus?

R: Ja dat klopt. Niet elk Kamerlid heeft natuurlijk een eigen persvoorlichter. De partijen wel. Maar dat doen de Kamerleden niet stiekem of zo hoor. Volgens

mij is de PVV de enige partij waarbij ze zonder akkoord van de grote baas niet mogen praten met journalisten, maar de andere partijen. Kijk, je bent een volksvertegenwoordiger, je bent gekozen, als je onenigheid hebt met je eigen partij mag je er uit stappen en in je eentje doorgaan. Dus eigenlijk ben je gewoon baas over je eigen woorden. Maar Kamerleden zullen dat gerust ook met elkaar afstemmen. Die vergaderen ook gewoon elke week met dit en dat hebben we en hoe en wanneer gaan we dat naar buiten brengen. Maar daarna krijgen de Kamerleden wel vrijheid om mij te benaderen natuurlijk. Al doet een voorlichter dat soms ook wel voor ze hoor. Die vertellen me dan dat het Kamerlid iets gaat zeggen en dan praten we meteen even bij. Het maakt mij dan niet uit wie er belt, het Kamerlid zelf of de voorlichter.

I: Ok, dat is helder. En speelt Twitter voor jou een rol om daar informatie vandaan te halen?

R: Ik gebruik Twitter heel veel. Maar dat verschilt ook weer enorm per journalist. Er is geen beleid qua krant of zo. De een belt meer met de woordvoerder, de ander zit meer op Twitter. De ander loopt weer gewoon het gebouw binnen en klopt aan bij de werkkamer. Zo heeft iedereen zijn voorkeuren van hoe ze werken. Maar ik denk wel dat haast alle Haagse journalisten op Twitter actief zijn. Zij het niet actief, dan wel passief om te volgen wat alle Kamerleden daar te melden hebben. Maar goed, om er echt verhalen vanaf te halen. Ja. Eerst was natuurlijk alles wat Geert Wilders op Twitter zei, was nieuws. Maar daar zijn we nu gelukkig vanaf.

I: Ja, is dat gelukkig?

R: Ja, ja dat vind ik wel hoor. Het is niet de normale manier. Maar goed hij was dan natuurlijk ook van een afwijkende partij met afwijkende omgangsvormen die je anders niet makkelijk te spreken krijgt. Normaal gesproken kan je natuurlijk gewoon naar een Kamerlid toe stappen of ze opbellen, maar van de PVV weten we van de helft van de Kamerleden niet eens het telefoonnummer. Want normaal heb je wel van iedereen een mobiel nummer. Maar goed, met de PVV heb je weinig contact en het contact wat er dan is daar moet je het mee doen. Maar ja ik vind Twitter wel een heel fijn medium. Ben er zelf erg actief op.

I: Ook om informatie vandaan te halen?

- R:** Nou, vooral om te zien wat er belangrijk is, als een soort thermometer. Er wordt vandaag al heel de dag veel getwitterd over het Marokkanendebat van vanavond. Dan weet je dat het leeft. Er zijn heel veel debatten, maar deze vinden ze kennelijk heel bijzonder.
- I:** Het kan dus soms wel een extra aanleiding zijn om ergens iets mee te doen?
- R:** Ja, ja het houdt je wel scherp. Je kan er af en toe ook naast zitten. Dat je denkt van dit is niet belangrijk dit interesseert niemand, dat je dan toch ziet mensen er over doorgaan. Het kan natuurlijk dat je zelf iets gemist hebt in het café, in de trein of op het Binnenhof en dat je er op deze manier op geattendeerd wordt. Dat je er dan toch nog wat mee moet doen. Daar is Twitter handig voor.
- I:** Ok, dat is helder. Om nog even terug te komen op de persberichten vanuit de ministeries. Daar doen jullie dus eigenlijk nauwelijks wat mee?
- R:** Nee, inderdaad. Behalve als het hele grote besluiten betreft. Net als vorige week. Toen staatssecretaris Teeven besloot om een aantal gevangenen te sluiten, dan heb je ze echt nodig. Daar staat gewoon heel veel informatie in die je nodig hebt. En anders zou je het ministerie dan weer moeten bellen. Dus ze zijn zeer zeker nuttig, anders hebben zij zo weer dertig journalisten aan de lijn en moeten ze telkens weer vertellen welke gevangenen het betreft. Dus ze zijn soms nuttig, maar niet allemaal dus.
- I:** Ok, dus meer voor de grote besluiten zijn ze van belang.
- R:** Ja, klopt. Ik wil trouwens nog wel iets toevoegen over de voorlichters. Het contact wordt wel gestimuleerd hoor. Ik denk dat mijn chef het ook wel belangrijk vind dat ik het contact wel wat meer aanhaal of er meer aan ga doen.
- I:** Op wat voor manier dan?
- R:** Ja, een kopje koffie drinken of zo. Dat doe ik ook heus wel een keer hoor. Maar vaak komt er gewoon te weinig uit, het levert te weinig op. Kan ik mijn tijd nuttiger besteden. Maar goed, misschien mis ik daardoor ook wel veel. Wie weet. Oh, trouwens, wat ik me nu ook bedenk. Toen ik nog op de redactie in Amsterdam werkte was het heel anders. Toen had ik juist heel veel contact met de woordvoerders.
- I:** Politieke woordvoerders of bedoel je woordvoerders in het algemeen?

- R:** Nee nee in het algemeen inderdaad. Je hebt ook allemaal organisaties natuurlijk, van Unicef tot de Dierenbescherming tot de Onderwijsbond, er zijn zoveel organisaties die hebben allemaal woordvoerders. Daar had ik toen echt dagelijks meerdere malen contact mee. Maar ik schreef toen een tijd lang over het onderwijs en toen had ik ook veel contact met het Ministerie van Onderwijs en ook met de woordvoerder daarvan. Meer dan sinds ik in Den Haag werk. Ik denk dat dat komt omdat je hier makkelijker naar een Kamerlid toe stapt en dan weet je wel dat het gekleurde informatie is, meer gekleurd dan van het ministerie misschien want je weet ook dat een Kamerlid zijn verhaal kwijt moet, maar ik vind dat veel sneller gaan en met dat je in je achterhoofd weet het is gekleurde informatie, maar goed daar beschuldigde ik het ministerie trouwens soms ook wel van. Dat het gekleurde informatie is. Zij brengen namelijk ook alleen buiten wat zij naar buiten willen brengen en houden de rest gewoon achter.
- I:** En met gekleurde informatie bedoel je informatie vanuit een bepaalde invalshoek, of hoe moet ik dat zien?
- R:** Ja, dat klopt. Daar hou ik ook al niet van haha. Die politici zijn er tenminste nog open over.
- I:** Ja, die hebben natuurlijk hun eigen agenda
- R:** Dus dat vind ik ook prima. Maar als je in Amsterdam werkt, want de meeste centrale redacties zitten in Amsterdam, dan bel je eigenlijk niet met Kamerleden. Want dat is 'ons' werk, van ons hier in Den Haag. Dus dan moet je ook wel naar het ministerie om aan je informatie te komen. Dus toen had ik veel en veel en veel meer contact met de woordvoerders eigenlijk. Nu probeer ik ze een beetje te omzeilen, haha.
- I:** En dat is omdat?
- R:** Nou, ik zie gewoon niet zo goed in wat ze toevoegen.
- I:** Je had het net over de gekleurde informatie, is het als journalist nog moeilijk om daar doorheen te prikken?
- R:** Dat ligt er aan hoe goed je in de materie zit. Als je weinig weet over een onderwerp is het makkelijker om met een bepaalde invalshoek mee te gaan. Dan trap je er veel sneller in zeg maar dan wanneer je heel diep in de materie zit. Dan heb je veel sneller door van 'hey, maar waarom zeggen ze hier eigenlijk niks over?'. Wat ze vertellen klopt vaak wel hoor. Het is niet per se zo

dat ze dingen vertellen die niet kloppen. Maar ze laten gewoon heel veel vaak weg.

I: Zie je daar ook een taak in voor de journalist? Om juist die informatie wel te achterhalen?

R: Ja, ja absoluut. Anders kunnen we inderdaad de persberichten zo wel overtikken en in de krant zetten. Dan zouden wij niet nodig zijn en kan het ministerie gewoon de krant gaan vullen. De term waakhond van de democratie, ja, daar kan ik me in vinden. Dat vind ik heel erg belangrijk. Kijk, een voorbeeld van die gevangenschappen die sluiten. Welke gevangenschappen dat zijn, dat lezen ze dan. Dat horen ze wel, dat lezen ze overal. Dat noem ik ook wel, maar ik vind dat niet het belangrijkste. Laat mij maar zoeken naar de informatie die niet in het persbericht staat of de reden waarom dit besluit is genomen, om dat te achterhalen.

I: Door verder te kijken dus

R: Ja, dat vind ik heel belangrijk

I: Ik was inderdaad benieuwd in of er inderdaad letterlijk persberichten worden overgetikt, want in dat geval moeten we ons zorgen gaan maken!

R: Nou, ik vind eigenlijk dat we ons sowieso al een beetje zorgen moeten maken. Het gaat niet echt heel goed met de journalistiek hoor. Er want er wordt echt heel veel bezuinigd. Veel nieuws is gratis te krijgen, via internet. Dus bijna alle redacties worden ingekrompen. Wij hebben dat een aantal jaar geleden al meegemaakt, dus ik hoop dat wij komende tijd er even van verlost zijn. Maar het meest zorgelijke vind ik het toch wel op regionaal en lokaal niveau. Daar worden gemeenteraden niet eens meer in de gaten gehouden. Die kunnen eigenlijk rustig hun gang gaan daar, in de middelgrote steden.

I: Ja, iets vergelijkbaars hoorde ik inderdaad van een van je collega's uit Rotterdam. Hij moet met nog een collega de hele regio Rotterdam doen en volgens hem was dat geen doen.

R: Ja, inderdaad. Als je minder tijd hebt wordt het lastig. Wij moeten een stukje schrijven over de gevangenschappen, laat ik dat maar weer even als voorbeeld nemen want die is lekker overzichtelijk. Als je dan nog tijd over hebt, dan, ja, proberen uit te zoeken wat er allemaal achter zit. Dat lukt hier nog aardig hoor, met z'n achten, maar voor de rest.

I: Ja dat lukt nog wel?

R: Ja hoor. Ja we zitten hier niet met allemaal fulltimers hoor. Even vragen.
[Roept collega]. Met hoeveel fte zitten we hier?

Collega: Met 7 fte.

R: Ja, dus eigenlijk zitten we met z'n zevenen.

I: Is dat voldoende?

R: Ha, met dit soort uitspraken moet je oppassen. Ja. Het kan.

I: Meer zou fijner zijn?

R: Ja als ik zie dat ze met twee man in Brussel zitten om de hele Europese Unie in de gaten te houden, dan denk ik wel eens: daar zouden wat meer mensen naar toe kunnen. Ik vind het ook heel, heel jammer dat alle lokale journalistiek verloren gaat. Uit dat perspectief mogen wij dus niet mopperen. Maar als de hoofdredactie besluit dat wij hier met z'n tien en mogen zitten is dat natuurlijk heerlijk. Dan kan je een week lang de waan van de dag langs je heen laten gaan en je helemaal richten op een achtergrondartikel. Maar goed, we moeten het hier mee doen.

I: Ja, kan me voorstellen dat dat jammer is. Goed, ik geloof dat ik alle thema's aan bod heb laten komen. Ik wil je in elk geval heel hartelijk bedanken voor je tijd en ik zal je het eindresultaat opsturen zodra het af is.

Transcript interview 4

Interviewer (I): Goed, ik had in via de mail al kort uitgelegd waar mijn onderzoek over gaat. Ik ben benieuwd hoe het politieke nieuws tot stand komt, in de breedste zin van het woord, en dan met name wat de rol van de persvoorlichters en spindoctors daarin is.

Respondent (R): Ja

I: Ik was allereerst benieuwd hoe de situatie bij jullie op de redactie is, met hoeveel personen jullie er werken....

R: Ja. Op de redactie werken wij met, even tellen, met 7 tot 8 mensen. We hebben één chef, dat is Kees Berghuis. We hebben een commentator, dat is Frits Wester. Dan heb je Jos Heijmans, Lotte Ragut, Steven Schoppert, Roel Schreinemaker en ik. Vijf verslaggevers dus. En dan hebben we nog een eindredacteur en nog één man die gaat over de techniek.

I: En die zit ook bij jullie in Den Haag?

R: Ja, klopt

I: Hij doet dan alle editing voor de items?

R: Ja, precies. Dat soort dingen.

I: Ok, helder. Kun je uitleggen hoe een normale werkdag er voor jullie uitziet? En hoe je bepaalt welke onderwerpen voor jullie interessant zijn?

R: Nou, allereerst is het goed om te weten dat wij allemaal, alle verslaggevers, onze eigen portefeuille hebben. Alle ministeries en partijen zijn verdeeld over die verslaggevers. In mijn geval doe ik Binnenlandse Zaken, Veiligheid en Justitie en Wonen en Rijksdienst. En daarnaast heb ik als partij CDA. En daarnaast help ik een collega met VVD. Maar dat is meer ter ondersteuning hoor, omdat VVD momenteel een hele grote partij is en daarom ook gewoon met veel meer mensen is. Het CDA is, zoals je weet, behoorlijk wat kleiner geworden. En zo hebben we allemaal onze eigen portefeuille. En we worden geacht om allemaal op onze eigen portefeuille het nieuws bij te houden. Zorgen dat we weten wat er speelt en wat er aan komt. Bijvoorbeeld welke debatten er aan komen, welke besluiten er genomen gaan worden, contact onderhouden met de Kamerleden, de ministers, de bewindspersonen en de personen daaromheen, de voorlichters en de spindoctors. Alles wat zich op het Binnenhof afspeelt, dat worden wij geacht om dat bij te houden. Maar

daarnaast moeten we ook zelf nieuws maken door bijvoorbeeld soms onderzoek te doen als daar ruimte voor is.

I: Hoe bepalen jullie dan welke onderwerpen jullie meenemen in een uitzending?

R: Nou, er vindt eigenlijk constant overleg plaats tussen Hilversum. Want wij doen eigenlijk twee dingen. We werken voor de internetsite en we werken voor de televisie. En daarom vindt er constant overleg plaats met de mensen in Hilversum die eindverantwoordelijk zijn voor die site of voor de uitzending. Dus eigenlijk als ik een verhaal-idee heb, iets wat ik gehoord heb of iets wat uit mezelf komt, dan ga ik daar in eerste instantie mee naar mijn chef of ik test het bij mijn collega's, en vervolgens wordt dat in overleg in Hilversum besloten of we er iets mee gaan doen. Sommige onderwerpen zijn eigenlijk meteen al heel groot, dan voel je meteen aan van ja, dat gaat zeker een verhaal worden.

I: Heb je daar een voorbeeld bij?

R: Nou, eh, toen wij een jaar geleden hoorden dat er in de CDA fractie gezeik was over het uitzetten van Mauro bijvoorbeeld. Ook al is het nog niet heel concreet, dan weet je bijna 100 procent zeker, dat is een verhaal.

I: Want dat voel je aan?

R: Ja, je weet het bijvoorbeeld ook met wat kleinere dingen. Bijvoorbeeld toen Opstelten twee weken geleden kwam met het wetsvoorstel om voetbalgeweld aan te pakken, dan weet je gewoon zeker dat is een verhaal. Dat gaan ze op de een of de andere manier willen hebben in Hilversum. Dan is het overleg niet zo zeer van of we het item gaan maken, maar meer hoe lang we er voor willen hebben. Een minuut, anderhalve minuut of twee minuten. Dan zit het hem daar meer in. Maar ook in de controle. Want alles, voordat het 'op zender' gaat, dat controleren ze. Dat doet de eindredactie dan.

R: En heb je ook een voorbeeld bij dat jij dacht dat een verhaal geschikt was, maar waarvan ze van bovenaf zeiden 'sorry, dat gaat 'm niet worden'?

I: Ja. Ik doe dan Binnenlandse Zaken en daar hoort ook Koninkrijksrelaties bij. En als je dat dossier heel intensief volgt. Kijk nu is er heel veel gedoe aan de hand corruptie op Sint Maarten. Maar ook rondom Curaçao is er veel gedoe. En ik had toen een keer als eerste een brief van Plasterk waar eigenlijk Curaçao en Sint Maarten voor de laatste keer gewaarschuwd werden anders dreigden er vergaande stappen. Plasterk ging daarmee verder dan zijn voorgangers tot dan toe hadden gedaan. Maar goed dat was verder een heel

ingewikkeld dossier en dat vergt nogal wat. Niet iedereen zit daar heel goed in. Alleen als je daar heel goed in zit dan denk je meteen van 'wow!'. Maar de kijker op de bank zit daar misschien gewoon niet op te wachten. Dat zeiden ze toen ook terecht in Hilversum. Toen hebben we dat in een laat journal een stuk kleiner gemaakt. Maar niet heel groot om half acht bijvoorbeeld.

I: Dus soms kan je zelf denken dat iets belangrijk is, maar dat het gewoon niet interessant genoeg is?

R: Ja, ja want kijk wat hier heel groot lijkt, dat hoeft vanaf thuis op de bank niet zo groot te lijken. Hier in Den Haag ga je heel de dag alleen maar om met mensen die supergoed geïnformeerd zijn en die in elke kleine wijziging meteen een groot verhaal zijn. Maar dat hoeft natuurlijk niet zo te zijn.

I: En wie zijn dan die mensen die supergoed geïnformeerd zijn? De politici of de voorlichters?

R: Nou, goed je moet even goed het onderscheid zien tussen politici, voorlichters en spindoctors. Kijk, politici dat weet je wel. Of eigenlijk moet ik meer het onderscheid maken tussen ministerievoorlichters en partijvoorlichters. De ministerievoorlichters zijn ambtenaren maar daarnaast heb je dus de partijvoorlichters. Die partijvoorlichters hebben als voornaamste belang om hun politicus, hun partij of hun Kamerlid in het nieuws te krijgen en dat weet je ook. Bij ministerievoorlichters speelt dat ook, maar zij mogen niet liegen. Want alles wat zij zeggen is namens het Ministerie, namens de Minister of namens de Staatssecretaris. En die zitten vaak wat meer ambtelijk, of ja ambtelijk is misschien niet het goede woord, maar die hebben gewoon niet de ruimte om dingen te verhullen of te verdraaien.

I: Want dat doen de partijvoorlichters wel?

R: Ja, dat zit meer bij de partij. Kijk, laatst zei iemand van zo'n partij zei: 'ik vertel eigenlijk mijn eigen versie van de waarheid'. En tuurlijk gebeurt dat op een ministerie ook. Maar bij een ministerie ligt dat gewoon nog iets gevoeliger. Bij een partij kan er gewoon meer, want zij hebben eigenlijk nergens verantwoording aan. Op het ministerie hebben ze daar gewoon minder ruimte voor. Ik weet niet of dat onderscheid zo een beetje duidelijk is, haha.

I: Ja, ik denk dat ik wel begrijp wat je bedoelt. Partijvoorlichters hebben meer de ruimte om dingen te verdraaien in hun eigen voordeel, omdat ze geen

verantwoording hoeven af te leggen aan bijvoorbeeld een ministerie. Klopt dat?

R: Ja, dat klopt.

I: Wat ik me dan afvraag, is het voor jou als journalist moeilijk om er doorheen te prikken als voorlichters bijvoorbeeld dingen verdraaien of zoals jij zei, hun eigen versie van de waarheid vertellen?

R: Nee, dat valt eigenlijk reuze mee. Je weet van wie het komt. Omdat je constant met elkaar op een vierkante kilometer zit, weet je eigenlijk binnen no time, als je een paar keer met iemand te maken hebt gehad, of iemand te vertrouwen is. Of iemand heel erg spint. En daar is ook heel gemakkelijk achter te komen. Als iemand een verhaal verteld. Bijvoorbeeld dat het heel slecht gaat met het Sociaal Akkoord, en dat verhaal wordt aan keihard aan alle kanten ontkent. Dat hij iets probeert te spinnen of dat er meer aan de hand is. Je zult je altijd moeten afvragen, dat geldt voor zowel de voorlichters van de politieke partijen als de voorlichters van een ministerie als de persoonlijke voorlichters van mensen, dat zo'n iemand er belang bij heeft om mij iets te vertellen. En ik moet dan natuurlijk weten wat zijn belang is. En daar begint het eigenlijk mee. Dat is de vraag die je je moet stellen. Dan kun je daar makkelijk doorheen prikken.

I: Word jij veel benaderd door de voorlichters?

R: Ja, maar ik benader ze daarnaast zelf ook heel veel. Je moet dat wel zien als wisselwerking. Wij hebben ze nodig en zij hebben ons weer nodig. Dus eh, ja, dat is een constante wisselwerking eigenlijk.

I: Want jij hebt ze nodig om aan informatie te komen?

R: Ja, ik heb ze nodig om aan informatie te komen. Ik heb ze nodig om aan achtergrondinformatie te komen, ik heb ze nodig om aan nieuws te komen. Om te weten wat er speelt, wat de gevoelige punten zijn. En ze hebben mij nodig om de mening van de minister of van de politici in een item te verwerken. En op die manier houdt dat zich wel bij elkaar. En de ene keer werkt dat echt prima maar de andere keer werkt dat ook héél slecht.

I: Heb je daar een voorbeeld bij, dat het heel slecht kan werken?

R: Nou, uh, ze zijn vaak doodsbang, of althans voorlichters op de ministeries, dat iets uitlekt. Want op dat moment hebben ze de regie niet meer handen. Dat doen ze normaal wel. En als zij weten van goed, komende vrijdag hebben we

een grote persconferentie over onderwerp X, en dan mag er in de tussentijd niks uitlekken. Kijk een paar jaar terug had minister Schultz, onder het vorige kabinet Rutte-I, toen ging zij over de NS. Zij had toen besloten dat ze verder gingen na 2015 met de NS. Dat leek een vrij simpele beslissing, want je kunt de NS niet zomaar afschaffen. Nee, het ging toen meer over wat er aan de randen van het spoor zou gaan gebeuren. Of er zou worden geprivatiseerd. Dat is een heel belangrijke beslissing, want het gaat een hoop reizigers aan en er speelde daarnaast ook nog een en ander over de hoge snelheidslijn. Dat zou toen in een groot akkoord worden geregeld met de NS. Een deal: jullie mogen verder. Jullie krijgen nog een contract voor tien jaar, exclusief op het Nederlandse spoor. Aan de zijkant komt er nog een beetje meer concurrentie, maar beperkt. En we kopen daarnaast voor 300 miljoen die hoge snelheidslijn af want die lijdt verlies. Nou, was een groot akkoord. En wij wisten al heel lang dat het er aan zat te komen. Dus wij bellen, bellen, bellen. En uiteindelijk moet je dan altijd terug naar het ministerie om te vragen van nou, klopt dit wat we tot nu toe hebben aan informatie over dit onderwerp. Maar de voorlichters daar hadden nadrukkelijk de orders gekregen, en de ambtenaren ook, om absoluut niets te zeggen. Want ze willen absoluut niet dat het zou uitlekken. Omdat dit een heel gevoelig proces was geweest en omdat het heel lang had geduurd om dit akkoord met de NS te bereiken. Heel gevoelig allemaal. Dus de minister had gezegd: er gaat hier niks uitlekken. In elk geval niet van ons.

I: Maar jullie wisten al wel dat het akkoord er was?

R: Ja, wij hadden dat weer via via gehoord dat dat akkoord er kwam want het is natuurlijk altijd op meerdere plekken bekend, niet alleen bij het ministerie.

I: Dus andere partijen hadden naar jullie gelect?

R: Ja, inderdaad, maar niet vanuit het ministerie. De ministerievoorlichters mochten op dat moment nog steeds niks zeggen. Dus op zo'n moment schuurt het.

I: Want jullie hebben dit item toch uitgezonden?

R: Ja, we hebben er een item over gemaakt. Maar we hebben het bedrag en de grote lijnen gemeld. Maar de exacte details, over welk lijntje er eruit zou gaan en zo, ja wij horen dan wel dingen, maar je hebt gewoon een go van een ministerie nodig om het hard te maken. Dat konden we toen niet. Daarom hebben we het verhaal niet zo compleet kunnen brengen als dat we het gewild

hadden. Zij het dat het wel compleet genoeg was en ook hard genoeg, om dit in eerste instantie al te vertellen. Los van het feit van hoe het exact zou uitwerken, welke jaartallen exact, welke spoorlijnen precies, et cetera.

I: Dus op zo'n moment ontstaat er dan wel professionele ruzie?

R: Haha, ja een professionele ruzie ja.

I: Maar over het algemeen, hoe is jouw relatie met de voorlichters?

R: Dat verschilt per voorlichter. Omdat je zoveel met elkaar te maken hebt, weet je ook wel wat je aan elkaar hebt. Je weet van sommige mensen dat ze ronduit liegen.

I: Ja, gaat dat nog verder dan wel eens wat verdraaien?

R: Ja, echt liegen. Als je bijvoorbeeld vraagt of een bepaalde brief eraan komt deze week en iemand zegt: nee. En dan twee dagen later dan is die brief er toch. Dat kan. Die mensen bestaan. Maar goed die bestaan overal, dat is niet alleen specifiek voor de voorlichters. Maar je hebt ook voorlichters die betrouwbaar zijn. Als iemand twee keer tegen je liegt, dan kun je 'm de eerste keer nog vergeven, maar de tweede keer niet meer. Dan kun je gewoon denken: ik doe geen zaken meer met jou. Of ik doe nog wel zaken met jou, maar wat je zegt, daar denk ik wel twee keer bij naar. Maar goed, het is voor de voorlichter natuurlijk ook niet handig.

I: Die brengt zichzelf dan in een lastig parket?

R: Ja, en dat is lastig. Want uiteindelijk heeft een voorlichter er ook geen belang bij om extreem te gaan liegen. Het blijft altijd een soort van wisselwerking. Kijken hoe ver je kan gaan. En ja, je moet dan bij een voorlichter gewoon in je achterhoofd houden dat hij een voorlichter is, die of door de overheid of door de partij wordt betaald, maar niet altijd wordt betaald om de waarheid naar buiten te brengen. We hebben dan dus tegengestelde belangen. Als je dat in je achterhoofd houdt, dan is er echt prima mee te werken. Je hoort heel vaak dat er een 'constante strijd is tussen voorlichters en journalisten'. En dat is het soms ook wel hoor. Maar als je er zo dicht bovenop zit, dat je elkaar hele dagen om je heen hebt, dan is die relatie vaak wat zakelijker en wat meer straight en wat meer eerlijk, dan dat je het merkt van journalisten die in Hilversum werken en wel eens contacten hebben met de voorlichters, maar die mensen nooit echt in het echt zien. Voor hun is het anders. Omdat wij er zoveel mee te maken hebben, maakt dat de relatie intens en belangrijk. Ook al

kan je niet met elkaar door een deur, je komt elkaar gewoon de volgende dag weer tegen. En voorlichters worden ook niet vervangen he, zoals de politici. Dus je hebt elkaar een week later gewoon weer nodig.

I: Moet ik me voorstellen dat jullie dan soms voorzichtig zijn met dingen wel of niet zeggen?

R: Nou, nee dat niet. Er komt altijd wel een moment waarop je iemand weer nodig hebt. Het is dus niet dat als je voorzichtig gaat worden en denkt van ik vraag dit maar niet, dat heeft geen zin. Het heeft geen zin om bang of om afwachtend te gaan zijn, of zelfcensuur toe te passen. Dat heeft gewoon geen zin. Want zij weten ook, net zo goed als dat wij het weten dat zij af en toe de waarheid in hun voordeel verdraaien of hun eigen versie van de waarheid vertellen, zo weten zij dat wij af en toe ook gewoon klote vragen moeten stellen.

I: Ik heb onlangs een interview gedaan met een journalist die zei dat ze het liefst zo min mogelijk met de voorlichters te maken wilde hebben en het liever allemaal zelf uitzoekt. Is dat volgens jou nog wel mogelijk?

R: Was dat iemand buiten Den Haag?

I: Nee, binnen Den Haag

R: Oh, ok. Nee, dat kan eigenlijk niet. Onvoorstelbaar. Kijk, als het kan, probeer ik ook het liefst zo veel mogelijk buiten de voorlichters om te werken, bijvoorbeeld de voorlichters van de Kamerfracties. Ik ga liever zelf naar Kamerleden toe. Omdat het gewoon makkelijker werkt. Maar bij een ministerie heb je ze gewoon nodig. Je kunt niet het ministerie binnen wandelen en tegen de minister zeggen: 'dag minister, kom, kopje koffie'. Ja, ik ga het liefst om ze heen, als ik zonder een voorlichter kan doe ik dat liever. Dan heb je de informatie direct van je bron, van het Kamerlid. Maar je kunt er eigenlijk niet omheen. Ze zijn er nu eenmaal. Ze zijn er met heel veel.

I: Zijn er meer voorlichters dan journalisten?

R: Ja, absoluut. Er zijn wel eens onderzoeken geweest geloof ik, een op vier. Loopt heel erg uit elkaar. Maar ik geloof, je zou het even moeten googelen, een paar jaar geleden is er een onderzoek is geweest. Dat er 250-300 voorlichters zijn in Den Haag en ongeveer 100 journalisten. Dus dan heb je 'm al.

I: Weet jij of dat aantal de laatste jaren meer is geworden?

- R:** Ik zit hier pas drie jaar, maar voor mijn gevoel is het redelijk gelijk gebleven. Ja, als je wel eens verhalen hoort van collega's van twintig jaar geleden, ja, dan is er wel een explosie. Het is nu een ware industrie. Maar aan de andere kant, er zijn ook meer media dan twintig jaar geleden. Het tempo ligt ook veel hoger. Vroeger ging een woordvoerder van de partij met een persbericht langs de postvakjes en lazen de journalisten het de volgende ochtend, en de krant schreef er toen pas weer de dag erna over. Nu is dat natuurlijk heel anders. Zodra er nieuws is moet er gereageerd worden.
- I:** Zijn er omdat er meer media zijn, ook meer journalisten bij gekomen?
- R:** Nou, dat zou ik niet durven zeggen. Maar ik denk wel dat er een verschuiving is qua journalisten. Er zijn de afgelopen jaren gewoon veel media bijgekomen. Kijk, als je twintig jaar geleden naar het Binnenhof zou kijken, dan waren er een paar grote media. NOS, RTL en vijf, zes kranten. Nu is er bijvoorbeeld Nu.nl bijgekomen. En daarnaast zijn er ook heel veel programma's die zich meer op politiek richten. Bijvoorbeeld Tros Kamerbreed, Dit is de Dag, dat hele Radio 1. Er zijn meer journalisten dan met politiek bezig dan alleen de journalisten van de traditionele nieuwsmedia.
- I:** Hoe komt dat denk je?
- R:** Ik weet het niet. Politiek staat wel meer in de belangstelling of zo. Misschien is het ook omdat het tempo veranderd is. Niet zo zeer dat politiek populairder is, maar de snelheid is gewoon toegenomen. Als je kijkt naar de afgelopen verkiezingscampagne, toen zei een oudere collega tegen mij: we gaan nooit meer naar zaaltjes. Vroeger ging iedereen naar een zaaltje in het land en dan luisteren wat de fractievoorzitter zei. Daar werd dan een debat gevoerd en daar verscheen de volgende ochtend iets over in de krant en de volgende avond pas op tv. Dat gebeurt in de verkiezingscampagne nooit meer. Het gaat nu alleen nog maar via de debatten.
- I:** Politici worden nu naar de studio gehaald in plaats van de journalist naar het zaaltje?
- R:** Ja, in de studiodebatten. En voor de rest is er dan misschien een leuke flyeractie op straat, waar dan ook weer een camera bovenop staat, maar dat is het dan. Dat maakt dat de snelheid, komt ook door Twitter en internet, als iemand vroeger een pikante uitspraak deed op donderdagavond in Leeuwarden, dan kwam misschien op vrijdagochtend in een klein stukje in de

krant. Nu staat zo'n uitspraak meteen op Twitter, daar wordt voor veel mensen op gereageerd, en voordat het vrijdagochtend is en de krant er is, dan is het nieuws al bijna oud. Nog niet helemaal, maar vrijdagmiddag is het in ieder geval al oud. Die reactiesnelheid is veel hoger.

I: Maak je zelf veel gebruik van Twitter?

R: Ja, zeker

I: En waarvoor dan? Om meningen te peilen?

R: Er wordt wel eens gezegd dat Twitter de persberichten heeft vervangen, daar kan ik me wel in vinden. Maar ik gebruik Twitter niet, zoals marketingbedrijven, om meningen te peilen of zo. Ik weet niet wie al mijn volgers zijn. Maar Twitter is wel heel handig om voor een korte reactie te zien waar Kamerleden en ministers mee bezig zijn. En wat voor hen opvallend is of waar ze aan gaan werken. Op die manier is het wel een soort van, ja, hoe zeg je dat, een vervanger van de persberichten.

I: De traditionele persberichten, komen die nog voor?

R: Ja, zeker. Ministeries verspreiden ze vooral bij grotere besluiten. Maar het is niet zo, dat op het moment dat je het persbericht binnen krijgt, dat je denkt 'zo, dit is nieuws'. Want juist voor het persbericht uitkomt is het al onze taak om te weten dat het er aan komt.

I: Het is een bevestiging van wat je al wist?

R: Ja, of een uitleg ervan of met achtergrond informatie. Of alles nog even handig op een rijtje. Maar heel heftig is dat niet meer hoor. Vroeger, althans dat vertelde een oudere collega, zaten ze nog wel eens de hele dag naast de telex te wachten om te kijken wat er binnen rolde. Nu is dat toch anders. Nu kan het ook op Twitter. Het is niet meer exclusief. Niet alles wat in een persbericht staat is nieuws. Niet al het nieuws staat meer in een persbericht, het kan ook via andere manieren. Via Twitter bijvoorbeeld.

I: En hoe is het contact tussen jou en de Kamerleden?

R: Ja, heel vaak.

I: Waarover dan?

R: Ja, om de agenda bij te houden wanneer welke debatten zijn, om te weten wat je kunt verwachten in debatten. Kijk wij hebben een kleine redactie, dus we moeten wel elke keer een afweging maken van ga ik bij een debat zitten of niet, of ga ik het volgen of niet. Daardoor moeten wij nabellen zodat wij van te

voren weten of ze nog schokkende uitspraken gaan doen, of er nog leuke voorstellen komen, dus ja. Inderdaad dan heb je heel veel contact met de Kamerleden. Of natuurlijk met de voorlichters daarvan.

I: Kan ik daaruit opmaken dat Kamerleden ook een beetje hun eigen voorlichter zijn?

R: Ja, dat klopt. Kamerleden proberen zichzelf te verkopen. Komende verkiezingen willen ze ook weer worden gekozen. Kijk, ze worden ook intern, nou ja niet echt afgerekend, maar er wordt wel gekeken of ze vaak genoeg de media gehaald hebben. Kijk, het is een gekozen functie, ja, ze zullen zich toch als ze nog een keertje Kamerlid willen worden moeten zorgen dat ze zichtbaar zijn, en dat het zichtbaar is wat ze doen en wat ze gaan doen en wat ze hebben bereikt. En nog altijd is de makkelijkste manier, al twitteren ze zich blauw en kunnen ze een weblog schrijven tot ze een ons wegen, het makkelijkste is om de massamedia te bereiken. Je hebt een zo groot en gemêleerd publiek, wat je met een weblog of twitteraccount, waarbij de kijker bewust een politicus moet gaan volgen, dus ja, dan lukt dat gewoon niet denk ik. En daarom is het voor politici en Kamerleden belangrijk om een keer bij Pauw en Witteman te zitten of een keer bij het RTL Nieuws te komen of om naar Radio 1 te gaan.

I: Ja, ik kan me ook nog herinneren dat er vorig jaar een artikel in de krant is verschenen waarin ze helemaal hadden uitgezocht welke politicus het minst in het nieuws was gekomen.

R: Ja, voor politici is het gewoon van belang om naast hun baan als Kamerlid ook goed contact met de media te onderhouden. De grotere partijen hebben daar ook wel de voorlichters voor. Maar uiteindelijk ja, het hoort wel bij hun vak hoor. Een Kamerlid dat niet zichtbaar maakt aan zijn kiezers, achterban of de potentiële kiezers, wat hij doet, ja.... Het hoort er bij hoor, bij het vak van politicus zijn. Je moet ook verantwoording afleggen tegenover je kiezer.

I: Ja, dat begrijp ik. Nou, ik geloof dat ik de belangrijkste punten wat mij betreft heb behandeld. Voor mij is het helder hoe jullie aan nieuws komen en wat en hoe het contact is met de voorlichters. Dan wil ik je bij deze hartelijk bedanken voor je tijd!

R: Graag gedaan.

Transcript interview 5

Interviewer (I): Ik was allereerst benieuwd naar de situatie bij jullie op de redactie. Hoeveel mensen houden zich bezig met politiek?

Respondent (R): We zitten met twee mensen in Den Haag. Daarmee volgen we de Haagse politiek. Er zijn ook wel mensen op de redactie die qua thema's wel een beetje overlap hebben. Zo hebben we iemand die het maatschappelijk middenveld volgt. Maar wij doen met z'n tweeën de Haagse politiek

I: Wat bedoel je precies met het maatschappelijk middenveld?

R: Ja dat zijn allerlei belangenorganisaties als milieuorganisaties, vakbonden, et cetera.

I: Ok. Maar jullie zitten dus met z'n tweeën in Den Haag.

R: Ja, dat is best weinig.

I: Te weinig?

R: Nee, dat eigenlijk niet. We hebben ANP als achtervanger. En wij vissen in feite de krenten uit de pap. ANP heeft vijf of zes redacteuren geloof ik, zoiets, die doen alle persberichten die toch wel heel de dag voorbij komen. Zij zitten echt overal bij. Dan is het aan ons om daarnaast toch primeurs te jagen. Om als eerste nieuwtjes te hebben of uitspraken. En ook de dingen die wij belangrijk vinden om daar net wat meer van te maken, meer van die drie alinea's van ANP.

I: Dus dat is in feite wat je doet, of jij en je collega dan, is een beetje verder kijken dan het ANP doet.

R: Ja, of om hun voor te zijn of er net een beetje meer van te maken. Dat zijn dan de keuzes die wij maken, dat wat wij belangrijk vinden.

I: En hoe maken jullie die keuzes dan, wat voor jullie belangrijk is?

R: We hebben natuurlijk een enorm breed publiek. We hebben per dag 2,3 miljoen unieke bezoekers, wat betekent dat je echt iedereen aan het bedienen bent. We kunnen dus niet zomaar kiezen voor één doelgroep of invalshoek. Bijvoorbeeld door alleen Christelijk getinte berichten op de site te zetten, om maar even een gek voorbeeld te noemen. We moeten dus altijd goed nadenken: wat gaat iedereen aan. Dat gaat vaak om dingen die mensen in hun portemonnee raken, of in hun hart raken, of nou ja, of wat leeft voor

mensen. Soms moet je ook gewoon technische keuzes maken. Net als met Syrië. Het interesseert de meeste mensen geen ene ruk meer en nauwelijks iemand klinkt die berichten nog aan, maar het is wel belangrijk dus daarom zetten we het er op. Dat moeten we dan wel verslaan. Maar we kijken vooral naar wat interessant en belangrijk is voor de 'gewone burger' om te weten. Die definitieve keuze voor politiek maak ik dan met mijn collega en met de redactie.

I: Het zijn dus vooral onderwerpen waarvan jullie belangrijk vinden dat mensen dat te weten komen, of onderwerpen die mensen interesseren omdat het ze in hun hart of portemonnee raakt.

R: Ja, dat klopt, en daarnaast moet je de burger natuurlijk gewoon goed informeren.

I: Ik zag vanochtend een bericht voorbij komen wat jij hebt geschreven dat ging over de winst van zorgverzekeraars. Ik ben erg benieuwd hoe dat bericht bijvoorbeeld tot stand is gekomen.

R: Hoe dat ging? Nou, zaterdag deed minister Schippers al wat uitspraken bij Kassa, dat consumentenprogramma, vanochtend stond er ook een stukje in de Telegraaf, waarbij Abvakabo, de vakbond, daar ook nog over doorging en ik wist dat het onderwerp deze week ook nog op de agenda staat in Den Haag, bij de Tweede Kamer. Maar ja, het was blijkbaar nu al zo'n belangrijk onderwerp dat ik niet kon wachten tot het eind van de week, tot donderdag, als dat onderwerp in de Kamer behandeld wordt. Daar kan ik dan niet op wachten en waarschijnlijk zijn andere media mij dan ook gewoon voor. Dus vanochtend om 9 uur sms'te ik Lea Bouwmeester, van PvdA, met de vraag of we even konden bellen omdat ik haar een paar vragen wilde stellen en toen belde ze me eigenlijk direct terug omdat ze nu tijd had. Ze zei 'laten we het nu meteen maar doen'. Dus ik heb daar op het perron bij de metro haar quote opgeschreven en meteen daarna op de redactie het stukje uitgetikt en online gezet.

I: Oh, dat is dan eigenlijk heel snel gegaan. Bij dit soort onderwerpen heb je dus eigenlijk rechtstreeks contact met de politicus?

R: Nee, daar zit geen voorlichter tussen. Het ligt ook wel een beetje aan de partij hoor. De PvdA, of nee ik bedoel de VVD, die werkt toch wel vaker met

voorlichters, die zitten er wel wat vaker tussen dan bij de PvdA, het hangt dus een beetje af van hoe de partijen het zelf hebben geregeld.

I: Dus in dit geval over het stukje van de winsten van de zorgverzekeraars heb je gewoon het stukje van de politicus zelf en dan kan je die gewoon bellen.

R: Ja, dat klopt

I: En behalve het rechtstreeks contact met politici, heb je ook veel contact met voorlichters?

R: Nou, ja ik loop eigenlijk heel de week rond in Den Haag. Althans op maandag werk ik op de redactie in Amsterdam maar de rest van de week zit ik dus in Den Haag. En ja, wat ik de hele dag doe is in feite door de Tweede Kamer lopen en daar met voorlichters en Tweede Kamerleden spreken. Dus ik heb wel dagelijks contact met zowel de voorlichter als met de politicus.

I: En wat bespreken jullie dan zoal?

R: Nou, van alles eigenlijk. Je probeert natuurlijk nieuws te halen voordat het nieuws is. Je peilt ook een beetje hoe de stand van zaken is binnen partijen. Als je bijvoorbeeld weet dat een bepaald debat er aan zit te komen, dan kan je aan politici en voorlichters vragen wat nou de interessante punten uit dat debat zijn, wat er belangrijk is en wat een partij in zo'n debat gaat zeggen of er wat mee gaat doen, dan kan ik alvast kijken of het interessant is voor mij om daar misschien een stukje over te schrijven. Dan vraag je bijvoorbeeld 'dit debat speelt donderdag, ik weet er dit en dat en dat een beetje van, is dat nou voor jullie belangrijk? Wat vinden jullie daarvan of wat gaan jullie daar mee doen?' Als ik denk van hier zal de PvdA wel een mening over hebben, net als bij dat stukje van vanochtend, dan ja, dan bouw je ook gewoon op je eigen kennis. En net als met voorstellen, dan denk je van is dit een voorstel dat breed gedragen wordt of is het een voorstel van GroenLinks met vier zetels.

I: Maar dan peil je dus vooral bij politici, of ook bij voorlichters?

R: Nou, de voorlichters zijn natuurlijk minder specialist dus als ik ergens, van een specifiek onderwerp, iets van wil weten ga ik het liefst naar de Tweede Kamerleden zelf. Kijk, op dinsdagochtend is er altijd fractieoverleg. Dan bespreken de Kamerleden en de voorlichters met elkaar van dit staat voor ons op de agenda deze week, dit zijn punten die we gaan inbrengen en die we belangrijk vinden. Dan zie je bij het Vragenuurtje, dan zie je dat heel veel mensen daar bij die balie, weet je wel wat je ook altijd ziet bij de shots van de

NOS die daar worden opgenomen, daar ontmoeten journalisten en de persvoorlichters en de Tweede Kamerleden elkaar al. Dan bespreken journalisten met de voorlichters en de Kamerleden van 'dit debat speelt er, ik wil weten wat jullie vinden' en de voorlichters vertellen journalisten dan 'ik heb dit en dit, is dat voor jullie interessant om te brengen'. Vaak zijn dat ook van die kleine kutnieuwttjes waar je geen bal mee kan, dan breng je dat natuurlijk niet. Die wisselwerking speelt zich daar dus een beetje af.

I: Dus dat is vooral voor de debatten of het Vragenuurtje?

R: Dan treffen we elkaar inderdaad. Dan begint de week ook. Vanaf twee uur bij dat Vragenuurtje beginnen ook alle debatten van die week tot en met donderdag.

I: Jij weet van te voren dus al wat er die week op de agenda staat en wat er belangrijk gaat worden?

R: Ja, dat hoop je dan althans! En bepaalde dingen probeer je dan exclusief te krijgen.

I: Wat wil je dan exclusief krijgen?

R: Nou uitspraken van een politicus bijvoorbeeld, of bepaalde informatie.

I: En voor die exclusiviteit, waarmee bespreek je dat dan, met voorlichters of de politici zelf?

R: Nou, dat verschilt ook heel erg. Het kan zijn dat de voorlichter zegt van 'dit willen we bij de Telegraaf wegzetten, dit bij de NOS en dit bij NU.nl'

I: Bespreken ze dat zo nadrukkelijk van te voren?

R: Ja, het ligt dus aan de voorlichter. Sommige voorlichters steken zo echt in elkaar en maken daar beleid op. Dat doen vooral de ministeries trouwens, je ziet bijvoorbeeld dat Justitie heel vaak nieuws heeft weggezet bij De Telegraaf, 'harde aanpak', dat werk. En andere voorlichters doen dat niet hoor. Dan vertellen ze wat ze hebben en dan overleg je en dan zeg je dat je wilt dat ze het niet ook nog tegen bijvoorbeeld RTL zeggen want anders kan ik het als journalist niet meer mooi brengen. Dat werk.

I: En dan onderhandel je dus?

R: Ja, dat is dan een soort onderhandelen inderdaad.

I: Gaat dat ook wel eens mis?

R: Haha, ja er gaan wel eens dingen mis ja. Dan moet je wel echt duidelijk zijn en aangeven waarom jij vindt dat je iets exclusief moet hebben. Kijk wat ik kan

bieden is dat als een krant bijvoorbeeld eigen nieuws heeft, zullen ze dat eerder op de voorpagina zetten. Wij hebben dat ook, als wij eigen nieuws maken, wat belangrijk is, staat hoog op de pagina of wat groter. Als we bijvoorbeeld eigen nieuws hebben at ook nog eens heel belangrijk is, zal dat bij ons langer op de voorpagina blijven staan.

I: Jullie eigen kopij is dan belangrijker dan dat van ANP en wordt dan groter op de pagina gezet.

R: Ja, dat klopt, en dat heb ik te bieden. Dus zo onderhandel ik dan.

I: Op die manier probeer je dus je informatie exclusief voor jouw medium te krijgen

R: Ja, en daarnaast hebben we een enorm bereik dus willen ze graag bij ons op de voorpagina staan.

I: Een sterke onderhandelingspositie voor jou dus?

R: Ja, al verschilt het natuurlijk per keer heel erg.

I: Even een ander onderwerp. Merk je dat de voorlichters proberen te spinnen, of met andere woorden dat ze proberen om jou als journalist te beïnvloeden?

R: Nou, nee, niet echt. Maar ik ben daar misschien ook niet het medium voor. Ik schrijf geen groot achtergrondstuk, een opiniestuk of een uitgebreide analyse van hoe het allemaal precies zit. Dus ik ben daar ook nooit echt naar op zoek. Kijk, als je de voorlichters en politici spreekt hoor je natuurlijk wel hun kant van het verhaal, maar ja, wij schrijven korte stukken, nieuwsberichtjes. Echt korte, feitelijke informatie. En wij bestaan bij de gratie van dat het feitelijk is. Als ik meningen er in ga verwerken of subjectief word dan zal ik lezers kwijtraken, die zitten daar bij ons gewoon niet op te wachten.

I: De analyse en achtergronden zoeken jouw lezers dus ergens anders?

R: Ja, dat klopt.

I: Maar ondanks dat het korte berichten zijn, heb je dan niet alsnog dat ze jouw een invalshoek willen laten overnemen of zo?

R: Nou, dat heeft niet echt zin bij ons. Maar je moet als journalist natuurlijk wel echt blijven opletten. Iemand vertelt jou een verhaal, maar dat is natuurlijk maar één kant van het verhaal. Ik moet natuurlijk blijven opletten dat politici niet opeens iets heel anders zeggen dan een week geleden, of dat hun verhaal te eenzijdig is. Dat is mijn eigen journalistieke kunde.

I: Dus mocht het toch het geval zijn dat ze jou proberen te beïnvloeden, dan prik je daar doorheen?

R: Ja, ik kan natuurlijk niet alles klakkeloos opschrijven wat er wordt gezegd. Je moet wel kennis van zaken hebben en op de hoogte zijn, anders kan je ook geen goed stuk schrijven. Het risico in Den Haag is wel zo dat de mensen waarbij je nieuws moet vangen, dat dat dezelfde mensen zijn waar je de andere keer een ongunstig stukje over schrijft. Of waar je, bijvoorbeeld vandaag schrijf ik iets wat ten gunste is van de PvdA, dat zij de zorgverzekeraars waarschuwen blablabla maar voor het zelfde geld schrijf ik morgen iets, bijvoorbeeld dat de PVV vindt dat de PvdA alleen maar onzin zegt en ik maak dat dan als kop, dan is dat weer ongunstig voor de PvdA. Gelukkig is daar natuurlijk begrip voor, maar soms voelt het wel een beetje ongemakkelijk. Zo is bijvoorbeeld de RTL onderzoeksredactie met andere mensen, die ook de kritische onderzoeksstukken maken, dat zijn ook andere mensen dan de mensen die het nieuws jagen. En je ziet ook wel dat bij persconferenties dat je, ja, dat er in andere landen fellere journalistiek wordt bedreven. Wat wij vroeger hadden van 'wij tegen hun', ik heb de indruk dat, nou ja zo lang ga ik zelf ook nog niet mee, dat dat allemaal wel weer iets rauwer mag. Maar omdat we allemaal wat nieuws moeten hebben, tja, dan gaat dat niet. Ik vind echt dat kranten moeten stoppen met het nieuws jagen. Dat is jullie ding gewoon straks niet meer. Maak inderdaad die goede achtergrondstukken of die analyses en de diepgravende stukken, met die tien man tellende politieke redactie. Maak er wat van. En dan hoef je al dat nieuws jagen niet meer hoeft te doen, kan je daar ook scherp op inzetten. Omdat iedereen nu achter de nieuwtjes aanjaagt, heb je dus een hele club journalisten die allemaal maar naar één ding kijken. In plaats van dat we gaan onderzoeken van wat de misstanden zijn en wat veel tijd en werk kost, maar wel als krant je naam mee kan maken.

I: Dus ik kan stellen dat jij vindt dat jullie wel recht hebben op de nieuwtjes?

R: Ja, wij de nieuwtjes zij de rest. Wij hebben onze columns geschrapt omdat wij zoiets hadden van dat is onze taak niet, dat moeten andere media maar doen. Ik denk dat inderdaad veel meer media moeten zeggen van wat is mijn rol in het medialandschap en daar gewoon vol op in moeten zetten en daar dan het

beste in moeten zijn. Dat goed afkaderen. In plaats van van alles een beetje te doen.

I: Vind je dat er dan weinig verschillen zijn tussen nieuwsmedia op dit moment omdat ze allemaal achter het nieuws aanjagen?

R: Ja, kijk, zij zijn natuurlijk wel anders. Wij schrijven inderdaad geen columns of schrijven zelden stukken die langer zijn dan 500 woorden. Maar als ik kijk naar de politieke verslaggeving, dan zie ik dat journalisten de ANP'tjes die wij er gewoon op zetten, of althans checken en daarna online zetten, dat zij daar dus nog hun eigen berichtje maken wat tijd kost. Vervolgens een beetje een debatje verslaan en gaan zitten meeschrijven, dat op de redactie uitwerken tot een stukje en dat in een systeem zetten, wat ik allemaal tijdens het debat gewoon al doe, dat kost tijd. Dan denk ik: als jullie dat nou gewoon efficiënt doen. Gewoon twee mensen die ANP'tjes laten checken en bewerken en dan hebben de andere mensen de tijd om wat meer achtergronden bij de politiek te brengen.

I: Wat vind jij dan van die ANP'tjes?

R: Het geeft ons ruimte om met andere dingen bezig te zijn. Maar wij zijn niet alleen hoor. Andere kranten teren daar ook weer op. Ik heb ook bij de politieke redactie van de Volkskrant en van FD gezeten en dan zitten zij ook alleen maar naar ANP te kijken en als ze dan iets zien wat interessant is, dan gaan ze nog eens nabellen voor een paar quotes erbij en dan zetten ze het gewoon alsnog in de krant. Een heel groot percentage van wat er in de krant staat komt volgens mij gewoon bij het ANP vandaan en is vervolgens gewoon opgeleukt en dan zetten ze het gewoon in de krant hoor.

I: Opmerkelijk, daar heb ik andere journalisten nog niet over gehoord.

R: Nee maar ja het is toch niet heel waarschijnlijk dat zij al die informatie ook ineens tot zich krijgen? Het is echt niet zo dat zij daar allemaal op het zelfde moment ook ineens mee komen.

I: Ok, interessant. Dat is zeker iets om mee te nemen in volgende interviews met redacteuren van kranten. Iets anders: krijg jij zelf veel persberichten binnen van ministeries en partijen?

R: Nou, alle ministeries geven inderdaad alle persberichten door, ik krijg dus het zelfde als iedereen. Maar het verschilt per partij of ze heel erg van de

persberichten zijn. De VVD stuurt bijna nooit persberichten en GroenLinks en de PVV bijvoorbeeld heel vaak. Dat hangt er een beetje van af.

I: Heb je enig idee waar dat verschil vandaan komt?

R: Nou, ze verschillen gewoon van hoe je mediabeleid moet voeren.

I: Haal jij zelf wel eens wat uit de persberichten?

R: Nee, echt bijna nooit. Wat het is met de persberichten die van de ministeries komen, dat laten we eigenlijk aan ANP om daar iets mee te doen. En ja, al het nieuws dat zich in de Kamer afspeelt dat wil ik sowieso al van te voren hebben dus niet in een persbericht wat naar iedereen is gestuurd. Of ik ben tijdens een debat en dan tik ik het zelf mee. Het enige is wat nog wel eens handig is, is als de CPB cijfers binnen komen over de economie, economische groei van volgend jaar. Dan sturen ze, de partijen dan, vaak meteen een persbericht met dit zijn onze reacties daarop. Dat is natuurlijk wel handig om dat meteen binnen te krijgen want dan gaat alles zo snel en moet je snel alle reacties weten, dus ja, dan zeg ik ook van te voren ook van stuur even een mail als je een reactie hebt, dan knutsel ik uiteindelijk een stukje in elkaar.

I: Is snelheid een prioriteit voor jullie?

R: Ja, het laatste nieuws het eerst is echt onze prioriteit, bij ons is het echt belangrijk dat het er meteen op is, liever meteen van 'de koningin treedt af' en dan daaronder een regel van 'meer nieuws volgt', dan gooien we dat er op dan gaan we het daarna snel uitwerken. Kijk dat hoeft natuurlijk niet met al het nieuws. Sommige dingen kan ik ook gewoon rustig uittikken voordat ik het er op zet, maar goed dat is wel het principe. Snelheid staat bovenaan.

I: Zorgt die snelheid er wel eens voor dat je later nog iets in een stuk moet aanpassen?

R: Nou, inhoudelijk zou ik niet zo snel een risico nemen, bijvoorbeeld dat de koningin aftreedt en het dan niet zo blijkt te zijn. Dat kunnen we ons, met ons bereik, gewoon niet echt veroorloven. Dat dan opeens iedereen een pushbericht krijgt van de koningin treedt af, oh toch niet. Het moet wel eerst kloppen.

I: Ok, helder. Maak jij zelf gebruik van Twitter?

R: Ja, maar vooral voor journalistieke doeleinden.

I: En die zijn?

- R:** Nou, ik volg bijvoorbeeld vrijwel alle Haagse journalisten. Alle politici, alle voorlichters, dat werk. Belangenverenigingen. Ik kijk daar heel de dag op eigenlijk om te kijken wat er gebeurt. Het is ook zeker een bron van nieuws. Althans, heel vaak is dat wel een van de belangrijkste nieuwsbronnen. Je ziet wat er gebeurt en waar het gebeurt. En al die journalisten zeggen ook heel de tijd van 'ik ben daar en ik zie dat'. Of, als ik bij een debat zit wat niet per se interessant is voor een stukje, dan zet ik wel op Twitter die en die en die zegt dat en dat en dat in dat debat. En mensen die heel politiek geïnteresseerd zijn volgen mij en volgen op die manier ook het nieuws. Het zelfde geldt natuurlijk ook voor journalisten die er op dat moment zelf niet bij zijn.
- I:** En gebeurt het ook wel eens dat je iets voorbij ziet komen op Twitter waarvan je denkt van 'hey, dat is leuk om daar iets mee te doen'?
- R:** Ja, bijvoorbeeld toen ik vanochtend dat stukje had getypt zag ik dat Andre Rouvoet van Zorgverzekeraars Nederland een beetje in discussie ging over dat onderwerp, over die winsten, toen heb ik hem gebeld en dus net een interviewtje afgenomen, ik verwacht dat de voorlichter me elk moment daarover terugbelt trouwens.
- I:** Waarover gaat de voorlichter je dan terugbellen eigenlijk?
- R:** Nou, het was echt een interviewtje en het was telefonisch, dus dan zit je mee te schrijven en zo, en ik wil wel dat het klopt. Dus ja. In de politiek zijn mensen meer gewend aan als je een interview iets zegt dat je heel lang gaat lopen zeuren over elke zin, politici zijn wat dat betreft wel coulanter, alleen zeggen ze wel van 'wat jij hier zo opschrijft klopt gewoon niet met hoe het is', en dan verander ik dat. Maar voor de rest gaan ze niet heel erg over lopen zeuren. Het is een heel andere verhouding tussen de manier van controle van het stukje en kijken of het allemaal klopt of dat ik niks verkeerd heb geïnterpreteerd. Het is mijn belang dat het gewoon klopt. En ik ga echt niet alleen naar de mond van de voorlichter alles lopen veranderen. Maar dat hoeft ook niet omdat de voorlichter wel weet dat hij daar niet mee hoeft aan te komen. Omdat het zo ingeburgerd zit, al die mensen hebben zoveel met journalisten te maken, het is niet dat je elke keer in discussie hoeft te gaan over hoe iets wel of niet overkomt. Dat heb je meer met mensen die daar niet aan gewend zijn.

- I:** Dus in dit geval is het zo dat de voorlichter alleen even gaat checken of de feitelijkheden juist zijn.
- R:** Ja, ik heb bijvoorbeeld nu opgeschreven, want hij had gezegd dat hij hoopt of denkt dat de zorgpremies volgend jaar omlaag gaan. En nou wil ik natuurlijk een scherpe kop. Ik heb daar nu van gemaakt, van de kop, 'Zorgverzekeraars Nederland stelt dat zorgpremies omlaag gaan'. Ik wil dan even kijken of ik daar mee weg kan komen en zo ja dan heb ik wel een mooie terreinwinst gemaakt ten opzichte van die uitspraak, haha.
- I:** Door het net wat scherper te formuleren dan
- R:** Ja precies.
- I:** Even kijken. Behandel jij zelf nog een aparte portefeuille of doen jullie alles samen?
- R:** We hebben het in tweeën gesplitst.
- I:** Dat is nog best wel veel dan
- R:** Ja, ik doe de rechtse politiek en dan verder nog bijvoorbeeld Financiën, Zorg, Justitie, Defensie, Algemene Zaken en Buitenlandse Zaken.
- I:** Een hele waslijst
- R:** Ja, dat klopt maar dus alleen de krenten uit de pap en het kan ook wel omdat we ANP als achtervang hebben.
- I:** Om nog even terug te komen op de voorlichters. Wat vind jij prettiger werken, met of zonder voorlichter?
- R:** Nou, het liefst werk ik direct met de politicus, maar niet alle politici zijn handig met media en soms krijg je bijvoorbeeld heel de tijd een politicus niet te pakken en ja dan ga ik de voorlichter bellen dat ik echt snel een reactie nodig heb om dat ik een stuk er gewoon snel op wil hebben en dan zeg ik tegen de voorlichter ik heb jullie reactie nu nodig want ik wil het er nu op hebben want deze kwestie speelt nu, en dan weet ik dat een voorlichter dan weer bij een politicus gaat zeuren dus op die manier kan het wel in je voordeel werken.
- I:** Dus op die momenten zijn ze wel handig?
- R:** Ja, inderdaad
- I:** Kun je nog buiten de voorlichters om?
- R:** Nou, ik zou heel graag zonder voorlichters werken. Maar eh, even kijken. Het is denk ik heel anders als je met belangenverenigingen te maken hebt of met banken, dat werk, daar is het probleem veel groter dat je mensen echt niet zelf

te pakken krijgt. Maar in de politiek zijn mensen eigenlijk heel goed benaderbaar maar wel met die voorwaarde van, kijk ik loop daar wel heel de dag rond maar je hebt ook veel journalisten, oh kijk, daar zullen we de voorlichter hebben

GESPREK ONDERBROKEN VOOR TELEFOONGESPREK

R: Oh, dit was dus niet de voorlichter

I: Wie was het dan?

R: Het was een politicus die ik had benaderd om een reactie te geven voor dat stukje over de zorgverzekeringen, maar ja dat staat nu al een paar uur online haha.

I: Je zei net dat je het liefst buiten de voorlichters om zou willen werken?

R: Ja, maar aan de andere kant, ik heb ook niet zo heel veel last van ze. Kijk, zoals ik net al zei, wij zijn niet echt het medium om hele kritische achtergrondverhalen te plaatsen. Wij plaatsen alleen de feiten en daar valt niet zoveel op af te dingen.

I: Je bent dus nooit bang dat jij beïnvloedt wordt door voorlichters om een bepaalde invalshoek over te nemen?

R: Nou, je moet je er wel van bewust zijn dat de informatie die je van politici en voorlichters krijgt wel eenzijdig kan zijn, maar het is dan de taak voor de journalist om daar door heen te prikken. Een voorbeeld van een eenzijdig verslag, wat ik zelf slecht vond, was de reconstructie van het Catshuisoverleg. Dat was eigenlijk alleen maar gebaseerd op notities van Verhagen. Daar is toen eigenlijk geen wederhoor gepleegd. Dat vond ik een voorbeeld van de eenzijdige verslaggeving. Ik vind dat je dat als journalist ten alle tijden moet voorkomen.

GESPREK WORDT ONDERBROKEN DOOR VRAGEN VAN BEZOEKERS VAN HET CAFE, DIE VRAGEN OF WIJ VOOR ANP WERKEN. TOEVALLIG BLIJKEN BEIDE HEREN EX-ANP JOURNALISTEN

I: Dus je vindt dat stukken niet te eenzijdig moeten zijn?

R: Nou ja, kijk als iemand natuurlijk gewoon zijn mening geeft over iets, dan is dat eenzijdig. Als iemand een aanval doet op de PVV is dat natuurlijk gewoon een eenzijdige mening, maar die is voor mij wel interessant. Zo had ik vorige week dat Ahmed Marcouch van de PvdA die zei dat de PVV het 'Marokkanenprobleem' niet serieus neemt, dan is dat eenzijdig en het is een

spin, maar wel een nieuwswaardige spin. En dan schrijf je dat op omdat het nieuwswaardig is omdat het een uitspraak is uit een bepaalde hoek. Die onderscheiden moet je gewoon als journalist maken.

I: Dus eenzijdig mag, als je een mening van een politicus op een bepaalde gebeurtenis verslaat?

R: Ja, dat klopt

I: Goed. Er wordt vaak gezegd dat de journalistiek de waakhond van de democratie is. Sta jij daar zelf ook zo in?

R: Ja, daarom is het ook heel belangrijk dat het goed gebeurt. Het is inderdaad zo dat wat mensen lezen over politiek, dat lezen ze omdat wij het hebben opgeschreven. Het is inderdaad zo dat sommige mensen drie kranten lezen en op basis daarvan hun mening vormen, maar ja dat doet ook niet iedereen. Je hebt als media gewoon veel macht over wat mensen zien en horen, en het is daarom ook belangrijk om je verantwoordelijkheid te kennen als journalist. Zoals deze zin die ik nu bij de persvoorlichter gecheckt wil hebben, dat ze eigenlijk zeggen dat de zorgverzekering of de premies omlaag gaan, dan wil ik niet dat dat niet zo is en dat 2,3 miljoen mensen iets lezen wat niet waar is. Een goed voorbeeld is misschien het verhaal van Dijsselbloem, dat hij had gezegd dat de oplossing van de crisis op Cyprus een blauwdruk was, dat was waarschijnlijk dus verkeerd opgeschreven. Het resultaat daarvan is dat de financiële markten omlaag gaan, dat iedereen het drie dagen heeft over een zin die niet eens zo is uitgesproken. Dan denk ik ja, wat win je daar nou mee als journalist. Dan heb je wel leuks scherp journalistje gespeeld, maar je moet niet je rol onderschatten en je kan er ook niet lichtvaardig over denken, van 'Oh haha ik heb wel mooi die Dijsselbloem tuk'.

I: Je legt jezelf als journalist dus geen beperkingen op om de onderste steen boven te krijgen?

R: Nee, het is absoluut niet zo dat ik denk bij een voorlichter van 'oh ik krijg nu informatie van jou, ik schrijf de volgende keer geen kritisch stuk over jou'. Zo werkt het gewoon niet. Maar aan de andere kant, als ik zeg dat ik een item over een politicus of een voorstel exclusief wil, en ik bel vervolgens een ander Kamerlid om een reactie te vragen en ik maak dat vervolgens de insteek van het verhaal, dan heb ik eigenlijk iemand in het pak genaaid. Zeg dan nee, ik kan het niet exclusief nemen want ik wil er een hele andere insteek aan geven.

- I:** Zorgt dat nog wel eens voor conflicten?
- R:** Ja, dat zorgt wel eens voor conflicten. Van beide kanten eigenlijk. Zowel vanuit de voorlichters als vanuit de journalist. Bijvoorbeeld als je al heel lang iemand niet te pakken hebt kunnen krijgen terwijl je een hele interessante uitspraak hebt waarvan je denkt dit is toch echt de insteek, ja, dingen gebeuren.
- I:** Dan heb je wel eens ruzie met iemand?
- R:** Ja, dan loopt het nog wel eens hoog op. Maar nooit zo erg dat je nooit meer met iemand door een deur kan, want je hebt elkaar de volgende dag gewoon weer nodig. Dus je hebt er beide geen belang bij om dan niet aanspreekbaar te zijn. Ze kunnen je moeilijk gaan negeren. En ik kan ze moeilijk negeren. En ja, het is ons beider werk dus je weet hoe het werkt. Je legt het gewoon uit. Je doet dingen omdat je uiteindelijk denkt dat dat het beste is dus dan leg je het rustig uit en dan zeggen ze ok, maar ik ben het er niet mee eens, maar we gaan gewoon weer verder.
- I:** Ok, goed, hartstikke bedankt voor je tijd. Ik denk dat ik de belangrijkste thema's zeker aan bod heb laten komen. Ik zal je, als de scriptie af is dan, nog even mailen wat ik er van gemaakt heb.

Transcript interview 6

Interviewer (I): Je vertelt net dat je communicatiewetenschap hebt gedaan in Amsterdam. Hoe ben je uiteindelijk bij NOS terecht gekomen?

Respondent (R): Ik liep stage bij AT5 in Amsterdam, in het kader van die opleiding, en daar heb ik vervolgens vijf jaar gewerkt als verslaggever en presentator en nog wat dingen. Toen ben ik via een sollicitatie hier op de Haagse redactie, was er een vacature politiek verslaggever hier bij NOS, toen heb ik een brief geschreven en toen ben ik het geworden.

I: Leuk! En hoe is de situatie nu bij jullie op de redactie? De Haagse redactie bedoel ik dan.

R: Wij werken met tv verslaggevers, radio verslaggevers en een bureau/internetredactie. We hebben 5 tv-verslaggevers, iets van zes radio verslaggevers, en een groep die in wisselende samenstelling steeds het bureau bemant. Ik denk dat het per dag een ploeg is van vier a vijf mensen die verantwoordelijk is voor de eerste lijn nieuwsberichten en het 'snellere' nieuws, wat online komt, en daarnaast doen zij het ouderwetse bureau redactie werk als dingen uitzoeken, maar die zitten op de redactie. En wij als verslaggevers zitten daar meer in het gebouw. Daar zijn natuurlijk alle debatten, alle ministers komen vanuit de departementen naar dit gebouw toe. Dus dat is de verdeling op de redactie en daarnaast hebben we nog een chef en de productie en editors voor de filmpjes. En we zitten achter het gebouw [van de Tweede Kamer] boven Dudok.

I: En hoe ziet een werkdag voor jou er uit?

R: Ik begin meestal rond half 11, 11 uur. Omdat we richting het 8 uur journaal werken of richting Nieuwsuur, begint onze hele dag wat later. Het is ook vaak dat de politiek ook vrij laat opstart. De Kameragenda begint ook pas om tien uur, met de vergaderingen dan, en voordat er wat beweging in zit en nieuwswaardige informatie uitkomt, dat is vaak pas 's middags. Mijn dag begint vaak met een ochtend overleg en aan het begin van de week, op dinsdag, echt een formeel overleg waar we allemaal bij moeten zijn.

I: Want dinsdag is het begin van de parlementaire week?

- R:** Ja, ja precies. En de rest van de week is het een beetje hoe het uitkomt. Maar we starten de dag met elkaar op. Dan bellen we met elkaar vanuit de auto of op de redactie. Dat hangt er ook een beetje vanaf wat er precies speelt. Dan hebben we een overleg, op de redactie, en dan meestal gaat ieder dan zijn weg. Soms heb je een debat wat je wilt volgen. Soms weet je al wat je wilt maken en ga je gewoon interviews draaien. Het ligt er ook heel erg aan of Kamerleden er zijn, in het gebouw, of dat er ministers in het gebouw zijn. Soms dan heb je een afspraak. Bijvoorbeeld ik wil Dijsselbloem hebben over de Euro, dan zou het kunnen dat ik de voorlichter bel om een afspraak te maken of het kan zijn dat ik de voorlichter bel met 'ik zie dat hij zo een debat heeft om twee uur, ik sta daar na afloop, weet dat ik een vraag voor hem heb.' Dan overleg ik dus wel, maar dan ben je minder afhankelijk van of zij willen.
- I:** Even tussendoor, heb jij ook aparte departementen die jij volgt?
- R:** Ja, ik heb Financien, Sociale Zaken en Economische Zaken.
- I:** Je zei net, dan ga ik kijken wat nieuwswaardig is op een dag, wanneer is iets voor jullie nieuwswaardig?
- R:** Nou, al het beleid wat hier wordt gemaakt, als het, kijk, de voorwaarde is wel dat het niet nog niet eerder bekend was, of dat het iets toevoegt aan iets dat al bekend was. Dus als het gaat over de zorg, of over onderwijs of over Financien, er is hier zoveel informatie en er zijn zoveel debatten dat we die selectie vooral maken op is het nieuw of is het bestaand, en gaat het mensen aan? Raakt het uiteindelijk de mensen over wie het gaat. Raakt het onze kijker. Dan is het niet de kijker als een specifiek iemand, maar we gaan er vanuit dat in principe heel Nederland zou kunnen kijken naar het journaal. Dus in die zin is 'kijker' wat eng geformuleerd, maar het gaat wel over Nederlanders. En soms gaat het over bepaalde groepen, over asielzoekers die wachten op toelating, of gaat het over ouderen die het zwaar of niet zwaar hebben. Soms, of bijna altijd, heb je wel specifieke groepen maar de voornaamste afweging is of het iemand aan gaat. Vooral of het ook aansluit bij hun werkelijkheid. Het gaat hier heel erg over beleid. Kijk de reden dat hier natuurlijk ministers en Kamerleden zijn is omdat het land gewoon bestuurd moet worden, maar er wordt behalve beleid gemaakt ook politiek gemaakt. En dat laatste gaat over welke mensen met welke ideeën de macht hebben en wie het winnen. Die gaan niet over, nou ja, we hebben de afgelopen jaren

gewoon heel veel politiek gehad en niet puur beleid, zoals in 2012. We hadden het Catshuis, armpje drukken met Wilders, weet je, die liep weg. Die ging toen de begroting doen. Mensen hebben toen veel meer mee gekregen over de vraag wie het voor het zeggen heeft in het land. En dat zijn verhalen die we ook wel graag maken en die ook wel nieuwswaardig zijn, welke kant gaat het op met het land. Wat meer macro dan wanneer je kijkt naar een verhaal over de AWBZ. Nou ja, dat heeft ook nieuwswaarde. Het kantelpunt waar we ons nu bevinden, voor radio en internet zijn er wel andere drempels voor, dat is gewoon dat het nieuws gevormd wordt op de dag zelf.

I: Want op radio en op internet zijn er andere criteria?

R: Ja daar is gewoon veel meer ruimte. Kijk, radio heeft de ochtenduitzending dat is gewoon drie uur radio die gewoon met tekst gevuld moet worden, met gesprekken en interviews, dus een radio verslag kan drie vier minuten zijn. Een tv-verslag is 1.20 of 1.40 lang, maximaal. Als de Twin Towers instortten heb je twee minuten. Haha, nee, dat is een beetje overdreven. Maar wat ik maak, is 1.20, 1.30 of 1.40.

I: Dus je bent wat dat betreft beperkt?

R: Ja, het 8 uur journaal, dat is het langste, is 25 minuten. Daar zitten 8 grote onderwerpen in en nog een paar kleine onderwerpjes maar ja het zijn wel ouderwetse bulletins met een vaste lengte. We maken ook dagjournaals en dan maken we items van een minuutje met een interviewtje of een kort tekstje en even de minister laten horen. Dat kost mij ook minder tijd om dat te verwerken. En met internet, dat zie je dat je NOS daar de laatste jaren heel erg op heeft ingezet, daar kan je gewoon een hele lap tekst en een filmpje er bij maken en dan een totaalpakketje samenstellen waar je eindeloos veel ruimte.

I: Op internet, is dat wat jullie zelf maken of zijn er bijvoorbeeld ook berichten afkomstig van ANP?

R: We maken gebruik van andere media, of althans, we maken melding dat andere media iets melden.

I: En dat is dan bijvoorbeeld een ANP

R: Ja, ANP of een krant of ja, het ANP is wel een beetje van positie aan het veranderen hoor, als exclusieve telexdienst, je ziet dat andere media zelf ook veel meer doen. Kranten verkopen ook goed omdat ze nieuws willen maken.

Maar vooral ook op internet zie je dat iedereen een soort berichtenstroom op gang wil houden, waar vroeger alleen het ANP het deed. Dat zie je bij ons ook, wij hebben meer berichten online dan we ooit hadden. We maken inderdaad gebruik als ANP. We maken ook wel gebruik van buitenlandse persbureaus, althans niet zo zeer hier maar wel in Hilversum, en we maken gebruik van andere media. Bijvoorbeeld 'De Telegraaf meldt dat'. Na verloop van tijd kan je dan ook zelf iets bevestigd krijgen of er iets aan toe voegen zodat je er een hele eigen bericht van kan maken.

I: Heb je wel eens gehad dat jij dacht dat je een leuk onderwerp had, maar dat de eindredactie in Hilversum besloot daar toch niks mee te doen?

R: Ja, nu moet ik zeker daarvan een voorbeeld bedenken...

I: Ja, het liefst wel!

R: Even denken hoor. Dat ik iets wilde maken en dat ze zeiden we hoeven het niet.

I: Of voel je het inmiddels nu gewoon aan wat ze graag willen hebben?

R: Ja, dat ook wel. Even denken of ik nog op een voorbeeld kan komen hoor, ik weet wel wat maar ik heb zo gauw niks voorhanden.

I: Anders komen we er gewoon later op terug.

R: Er is altijd een uitwisseling van vraag en aanbod tussen Hilversum en Den Haag. In Hilversum zitten ze natuurlijk van de grote journaals en de dagjournaals. In de ochtend willen ze meestal ook wel iets hebben, en daar is een soort constant overleg tussen de eindredacteur van 't acht uur die zegt gewoon, ja, ik heb vorige week iets over jeugdwerkloosheid gemaakt. Er was die dag ook niet echt veel en het was wel een thema, ik vond ook echt wel dat het een onderwerp was, maar niet per se de opening van het journaal. 's Middags was dat nog wel in die volgorde in het draaiboek, maar toen kwam er ander nieuws, groter nieuws, en toen zakte mijn verhaal. Dat komt wel voor, terecht ook hoor, en waar ze in mijn item mee kwamen was ook niet heel veel dus ja. En een verhaal dat ik wilde maken, ja... Nou je hebt ook wel eens dat je iets aan het maken bent en dat het bijna klaar is en dat het dan gewoon wegzakt vanwege anders nieuws. Wat we bijvoorbeeld vrijdag hadden, we wilden het Sociaal Akkoord, waar nu het overleg over is, een keer, zonder dat er heel veel te melden was, gewoon uiteen zetten van waar gaat het nou over en wat zijn de belangen en wie speelt er een hoofdrol en wat zijn de

belangrijkste thema's, dat hadden we klaar staan maar toen kwam die ING toestand. Ik had Asscher geïnterviewd en Dijsselbloem en ook Kamp met het idee van als ik dat zou uitzenden dat je dan wel een beetje een beeld krijgt, maar we zijn gewoon weggevallen door de ING storing.

I: Dus dat is dan ook afhankelijk van wat er voor de rest speelt?

R: Ja, inderdaad. Maar dat is niet op basis van een eindredacteur die uiteindelijk zegt van nee ik wil het niet hebben. Ik check het altijd van te voren wel natuurlijk anders zit ik voor niets iets te maken. En wat je zegt, ik voel nu ook wel aan wat de eindredactie wil hebben. En ook per hoofdredacteur, want dat wil ook nog wel eens wisselen per bulletin. En wat ook heel leuk is, als het niet geschikt is voor zes of acht [de journaals van 18:00 of 20:00 uur] en ik heb wel tien fractievoorzitters geïnterviewd na een vragenuurtje, dan kan ik gewoon alles op internet zetten of op politiek 24 zetten.

I: Ja, dat is wel leuk natuurlijk, dat dat niet voor niks is. En de informatie, die je nodig hebt voor je items, waar haal je die vandaan?

R: Overall eigenlijk. Ik heb contact met de voorlichters van de departementen waar ik verantwoordelijk voor ben, en de voorlichters van de fracties en in het Tweede Kamer gebouw zitten alle fracties die allemaal een voorlichter hebben en daar kan je dan ook wel bij terecht. Soms doe je dat heel gericht, bijvoorbeeld als ik van een voorlichter wil weten wat de partij vindt van schaliegas.

I: Dus dat is meer om een algemene mening te peilen en niet van een politicus zelf?

R: Wanneer ga je dit schrijven?

I: Hoe bedoel je?

R: Nee, nee maakt ook eigenlijk niet uit. Wilde weten wanneer dit openbaar zou worden, maar over een paar maanden komt er een visie van het kabinet over energie. Daarin wordt ook de vraag behandeld of wij ook schaliegas willen winnen in Nederland. Ik zou nu al willen weten, en daar ben ik nu al mee bezig, hoe die verschillende fracties daar over denken. Ik kan dan formeel het ministerie van Kamp, dan bel ik de voorlichter dan vraag ik hoe denken jullie over het winnen van schaliegas. En dan ga ik langs de fracties van bijvoorbeeld D66 of CDA en de regeringspartijen om te vragen wat ze er van vinden. En als Kamp met iets komt, dan weet ik al een beetje welke kant dat

opgaat. Bijvoorbeeld als Nederland beslist om dat gas te gaan winnen. De kans is overigens niet heel groot. Dus ja, zo kom ik aan iets wat wel eens een verhaal zou kunnen zijn.

I: Maar dit is niet iets nu speelt?

R: Nou, dat ligt eraan. Als ik nu rond krijg dat PvdA en VVD daar structureel anders over denken, dan zou ik dat al kunnen melden. Dan kan ik zeggen: regeringspartijen zijn het niet eens over schaliegas, dit en dit en dit is de discussie, alstublieft. Dus dat vind ik relevant om te melden. We moeten de komende twintig jaar toch iets verzinnen om te doen met die energie. En Henk Kamp moet dat doen, maar er moet in elk geval iets gebeuren dus dat is relevant. Ik kan die nota afwachten, maar ik kan ook alvast op zoek gaan naar deze informatie.

I: En op die manier ben je dus voortdurend bezig om informatie te achterhalen van zaken die gaan spelen in de toekomst?

R: Ja, dit is een manier ja. Wat ik net zei, we kunnen langs bij Kamerleden en die zitten op een kantoortje, die deur staat open. Klop klop, hallo. Dat kan je doen op je eigen portefeuille maar je kan het ook doen als iets politiek wordt. Als iets politiek wordt dan zie je dat portefeuilles er minder toe doen. Onderling bij de verslaggevers. Ik doe allebei. Gericht per onderwerp of ik ga langs bij een fractie om te vragen 'hey, hoe is het, wat speelt er bij jullie'. En waar gaan jullie het deze week over hebben en wat vinden jullie belangrijk.

I: Dus je weet eigenlijk al wat er nieuws wordt voordat een debat bijvoorbeeld is begonnen?

R: Ja, de tijd dat we naar debatten gingen om daar nieuws te halen is echt voorbij. Dat is iets wat ik niet eens meer heb meegemaakt. Als er 's avonds een groot debat is en dat begint om 7 uur, maar we willen het toch in het 6 uur journaal hebben, dan gaan we gewoon alle Kamerleden langs die daar de woordvoering doen en dan concludeer ik, bijvoorbeeld, zo staat het er voor met de bezuinigingen op de gevangenen, namelijk die partij is voor, die is tegen, en zo staan de zaken er voor. Dat kan je keurig met een camera netjes opnemen daar hoef je echt niet voor op te wachten tot al die mensen in de zaal gaan zitten.

I: Debatten leveren dus niet per se nieuws op. Hoe zit dat dan met persberichten?

- R:** Daar doe ik eigenlijk ook niks meer mee. Dat is echt overbodig. Ze zijn handig voor de berichten op internet. Waarbij je, ik noem maar wat, leest dat er wordt besloten dat de Rotterdamse haven uitgebreid mag worden. Dat is leuk nieuws, maar gaan we het betreffende bewindspersoon echt niet over interviewen, maar het is wel leuk om dat even te melden, dan sturen zij het persbericht op en dan maken we daar een eigen variant op en dan zetten we dat gewoon op internet. Dan is dat gewoon een keurig bericht, zonder dat daar heel veel journalistieke toevoeging bij zit. Ze worden nog wel eens gebruikt voor berichten. Maar daar zit niet het nieuws in waarmee radioprogramma's worden onderbroken of waar we 's avonds het journaal mee openen.
- I:** Weet je in principe al wat er in die berichten staan ook, of dat niet?
- R:** Nou, ja, van het kleine spul weet ik echt niet wat er allemaal speelt. Ik weet niet van elk persbericht dat er uit gaat van 'oh dat komt er aan'. Het is ook niet dat de grote dingen in de persberichten staan. De persberichten zijn de lopende kleine zaken die ook wel kunnen leiden tot iets, maar op zichzelf niet heel relevant zijn. Dit is algemeen gesproken he. Er zijn vast wel uitzonderingen te vinden. Laat ik het zo zeggen, als verslaggever heb je met persberichten niet zo heel veel te maken. Dat is meer iets voor de bureauredactie. Maar als er een persbericht is met groot nieuws en ik weet dat nog niet, dan heb ik mijn werk gewoon niet goed gedaan.
- I:** Ok, de persberichten zijn dus meer wat voor de bureauredactie. Hoe zou jij het contact tussen jou en de politici omschrijven?
- R:** Nou, over het algemeen is dat goed maar ik heb ook wel eens een meningsverschilletje gehad, maar over het algemeen zijn de contacten goed en professioneel, je weet allebei waar je het voor doet en dat kan best ook vriendelijk zijn. Ik vind sommige voorlichters ook aardig en zij denk ik mij, maar er is altijd wel een bepaalde grens waar je achter blijft. Maar ik ben wel de persoon om alles in eerlijkheid te bespreken. Ik ga daar niet staan om een politicus te tackelen met vragen terwijl ik de voorlichter heb wijsgemaakt dat ik het ergens anders over ga hebben. Ik hou van een open vizier. Zoals ik net zei, je kan voor een zaaltje met een draaiende camera op de minister gaan wachten, en misschien krijg ik dan wel een hele leuke scene, maar wat ik eigenlijk wil is dat die minister mij gewoon te woord staat omdat ik geïnteresseerd ben namens de NOS. Dan heeft het veel meer zin als ik van te

voren even zeg dat ik daar sta en dat ze het weten. De minister heeft dan tijd om zich voor te bereiden. En dat bedoel ik met een open vizier. Maar aan de andere kant, als het echt spannend wordt, dan gelden er weer andere wetten. Als er een crisis is binnen de partij dan ga je echt niet van te voren vragen of je iemand mag interviewen. Dan duik je er gewoon meteen bovenop.

I: En dat is dan omdat het een uitzonderlijke situatie is?

R: Ja, ik weet het niet, dan verandert er gewoon iets in de spelregels.

I: En die spelregels zijn?

R: Ja ik weet het niet, die zijn er gewoon, die staan nergens. Of nou ja, er is wel een gedragscode in de Kamer over wat je mag doen met een draaiende camera. Formeel moet je volgens mij toestemming vragen aan iemand voordat je hem interviewt. Dat vind ik ook wel een normale regel, want het is heel gek als je iemand gewoon overvalt, die Kamerleden en die ministers zijn dan vogelvrij.

I: Maar dat gebeurt toch wel?

R: Ja, ja je ziet dat bij het vragenuurtje dat ze voor de plenaire zaal benaderd worden met draaiende camera's. Wanneer het wel en niet wordt toegestaan, ja, dat ligt ook aan de manier waarop. Als je vriendelijk doet, 'ik zou heel graag willen weten', dan kom je er wel mee weg. Heel veel zit ook in de informele manier van werken. Weet je nog toen Klink en Verhagen zo'n ruzie hadden over het wel of niet werken met de PVV, toen zijn alle spelregels zoals ik ze nu maar even noem, ik heb geen woord er voor, toen hing iedereen voor hun deur en bij iedere beweging, dan vroegen we MENEER KLINK, bam, dan ga je niet eerst netjes vragen van.. nee dan is het crisis. Dat heeft ook iets gek. Maar het is niet dat we dat dan raar vinden, ook zij niet. Ze snappen dan dat het een crisissituatie is waarin andere regels gelden. En wanneer dat dan ontstaat voelt iedereen wel een beetje aan.

I: Misschien ook wel een beetje spanning die er dan heerst?

R: Ja, ook dat.

I: En die spelregels over het algemeen is dus dat je van te voren even vraagt of je wat vragen mag stellen?

R: Ja, ik doe dat wel. Ik denk dat je daar uiteindelijk ook veel verder mee komt dan wanneer je iedereen continue maar gaat belagen. Zoals Rutger Castricum

die, hup, d'r op gaat. Dat is ook een ander genre. Die doet interviews omdat hij leuke tv wil maken en niet eens omdat hij nou echt iets wil weten.

I: Over het algemeen is het contact tussen jou en de voorlichters dus professioneel en vriendelijk?

R: Ja, het feit dat je elkaar vaker ziet over een langere periode betekent wel dat je elkaar ook leert kennen. Met sommige voorlichters drink ik wel eens een biertje maar met andere voorlichters zou ik echt in geen duizend jaar een biertje willen drinken.

I: En komt dat door de manier waarop zij met media omgaan of door hun persoonlijkheid?

R: Nou, door hun persoonlijkheid denk ik. Ja.

I: Je zei net dat je wel eens een conflict of een meningsverschil hebt gehad met een voorlichter, waar ging dat dan bijvoorbeeld over?

R: Nou, ik heb bijvoorbeeld wel eens een keer een telefoontje gepleegd over CPB cijfers of nou ja die waardeloze cijfers die nu elke twee weken verschijnen over de economie en werkloosheid en toen belde ik in het reces met de voorlichter van Kamp. En die zei, "nou ja wat je moet zien is dat deze cijfers het beeld bevestigen wat we al een beetje hadden dat het niet goed gaat en het laat nog eens zien dat ingrepen nodig zijn dus het laat zien dat wij als kabinet op de goede weg zijn en dat het geen feest was allemaal." Nou, wat hem betreft was dat een beetje een achtergrondverhaal, achtergrondgesprek over hoe zij er in staan. En ik kwam toen zelf net terug van vakantie en ik tikte dit als beetje als achtergrond naar een aantal mensen op de redactie zo van dit is wat de voorlichter van Kamp er over zei. Die hebben dat vervolgens op teletekst gezet met Kamp [dubbele punt]: een uitspraak van hem. En daar zat ik tussen. Dat was natuurlijk niet helemaal goed gegaan. Ik had moeten zeggen van dit is een achtergrond ding in plaats van dat we dit moeten citeren. Kamp zat nota bene in het buitenland. Die voorlichter werd vervolgens platgebeld want iedereen wilde toen een kabinetsreactie terwijl het kabinet nou juist had besloten om geen reactie te geven. Hadden ze ook een reden voor want twee weken daarna kwam het echte CPB cijfer, het grote cijfer voor 2014 op basis waarvan ze heel nieuw beleid zouden maken en ze hadden afgesproken dat ze tot die tijd op alle tussencijfers niet zouden reageren. Ik had daarmee een probleem gecreëerd

voor de voorlichter want Kamp belde de voorlichter op en vroeg: 'wat de fuck heb jij gedaan?!'. Ik zie mezelf op Teletekst. En die voorlichter zei 'ja dat is die verslaggever van de NOS'. Dus Kamp zei 'ja bel hem maar, het moet er af'. Dus ik dacht, kutzooi. Dus ik bel Hilversum en ik zei 'het moet er af'. 'Ja, we kunnen het er niet zomaar afhaken', zeiden ze. Toen hebben ze het veranderd maar ja ik zat dus he-le-maal klem. Het was een beetje een vergissing en de gevolgen waren niet heel groot, maar die voorlichter zei 'ja regel het maar. Ik heb met jou te maken, dat er achter jou nog een hele redactie zit van internet en teletekst dat kan me niet schelen. Ik heb jou te woord gestaan, fix it'. Toen had ik de mazzel dat een half uur later, dat Lodewijk Asscher toch een officiële kabinetsreactie gaf. Toen kon dat bericht vervangen worden van Kamp zegt naar Asscher zegt. Dus dat was een klein conflict. Maar ik heb hem daarna gesproken en zei: 'ja, sorry Bart, ik let de volgende keer gewoon een beetje op'. En ja ze moeten ook niet heel gevoelig doen.

I: Maar jullie moeten daarna wel weer gewoon met elkaar door een deur, het is niet zo dat je elkaar daarna nooit meer ziet.

R: Nee, maar dat is ook onnodig.

I: Omdat jullie van elkaar weten wat jullie taak is?

R: Ja, wij willen nieuws maken en zij willen hun beleid op een bepaalde manier verkopen. Dus wij willen daar omheen. Het leukste is om een minister aan te spreken in de gangen, en dan met de voorlichter ernaast, en die minister aan het praten houden.

I: En hoe reageren die voorlichters dan?

R: Nou als ze echt vertrouwen hebben in hun bewindspersoon dan gaat dat wel goed, maar het ligt ook heel erg aan het duo dat je hebt. Maar er zijn ook voorlichters die heel erg zenuwachtig worden als je de minister direct aanspreekt.

I: Omdat ze dan niet weten waar het over gaat?

R: Ja ook. Je ziet ook wel eens dat de minister in zijn eentje loopt en dan ga je naar hem toe van "Hallo meneer Opstelten, hoe is het". Nou zal Opstelten niet zo gauw een fout maken hoor, maar dan ziet de voorlichter dat van een paar meter afstand en die denkt WOW en die zie je dan een sprint maken om erbij te gaan staan.

I: En die gaan dan meeluisteren?

R: Ja.

I: Maar waarom dan, ze kunnen op zo'n moment dan toch niet ingrijpen?

R: Ze willen het gewoon meteen weten. Maar dat soort kleine conflicten ontstaan dus wel ook over kleine dingen. Als ze het niet van te voren weten en zo. Zo wilde ik een keer staatssecretaris Klijnsma interviewen. Henk Krol beschuldigde het kabinet ervan dat het de ouderen zou pakken en er was een opeenstapeling aan maatregelen die invloed zou hebben op de ouderen. Die week was het toevallig actueel omdat er iets was veranderd in de belastingen. Maar goed, Klijnsma gaat over koopkracht. Dus ik wilde haar wel laten reageren. Eigenlijk was het een j'accuse van Krol. Maar haar voorlichters [van Klijnsma] verwezen allemaal naar Weekers. Want het was tenslotte een belastingmaatregel. En dat werd heel de tijd heen en weer getikt en daar werd ik een beetje chagrijnig van. En uiteindelijk wilde niemand me te woord staan. Maar ik was bezig met een bijdrage voor iets wat groter en breder was dat ging over ouderen en koopkracht en geld en over Krol. En ik wilde daar tegenover stellen of dat wel klopte en wat nou hun eigen verhaal daarbij was, maar dat wilden ze dus niet. Toen werd ik de volgende dag uitgenodigd door Klijnsma om over iets anders te praten, namelijk het AOW-gat, toen heb ik daar drie vragen gesteld en vervolgens heb ik ook een paar vragen gesteld van die beschuldigingen van Krol, dat heb uitgezonden en toen waren ze pissed. Alsof ik onder valse voorwendselen dat gebouw ben ingegaan. Maar goed ze wisten dat ik hier al anderhalve dag mee bezig was en sterker nog, ik heb tegen Klijnsma gezegd van 'ik ga het hebben over het AOW-gat, maar ik wil je ook een paar vragen stellen over de koopkracht van ouderen. Ze wist het van te voren. Zonder camera had ik dat uitgelegd aan haar. Maar ze waren dat AOW-gat aan het pluggen bij mij. Ze hadden een persbericht gestuurd en ik werd uitgenodigd dus ja, dan is het mijn keuze om achteraf te zeggen ik gebruik alleen dat tweede deel van het interview en de dat zet ik in het journaal. Krijg je meteen een boos sms'je van 'ja dit is niet de bedoeling'. Dus ja, dat soort dingen. Maar dat gebeurt gelukkig niet heel vaak.

I: Dus, de conflicten zijn er wel maar het gaat nooit echt ver. En over het algemeen gewoon goed en professioneel contact.

R: Ja en ik denk ook, dat het wel meehelpt dat ik werk voor de NOS en dat we een serieuze zender zijn met een groot bereik, dat we daardoor ook wel

makkelijk contact kunnen krijgen. Bijvoorbeeld toen ik nog in Amsterdam werkte kende ik een jongen van het Parool die heel veel moeite had om door te dringen tot voorlichters en Kamerleden en überhaupt informatie.

I: Jullie hebben dus het geluk dat ze jullie graag te woord willen staan

R: Ja maar dat geldt natuurlijk ook voor RTL of voor de Telegraaf of Volkskrant of NRC, die zitten allemaal op het zelfde niveau en die hebben makkelijk toegang.

I: Dat scheelt wel ja. En proberen voorlichters en politici jou een invalshoek op te dringen?

R: Ja. Soms moet ik daar heel erg om lachen. Dan is het zo opzichtig. Dan zeg ik 'zit je me nou te spinnen', en dan zeggen zij 'nee nee echt hoor dat is echt zo'. Maar ja, dat is hun werk. Dat gebeurt aan de lopende band.

I: En politici, doen die dat dan ook?

R: Ja, ze stemmen het wel op elkaar af. Kijk, je merkt heel goed, er is beleid, daar krijg je vragen over als minister, wat die voorlichters doen en dat is hun werk, is dat vanuit een bepaalde invalshoek uitleggen. Dan moet die minister de woordvoerderslijn aanhouden. Bij die ministerraad op vrijdag, dan komen de ministers er uit en die gaan wij dan interviewen. Dan staat de RVD er naast en die staat dan mee te schrijven. Om te horen wat de vragen zijn aan de ministers en die spelen die vragen dan door aan Rutte, zodat hij zich er tijdens de persconferentie op kan voorbereiden. Zodat hij weet wat de vragen zijn. Dat doen zij omdat het kabinet natuurlijk met een mond spreekt en ze de verhalen op elkaar moeten afstemmen.

I: Ze geven dan van te voren door wat er gevraagd is dus

R: Ja, ze geven dan bijvoorbeeld door van Dijsselbloem heeft gezegd 'geen cent naar de Grieken' of juist wel, dan kan Rutte dat ook zeggen op de persconferentie. Vrij professioneel maar ook een beetje weird. Maar daar hebben wij dus heel erg mee te maken dat ministers in hun antwoorden dus de vooraf afgestemde antwoorden geven. Het is dan onze taak om ook de andere kanten van zoiets te belichten. Bij het ene verhaal is het opzichtiger dan het andere. En de andere kant; soms is een verhaal zo eendimensionaal dat je niet eens hoeft te spinnen. Andere verhalen wel.

I: Je zegt, soms ligt het er dik bovenop dat ze aan het spinnen zijn. Maar is het soms nog wel eens lastig om daar doorheen te prikken?

R: Ja, je moet altijd wel even nadenken. Van klopt dit wel. Alhoewel, het is ook niet zo dat wat zij zeggen, dat dat niet waar is, maar je moet wel nadenken of er nog meer over te zeggen is. Is het volledig genoeg. Dus ja. Je moet er wel rekening mee houden. Een voorbeeldje met de gevangenen. Er was een heftige bezuiniging van Teeven twee weken geleden op de gevangenen, 1 miljard. Wat er heel erg in stond was: twee op een cel, wordt uitgebreid. Dat is nu nog vrijwillig maar straks wordt het uitgebreid. Dat is heel erg stoer VVD-achtig, zo van we pakken de gevangenen echt wel aan. Daaronder stond de minder leuke mededeling van dat er ook sommige mensen met een enkelband thuis kwamen te zitten, althans dat was minder leuk voor de VVD als spierballenpartij. Maar wat er niet in het persbericht stond, was dat er twintig gevangenen dicht gaan in Nederland. Dat is nogal heavy. Dat staat dan niet in een persbericht. Dan word je wel een beetje gespind.

I: En hoe kwam je daar dan achter?

R: Nou, daar ligt dus een stuk onder naar de Kamer, de Kamerbrief zelf van twintig pagina's. Je krijgt het persbericht en vrij snel daarna begint de persconferentie. Dus je leest dat persbericht en je denkt 'oh interessant twee op een cel, bezuinigingen, veel geld', dan ga jij of iemand anders het hele rapport lezen en dan zie je op pagina vijf dat twintig gevangenen dicht moeten. Wat de fuck! Uiteindelijk vind ik dat ook echt een domme spin want je komt er echt wel achter. Het eerste nieuwsbeeld willen ze naar hun hand zetten met de hoop dat het de invalshoek wordt van twee op een cel, maar dat wordt het natuurlijk nooit. Ken je dat beroemde persbericht van kwaliteitsimpuls in de zorg?

R: Nee, ken ik niet

I: Het is hier in Den Haag wel een goede grap, ik dacht misschien omdat ik de zesde ben die je spreekt

R: Nee, die heb ik nog niet gehoord nee

I: Je had die PGB's die persoonsgebonden budgetten die kosten echt tering veel geld echt miljarden per jaar en toen op een gegeven moment halverwege het jaar besloot Veldhuijzen Van Zanten, dat 90% van de PGB's verdween gewoon. Je kreeg niet meer zomaar geld nee je moest naar het gemeenteloket blablabla. Dat was best wel een heftige maatregel voor wat in de beeldvorming toch al zielige mensen zijn. Er was een persbericht die dit

aankondigde en daar stond boven: “Kwaliteitsimpuls in de zorg”. Een bezuiniging van een miljard of 500 miljoen. Dat heeft zelfs de persconferentie van Rutte nog gehaald die middag van ‘Joh, meneer Rutte, we hebben hier een persbericht uit uw kabinet. Vind u nou echt dat de titel die hier boven staat dat dat de lading dekt?’. Dat is wel kut voor Rutte, dat het hem helemaal nog raakte.

I: Dat heeft dus geen zin

R: Nee, dat is compleet kansloos natuurlijk. Dit is een typisch voorbeeld van een spin. Je hebt ook partij politieke spin. Net als dat het CDA vorige kabinetsperiode alleen maar de PvdA zat af te zeiken. Dis spin kan over beleid gaan, of over politiek. Politieke spin is dat je zegt dat het niet goed gaat in andere partijen, dat ze ruzie hebben. Dat soort dingen. Net als met de zorgpremie, dat er politici waren van andere partijen die zeiden dat Schippers niet eens wist dat die maatregel in het regeerakkoord kwam. Dan denk je eerst dat is interessant, maar dat is een pure actie voor beschadiging van andere partijen.

I: En dat is vooral oppositie coalitie?

R: Ja, je weet dat als PvdA en VVD tegen elkaar gaan spinnen, dan moet je oppassen. Dat gebeurde natuurlijk bij de val van Balkenende 4. Die waren elkaar al maandenlang aan het bestoken. Dan merk je dat de verhoudingen slecht gaan. En meestal vallen de kabinetten op hele kleine dingetjes, maar wat er achter zit, dat heb ik althans geleerd van de grote Ferry Mingelen, dat kabinetten vooral vallen op slechte persoonlijke verhoudingen. En niet op beleid.

I: Ja?

R: Dat is wat wijze heren mij vertellen.

I: Dat moeten we dan maar van ze aannemen. Maak jij trouwens veel gebruik van Twitter?

R: Nou, ik zit er op om te volgen. Wat ik aardig vind aan Twitter is, althans het voor en het nadeel, hoe moet ik dat uitleggen. Je krijgt het politieke gesprek van de dag wat er op wordt gevoerd. Je krijgt de buzz van de dag mee. En dat is heel veel mening, extreem veel mening. Van allerlei commentatoren. Die meningen zijn op zichzelf niet zo interessant, maar je merkt wel van ‘hey, dat heeft attentiewaarde’. Nadeel ervan is dat het kluitjesvoetbal in de hand werkt.

Je kan er ook gemakzuchtig van worden. Van oh, 'Twitter heeft het hier over', dan stop ik met nadenken en dan ga ik er in mee. Het kan je ook lui maken. Maar het is wel aardig, als ik zo halverwege de ochtend eens in mijn Twitter-lijn kijk, dan zie ik meteen wat interessant is en wat politici doen. Wat Wilders ook doet is daar gewoon een mededeling op plaatsen. Dat relevant is.

I: In dat geval heb je er wat aan?

R: Ja, in het Journaal laten we wel eens een tweet zien. Van oh, Wilders zei er dit over. En dan laat je die tweet zien en dan lees je het mee. Wilders is moeilijk te interviewen, hij communiceert al een kant op, je kan hem geen vraag stellen. Zijn manier van communiceren lijkt op de manier hoe hij zijn tweets plaatst.

I: En wat vind jij er van dat dat gebeurt?

R: Mwah. Als het bruikbaar is, dan vind ik dat goed. Volgens mij is communicatie niet iets wat je alleen maar exclusief doet op de tv en radio. Het informeert ons. Uiteindelijk gaat het om informatie. We zijn het filter wat er tussen zit, maar als het informatie is die relevant is dan maakt het helemaal niet uit in welke vorm het tot ons komt. Het enige jammere van Twitter is dat je geen ruimte is voor een wedervraag. Dus in journalistieke zin kunnen we daar niks aan toe voegen. Maar als hij een belangrijk standpunt heeft namens de PVV, dan is dat wel relevant.

I: Voel jij je verantwoordelijk om de burger goed te informeren?

R: Ja, zeker. We worden publiek betaald en uiteindelijk hebben wij de taak als NOS, om het publiek dat ons betaalt gewoon goed te informeren. Wat ik al eerder zei, er is hier zo ontzettend veel informatie. Kijk maar naar de torens van de departementen. Per departement zitten al 10.000 ambtenaren en die doen ook allemaal iets, ik ben ook niet zo cynisch dat ik dat allemaal maar luie mensen vind. Dus er is gewoon heel veel informatie en uiteindelijk moeten we filteren wat relevant is en wat mensen aangaat. En als dat dan lukt om op die manier de informatie zo goed mogelijk uit te leggen, zo uit te leggen dat mensen het snappen en dat mensen denken van hey dit gaat mij aan, dan slagen wij in onze taak. Maar dat is wel moeilijk.

I: Want?

R: Je komt niet achter alles. Althans, de geschiedschrijving leert dat we in the end wel achter komen wat Van Agt en Den Uyl heeft bewogen. Uhm. Maar

soms wil je het eerder weten omdat het actueel is. Het is moeilijk omdat sommige verhalen complex zijn. Probeer maar eens in het acht uur journaal te vertellen over de pensioenen en de rekenrente en de dekkingsgraden. Dat is voor tv gewoon heel ingewikkeld. In een filmpje van anderhalve minuut iets uitleggen over rekenrente en dekkingsgraden en de gevolgen voor jongeren en ouderen, dat is wel heel belangrijk en er worden hier beslissingen over genomen, maar daar kan je een speelfilm over maken van drie uur. En dat is dat het moeilijk maakt.

I: Dus dan is vooral de uitvoering moeilijk?

R: Ja, inderdaad. De uitvoering is niet altijd even makkelijk omdat de verhalen complex zijn. Maar ook aan de garingskant, wat ik al zei, we komen niet altijd alles te weten.

I: En je krijgt ook niet altijd iedereen te spreken, of wel?

R: Nee, nee. Maar als het er echt toe doet, dan lukt het. Het is wel eens zo dat de minister het echt niet wil, maar dat ik het toch ga vragen. Ik heb er eigenlijk weinig moeite mee. De meeste ministers en Kamerleden zijn zich bewust van hun plicht om hun beleid uit te leggen. Via ons dan. Het gaat niet om mij maar om de kijker thuis.

I: Merk je ook dat politici zelf het steeds belangrijker vinden om als persoon en niet als partij in de media te komen?

R: Nou, volgens mij is dat iets van alle tijden. Hans Wiegel heeft dat ook gedaan. Die man market zichzelf. Die had het beroemde trucje dat hij op camera keek. In plaats van dat hij naar de interviewer keek, keek hij recht in de camera de mensen thuis aan. Dat was gewoon zijn stijl. Ik denk dat een verschil in stijl is dus. Sommige Kamerleden weten van 'als ik in Pauw & Witteman kom, dan is de kans dat ik volgende keer hoog op de lijst kom ietsje groter. Dat is geen een op een relatie hoor, maar elke partij heeft gewoon sterspelers nodig. Mensen die het lekker doen op tv. Je hebt ook dossier tijgers nodig die in vergaderingen kunnen zeggen van 'wacht eens even, maar inhoudelijk is het zus en zo'. Die heb je ook nodig. Net als ideologen. Die niet per se de actualiteit op de voet volgen, maar zeggen van 'wij als sociaal democraten van de Partij van de Arbeid', meer lange termijn achtig. Maar elke fractie doet er slim aan om bepaalde dossiers aan mediagenieke woordvoerders te geven. Van die Kamerleden die altijd overal wel iets over kunnen vertellen. Ik heb wel

eens meegemaakt dat, in de tijd dat Boris van der Ham van D66 nog in de Kamer zat, dat ik met een cameraploeg stond opgesteld in de gang met een microfoon in mijn hand stond te wachten op een Kamerlid waarmee ik had afgesproken om te praten over onderwerp X. Toen kwam hij aanlopen. “waar gaat het over? Over kinderopvang? Oh, daar heb ik ook wel wat over te zeggen.” En dan lulde hij wat. Ja, dat is wel een uiterste maar ze zijn er wel. Er zijn ook Kamerleden die het super ingewikkeld vinden die gaan stotteren die worden rood, die doen het liever via een krant. Er zijn allemaal mogelijkheden. Maar tv is wel een dwingend medium.

I: Ja, je krijgt meteen een camera op je neus

R: Ja, en het is zichtbaar. Een quote in een krant is alleen tekst. Het heeft een andere impact als iemand op tv zegt dat de asielzoekers het land uit moeten dan wanneer ze dat in een krant zeggen. Dat heeft een andere impact.

I: Precies. Goed, ik heb mijn belangrijkste puntjes behandeld

R: Oh echt?

I: Haha, ja echt.

R: Heb je er wat aan denk je?

I: Zeker weten. Dank je wel!

Transcript interview 7

Interviewer (I): Bedankt dat ik je op zo'n korte termijn te spreken kon krijgen en dat je wilde meewerken aan mijn onderzoek!

Respondent (R): Graag gedaan hoor

I: Ik ben allereerst benieuwd met hoeveel mensen jullie hier op de radio redactie zitten.

R: Even denken hoor, dat moet je dan natuurlijk precies weten, een, twee, drie, vier, vijf, zes, hmm. Ja. Een stuk of 8 verslaggevers in totaal denk ik. Dan werken we niet alleen voor het Radio 1 journaal, maar ook voor Met het Oog op Morgen. Dat zijn de twee radio uitingen van de NOS eigenlijk. We werken dus in principe voor Radio 1, maar we worden ook wel vaak gebruikt zal ik maar zeggen, in positieve zin, in Radio 2. Die hebben ook wel veel interesse in politiek. Dus daar maken wij ook bijdrages voor. Dat is misschien niet elke dag, maar wel regelmatig. En ook worden fragmenten van wat wij zeggen, of wij worden gebeld of ze halen een stukje uit Radio 1, dat wordt ook gebruikt voor 3FM in hun nieuwsoverzicht. En heel af en toe gebeurt het nog wel eens dat we of voor Radio 4 of voor Radio 6, als er een onderwerp is wat hen heel erg aanspreekt. Radio 4 is natuurlijk klassieke muziek, maar ik volg ook cultuur voor de radio. Vanuit dit perspectief, het politieke perspectief, dan komt het nog wel eens voor dat als er een debat is over de bezuinigingen op cultuur, dat ik dan ook wel eens wat moet maken voor de andere zenders. Bijvoorbeeld een debat verslaan of iets zeggen over besluiten in de cultuursector, et cetera. Maar goed, primair werken wij dus voor Radio 1, de ochtend en de middag en de avond uitzending. De avond uitzending begint om half vijf en duurt tot half zeven. Dan hebben we ook nog de kwartieren van kwart voor twaalf tot kwart over twaalf en van een tot kwart over een, daar bedienen wij ook Radio 1. De ochtend uitzending is van zes tot half tien. En dan Met het Oog op Morgen, sorry hoor ik doe het niet helemaal chronologisch..

I: Dat maakt niet uit, ik kom er wel uit!

R: Met het Oog op Morgen begint om 11 uur en duurt tot 12 uur. 's Avonds dan he. Daar hebben wij dan ook regelmatig bijdrages voor. Mocht het nou zo zijn dat er breaking news is, bijvoorbeeld een crisis in een partij of dat het kabinet

valt of een heel belangrijk rapport dat er gepresenteerd wordt, dan zitten wij ook in de andere uren. Dat mag dan wel, officieel zijn dat omroep uren. Wij hebben als NOS een bepaalde uitzend tijd, maar de AVRO, KRO die hebben ook zo hun eigen programma's op vaste tijdstippen. En daar breken wij dan in zoals dat heet. Dat klinkt bijna crimineel maar zo bedoel ik het natuurlijk niet. Maar dan overleggen wij met de KRO van hier zijn wij bij, dit is een belangrijk nieuwsfeit. Nou na overleg zeggen ze dan kom maar in de uitzending. Dat is een beetje wat wij met die acht mensen doen.

I: En wat zijn dan die belangrijke nieuwsfeiten?

R: Ja, een beetje wat ik net zei. Echt grote besluiten of crisissen die echt prioriteit hebben om dat te verslaan.

I: Ok, helder. En de items die jullie maken voor radio, komen die overeen met televisie of juist niet?

R: Ja, voor een deel. Misschien heeft mijn collega net al uitgelegd hoe wij hier werken. Natuurlijk werken radio en televisie verslaggevers met elkaar samen. Wij als radioverslaggevers zijn wel gekoppeld aan een tv verslaggever. Omdat wij de zelfde portefeuille hebben, volgen we samen het nieuws.

I: En met wie heb jij samen een portefeuille?

R: Samen met Xander, Xander van der Wulp.

I: Ohja, die ken ik wel ja. En welke portefeuilles volgen jullie dan?

R: Wij volgen zorg en onderwijs. En in principe trekken wij dus heel erg veel met elkaar op om samen in de Kamer op zoek te gaan naar nieuws. Maar de drempel voor de radio ligt veel lager dan bij televisie. Wij kunnen meer onderwerpen kwijt als radio dan op televisie. Daar hebben we eigenlijk maar twee grote journaals om 18:00 en om 20:00 uur. Maar met radio hebben we al die uren die ik net schetste. Dat is best veel. Die uren heeft de televisie niet. Er zijn wel een aantal dagjournaals, maar die zijn dan ook weer vrij kort. Wij kunnen gewoon heel de dag radio maken eigenlijk. Niet alleen politiek dan he, maar er wordt bij ons vaker gezegd, als we met een onderwerp komen, ok, gaan jullie het maar maken. Gewoon omdat wij meer tijd hebben. Maar het is aan de andere kant wel zo, als iets een journaal onderwerp is, is het ook wel gauw een radio onderwerp. Maar als het een radio onderwerp is, dan hoeft het niet altijd een televisie onderwerp te worden.

I: En waar onderscheidt zich dat dan in?

- R:** Ja vaak zijn het wel de wat kleinere onderwerpjes, maar we hebben ook gewoon meer ruimte. We kunnen meer mensen aan het woord laten. En ja, het is heel moeilijk hoor, het is allemaal geen wiskunde dus het ligt niet vast. Maar soms is het zo dat ik iets voor de radio heel interessant vind maar dat Xander het voor tv niet interessant is. Dat zijn vaak de wat kleinere onderwerpjes ja.
- I:** En hoe kenmerken die zich dan?
- R:** Ja, het uitgangspunt is wel dat het heel veel mensen aan moet gaan. Maar de radio is ook iets meer voor de nuance. En het is ook meer een tussenstap.
- I:** Hoe bedoel je?
- R:** Nou er gebeurt hier van alles in de politiek, maar voordat er echt een eindoordeel is of voordat er gestemd wordt, voor je weet hoe het echt gaat worden. Dan ben je al weer een eindje verder. Dus kun je als radio makkelijker een tussenstap brengen. Voor de televisie is dat veel minder gebruikelijk.
- I:** En dan bedoel je een tussenstap in het beleidsproces?
- R:** Ja, precies. Of uh, als er twee Kamerfracties, of ja het is misschien een heel goed voorbeeld want het is niet een op een te zeggen maar ik probeer het met een voorbeeld te schetsen. Maar als de PvdA en de VVD iets voorstellen, is het voor mij al heel interessant om het te brengen. Xander heeft meer moeite daarmee, omdat hij een afweging moet maken of het ook echt zo gaat worden. Voor mij is het interessant als de PvdA en VVD iets voorstellen, zonder dat ik uiteindelijk weet of het ook zo gaat, maar ik kan het dan als tussenstand melden. In dit geval zal het vaak voorkomen dat Xander het ook doet. Maar als een staatssecretaris met iets komt, wat aardig is, maar wat al wel eerder is aangekondigd en wat ook al op het journaal of op tv is geweest, dan kan ik het nog wel nog iets meer inkleuren. Want ik kan drie minuten de staatssecretaris aan het woord laten om dat meer kleur te geven dus. Dus dat is het voordeel van radio, dat je daar de ruimte voor hebt. Ik kan dus tussenstappen melden en de uiteindelijke uitwerking. Bij tv zeggen ze dan ja maar dat hebben we toch al gebracht, en dan weet ik dat we het al wel gebracht hebben, maar omdat ik iets meer de tijd heb, is het voor de luisteraar interessant om drie minuten lang te luisteren naar wat de staatssecretaris daarvan vindt. En daar

maken we dus een afweging in, is het een televisieonderwerp of doen we het alleen voor de radio.

I: Maar de manier waarop jullie aan je informatie komen, die is het zelfde?

R: Ja, wij lopen ook rond op het binnenhof zelf. Wij trekken dan heel veel met elkaar op. Althans ik en Xander met de zelfde portefeuille. Maar het verschilt ook wel weer, heel vaak doen we het per portefeuille maar we verdelen het soms ook. Dat Xander bezig gaat met een onderwerp wat aan het spelen is, en dat ik toch een debat moet gaan volgen, waarvan we bijna zeker weten dat het niet de televisie gaat halen, maar misschien wel de radio. En dan zorg ik er ook voor, als er nou echt gekke dingen gebeuren, dan laat ik hem dat weten zodat hij dan ook elk moment in kan springen. Het is dus niet altijd zo dat wij samen de Kamer in gaan, maar wat we doen is dat we kijken wat er speelt en wat er aan zit te komen, door ofwel naar de agenda te kijken van wat er die week speelt, ofwel dat wij dat weten dat er een brief aan zit te komen naar de Kamer en dat die binnenkort moet komen, dan gaan wij in de Kamer rondlopen om te vragen of Kamerleden daar al wat van weten. Want die worden soms ook wel eerder geïnformeerd alvast, van dit en dit en dit speelt er. En we bellen met het ministerie van joh hoe staat het er voor en wanneer komt die brief. En zo probeer je het beeld te krijgen van wanneer zo'n brief er aan komt en natuurlijk wil je het liefst ook alvast het nieuws van wat er dan in die brief staat.

I: Dus die informatie wil je dan al hebben voordat de brief er eigenlijk is

R: Ja, dat hoop je dan. Dat lukt soms, maar niet altijd. Dat heeft er mee te maken ook, daarmee komen we denk ik ook wel heel dichtbij jouw onderwerp wat je aan het onderzoeken bent, heel vaak kun je dat gewoon zelf niet sturen als journalist. Het is zo dat je zelf wel achter dingen komt en dan kun je wel dingen aan elkaar knopen, ben je goed bezig journalistiek gezien. Maar heel vaak is het zo, en dat vind ik ook niet zo erg als je dat kritisch kan benaderen, dat er iets eerder in een krant komt te staan of dat iets eerder bij ons komt, ministeries maken daar een afweging in. Bij wie ze het liefst willen plaatsen. Die afweging kunnen wij ook niet altijd sturen en daar wil ik me ook helemaal niet in mengen. Want zij komen ook wel eens bij ons en dan moeten wij journalistiek afwegen of wij er wat mee willen. We zullen nooit klakkeloos iets kopiëren. Wij willen altijd een minister of een staatssecretaris gesproken

hebben voordat wij een afweging maken, op band of op camera, dan willen we dus een afweging maken. We willen altijd onze eigen kritische vragen kunnen stellen voordat wij iets gaan publiceren. Wat er gebeurt is dat wij benaderd worden met een vraag van 'die brief zit er aan te komen, dit en dat en dat is het nieuws, hebben jullie daar interesse in?'. En dan is het antwoord ja of nee natuurlijk. Als het antwoord ja is, dan willen we wel geluid of beeld hebben van die betreffende ministers of Kamerleden. En dan willen we wel onze vragen stellen. We kunnen altijd onze kritische vragen stellen, al bedoel ik daar niet mee dat we afzikerig kritisch gaan zijn, maar je kunt wel altijd alle vragen stellen en daar moeten zij gewoon antwoord op hebben. Dan wordt het je wel aangeboden, maar zo werkt dat nu eenmaal, zowel bij ons als bij kranten al doen wij daar nooit zo erg aan. Maar we kunnen dan wel onze eigen journalistieke maatstaf daarbij te hanteren. Wij gaan ook niet kijken van oh, die kop staat boven het persbericht, die nemen wij over. Helemaal niet zelfs. Wij bedenken een of wegen onze eigen nieuwskop af. Dus als de vraag opkomt, kopiëren jullie wel eens iets, dan is het antwoord nee, niet letterlijk. Wij gebruiken natuurlijk wel informatie uit persberichten. Maar we hanteren daarbij wel altijd onze journalistieke standaard.

I: Dus wat je zegt, er wordt dus nooit letterlijk een titel of zo overgenomen

R: Nee, behalve dan als we op basis van alles wat we hebben gelezen en alle mensen die we hebben gesproken, dat dat de lading echt dekt. Ja, dan kan het wel eens voorkomen. Dus als jij 1000 persberichten naast elkaar zal leggen en die die 1000 onderwerpen die wij er over hebben gemaakt zou bekijken en zou beluisteren. Dan zal het heus zo zijn dat er wel eens dezelfde zin wordt overgenomen of dat de minister de zelfde zinnen gebruikt. Maar het is niet zo dat we dat klakkeloos doen.

I: Hoe zou jij het contact omschrijven met Kamerleden en voorlichters?

R: Als heel professioneel, van allebei de kanten. Maar daar zit ook wel een zekere mate van ontspannenheid in. Dat kan. Geen vriendschap, maar we drinken wel eens een biertje samen. Maar van allerlei kanten met allerlei Kamerleden van zowel oppositie als coalitie van voorlichters van ministeries tot partijvoorlichters, we lachen wel eens met elkander, maar dat kan omdat wij allemaal heel professioneel zijn. Volgens mij. Want zij weten ook, en natuurlijk proberen ze te beïnvloeden en natuurlijk proberen ze te sturen, maar

zij weten ook dat we dat niet zomaar laten gebeuren. En zij weten ook dat ze zich belachelijk maken als zij heel kinderachtig proberen om tussen onze oren te krijgen wat zij willen spinnen. Vanzelf spinnen ze wel, maar zij weten ook hoe ver ze daarin kunnen gaan. En ze weten ook dat wij het als spin zien. Dat hoort dan ook gewoon bij hun baan en dat moeten ze dan ook vooral doen, maar het is niet zo dat wij er nooit iets van gebruiken, maar zolang wij nog weten dat het spin is en daar ook onze afwegingen in maken, kan een biertje drinken ook geen kwaad. Maar ik kan heel goed met al die mensen opschieten hoor, dat moet ook wel. Als je ze bijna dagelijks ziet en spreekt. Je hebt elkaar volgende keer weer gewoon nodig.

I: Gebeurt het wel eens dat er een conflict ontstaat?

R: Jawel. In die zin ontstaat er wel eens een conflict omdat zij heel graag een andere invalshoek willen benaderen van dat nieuws. En dan ontstaat er in die zin een conflict dat wij daar een stevige discussie over hebben. Maar dan is het zo dat ik aan hen ga vragen wat er dan fout is aan onze berichtgeving. Het is niet zo dat wij nooit fouten maken, maar als zij mij feitelijk kunnen overtuigen en kunnen laten zien dat er echt iets fout is gegaan, dan ga ik daar in mee. Maar het komt heel zelden voor dat ik schreeuwende voorlichters aan de lijn heb. Wel vanuit hun kant en vanuit mijn kant stevige discussies

I: Over een invalshoek of feitelijkheden?

R: Ja of omdat zij liever een nuance nog weer vanuit het ministerie willen of juist dat ze een opmerking van de minister of de staatssecretaris prominenter in het nieuws verhaal willen. Maar daar zijn we dus ook professioneel genoeg voor met z'n allen dat ik kan uitleggen waarom ik die keuzes maak en daar ben ik dan ook heel streng in en heel strikt in. En dat moeten ze wel begrijpen en dat doen ze ook. Maar er zijn ook ministers, en die heb je ook, die heel erg er bovenop zitten en echt vinden dat die woordvoerder moet bellen. Die zegt dan ook van ik snap heus wel wat jij gedaan hebt, maar ik moet ook m'n werk doen.

I: Dus dan bellen ze wel, ondanks dat ze het toch begrijpen.

R: Ja, klopt. Maar het is ook weer niet altijd zo.

I: Heb je er een voorbeeld bij?

R: Nou, dat vind ik lastig. Om heel concreet in te gaan op voorbeelden. Want dan, en misschien is dat een beetje laf, maar dan wordt het al heel snel heel

concreet welke minister bijvoorbeeld er bovenop zou zitten. En dat heb ik liever niet. Maar dat is misschien een beetje professionaliteit. Je moet ook dingen bij jezelf houden. Maar, ja, dat maakt wel dat het misschien wat lastig omdat ik dan in algemeenheden blijf praten.

I: Ja, maar goed het is natuurlijk helemaal aan jou wat je mij wel en niet wil vertellen. Je staat helemaal in je recht. Een ander onderwerp dan. Maak je wel eens gebruik van Twitter om aan informatie te komen?

R: Ja, ja heel erg. Steeds meer eigenlijk. Ik gebruik het zelf niet om te zenden. Ik stuur af en toe wel een berichtje maar ik zie er niet echt de toegevoegde waarde van. Maar ik gebruik het als mijn, als een nieuwsvoorziening. Dat er op een rijtje staat wat de onderwerpen zijn, wat de opinies zijn, wat andere media brengen. Daar haal ik natuurlijk ook wel dingen uit. Dat vind ik heel handig en nuttig om dat op die manier te gebruiken.

I: Dus het komt dan wel eens voor dat je daar een item uit haalt?

R: Ja. Nou ja als een Kamerlid bijvoorbeeld iets zegt, en dat vind ik interessant of dat wist ik niet of wat dan ook, dan is dat wel, dan kan dat het begin zijn van iets waar ik uit eindelijk een radio onderwerp over maak. Het is ook gewoon een bron. Een openbare bron maar wel een nieuwsbron.

I: En heb je daar wel een voorbeeld bij?

R: Ja, hier heb ik wel een aardig voorbeeld bij. Het past niet helemaal bij mijn portefeuille, maar ik zag op Twitter iets opvallends en dat was dat een PvdA Kamerlid het belachelijk vond dat er in het regeerakkoord stond, of staat nog steeds, dat het gebruik van circusdieren verboden wordt. Of van wilde dieren dan.

I: En zij had dat getwitterd?

R: Ja, hij. Dat was Jan Vos. Kijk dit kan ik weer gewoon vertellen omdat dat makkelijk herleidbaar is omdat het openbaar is en nu kan ik het even schetsen van hoe ik zo'n tweet dan gebruik. Maar goed, dat vind ik dan opvallend omdat hij een bezoek had gehad van een circusdirecteur. Want in het regeerakkoord staat dat circusdieren verboden worden. Althans wilde dieren in het circus. En hij vindt dat belachelijk. Dan ben ik benieuwd van 'hey, is dat de Partij van de Arbeid die dat vindt en wat willen ze dan. Of is het een individueel Kamerlid dat dat vindt?' Nou, dit was het begin van een mini relletje. Begin van een relletje. Dan ga je bellen en dan merk je dat ze zenuwachtig worden. Want het

Kamerlid van de PvdA die daar over gaat, die heeft juist er voor geijverd dat dit in het regeerakkoord komt. Dan heb je onderling gedoe ja. Dan stuit je dus ergens op een nieuwtje. En uiteindelijk heb ik dit zelf niet gemaakt omdat het niet mijn portefeuille is, maar dan attendeer ik daar een collega op en die gaat er dan mee aan de slag. En die loopt dan in die gangen en die ziet dan dat ze druk overleggen en dat er deuren dicht gaan en dat ze allebei naar buiten komen en dan een meel in hun mond achtig verhaal moeten vertellen met z'n tweeën. En zo kan ik dus Twitter gebruiken om op een spoor gezet te worden.

I: Dat is wel een grappig voorbeeld ja. Je hoort ook vaak dat Twitter de traditionele persberichten een beetje heeft vervangen en ik vroeg me af, doen jullie nog wat met de traditionele persberichten?

R: Nou, wij doen heel weinig vooraf met persberichten. Soms is het wel zo dat ministeries natuurlijk met persberichten komen als er een plan is gepresenteerd, dat nemen we dan wel als basis om onze journalistieke zoektocht te beginnen. En dat geldt eigenlijk ook op Twitter. Behalve als bijvoorbeeld Geert Wilders of Diederik Samsom wat twittert, dan is dat inderdaad de vervanging van een persbericht. Want dat kun je dan in een opsomming gebruiken. Als het bijvoorbeeld over steun aan Cyprus gaat, dan wil je allerlei mensen daarover spreken. Die bel je natuurlijk wel, maar als het snel moet is Twitter heel handig. Want je weet dat het echt de woorden zijn van Diederik Samsom of echt de woorden zijn van Geert Wilders. Dan is het wel echt een nieuw persbericht verhaal. Want vroeger kreeg je dat wel in een persbericht en dat duurde veel langer. Maar dat is dan wel altijd ondersteunend aan het verhaal. Het verhaal is Cyprus is gered of zo, en als je daar dan heel snel reacties op wil dan is het handig dat je snel kan zien van Samsom zegt dit en Wilders zegt dat. Dat breng je dan bij elkaar. En zo zijn persberichten ondersteunen. Maar het nooit leidend of een op een gekopieerd voor een heel verhaal.

I: Ok dat is duidelijk. Even kijken hoor, hoe kan ik dit het beste formuleren. Jullie hebben als parlementair verslaggever natuurlijk een belangrijke taak om de burger te formuleren. Ben je je daar ook van bewust?

R: Ja, ik vind het heel belangrijk maar gelukkig ben ik me er niet altijd heel erg van bewust. Niet dat wanneer je aan het interviewen bent dat je dan denkt van oh gut ik moet al die burgers informeren. Natuurlijk speelt het wel mee. Ik vind

het wel van belang. En daarom heb ik ook moeite om heel makkelijk mee te gaan in één verhaal. Daarom ben ik misschien soms wel wat genuanceerd en heb ik niet altijd als eerste het bericht.

I: Omdat je het dan afweegt of omdat je wederhoor wilt plegen?

R: Ja en omdat ik gewoon wil weten hoe het zit. Voordat ik iets vertel. Dat is ook wel een goed voorbeeld. Hier in Den Haag is het echt een journalisten dingetje van wie brengt iets als eerst. En daar doe ik in die zin wel aan mee omdat ik het wel als eerste het complete verhaal wil vertellen. En dat betekent niet altijd dat dat meteen de waarheid is of dat het al helemaal rond is, maar dat zeggen we er dan altijd bij. Dan zeggen we 'bronnen melden dat'. Een voorbeeld daarvan was dat afgelopen week, waren wij bezig met een verhaal over de AWBZ. De vermogenstoets. Was heel ingewikkeld maar het komt er op neer dat ouderen en mensen die een handicap hebben, die moeten als ze ergens in een instelling gaan wonen, hun vermogen zozegd op gaan eten. Dat als ze ergens gaan wonen dat ze dan niet meer 400.000 euro op de bank hebben staan als ze hun huis verkocht hebben, maar van een gedeelte moeten ze dan hun zorg inkopen. Dat is een regel waar veel mensen wel voor zijn maar daarin zijn er wel schrijdende gevallen. Mensen die een ongeluk hebben gehad en daarvoor een letselschade uitkering hebben gehad van 300.000 euro, nou moeten die dat dan op gaan eten of moeten ouderen die hun huis juist niet kunnen verkopen, moeten die dan gaan lenen. Nou goed, een ingewikkeld verhaal dus. Dit zijn details maar wij waren wel heel erg met dit onderwerp bezig. We wisten dat VVD en PvdA daar ook mee bezig waren. Wij hadden daar ook een afspraak over van als jullie er uit zijn, als jullie weten wat daar uit komt, wat jullie inzet wordt, dat wij dan de eerste zijn die dat weten. Wat gebeurde er, die avond ervoor, wij zouden het namelijk 's ochtends kunnen brengen, maar goed die avond ervoor lekt er iets uit wat ongeveer wel gelijk was aan wat het uiteindelijk zal worden, maar het was heel erg van horen zeggen. 'bronnen zeggen dit, blablabla'. Dan kun je heel erg balen. Omdat jij niet de eerste bent die het gememoreerd heeft. Maar wij waren 's ochtends wel de eerste die het bevestigd hadden. VVD en PvdA met hun hoofd in de camera zeg maar, die vertelden wat het wat hen betreft moest worden. Dat vind ik van belang. En vervolgens moeten wij er wel bij zeggen dat het de inzet is van de VVD en de PvdA en dat de staatssecretaris er ook

nog iets over moet zeggen dus we weten nog niet helemaal hoe het gaat, maar we hebben wel de inzet van twee partijen die samen de meerderheid vormen. En dat vind ik relevant. En dat vind ik belangrijker dat ik dat een beetje goed in een perspectief kan vertellen dan wanneer ik als eerste ben, die iets meldt. Liever dus het complete verhaal. Dat betekent overigens niet altijd dat je maar moet gaan zitten wachten tot er een persbericht is. Maar je moet wel echt heel veel informatie hebben wil je iets kunnen vertellen. Niks op basis van één bron. Of van horen zeggen. Daar wordt niemand blij van. Maar het gebeurt wel. Maar wij bij de NOS zijn daar minder makkelijk in, zeker hier in Den Haag. Minder makkelijk dan bijvoorbeeld NU.nl of kranten. En dat verwijt ik ze niet, helemaal niet zelfs, en bij ons is er bij de NOS ook wel een stroom gaande die zegt dat we ook eerder dingen moeten berichten ook als andere kranten er over berichten.

I: Is dat niet een beetje meeloperij?

R: Nou meeloperij niet, maar wij moeten wel met internet mee. Wij kunnen niet meer één keer per dag een 8 uur journaal maken en dat begrijp ik ook wel. En dat is ook niet heel slecht. Maar de balans zoeken is wel lastig en dat realiseren we ons ook allemaal. Maar we moeten daar dan wel bij blijven vertellen dat we nog niet honderd procent bevestigd is of zo. Dan vind ik dat niet zo'n bezwaar. Maar als je het op gaat schrijven, alsof het de waarheid is, en dat gebeurt gelukkig niet heel erg vaak hoor. Dan heb ik daar wel moeite mee.

I: Je bent je er van bewust dat je zo goed en zo volledig mogelijk mensen moet informeren en dat je daarom ook niet dingen die nog niet helemaal bevestigd zijn al online zetten.

R: Ja, of dat we dat erbij zeggen. Kijk, ik vind de journalistiek als macht die de politiek moet controleren misschien een beetje te zware term, maar in principe is het wel onze taak. Als je die te letterlijk en te serieus neemt dan ga je na een half jaar waarschijnlijk een gesticht in.

I: Omdat je nou eenmaal niet alles kunt vertellen?

R: Ja, precies. En dat vind ik ook helemaal niet erg. Ik ben heel kritisch en heel wantrouwig, maar ik ben ook weer niet dat ik vind dat elke voorlichter liegt. Dat is absoluut niet zo. Ze benaderen hun belang gewoon. En dat is wat ze mogen doen want dat is hun werk en zo zie ik het ook. Ik ben nog weinig voorlichters

tegen gekomen die echt liegen liegen. Maar dat is ook onderdeel van het spel en mijn professionaliteit.

I: En wat is dat spel dan?

R: Ja, tussen journalisten en de politiek. De grens opzoeken van wanneer iets liegen is en wat net geen liegen is, het is aan mij om dat ook tussen de regels door ook off the record vragen te stellen die dusdanig scherp geformuleerd zijn dat zij niets anders kunnen dan dat zij zeggen van 'ja nu zit je zo op de kern, hier kan ik niks over zeggen'. Of dat ze de waarheid moeten zeggen. En als je ze heel makkelijk weg laat komen, dan hebben ze natuurlijk allerlei formuleringen en als ik daar niet goed naar luister of daar niet scherp genoeg op inzet, dan hebben ze dat spel van mij gewonnen. Want dan liegen ze niet, maar dan vertellen ze hun versie van de waarheid. En als ik dan een vraag stel die niet scherp genoeg is, dan kunnen ze daarmee weggeloven. En dat, ja kijk we hadden het net over de andere kant dat zij mij wel eens opbellen van 'hey, waarom staat het niet zo en waarom hebben jullie dit niet zo benaderd', dan kan ik het vanuit mijn professie uitleggen en anders om kan het wel eens zijn dat ik zeg, godv.. nee, zo zeg ik het niet. Ja misschien ook wel haha. Maar waarom heb je me dat niet verteld. En dan pellen ze helemaal af, maar jij vroeg toch dat en dat en daar heb ik dat en dat op gezegd. En dat is dan geen leugen, want zo en zo. En dan heb je in die zin wel een soort conflict eventjes. Maar daar zit dan ook een stukje professionaliteit in dat ik moet accepteren dat hij mij te slim af is geweest. Of zij. Dus dat is het spel. En het is niet een spel dat we heel gaaf vinden. Het zijn wel de dunne lijntjes waar je tussen moet manoeuvreren. Want zij kunnen niet alles vertellen en dat snap ik ook wel, maar het is aan mij om zo goed mogelijk in beeld te krijgen van wat er eigenlijk aan de hand.

I: Ok, dat is helder. Ik denk dat ik alle belangrijkste thema's aan bod heb laten komen, nogmaals dank voor je tijd!

Transcript interview 8

Interviewer (I): Ik was allereerst benieuwd hoe de situatie bij jullie op de redactie is. Met hoeveel mensen jullie met online bezig zijn en hoeveel mensen specifiek op politiek.

Respondent (R): We hebben een internetredactie van twaalf. Dat is voor de Volkskrant.nl. En die twaalf mensen hebben allemaal een taakverdeling en binnen die taakverdeling zitten er twee, twee mensen, op politiek. En die zitten ook in Den Haag.

I: De rest zit in Amsterdam?

R: Ja, dat klopt. De rest zit in Amsterdam. We hebben bijvoorbeeld ook twee mensen die alleen buitenlands nieuws doen, er zijn dus mensen met een specifieke specialisatie, maar anderen doen ook gewoon het algemeen nieuws.

I: Dus jij hebt hier in De Haag een andere collega waarmee je samen naar politiek kijkt.

R: Ja.

I: En wat houdt jullie zoal bezig op een dag. Hoe ziet jouw dag er uit?

R: Nou, aan het begin van de week maken we een agenda. Een agenda van wat er allemaal op de Kameragenda staat. Dan maken we een selectie van wat voor ons interessant is. Dan kijken we daarnaast ook naar de lopende zaken, zoals nu met het Sociaal Akkoord. Wanneer zou daar nieuws over kunnen komen en kunnen we er wat mee. Moeten we vast een rondje maken voor de Kamer of er al meer bekend is over wanneer het sociaal akkoord er is en wat de partijen daar nou van vinden. En we kijken heel erg naar de vergaderingen van de Kamer. Welke commissievergaderingen zijn er, welke kunnen mogelijk nieuws opleveren. Zo bereiden we de week voor. En aan het begin van de dag kijken we gewoon wat er op de agenda staat en dan beslissen we gewoon jij gaat dit doen, jij gaat dat doen, en zo een beetje. En ja vaak is er 's ochtends ook al veel nieuws uit andere kranten of van bijvoorbeeld de NOS. En daar gaan we dan eerst mee aan de slag.

I: En daar gaan jullie mee aan de slag als in...?

R: Als er een primeur is, maken we er een eigen berichtje van. Vanochtend hadden wij dan een primeur van de WW. Andere media nemen dat dan over

- en zeggen erbij 'dat schrijft De Volkskrant'. Ja, dat doen wij ook. Als de NOS iets heeft maken we een berichtje van 'schrijft de NOS', bijvoorbeeld. Dat gaat met internet wel veel makkelijker dan met de krant omdat het veel sneller is. Als er ergens nieuws is, verspreid het zich als een olievlek over het internet.
- I:** Dus jullie houden je 's ochtends bezig met bestaand nieuws om het zo maar even te zeggen.
- R:** Ja, reproduceren zodat onze lezers het ook hebben. Als het groot nieuws is, maken we zelf een follow-up. Dan schrijven we een analyse van wat betekent dat nou of we bellen zelf nog even met Kamerleden om een reactie te vragen. En dan, als dat klaar is, gaan we weer over tot de Kameragenda.
- I:** Je zei net dat jullie bepalen wat interessant kan zijn voor op de site, maar zijn daar nog speciale selectiecriteria voor?
- R:** Nou, allereerst moet ik zeggen dat de grens heel laag ligt. Veel lager dan bij de krant. Omdat er veel meer plek is. Bovendien maken we ook heel veel gebruik van ANP berichten omdat we zelf niet alles kunnen doen. ANP pakt in principe al het nieuws en dat kunnen wij dan vervolgens weer gebruiken. We kunnen zelf natuurlijk niet overal bij zijn. Soms kijken we en denken we 'dat debat laten we alleen door ANP doen'. Want we willen wel volledig zijn.
- I:** Dus jullie willen wel volledig zijn, maar kunnen simpelweg niet alles zelf verslaan?
- R:** Nee, dat zou echt onmogelijk zijn. Er zijn daarnaast ook vergaderingen waar je zelf helemaal niet naar toe wilt, maar toch leuk zijn om te melden. En ANP doet het gewoon heel erg goed. Als er een brief is van het kabinet dan hebben zij heel snel een berichtje. Je kunt er wel echt op vertrouwen zeg maar. Maar aan de andere kant willen we wel gewoon eigen nieuws, ook om de Volkskrant toon online te hebben. Sommige dingen kunnen we gewoon beter, schrijfstijl kan mooier, dat soort dingen.
- I:** Want het ANP zit hier gewoon met heel veel mensen dat ze wel overal bij kunnen zijn.
- R:** Ja, ik zou alleen echt niet weten met hoeveel precies hoor. Ze hebben een hele grote Haagse redactie. Ze hebben ook veel mensen die een specialiteit hebben.
- I:** Je kunt er wel op vertrouwen dat het dus goed gaat?

- R:** Ja, dat wel. Maar bijvoorbeeld 's avonds zijn ze minder actief, je kan er dus niet altijd op vertrouwen dat ze alles doen. Maar de belangrijke dingen zijn ze wel gewoon bij. Net als bij de kleine commissievergaderingen, omdat er op zijn/haar gebied iets speelt in de Kamer dan zit er gewoon iemand van ANP bij. Dat is wel heel fijn, omdat wij er gewoon niet de mankracht voor hebben. De kleinere berichten over de kleinere onderwerpen kun je dus makkelijk overlaten aan ANP.
- I:** Jullie kiezen ook onderwerpen waar jullie wel zelf heen gaan. Welke onderwerpen zijn dat dan?
- R:** Ja, de grote plenaire debatten doen wij bijvoorbeeld. En ook bijvoorbeeld liveblogs doen we best wel veel van belangrijke debatten. Dan zitten we gewoon in de zaal met een laptopje. Dan doen we dus een live-blog, een liveverslag over wat er gebeurt.
- I:** Bij welke onderwerpen doen jullie bijvoorbeeld zo'n liveblog?
- R:** Nou, bijvoorbeeld bij de algemene beschouwingen of debatten over het regeerakkoord. Of debatten over bezuinigingen, van die grote dingen, die gebeuren dan allemaal live. Die worden ook heel goed bekeken. Debatten over 3% begrotingstekort, dat soort dingen.
- I:** En dat zijn dan grote onderwerpen omdat?
- R:** Het gaat over een heel groot politiek belang. Het regeerakkoord gaat gewoon over het beleid van de komende 4 jaar. Dat maakt het belangrijk. Algemene beschouwingen gaan over de begrotingen en het beleid van het komende jaar. Dat zijn dus grote politieke onderwerpen waar we bovenop moeten zitten. Met een liveblog werkt dat heel goed. Maar zoals wat kleiner nieuws, dat doen wij gewoon in de vorm van een nieuwsbericht. Het kan zijn dat je ANP gebruikt en dat aanvult met de eigen citaten die je hebt opgeschreven, maar het kan ook zoals bijvoorbeeld als we een nieuwsbericht maken naar aanleiding van het vragenuurtje op dinsdag. Dan wordt er een vraag gesteld en de ministers geven antwoord, daar komt vaak wel wat nieuwswaardigs uit. Bijvoorbeeld als Opstelten een uitspraak doet over de Facebookrellen in Haren. Dat is al vrij snel nieuws omdat hij daar als minister iets over zegt en als jij er dan bij zit, ben je sneller dan ANP. Het is ook belangrijk dat we soms wat sneller zijn.
- I:** En dan ben je sneller omdat je het meteen online kan zetten?

- R:** Ja, ik maak het stuk al in het content management systeem, het systeem achter de website zeg maar, en daar werk ik dan in en dan kan ik klikken en verschijnt het in een paar seconden online. ANP is ook wel snel, maar die schrijven het eerst op en dan moet het waarschijnlijk nog door de eindredactie in Rijswijk en dan wordt het gepubliceerd in hun publicatie systeem voordat het online komt.
- I:** Jij hoeft zelf niet langs een eindredactie?
- R:** Nee, wij laten het wel altijd even lezen door een mederedacteur zodat er geen fouten meer in zitten.
- I:** Ok. Ik las dat je laatst een stukje had geschreven over de hoorzitting over de popmuziek. En ik was benieuwd hoe dat stukje tot stand is gekomen.
- R:** Ik had er de dag ervoor even naar de agenda gekeken. Dat stond ook op ons weekschema. Dat er popartiesten dan naar de hoorzitting zouden komen, een hoorzitting over Popmuziek. Meestal organiseert de Kamer zo'n hoorzitting over een onderwerp waar ze nog niet zo veel vanaf weten en waar ze meer van willen weten om besluitvorming op af te stemmen. En dit was ook best wel bijzonder want ik wist ook niet dat popmuziek zo'n heet hangijzer was. Nou, dat bleek ook niet echt zo te zijn want twee partijen, de PvdA en de SP, hadden de hoorzitting georganiseerd omdat ze benieuwd zijn naar de visie van de artiesten zelf. Of de overheid nou wel of niet genoeg doet. Toen zag ik Tim Knol, Blaudzun en dj Isis en zo ik dacht dat is natuurlijk hartstikke leuk dat ze in de Kamer zijn. Dat bespreek je dan even met de nieuws coördinator, die alles organiseert en de redacteurs aanstuurt, onze chef eigenlijk. Ik had met hem overlegd dus ik zei leuk, popmuzikanten in de Kamer. En hij zei 'ok, maak maar een stukje'. Dus toen had ik de keuze gemaakt om de kop te maken van 'Wat doen Blaudzun en Tim Knol in de Tweede Kamer', beetje de zelfde vraag als die ook in mij opkwam zeg maar. Dat was wel grappig en dat wilde ik ook aan de lezer overbrengen. Toen ben ik daar heen gegaan. Het waren twee delen, het eerste deel ging meer over het technische verhaal van Popinstituut Nederland of zo, die hadden een verhaal, en die gingen ook hun visie geven. En het deel waar de artiesten waren, wat het grappigste was, heb ik gevolgd. Ik heb van elke bijdrage een kort stukje opgeschreven en daar een stuk van gemaakt, om een lijn aan te brengen. Wat je ook las is dat alle artiesten vonden dat de overheid wel een ondersteunende rol moest hebben en dan

met name de ondersteuning van beginnende bandjes omdat ze bijvoorbeeld geen oefenruimte hebben of internationaal de competitie niet aan kunnen. De mensen die al gearriveerd zijn hebben geen ondersteuning nodig, maar de beginnende bandjes dus wel.

I: En heb je voor dit stuk ook nog met politici gesproken?

R: Nee, dat heb ik niet gedaan. Het karakter was van de hoorzitting is dat het woord echt is aan de gasten. Het grappige is wel dat de politici na afloop vragen mogen stellen en aan de hand daarvan kan je wel destilleren wat ze er van vinden. De VVD vroeg bijvoorbeeld 'ik merk dat jullie het zonder subsidie af kunnen, klopt dat?'. Terwijl de PvdA zo iets gewoon niet zou vragen want die komen juist voor de muzikanten op. Als je daar bent, kan je natuurlijk makkelijk Kamerleden aanschieten maar ik heb dat niet gedaan of ze achteraf nog even bellen, want mijn insteek was juist 'popartiesten in de Kamer'. Maar als er een andere insteek was, bijvoorbeeld een serieuzer stuk over popmuziek, had ik dat natuurlijk wel kunnen doen ja.

I: Heb jij eigenlijk veel direct contact met Kamerleden?

R: Ja, ja. Niet zoveel als bij de krant. Bij de krant hebben we specifieke redacteuren die zich bezig houden met bepaalde partijen en departementen. Dus ik denk dat die wat intensiever contact hebben met Kamerleden op hun terrein en dat komt omdat we echt alle onderwerpen doen zodra het politiek actueel is en relevant, dan duiken we er op en als het nodig is bellen we een Kamerlid. Het is eigenlijk heel makkelijk om even een Kamerlid te bellen en sms'en werkt ook heel goed. Het is heel laagdrempelig hier. Als het moet, dan doen we dat. Maar als het niet nodig is doen we het niet. Het is niet dat we echt nauw contact onderhouden, zoals bij de kranten. Als je echt een partij hebt die je volgt is het wel belangrijk om die relatie warm te houden. Dat is voor ons ook wel nuttig, maar wij kunnen met z'n tweeën geen relatie warm houden met 150 Kamerleden. Maar wat we bijvoorbeeld wel doen, is dat we af en toe eens een rondje maken, dan kletsen we even met de voorlichters en dan hoor je wel weer eens wat. Op die manier houden we bij wat er speelt. Met de voorlichters houden we wel contact en die kennen we wel goed. En we hebben de commissies wel verdeeld, maar het voert echt te ver om dan regelmatig een belletje te doen. We hebben dus vooral functioneel contact.

I: Is er ook verschil in het contact?

R: We hebben meer contacten met de voorlichters. Dat is vooral omdat zij ook meer naar jou toe komen. Politici komen toch iets minder vaak naar jou toe. Voorlichters zeggen dan 'ik heb dit en dit, vinden jullie dat leuk, hebben jullie daar al aandacht aan gegeven'. Dat soort dingen. En je hebt natuurlijk elke dinsdag dat alle Kamerleden naar de zaal gaan voor het vragenuurtje en na afloop ontmoeten journalisten en politici elkaar dan aan de Patatbalie, zoals dat wordt genoemd, de balie waar de griffiers zitten. Daar lopen we allemaal door elkaar. Daar is dat een soort van gesmoes wat daar dan gebeurt. Het zijn dan met name de journalisten en de voorlichters die daar met elkaar praten. En ook Kamerleden, die lopen er een beetje tussendoor. De fractievoorzitters blijven daar ook vaak even hangen voor een interviewtje. Maar ook daar heb ik dus weer meer contact met de voorlichters. Nou ja, en vaak als je wilt weten, als er een politiek actueel onderwerp is en je wilt weten wat partijen daar van vinden in het algemeen dan kan je gewoon een ommetje maken en langs de fractievoorzitters gaan, daar kan je gewoon bij in de kamer stappen, maar mocht je daar geen tijd voor hebben en soms is het niet zo belangrijk om de fractievoorzitter zelf te spreken dan bel je gewoon de voorlichter op. Elke fractievoorzitter heeft een eigen voorlichter. Er is vaak een team van voorlichters en elke fractievoorzitter heeft daarnaast dus een eigen voorlichter.

I: En dat is omdat die in principe het meest in de publiciteit is?

R: Ja, dat klopt. Die kan je dan direct bellen of sms'en.

I: En hoe zou jij dat contact omschrijven, met de voorlichters?

R: Goed. Goed contact en heel vriendelijk ook. Omdat iedereen op dezelfde plek werkt, hoewel je niet altijd het zelfde belang dient en soms zelfs het tegengestelde belang, is er wel heel erg vriendelijk contact tussen journalisten en voorlichters, of in elk geval tussen mij en de voorlichters. En het grappige is dat je ook wel eens praat over dingen buiten de Kamer. Dat je gewoon vraagt of iemand een goed weekend heeft gehad of zo. Dat is best grappig, want in feite ben je daar vanwege je professionele belang, maar je ziet elkaar wel elke week.

I: Ja, en het is toch ook zo dat voorlichters niet met elke kabinetswissel worden vervangen?

R: Ja, dat klopt. De voorlichter van de SGP die werkt er al meer dan 25 jaar, langer dan welk Kamerlid dan ook. Dus dat is wel grappig ja, die heeft

ontzettend veel ervaring. Daar kan je ook gewoon langs gaan als je iets wilt weten over de grondwet of zo, die weet daar alles van.

I: Dus over het algemeen heb je wel vriendelijk contact, maar wel professioneel vriendelijk?

R: Ja, meestal is het professioneel, maar sommige vind je ook echt aardig ja.

I: Heb je wel eens een conflict gehad met een voorlichter?

R: Ja, als er een conflict ontstaat heb je meestal over het citeren van politici, of bijvoorbeeld over de toon van het stuk. Meer specifiek of je in je stuk alle nuances meeneemt die partijen wel eens meegeven met een plan. Soms zeggen ze 'we steunen dit', maar dit en dit en dit. Soms heb je geen ruimte of geen tijd om die nuances mee te nemen. Dan schrijf je gewoon 'het CDA steunt dit'. Terwijl zij misschien wel een lijst met maar erbij hadden verteld. Dat zijn wel de belangrijkste conflictpunten. Soms zeggen ze dat het ze het er niet mee eens zijn en vooral met citaten, als het op band staat dan sta je gewoon heel sterk, maar meestal heb je het niet op band en dan moet je overleggen. Waarom vind je dit nou niet goed. Soms is het inderdaad zo dat het net iets anders is gezegd en als dat aannemelijk is, dan verander je dat.

I: Heb je er een voorbeeld bij waarbij zoiets aan de orde was?

R: Nou, als je een interview doet met de fractievoorzitter. Of met de verkiezingsprogramma's, toen deden we interviews met de nummers twee van de lijst. Fleur Agema van de PVV of Edith Schippers van de VVD, die nu minister is. Die interviews willen ze altijd vooraf lezen. En als het een groot interview is doen we dat ook meestal wel. Voor elk artikel is het een beetje overdreven. Maar natuurlijk bij een groot stuk mag de geïnterviewde dat lezen voor het gepubliceerd wordt. Dit interview was wel op band opgenomen maar soms moet je wel dingen samenvoegen zodat het wat beter loopt of je moet een beetje parafaseren. En soms wordt er wel geklaagd over hoe wij het dan hebben opgeschreven. Meestal kom je er wel uit. Een voorbeeld, ik kan niet zeggen wie dat is geweest, maar die had gezegd dat er teveel ambtenaren waren op een ministerie en toen had ze, of die gene, had gewoon gezegd in het interview. Daarna belde diegene op van 'ja dit heb ik liever niet het is wel heel sterk aangezet' en zo heb ik het niet gezegd. Toen had ik teruggeluisterd en volgens mij had ze het wel zo gezegd. Daar werd een groot probleem van gemaakt. Dan kan je twee dingen doen. Je kan op je strepen gaan staan

omdat het zo gezegd is dus dan laat je het zo staan. Of je zegt van ok, we kunnen er wel iets anders van maken, maar dan wil ik op andere discussiepunten die aan bod kwamen niet aan toe geven. Dat is wel een kwestie onderhandelen ja.

I: Dus dat is wat voorlichters dan ook doen?

R: Ja het meeste is onderhandelen over citaten, met name bij interviews. Maar wij laten absoluut niet toe dat degene die je interviewt of de voorlichter bepaalt wat bijvoorbeeld de invalshoek van een stuk is. Dat gebeurt niet.

I: Merk je dat voorlichters jou proberen te beïnvloeden?

R: Ja, ja natuurlijk. Twee weken geleden stond ik in de Kamer en sprak ik met een van de voorlichters van de VVD en die zei dat het sociaal akkoord er volgens hem heel snel zou komen. Hij dacht dat het er een paar dagen later zou zijn. En nu is het er dus nog steeds niet. En ja, die man weet dat ook wel. Maar die probeert dan een sfeer te creëren door te zeggen dat het Sociaal Akkoord er snel aan komt waardoor de druk verhoogt wordt, kan ik me voorstellen. En ik krijg ook wel vaak mailtjes, van kunnen jullie hier misschien wat mee doen, is dit niet wat voor jullie. Zijn onderwerpen waar specifieke Kamerleden mee bezig zijn. 'dit Kamerlid gaat vanmiddag een motie indienen, dat is wel een leuke motie, zal ik het even sturen'. Maar meestal doen we er niks mee.

I: Waarom niet?

R: Omdat het te klein is, meestal. Het gebeurt zelden dat ze zeggen dat iets groot nieuws is, en dat het ook daadwerkelijk zo is. Maar ja, ze proberen natuurlijk wel voor alle individuele Kamerleden die in het nieuws moeten komen, om die te helpen om rechtstreeks naar de pers toe te gaan. Maar je kunt eigenlijk wel als stelregel hebben dat als de voorlichters naar jou toe komen, dat het nooit zo urgent is dan wanneer jij iets uitzoekt en vervolgens naar de voorlichters gaat om dat te checken.

I: En krijg je nog veel traditionele persberichten binnen?

R: Ja, heel veel. Ministerie stuurt sowieso dagelijks persberichten, of althans niet van elk ministerie elke dag, maar wel regelmatig. Justitie en Veiligheid stuurt heel vaak persberichten over plannen van Opstelten, Rijksvoorlichtingsdienst stuurt heel veel persberichten. Nu dan vooral over de inhuldiging [van Willem-Alexander], maar het kan over van alles zijn. En dan heb je nog de partijen waarvan de voorlichters persberichten sturen. Dat zijn dan van de berichten

als 'GroenLinks: wanneer begint dit kabinet met investeren in groene energie?', of zo.

I: En doen jullie er nog wel eens iets mee?

R: Nee, bijna niet. Maar wat soms nog wel eens handig is bij een groot besluit of zo dan sturen ze een mail met een quote van wat de fractievoorzitter vindt van dit grote nieuws. Als wij een liveblog hebben met dat nieuws, dan kan je een deel van die quote gewoon even pakken want dan heb je toch even op een rijtje wat iedereen er van vindt. Maar dat is alleen bij de grote gevallen. Bijna alle andere persberichten delete je bijna meteen.

I: Ja?

R: Je kijkt wel eventjes. Het gebeurt wel eens dat er iets is aangenomen in de Kamer, en dat er twee minuten later een persbericht komt met 'goed dat dit is aangenomen' of 'vreselijk, dit beleid'. Weer even een voorbeeld van GroenLinks, die stuurden bijvoorbeeld 'Motie Jesse Klaver aangenomen door meerderheid'. En daaronder dan meer informatie. Maar dat is zo vanuit het perspectief van de partij, dat zijn geen journalistieke producten natuurlijk. Ze zijn ontzettend sturend. Ze zijn niet goed geschreven en ook niet bruikbaar. Hoogstens eens voor een quote'je, maar in de meeste gevallen doe je er niks mee. Maar soms is het ook wel interessant, een onderwerp wat niet op je netvlies stond of zo. Maar ik zou zeggen dat het gewoon weinig zin heeft al die persberichten.

I: Dat is inderdaad wat ik tot nu toe van meer journalisten heb gehoord.

R: Ze zijn inderdaad meer om voor een partij om zich nog een keer te verantwoorden, of juist zich te distantiëren van nieuws. En het kan ook tegen je werken. Als je te vaak persberichten stuurt, dan kan dat ook tegen je werken. Als er politici zijn die zelf bellen. En als te vaak belt, kan dat ook tegen je keren. Dan word je minder serieus genomen. Oh, daar heb je die weer.

I: Dat kan ik me voorstellen. Maak jij zelf veel gebruik van Twitter om aan informatie te komen?

R: Ja, heel veel. Ik volg alle politici, alle voorlichters, alle politieke, zelfbenoemde, analisten. Politiek redacteurs van programma's, alle nieuwssites, nou ja, hele stapel namen. Alles wat met politiek nieuws te maken heeft. Dat is een onmisbare nieuwsbron. Omdat het nog veel sneller is dan ANP. Als er iets gebeurt en ik zit zelf bij een debat en ik Twitter dat, dan ben ik vaak zelf de

eerste. Dus ja, snelheid is wel een voordeel. En je ziet wel heen en weer getwitter over wat de meningen ergens over zijn.

I: En tijdens debatten laten Kamerleden dan ook al weten wat ze ergens van vinden?

R: Ja, of als er gewoon een nieuwsfeit uitbreekt, dan wordt daar meteen over gediscussieerd. Of als een minister iets zegt tijdens een debat. Dan wordt er meteen zoveel over gesproken, dan kan je het niet meer missen.

I: Je weet niet alleen wat er speelt, maar ook hoe mensen er in staan?

R: Ja en je weet wat er leeft. Wat roering veroorzaakt. En je ziet meteen wat de verschillende standpunten zijn, dat is ook handig voor je eigen meningsvorming. Als er iets verschijnt via een website of via een krant, dan wordt daar meteen over gediscussieerd op internet. Of als iemand iets zegt tijdens een debat, dan wordt er zoveel voer gesproken, je kan het niet missen.

I: Je weet niet alleen wat er speelt, maar ook hoe mensen er in staan

R: Ja, dat klopt. Je weet meteen welke onderwerpen wel en niet interessant zijn en wat leeft. Je ziet de verschillende standpunten terug komen. Dat is belangrijk, ook voor je eigen meningsvorming. Als je dan een duidend stuk moet schrijven, dan kan je al snel enerzijds anderzijds een stuk schrijven.

I: Gewoon op basis van wat je ziet op Twitter?

R: Nou, je moet het zo zien, het is vooral inspiratie.

I: Maar gebeurt ook wel eens dat als je iets ziet op Twitter, dat je dan meteen denkt hier kan ik een stuk van maken?

R: Nou, heel vaak zie ik wel 'oh shit dit hebben wij nog niet' ik ga eens even kijken. Bijvoorbeeld als een Kamerlid twittert dat er een Kamerbrief is binnengekomen waarin geschreven wordt over een onderwerp, als wij dat nog niet hebben kan ik daar meteen wat mee. Dan maak ik er een nieuwsberichtje van.

I: Je had het net over dat je wel eens wat ziet wat jullie nog niet hebben, betekent dat dan dat jullie ook meteen mee moeten?

R: Nee, ik kijk vooral naar wat ik belangrijk vind.

I: Het is dus niet dat je denkt, een medium meldt dit, nu moeten wij daar ook iets mee?

R: Nou, een beetje, soms. Maar je moet daar altijd wel je eigen afweging of je dat ook echt wilt doen. Immers, alles komt altijd op ANP. Dus voor online

geldt; je kan meteen in de startblokken schieten en zelf dat berichtje maken, en dat is ook heel vaak goed. Maar soms denk je ook wel van 'oh, dat komt zo wel via ANP.' Dan heb je het twee minuten later. Dan neem je het gewoon over. Wij hebben een systeem dat ANP berichten die binnen komen en die je wilt gebruiken, die laadt 'ie dan automatisch in het website systeem dan kan je nog wat aanpassen en dan kan je het meteen publiceren.

I: Hoe maak je die afweging dan, of je op ANP wacht of niet?

R: Dat heeft met tijd te maken, maar ook met hoe belangrijk iets is. Dus ook daar geldt weer voor als je op tweets ziet van een bekende Twitteraar die autoriteit heeft, die meldt dat er een sociaal akkoord is, dan maak je meteen een stukje met 'er is een sociaal akkoord', je schrijft het meteen op totdat je het bevestigd hebt. Maar als er op Twitter een bericht van nu.nl staat met 'PvdA: er moet iets gebeuren aan de bonussen", dan denk ik ja er moet altijd wel iets gebeuren met de bonussen. De PvdA vindt dat natuurlijk, die vindt het logisch. Misschien als het dan daarna alsnog via ANP binnenkomt dat we het dan wel op de site zetten, maar dat krijgt dan geen prominente plek bij ons op de site, dat plaatsen we dan gewoon onder politiek. Maar het is dus een afweging maken wat belangrijk is, en die afweging maak je zelf. Je bent je eigen scheidsrechter.

I: Is het vooral snelheid dat jullie onderscheidt van kranten en televisie?

R: Ja, maar ik denk ook vooral volledigheid. Als ik ons onderscheid met de Volkskrant, maak ook andere kranten, die selecteren natuurlijk veel meer omdat ze ruimtegebrek hebben. Zij concentreren zich op wat nou écht nieuws is, en dat willen ze ook echt duiden. Die trend zie je steeds meer bij dagbladen. Want online daar staat al het nieuws, of alles wat lijkt op nieuws, een uitspraak die meteen op internet komt, maar kranten hebben dan de taak om daar bovenuit te stijgen en daar het echte nieuws uit te pikken en dat echt te duiden. Ze kunnen natuurlijk niet alles doen, dus ze zijn selectiever en ze hebben minder ruimte. En internet heeft geen ruimtegebrek en hoeft dus ook niet selectief te zijn, en kan inhoudelijk alles pakken, maar qua benadering en persoonlijke inbreng kan je dus wel selectief zijn. Dat proberen wij dan te doen, door zelf berichten te maken of follow-ups te maken en duidelijk een Volkskrant toon hebben en die hopelijk wat intelligenter zijn dan de berichten die je op Twitter leest. Door de verschillende kanten te benaderen en zo.

- I:** Dus dat is wat de kranten meer gaan doen volgens jou, meer de duiding en minder de nieuwtjes.
- R:** Ja, dat kranten niet alleen maar nieuwsberichten zijn, maar juist nieuwsberichten met duiding. Dus als de Volkskrant lezers, als zij de krant open slaan, en hij leest over Obama die de verkiezingen heeft gewonnen moet hij ook meteen lezen hoe dat de wereld gaat veranderen, bijvoorbeeld door een analyse van een correspondent naast het nieuwsbericht. En die analyse is vaak interessanter voor de lezer, want die weten natuurlijk allang dat Obama de verkiezingen heeft gewonnen.
- I:** Maken jullie zelf ook analyses?
- R:** Ja, maar die zijn niet per se heel goed omdat we minder tijd hebben, misschien wat minder diepgravend of wat minder detail, maar we maken zeker analyses en het hoort ook bij de Volkskrant dat we de lezer wat meer geven dan alleen het platte nieuws, zoals nu.nl. Zoals vanochtend, toen het nieuws kwam dat er een sociaal akkoord kwam over de WW, het is nog niet helemaal duidelijk, maar de WW blijft wat 'ie is. Dan komen er opeens meer details over het sociaal akkoord en dan maken wij een stuk van 'hoe verandert dit het politieke speelveld', kunnen deze plannen zoals ze er nu liggen, rekenen op steun van bepaalde partijen. Dan kijken we dus verder en dat wordt ook wel van ons verwacht. Op onze homepage, de eerste tien berichten, daar zie je ook alleen berichten die door onszelf zijn gemaakt of in elk geval uitgebreid is.
- I:** Jullie eigen nieuws krijgt wel een prominentere plek op de site dus?
- R:** Ja, dat klopt.
- I:** Ben jij je bewust van je rol als journalisten om de burger te informeren over politiek?
- R:** Nou, ik vind het vooral belangrijk dat het relevant is. Politieke beslissingen raken ons uiteindelijk allemaal op een manier, al zijn sommige beslissingen soms groter dan de andere. Maar ook klein nieuws kan relevant zijn. Zo had ik zelf tot voor kort een oude auto, waarover ik bijna geen belasting over hoefde te betalen, maar het kabinet heeft in het regeerakkoord besloten dat die grens werd opgerekt dus dat het nog langer duren voordat je auto belastingvrij rijdt. Kijk, dit gaat mij dus aan, maar dat over de WW gaat mij weer niet aan, maar mijn neef die werkloos is, die weer wel. Dus ja, ik vind het leuk dat het relevant

is. En je ziet het op de site, het politieke nieuws wordt heel veel gelezen, Volkskrant lezers zijn sowieso meer geïnteresseerd in politiek.

I: Je bent je bewust van dat je de burger wel informeert?

R: Ja, dat is natuurlijk leuk. Maar ik vind het vooral belangrijk om te laten zien wat er allemaal gebeurt en hoe het politieke nieuws begrijpelijk is. Ook door duidende berichten te schrijven, zodat mensen ook wat slimmer worden van onze site, dat vind ik wel belangrijk. Niet alleen, dit is het nieuws, maar meer dan dat. Ik vind het ook belangrijk dat ik daar bij de Volkskrant wel de ruimte voor heb. Laat nu.nl maar lekker de nieuwsberichtjes schrijven, dan kunnen we ons hier onderscheiden.

I: Weet je trouwens hoeveel bezoekers jullie website heeft?

R: Nou, dat zou ik even moeten opzoeken maar volgens mij zijn het 260.000 unieke bezoekers per dag. Per maand is dat natuurlijk veel meer. Ik dacht iets van 1,5 miljoen unieke bezoekers. Nu.nl bijvoorbeeld zit denk ik op 5 miljoen unieke bezoekers per maand, dus dat is niet te vergelijken.

I: Jullie lezerspubliek verwacht meer van jullie dan van nu.nl?

R: Ja, nu.nl is gewoon goed in snel ANP en Novum nieuws op de site zetten, maar wij maken wel meer keuzes. Politiek heeft een prominente rol. Buitenlands nieuws is bij ons trouwens ook belangrijk, we schrijven grote stukken over Noord-Korea en de verhoudingen met China en we proberen het met politiek nieuws ook te doen, bijvoorbeeld een heel lang stuk over welke partijen de Tweede Kamer aan een meerderheid kan helpen in de Eerste Kamer, en hoeveel zetels hebben ze daar dan, en hoe is hun houding ten opzichten van bijvoorbeeld de WW, die dingen moet je gewoon zelf maken, die komen niet binnen met ANP. Maar dat is dan ook leuk om te maken hoor.

I: Jullie zitten met z'n tweeën op politiek, is dat te doen?

R: Ja hoor. Ook als je met z'n drieën zou zijn, moet je ook keuzes maken. Maar er is ook niet altijd politiek nieuws. De Kamerdagen zijn dinsdag, woensdag en donderdag en dan heb je op vrijdag nog de persconferentie van Rutte, maar verder gebeurt er niets. De politieke week is gewoon kort. Op die dagen is het aanpoten, maar voor de rest is het ook rustiger.

I: Er wordt ook niet elke dag een wereldschokkend besluit genomen?

R: Nee precies. Dus dan kan je ook gewoon, zoals gister, heb ik 2,5 uur bij een debat gezeten over de beveiliging van koopvaardij schepen bij Somalië, die

piraterijmissie van Nederland, nou dan zit je bij een debat met minister Hennis van Defensie en Timmermans van Buitenlandse Zaken. Als het wat minder druk is doe je dat dan. Je schrijft daar ter plekke een nieuwsberichtje en zet dat online, want het was verder wel nieuwswaardig, de uitspraken van de minister.

I: Dat is wel jullie voordeel he, dat het meteen op de site kan.

R: Ja, en de krant heeft gewoon een heel ander ritme. Wat je 's ochtends doet als er nieuws is, is wachten hoe dat zich gaat ontwikkelen. Wat meningen bij politici peilen, kijken wat de consequenties zijn, eind van de middag wordt het bericht gemaakt waar dan alles zo veel mogelijk in staat. Wij werken anders, 's ochtends het nieuws brengen, dan de duiding, dan 's middags nog een keer meer nieuws en dan eind van de dag nog een keer een overzichtsstuk, maar niet een allesomvattend stuk. De krant heeft als mogelijkheid om dat juist wel te doen.

I: Ja, dat is wel anders inderdaad. Even kijken hoor, of ik nog iets heb waar ik het met je over wil hebben. Nee, ik denk dat ik alle belangrijkste thema's met je heb besproken. Bedankt!

Transcript interview 9

Interviewer (I): Loop je hier elke dag rond op het Binnenhof?

Respondent (R): Ik ben hier gemiddeld drie dagen per week

I: De dagen van de politieke week dus?

R: De vergaderdagen ben ik hier. Ik doe soms, dan werken we met roulatiediensten, dan doe ik de ministerraad op vrijdag erbij. Maar op maandag ben ik hier in principe niet, maar als er groot nieuws is, als het kabinet op maandag valt dan ben ik hier natuurlijk op maandag.

I: En wat doe je dan op de dagen dat je hier bent?

R: Informatie halen. Het is hier een grote informatiebron, dus je spreekt met mensen al naar gelang je onderwerp, je interesse. Ik schrijf een zaterdagrubriek, en daarvoor spreek ik eigenlijk heel vaak, kijk je spreekt hier vooral veel op de achtergrond hier met mensen, zonder dat je ze met naam en toenaam opvoert. Dat is wat jij hier doet, ik word anoniem geciteerd. Zo doe ik dat ook met mijn bronnen. En dus spreek je heel vaak met politici, maar dat kunnen ook voorlichters zijn of lobbyisten, ambtenaren. Goed, zo lang ik er maar een beetje wijzer van kan worden.

I: Je zaterdagrubriek waar je het net over had, dat is natuurlijk niet het 'harde nieuws', maar is meer achtergrond, klopt dat?

R: Ja, maar weet je, de papieren krant als doorgeefmechanisme van nieuws is niet volledig verdwenen, maar is een stuk minder geworden. Wij publiceren steeds meer achtergronden. De directe nieuwsberichten daar doen we eigenlijk veel minder aan. Het hele idee van ons dagbladjournalisten inschakelen om nieuws naar buiten te krijgen, dat was twintig jaar geleden zo, maar dat gaat nu allemaal via de websites, via nos.nl of rtl.nl, en ook wel door sommige kranten, die zijn daar nog steeds wel groot in, De Telegraaf bijvoorbeeld. Als je beleidsambtenaar bent of je bent woordvoerder, en je wilt groot nieuws onder de aandacht te brengen, dan probeer je de opening van De Telegraaf te krijgen. NRC is een avondkrant en speelt sowieso in dat aspect van het Haagse nieuws niet meer zo'n grote rol.

I: Maar er zijn nog wel dagbladjournalisten van NRC Handelsblad die deze taak vervullen, toch? Of wordt dat ook steeds minder?

- R:** Kijk, als de NRC journalist nieuws heeft, zal hij dat melden. Maar het is heel vaak, kijk maar naar de krant, hoe de krant in elkaar zit, het komt steeds minder vaak voor dat harde nieuwsberichten de krant domineren. Het zijn meer achtergrondstukken, analyses, reportages, duiding.
- I:** Achtergrond en duiding spelen dus een steeds grotere rol, ook in jouw eigen rubriek. Vind je dat ook belangrijk, dat de burgers op die manier meer geïnformeerd worden dan de droge nieuwsfeitjes.
- R:** Ja, wat vind ik zelf belangrijk. Ja, ik zelf, het gaat niet over jouw onderwerp maar ik wil het best uitleggen, ik zelf ben heel erg als schrijvend journalist bezig met als je niet meer nieuwsberichtgeving doet, hoe maak je dan toch dat je stukken schrijft die aantrekkelijk zijn, waarvan de lezer onmiddellijk denkt dat moet ik lezen. Dat gaat heel erg over vormen, natuurlijk ook om wat je te vertellen hebt. Ikzelf gebruik daarbij twee overwegingen. Ik denk dat als journalisten zichzelf als individu de rol van verteller op zich nemen, dat dat een aantrekkelijke manier is om informatie over te brengen. Mijn rubriek heeft dan ook een licht persoonlijke touch. Wat heel belangrijk is om mensen onmiddellijk nieuwsgierig te maken zodat ze het willen weten. Mijn rubriek begint elke zaterdag met de vraag op wie moet je letten om Den Haag te begrijpen. Dat is een mechanisme. Zo train ik mezelf ook, om de vraag te stellen van wat zou ik zelf willen weten. Dat is dus de journalistiek na het nieuws. Met nieuws heeft dat niks meer te maken.
- I:** De lezer heeft daar wat aan omdat hij op die manier de politiek beter leert te begrijpen?
- R:** Ja, het gaat altijd over spreiding van kennis. Je vergaart hier kennis en inzichten en je ziet dingen, die breng je over. Ik ben daar zelf niet heel erg pretentius in. Hoeveel mensen daar aan hebben, dat weet ik niet. Dat kan ik echt niet beoordelen. Ik ga hier mijn eigen neus achterna. Waarvan vind ik het zelf interessant om te weten. Ik ben zelf bijvoorbeeld erg geïnteresseerd in welke rol de media spelen in wat er nieuws wordt. Politici willen seinen, willen zenden, en je hebt media die daar een rol in spelen. Die rol is heel groot. De mechanismen en de logica die media volgen in het vertellen van dat nieuws, dat is allemaal erg belangrijk. Daar heb ik belangstelling voor. Ik heb bijvoorbeeld vorig jaar, kijk, het invloedrijkste programma hier is Pauw & Witteman, elke politicus wil deep down in Pauw & Witteman komen. Die

voorbereidingen, zijn wel hele goede journalisten overigens, maar die interview ik ook.

I: Je kiest dus voor de rubrieken ook onderwerpen die je zelf interessant vindt?

R: Nou ja, het uitgangspunt is dus op wie moet je letten om Den Haag te begrijpen. Er vallen daardoor wel een hoop mensen af, want je denkt die doet iets, maar dat is iets wat een persoon op de Albert Cuyp in Amsterdam ook had kunnen doen, die zijn niet heel erg interessant, maar sommigen drukken wel een stempel op de politiek hier, die zijn wel interessant.

I: Je selecteert op die manier wel dus

R: Oh ja maar ik vraag wel rond hier hoor. Ik heb bijvoorbeeld een aflevering gemaakt over jouw onderwerp hoor. Over voorlichters en pr-mensen.

I: Oh ja, dat klopt. Dat had je naar me doorgestuurd inderdaad.

R: Ja, ik heb rondgevraagd wie is nou een goede voorlichter hier. Dan vraag ik eindeloos rond en dan heb ik een beeld van wie duidelijk hoog in de informele pikorde staat aangeschreven. Dan krijg je een beeld, ja goed ik kan het niet met zekerheid vaststellen. Ik kan geen enquête sturen naar alle Kamerleden hier, dus met een slag om de arm en met een zekere relativering, maar het is wel iets.

I: Voor de rubriek heb je dus veel contact met voorlichters, politici en voorlichters?

R: Ja, dat klopt. Maar de mate verschilt per persoon. De ene mensen willen je niet en anderen willen altijd, daar kun je geen algemene uitspraak over doen. Dat verschilt ook per persoon. Politici heb je globaal in drie soorten denk ik. Je hebt de politici die graag informeel willen overbrengen waarom ze doen wat ze doen. Dat kunnen leden van het kabinet zijn, maar ook Kamerleden zijn. Er zijn politici die dat nooit willen doen, maar alleen een formeel interview willen geven

I: Voor publiciteit dus?

R: Ja, van zet dat ding aan en vraag antwoord. Die willen niet op basis van achtergrond over iets praten. En de meesten hangen er tussen in. Die zeggen dat ze het niet willen, maar als het er op aan komt dan doen ze het toch. Van sommige mensen is het ook bekend dat ze veel journalistieke contacten hebben, van anderen weet je dat als je er een informeel gesprek voert dat ze als de dood zijn als het uitlekt en daar moet je allemaal rekening mee houden.

- I:** Je weet na verloop van tijd dus wel hoe het werkt.
- R:** Ja, maar als journalist weet je ook dat de mensen die je niet spreekt, dat die het interessants zijn en dan blijf je het proberen.
- I:** Zijn die mensen dan hooggeplaatsten?
- R:** Nee. Dat kun je zo niet zeggen. Er zijn hooggeplaatsten die heel goed beschikbaar zijn en andersom. Nee dat onderscheid kan je op die manier niet maken.
- I:** En de voorlichters, kun je die ook zo omschrijven?
- R:** Nou, zoals ik het doe begin ik nooit bij de voorlichters. Die zijn eigenlijk het sluitstuk van mijn werk. Dus als je niet in de directe nieuwssfeer werkt, het bekende mechanisme is natuurlijk dat voorlichters journalisten een nieuwtje gunnen. Voor dat soort nieuws hoeven ze bij mijn krant niet aan te komen. Ik heb geen belangstelling voor hen en zij hebben geen belangstelling voor mij. Dus dat doen we niet.
- I:** Dat hele pitchen, dat heeft bij jullie niet echt zin?
- R:** Nou, bij mij niet. Ik weet natuurlijk niet hoe mijn collega's werken. Maar ik zit hier nu anderhalf jaar en ik heb dat oprecht in anderhalf jaar niet meegemaakt. Maar dat is ook omdat wij een avondkrant zijn, en als je de nieuwscyclus wil beïnvloeden, dan moet je in het ochtendnieuws zitten. Dan heb je De Telegraaf, nos.nl of rtl.nl. En de voorlichters werken daarop. Maar er is iets anders gebeurt wat dit mechanisme ernstig doorkruist. Vroeger was het ANP het enige Nederlandse persbureau. En dat had voor voorlichters het nadeel dat het voor hun best moeilijk was, soms, om in de nieuwsstroom te komen. Als ANP het niet bracht... Nu heb je twee persbureaus, ANP en Novum, toen heb ik met talrijke voorlichters gepraat over hoe zij het doen. Zij zetten primair in op nos.nl of rtl.nl, het liefst nos.nl want dan haal je ook teletekst en radio 1 en idealiter het 8 uur journaal.
- I:** Dat is waar ze vol op inzetten?
- R:** Ja, maar als nos.nl het net niet gezien heeft of zo dan val je terug op de grote persbureaus. En wat je dan doet als voorlichter, dan bel je ANP op met je nieuws. Je zegt, ik heb een nieuwtje want de minister gaat dit en dit zeggen, maar Novum zit er ook achteraan, maar als je het meteen doet hebben jullie het als eerste. En bij ANP letten ze heel erg op wat Novum doet en andersom, dus ja dan weet de ANP redacteur, kiezen of delen, ik doe het snel of ik doe

het niet. Als ik het langzaam doe krijg ik op m'n kloten van mijn baas en als ik het snel doe heb ik het als eerste. Dus die woordvoerders, die hebben het zagezegd makkelijker.

I: Want het hoeft niet eens echt zo te zijn dat Novum erachteraan zit, dat kunnen ze gewoon zeggen.

R: Inderdaad. En als je met mensen doorpraat en je laat ze een paar glazen wijn drinken dan zal je horen dat woordvoerders het in vergelijking met tien, twintig jaar geleden het veel gemakkelijker heeft nu.

I: Omdat ze nu de mogelijkheid hebben om persbureaus tegen elkaar uit te spelen?

R: In aanvulling daarop heb je nu ook de talrijke websites, waar de grens voor nieuwsberichtgeving ook vrij laag ligt, lager dan hij vroeger lag toen er alleen de papieren krant was.

I: Ja, dat heb ik inderdaad meer gehoord. En behalve dat nieuws makkelijker in de media te krijgen is, maakt dat het ook makkelijker om een invalshoek mee te geven?

R: Nou, wat ook een gegeven is dat er ook steeds meer voorlichters zijn. De voorlichters nemen in aantallen toe. Dat klinkt paradoxaal met wat ik jou net vertelde, want de voorlichters pitchen makkelijker maar toch zijn er meer voorlichters dan twintig jaar geleden. Ik heb in diezelfde rubriek beschreven dat dat komt omdat het beroep van woordvoerder is veranderd. Vroeger voerde de woordvoerder het woord. Tegenwoordig is hij uithoorder en beschermheer of vrouw, beschermeling van de politicus. Dat heeft hiermee te maken. Politici voelen zich veel kwetsbaarder dan twintig jaar geleden. Omdat zij geloven, ongeacht je af te vragen of dit klopt, dat een verkeerd beeld hun hele carrière kan breken. Daar zijn ze bang voor, dus daar vragen ze de woordvoerder voor. En wat doen de woordvoerders, behalve het klassieke voeren van woord, die horen journalisten uit over wat ze nou eigenlijk precies van plan zijn. Net als hoe wij hier nu zitten te praten, dat jij doet alsof jij mij iets vertelt maar in feite ga je mij uithoren wat ik eigenlijk van plan ben en mijn collega's op de redacties eigenlijk in hun schild voeren. Er zijn fascinerende incidenten geweest op op dit gebied. Zoals dat voorlichters van het ministerie van sociale zaken inbraken op de computersysteem van de GPD. Dan zie je dat het uit de hand loopt, ook in strafrechtelijke zin. Het reflecteert een bepaalt

gedrag en behoeften bij politici. De woordvoerder is meer de uithoorder en de andere kant is dat politicus, door de snelheid van het nieuws, politici ontzettend onzeker zijn over wat hun kan overkomen met een verkeerd bericht. En dat is ook wel redelijk, als je kijkt naar hoe het werkt, dan snap je dat de woordvoerders anders opereren dan tien, twintig jaar geleden. Je hebt nu het sociaal akkoord, dat is afgelopen donderdag bekend geworden. Mensen die er verstand van hebben, zullen vaak denken dat het een knap staaltje politiek is wat ze bereikt hebben, al die belangen bij elkaar. Maar wat is er toen gebeurd: Rutte heeft na afloop een interview gegeven bij de NOS bij Ferry Mingelen en heeft daar een paar onhandige uitspraken gedaan, althans die als onhandig worden gezien. En dat hele akkoord wordt nu opgehangen aan die onhandige uitspraken.

I: Dat was het interview waarbij hij zei dat iedereen moest gaan kopen?

R: Koop nou eens een auto, ja. Meer geld uitgeven. Je kunt hier een heel gesprek over voeren of dat nou verstandig was, maar het heeft met het sociaal akkoord niets te maken. Want dat gaat over het arbeidsmarkt beleid en koopkracht en een gelaagde ingewikkelde werkelijkheid, die je niet in een kop kan vangen, die gelaagde aspecten heeft. Maar hij heeft het interview gegeven en wat je dan ziet, en zo werken de media tegenwoordig, het debat over het sociaal akkoord gaat niet over het sociaal akkoord maar over het interview dat Rutte na afloop van het akkoord heeft gegeven. Woordvoerders weten dat dit het risico is en die zijn dan voortdurend bezig om hun politici voor te bereiden op dit gevaar. En dat noemen ze, ik heb in Amerika gewerkt en daar noemen ze het message control. Je moet totale controle houden over wat jij als politicus op een zeker moment naar buiten brengt. Wat Rutte mankeerde was message control en was het politiek onhandig, maar aan de andere kant is het een politicus die wekenlang, maandenlang heeft onderhandeld over een sociaal akkoord, een interview, heel akkoord naar de klote. Omdat dat mechanisme zo werkt tegenwoordig, zijn mensen er gefocust op om een goede woordvoerder te hebben

I: Om ze te behoeden voor dit soort fouten?

R: Om ze daarvoor te behoeden ja.

I: Maar moeten de media zichzelf dan niet verwijten dat ze het akkoord aan dat ene interview ophangen?

- R:** Ja, we kunnen het hebben over de media in het algemeen en de politiek in het algemeen. Dat is te algemeen. Maar iedereen weet dat als Rutte zo'n akkoord werkt, en dat het in principe zo werkt dat oppositiepartijen iets zoeken om dat akkoord te bekritisieren. En ja. Sommige media gebruiken dat dan. In algemene zin is het moeilijk daar iets over te zeggen.
- I:** Ok. Om dan nog even terug te komen op de voorlichters. Zij zijn dus in aantal toegenomen om te zorgen dat de boodschap gecontroleerd wordt en hun politicus geen misstap begaat?
- R:** Nou de boodschap gecontroleerd wordt, men is dus bezig met uithoren zoals ik net al zei, het uithoren van journalisten. Om met hen te spreken om te zien wat er speelt en wat ze van plan zijn. En er zijn er meer omdat politici meer bescherming denken nodig te hebben.
- I:** Voorlichters doen dat dus ook bij jou dus ook, dat uithoren?
- R:** Ja.
- I:** En proberen ze ook wel eens invloed uit te oefenen op waar jij een stuk over schrijft?
- R:** Ongetwijfeld proberen ze het. Het is hun vak.
- I:** Is het moeilijk om daar als journalist doorheen te prikken?
- R:** Kijk, er zijn meer dingen dan alleen dit. Er zijn argumenten. Sommige zijn overtuigend en andere niet. Voorlichters kunnen, kijk deze vraag veronderstelt dat ik voortdurend met voorlichters om de tafel zit, dat is het niet het geval, maar als ik incidenteel met iemand spreek, kijk, alle bronnen kunnen in principe interessante dingen zeggen. Het is niet zo dat ik a priori denk het is een voorlichter, dit verhaal kan niet kloppen. Je hebt ook goede voorlichters, net als dat je goede politici hebt. Je hebt slechte voorlichters, die dingen zeggen die niet kloppen. Je hebt voorlichters die jou iets vertellen en een goede journalist die checkt dat. Als na elk gesprek met een bepaalde voorlichter blijkt dat er niks van klopt, dan denk je de volgende keer als hij je iets zit te vertellen. Meestal blijkt het wel te kloppen, dan ben je er ontvankelijk voor. Journalisten hebben ook verschillende niveaus van betrouwbaarheid. Maar net als met lobbyisten, ik bedoel sommige lobbyisten zijn voor mij ook bronnen, omdat als ik merk dat die mensen betrouwbaar vertellen wat er in hun wereld omgaat, dan ben ik een en al oor. Kijk, journalistiek is niet

afhankelijk van de identiteit van jouw bronnen. Het hangt af van de vraag of jou feiten kloppen.

I: Dus al probeert een voorlichter jou te beïnvloeden, als blijkt dat zijn feiten niet kloppen is zijn poging al mislukt?

R: Ja, dat kun je wel stellen ja.

I: Ook met het oog op het feit dat je in Amerika gewerkt hebt, de term spindoctor wordt daar natuurlijk veel gebruikt, zijn er hier in Den Haag echte spindoctors?

R: Nou kijk, daar is een spindoctor iemand die trots is op zijn beroep. Daar ben je heel openbaar spindoctor. Dan ben je blij dat je jezelf die naam en reputatie kunt aanmeten. Hier is het een besmukt beroep. Hier ben je het zonder te zeggen dat je het bent.

I: Ze zijn er dus wel?

R: Ja ze zijn er wel, maar willen niet als dusdanig geïdentificeerd worden. Dat heeft te maken met een paar hele bekende spindoctors die er geweest zijn in de recente geschiedenis en die zelf eigenlijk ten onder zijn gegaan aan hun reputatie. De bekendste zijn Kay van der Linde, die heb ik ook in mijn rubriek gehad trouwens, hele slimme man vind ik dat, en Jack de Vries, die was van Balkenende. Die mensen waren gearachuteerd, en dat heeft hun reputatie uiteindelijk wel geschaad. In Washington zijn ze heel erg trots, en hier zijn ze het op de achtergrond.

I: Is er een verschil tussen de spindoctor en de 'traditionele' voorlichters?

R: Nou hier liggen allerlei subtiliteiten. Je hebt woordvoerders van politieke partijen en van ministeries. Ministeries die gaan over het beleid, die werken voor de kroon, niet voor de politicus zelf. Die werkt voor een bewindspersoon en de theorie is dat die primair voor de kroon, voor de regering werkt en onpartijdig is. Dat maakt de rol van die woordvoerder anders dan degene die voor een partij het woord voert. De manier waarop die mensen opereren is ook anders. Je kunt het niet een op een zeggen, maar mensen die voor partijen werken kunnen zo spindoctor zijn als ze zelf willen.

I: De grens is vaag?

R: Nou, als je de Amerikaanse term overneemt dan zijn fractievoorlichters wel meer spindoctors dan ministerievoorlichters. In de meeste gevallen dan. Maar niet altijd. Sommige departementale woordvoerders maken er geen geheim van dat ze actief spinnen. Het is niet zo dat je kunt zeggen, je hebt nog steeds

woordvoerders van ministerie uitleggen wat het beleid is en wat de minister er van vindt, maar ik ga het niet goed zitten praten. Het loopt heel erg uit een.

I: Goed, een ander onderwerp dan. Maak je voor je werk veel gebruik van Twitter?

R: Ja, het is een heel effectief instrument, ook voor woordvoerders. De woordvoerders hebben geen journalisten nodig om iets er op te krijgen. Ik moet wel zeggen dat ik woordvoerders die alleen persberichten op Twitter zet, die volg ik niet. Dus ik weet niet in hoeverre dat dan werkt. Maar de sociale media kunnen, als je er effectief op opereert, kunnen jouw reputatie als woordvoerder maken. Als je in staat bent om veel volgers aan te trekken en je kunt op een effectieve manier het verhaal van jouw ministerie naar buiten brengen, dan heeft het zin.

I: Dan kan Twitter dus een nieuwe nieuwsbron zijn?

R: Ja. Een ANP. Dat kan. Maar het gebeurt volgens mij niet veel hoor. Het kan ook zijn omdat ik er helemaal niet op gefixeerd ben. Maar de voorlichter, als ik al zei, alleen maar persberichten twitteren, die gooi ik er uit. Of journalisten die alleen maar twitteren wat ze zelf geschreven. Zelfpromotie. Dat vind ik niet interessant. Dat kan ik het zelf wel op zoeken als ik dat wil weten.

I: Wat vind je dan wel interessant?

R: Nou er zijn gewoon mensen die interessant twitteren, die goeie links hebben of waarnemingen.

I: Waarnemingen waarover?

R: Politiek. Bijvoorbeeld Sywert, van G500. Die ziet dingen. Die heeft dingen door. Dat wil niet altijd zeggen dat hij altijd de links kiest die ik zou kiezen, maar die maakt er wat van. Er zijn talrijke mensen. Maar er zijn nauwelijks interessante politici op Twitter?

I: Omdat?

R: Die gaan dan zeggen van 'mijn inbreng in het debat over de derde nota over wonen'. Of 'nu koken met mijn dochter'. Dat hoef ik niet te weten.

I: Dus meningen en observaties of achtergronden zijn interessant?

R: Nou. Gewoon dingen die interessant zijn. Je hebt bijvoorbeeld de secretaris-generaal van Economische Zaken. Een van de machtigste ambtenaren in Den Haag. En ambtenaren mogen eigenlijk niet twitteren, vinden ministers vervelend en gevaarlijk

I: Waarom?

R: Nou om wat ik net zei, ze zijn bang om een misstap te begaan, of als mensen om hun heen een misstap begaan die hun reputatie schaadt.

I: Ze zijn bang dat ze iets verkeers zeggen?

R: Die mensen mogen niet in het openbaar iets zeggen. Maar als ze dat doen, dan spreek je met ze af in een van de koffietentjes hier in de buurt, niet hier want hier komt iedereen, maar dat gebeurt stiekem. Politici willen dat niet meer. Rutte wil niet dat zijn ambtenaren met journalisten praten. Als ze dat doen, dan kan dat wel eens gevaarlijk voor ze zijn. Ik ga jou dus ook niet zeggen dat ze het doen, maar als ze het zouden doen, moeten ze zorgen dat echt niemand het te weten komt. Als je dat weet, weet je ook dat een topambtenaar openlijk twittert, dat dat een unicum is. Maar die SG die twittert en heeft heel veel volgers. Die is heel interessant en die volgt ook iedereen, omdat het uitzonderlijk is in zijn positie.

I: Komt er wel eens informatie voorbij op Twitter die je gebruikt in je stukken?

R: Ja, het is wel in 99,9% van de gevallen zijn stukken die je schrijft gebaseerd zijn van je informatiewinning. Soms zie ik wel eens wat, iets aparts of iets waar ik toch al mee bezig was. Het komt ook wel voor dat mensen iets twitteren waarvan ik denk dat moet ik in de gaten houden?

I: Wat voor soort onderwerpen zijn dat dan?

R: Maar Twitter is toch gewoon meer atmosferisch aanwezig dan als bron. Het is meer een.. ja. Zo'n Sywert van hem vind ik het interessant om te zien wat zo'n jongen er van vindt. Het is een permanente stroom kleine commentaartjes. Maar het is wel aanvullende informatie. Meer duiding. Iets wat je aan het denken kan zetten. Ik heb ook een rubriek geschreven over Twitter. En kijk, ik heb hier twintig jaar geleden ook gewerkt. En als je twintig jaar geleden de kamer van een Kamerlid binnenkwam, zag je op een tv-scherm teletekst aan staan. Nu loop je binnen en zie je een computer met een Twitterfeed. Dus het is voor de meeste mensen hier een nieuwsbron geworden. Maar je vraagt het aan mij, maar ik ben er niet zo op gefixeerd, op dat soort nieuws. Maar ik denk dat het voor veel journalisten wel zo kan werken ja.

I: Om nog even terug te komen op de rubriek, hoe bepaal je nou waar je over gaat schrijven?

- R:** Nou, ik zei het net al, als je deze week wilt duiden, welke persoon of welke groep moet je dan centraal stellen. Ik kijk naar beroepsgroepen. Woordvoerders, lobbyisten, mediatrainers, topambtenaren, eerste Kamerleden. Dan stel ik een informele pikorde samen. Wie zijn in die wereld belangrijk. Als je die vraag stelt, kom je wel op interessante ontdekkingen. Zoals een van de topambtenaren van Rutte die heet Stan Kappé, daar hebben de meesten niet van gehoord en jij ook niet denk ik. Vier jaar geleden was hij nog voorzitter van de Jonge Socialisten in Haarlem, zou je ook niet verwachten. Die is interessant. Dat weet niemand, dat verhaal moet ik vertellen. Daar zit verder geen, ja, deze week gaat het waarschijnlijk over het sociaal akkoord. Al ging het daar vorige week ook al over dus misschien moet ik nog iets anders bedenken. Ik bedenk het ook altijd eind van de week. Donderdagavond bedenken, vrijdag schrijven en bellen. Kijk, ik ben een geroutineerd journalist. Ik kan dat lang uitstellen.
- I:** Naast de wekelijkse rubriek, schrijf je nog andere berichten?
- R:** Ja, zo schreef ik vandaag een stukje voor next over de toestand in de VVD. Maar het is niet mijn primaire taak. Ik heb een vrije rol dus ik kan zelf bepalen wat ik doe. Ik zoek het in de langer lopende projecten, zo deed ik vorig jaar de PVV en over Rutte, uitvoerig geschreven over Rutte, wat voor man is dat nou.
- I:** Dus wat dat betreft verschilt jouw werkwijze wel van die van andere journalisten hier?
- R:** Ja de nieuwsdingen, daar ben ik niet heel erg mee bezig. Ik ben ook niet bezig met mensen die via mij nieuws in de media willen brengen. Mensen hebben ook feilloos door dat ze mij daarvoor niet hoeven te hebben. Wat dat betreft ben ik niet de goede gesprekspartner voor jou.
- I:** Of juist wel, doordat ik op deze manier ook de andere kant belicht krijg. Daarom was de spreiding van media voor mij ook belangrijk. En dus ook de rol van een commentator, zoals die van jou is, die anders is. Op die manier komt alles wel aan bod.
- R:** Ja ik denk dat het onderscheid tussen mensen die nieuws willen brengen, die mensen zijn kwetsbaar voor politieke beïnvloedingsmechanismen. Snelheid gaat altijd ten koste van zorgvuldigheid. Kijk, dat kun je die mensen eigenlijk niet verwijten, want snelheid hoort wel bij hun beroep. Maar snelheid is ook vaak wel geboden, als ze niet snel zijn, zijn ze te laat dus ze moeten snel zijn.

Maar daar vinden de echte actieve en effectieve beïnvloedingsmechanismen plaats.

I: Omdat er minder tijd is om te checken?

R: Of speculeren. Nogmaals, die woordvoerder. Wat voor jou heel interessant is, is dat vorig jaar een journalist van het Algemeen Dagblad, die heeft dit mechanismen blootgelegd. Door de persberichten van het ministerie van justitie te analyseren en wat bleek. Het ministerie stuurde een paar keer per jaar het zelfde bericht uit.

I: Inhoudelijk het zelfde?

R: Ja, minister zus en zo is van plan om dit en dat, nou ik noem maar wat. Bijvoorbeeld dat verkrachtingen zwaarder bestraft moeten worden. Maar door de procedure lag daar ook wel de mogelijkheid voor. Je hebt namelijk het moment dat het voorstel naar de Tweede Kamer gaat, je vraagt advies aan de Raad van State, je legt het voor aan de Eerste Kamer, enzovoort. Je kunt het zelfde bericht, 'minister zal het kabinet voorstellen om', dat kan je keer op keer herhalen. De journalist van het AD, die had dat mechanisme in kaart gebracht. Dat is heel interessant. Moet je zo maar onthouden.

I: Ja, ik schrijf het op. Goed, ik denk dat we de belangrijkste thema's hebben behandeld. Bedankt voor je tijd!

Transcript interview 10

Respondent (R): Ik heb maar tot twaalf uur de tijd trouwens, maar dat moet wel lukken toch?

Interviewer (I): Ja hoor, ik denk het wel.

R: Als je nou later nog vragen hebt moet je maar gewoon even bellen.

I: Dat zal ik doen, bedankt.

R: Oh ja, ik vertelde je net over het boek van mijn collega Max Weezel. Nou hij loopt al dertig jaar rond in de Haagse journalistiek. Voor Vrij Nederland. Hij heeft het hele proces meegemaakt van de jaren negentig, waarin de redactie van Vrij Nederland direct kon bellen met Joop den Uyl, toen hij nog minister-president was om te praten wat er in de ministerraad was gebeurd, naar nu, nu er een hele haag van spindoctors en voorlichters tussen zit en je al geluk hebt als je bij een persconferentie een vraagje mag stellen aan de minister president. Die ontwikkeling staat er heel mooi in, in zijn boek. Hij vertelt ook hoe het werk van die spindoctors steeds meer invloed heeft gekregen, niet alleen op de media maar ook op het kabinet. Dat staat er heel mooi in. Het is het eerverleden kabinet van Balkenende met CDA, dat op de klippen is gegaan, zo zegt hij, door het wantrouwen tussen Balkenende en Bos, dat versterkt werd omdat de spindoctors van beide partijen elkaar begonnen zwart te maken. En dat was de eerste keer dat het zo zichtbaar was. Dat heeft hij met veel achtergrondinformatie opgeschreven.

I: Vandaar ook de titel, Haagse fluisteraars?

R: Ja inderdaad, 'je hebt het niet van mij maar...' Dat boekje van Joris Luyendijk heb je gezien natuurlijk he.

I: Ja heb ik gelezen inderdaad

R: Dat is impressionistischer he, dat zijn maar eerste indrukken omdat hij er maar een maandje heeft rondgelopen, maar wel eerste indrukken die heel aardig opgeschreven zijn. Maar dat boekje van Max is wat beter geïnformeerd, omdat hij er al jarenlang zelf tussen zit.

I: Ja en het is ook een van de aanleidingen voor mijn onderzoek, want als het echt zo is zoals hij het beschrijft, dan moeten we ons zorgen gaan maken over de journalistiek. Hij heeft veel kritiek op de achterkamertjes, en natuurlijk

gebeurt dat, maar zijn conclusie is misschien een beetje overtrokken en natuurlijk slechts gebaseerd op een eerste indruk.

R: Ja ik denk dat je daar wel gelijk in hebt. Het was hier en daar heel herkenbaar en goed opgeschreven, zoals altijd want Joris kan prachtig schrijven, maar heel veel collega's in Den Haag waren er echt heel kwaad over. Ik heb Joris nog gesproken op een congres, een half jaar geleden of zo, en toen zei hij dat hij er nog steeds een beetje mee zat dat hij zoveel woedende reacties had gekregen van mensen die in Den Haag werken. Die zich echt benadeeld voelden. Een van de redenen daarvoor is dat hij schreef dat Haagse journalisten allemaal hogerop willen komen, door desnoods ten kosten van anderen nieuwtjes los te trekken van spindoctors en daar dus al ellebogend mee het nieuws te halen. Dat is niet wat ik herken. Ik werk nu een jaar of 7 in Den Haag en daarvoor een aantal jaar als algemeen verslaggever bij VN maar al 7 jaar echt in Den Haag. Maar ik was er juist aangenaam door verrast hoe gedegen een groot deel van de journalistiek daar is en hoe veel een groot deel van de Haagse collega's heel veel weten wat er gaande is en zijn in staat om daar in korte tijd heel efficiënt over te berichten. Daarnaast kan je inderdaad zeggen dat die spindoctors en voorlichters een steeds grotere invloed hebben gekregen. Het nadeel daarvan is dat politici zelf door die ontwikkeling minder benaderbaar zijn.

I: Dat heb jij zelf ook gemerkt?

R: Ja, ja zeker. Vrij Nederland had in de jaren '70, '80 en '90 een traditie van grote, openhartige interviews met politici, die toen ook zelden in de dagbladen verschenen. De dagbladen beperkten zich meer tot nieuws. De mooie grote interviews waren in VN te vinden. Wij merken afgelopen jaren dat het steeds lastiger geworden is, omdat politici omgeven worden met een haag van spindoctors en voorlichters, die alle risico's willen uitsluiten. Die hebben de neiging hun bewindslieden ten koste van alles te beschermen. Ten eerste door dus zo min mogelijk lastige vragen te laten stellen en twee, zorgen dat hun bewindspersoon zo gunstig mogelijk over het voetlicht komen. En dat is logisch, daar zijn ze voor. Dat is hun werk. Maar het probleem is dat daardoor dreigt te gebeuren, is dat politici daardoor minder verantwoording afleggen aan de media wat ze doen. De democratie is zeer gebaad bij openheid, en als alles wat je hoort uit Den Haag wordt dichtgetimmerd door voorlichters en

spindoctors, dan lijkt dat mij op den duur slecht voor de democratie. Die ontwikkeling is er wel. Maar dan is nog steeds de vraag: in hoeverre laten journalisten zich inpakken door die lui? En dat laatste maakt Luyendijk zich zorgen over maakt. Die vindt het een schande dat alles in de achterkamertjes gebeurt, en hij suggereert daarmee dat alles altijd in volledige openheid moet geschieden. Hij schrijft het nog net niet op, maar hij vindt eigenlijk dat er gewoon een webcam moet komen in de Trêveszaal bij de ministerraad. Probleem is alleen: dat kan niet. Het is in een parlementaire democratie met zoveel politieke partijen waar voortdurend zoveel compromissen gesloten moeten worden, kan je niet zonder achterkamertjes. Het woord achterkamertjes is een beetje een scheldwoord geworden sinds Pim Fortuijn, maar het is wel een wezenlijk kenmerk van onze democratie. Je kan alleen maar verder komen als je wel degelijk in vertrouwelijkheid kan praten over dingen in de wetenschap dat het niet meteen aan de grote klok kan worden gehangen. Er zijn politici die dat af en toe nog durven te zeggen, Piet Hein Donner heeft er nog iets over geroepen, daar werden de journalisten wel meteen weer boos over. Hij had wel een punt denk ik. Maar die vertrouwelijkheid, ja, dat wringt natuurlijk met wat journalisten willen. Die willen natuurlijk alles weten en zijn daardoor in toenemende mate afhankelijk geworden van wat ze van spindoctors horen omdat die politici worden afgeschermd. Dat alles gezegd zijnde, er is in Den Haag in de wandelgangen een geweldig circuit van ambtenaren, voorlichters, politiek assistenten. Dat is ook een nieuw fenomeen van het afgelopen decennium trouwens, de politici hebben een politiek assistent om in de gaten te houden wat ze niks doen waar de partij last van kan hebben. En journalisten en ook nog lobbyisten die elkaar voortdurend spreken. Een groep van denk ik 100 mensen in Den Haag die voortdurend van alles op de hoogte zijn. Als je op dat circuit aangesloten bent, door af en toe in vertrouwelijkheid met die mensen te spreken, dan krijg je er wel een vinger achter van wat er daar nou aan de hand is en wat er speelt. De kunst is alleen dat je niet alleen een spindoctor spreekt, die namens zijn minister jou van alles op de mouw probeert te spelden, maar dat je dat vervolgens checkt, ook in de wandelgangen, met andere spindoctors. En er zijn mensen die daar een groot bezwaar tegen hebben, tegen anonieme bronnen. Maar ja, ik denk dat dat niet anders kan en dat de lezer of de kijker

dan maar vertrouwen moet hebben in de journalist in kwestie, dat die zijn werk zo grondig doet dat hij zich niet laat flessen door wat zo'n spindoctor zegt.

I: Denk je dat ook, dat het makkelijk is om er doorheen te prikken als er echt hard gespind wordt? Heb je daar zelf ervaring mee?

R: Nou, als weekblad verkeren we in de luxepositie dat we geen nieuws hoeven te maken. We moeten natuurlijk wel het nieuws tot ons nemen, zoals iedereen in dit metier, maar er wordt zelden van ons verwacht dat we de zelfde middag nog iets schrijven van wat er nu in de Trêveszaal of in het Catshuis besproken wordt. We zijn minder afhankelijk van de soundbites die ons worden toegeslingerd door spindoctors en voorlichters.

I: Omdat jullie je richten op de achtergronden.

R: Precies. We hebben de luxe dat we overal bij kunnen zijn, namens VN, bij alle persconferenties, bij alle debatten, politiek overleg, en vervolgens het rustig kunnen bedenken wat we er mee gaan doen. We hebben altijd de tijd om grondiger uit te zoeken wat er nou gebeurd is dan de kranten. En zeker dan de televisie rubrieken die altijd snel moeten scoren en de zelfde dag al een verhaal rond moeten hebben. Ik heb zelf niet meegemaakt, of in elk geval niet bewust meegemaakt, dat is gefleest werd door spindoctors die me van alles op de mouw hadden gespeld, dat ik het had opgetikt en ik er pas later achter kwam dat het niet klopte.

I: Maar je hebt wel eens iets gehoord waarvan je dacht 'dat klopt niet'.

R: Ja, ook in het nieuws, met name bij kranten, dat er fouten worden gemaakt of dat er heel eenzijdige berichtjes worden doorgegeven, dat klopt wel. En daarvan kan je je afvragen hoe dat dan komt. Of het komt door haast, of dat ze zich voor een karretje hebben laten spannen van een spindoctor. Dat iemand heeft gezegd 'het is eigenlijk dit en dit'. Dan is het als krantenjournalist natuurlijk moeilijk, want je wilt het niet kapot gaan checken, maar je schrijft het leuk op en dan komt je naam weer op de voorpagina als je geluk hebt.

I: Het is moeilijk te achterhalen. De dagbladjournalisten die ik heb gesproken zeggen zelf namelijk dat het niet echt zo gebeurt. Maar ik heb het van meerdere redacteuren tot nu toe gehoord, dus dan zal het toch ook wel gebeuren.

R: Natuurlijk gebeurt het. En als je zelf meeloopt kan je zien welke dagbladen daar gevoeliger voor zijn dan anderen. De Telegraaf heeft er echt een handje

van gehad afgelopen jaren. Paul Jansen is de meest invloedrijke columnist in Nederland denk ik, hij is zeer goed geïnformeerd. Maar het afgelopen kabinet was vrijwel alles wat hij schreef, was ten gunste van Maxime Verhagen. En wie zagen we regelmatig een gezellig praatje maken en elkaar op de schouders slaan? Paul Jansen en Maxime Verhagen. Daar dacht ik wel van, het is knap dat je goed geïnformeerd bent, maar komt er ook nog wel eens een kritisch tegengeluid op wat Maxime doet? Dat heb ik nog niet zo vaak gezien. En dat is het probleem, het is verleidelijk om die bron te koesteren, en dan alleen maar op te schrijven waar die bron blij mee is. Maar je hebt het risico dat als iemand als Paul Jansen een kritisch stuk schrijft over Maxime Verhagen, hij op die manier zijn bron kwijtraakt. De Volkskrant heeft er ook een handje van trouwens. Door haastwerk, door snel stukjes te willen tikken en die een beetje rellerig aanzetten, dat er gewoon fouten insluipen. Ik merk het bijna elke keer. Onderwerpen als vakbonden, onenigheid bij de NVV, dat ze er net naast zitten met wat er aan de hand is. De Volkskrant heeft het afgelopen jaar niet anders geschreven dan 'de vakbond herrijst uit de as' en de week erna 'het woord nooit meer wat met de vakbond.' Het kan niet allemaal tegelijk waar zijn. Ik denk zelfs dat het allebei niet waar was. In de eerste plaats denk ik niet dat de vakbond helemaal kapot was en ook niet helemaal terug is. Wat ik niet weet is wat dit met spindoctors te maken heeft eerlijk gezegd, maar dit is juist misschien gebeurd ondanks spindoctors van FNV, dus in dit geval kan je zeggen dat de Volkskrant te weinig heeft geluisterd naar de voorlichters van de vakbonden omdat het inderdaad genuanceerder in elkaar stak dan hoe ze er steeds over hebben bericht. Dat is de andere kant van het verhaal. Er wordt voorlichters en spindoctors een geweldige macht toegedicht, maar ze worden er zelf natuurlijk regelmatig wanhopig van dat er voortdurend dingen in de krant verschijnen waar ze in de eerste plaats niet blij mee zijn, en dat het ook vaak niet klopt. Gunstige uitzonderingen vind ik trouwens Trouw en NRC, die heb ik er de afgelopen jaren nauwelijks op kunnen betrappen dat ze er naast zaten.

- I:** Ja, ik heb ook wel gehoord dat zij minder achter het harde nieuws aanjagen. Qua werkwijze. Ik denk dat daar het gevaar zit. Dat als je snel dingen wilt opschrijven, dat je er dan wel eens naast kan zitten.

- R:** Ja en ik heb het idee dat NRC nog eerder geneigd is om daar een extra telefoontje aan te wagen als ze een berichtje doorkrijgen en dat niet meteen in de krant te rammen. Altijd als er verkiezingen zijn, of er moet een nieuw kabinet worden gekozen, dan staan er altijd lijstjes in de krant van die en die worden genoemd. Ik weet precies hoe dat gaat op die redacties. Als een collega, van dezelfde redactie, vanaf het tafeltje naast je zegt 'nou die en die zou het ook wel eens kunnen worden', dan schrijven ze het gewoon op. Een collega van je! Dan komt er in de krant te staan 'volgens Haagse bronnen', nou, haal je de koekoek, dat is de politieke redactie van de Volkskrant in Den Haag die dat zegt. En als je ze daarop aanspreekt zeggen ze 'ja, daar gaat het niet om, als de helft klopt is het ook al mooi, het gaat om het praatcircuitje in kaart te brengen. Maar goed, we dwalen een beetje af van jouw onderwerp.
- I:** Haha, maakt niet uit. Ik was verder nog benieuwd naar jouw eigen werkwijze. Welke onderwerpen neem je mee en hoe bouw je dat verder uit.
- R:** Nou. Ten eerste ben ik elke dinsdag in Den Haag. Dat is het begin van de parlementaire week. Op maandag is er niemand maar op dinsdag zijn eerst de fractievergaderingen en daarna het vragenuur. Dan is heel politiek Den Haag is er dan in de wandelgangen rond de zaal. Als je het leuk vindt om een keer mee te gaan trouwens, om het een keer mee te maken. Dan kan je een keertje komen kijken.
- I:** Ja, goed idee, lijkt me leuk!
- R:** Het heetste nieuws van de week wordt daar gebakken zeg maar. Vaak gaat het om onzin, maar het is goed om erbij te zijn omdat je dan wel meteen weet wat er speelt. En je praat bij over wat er in de lucht zit. Afgelopen dinsdag ging het bijvoorbeeld al over Fred Teeven die nu op dit moment gegrild wordt in de Kamer. Dan proef je meteen de stemming van de week, wat de grote onderwerpen worden. Maar er loopt een groep mensen rond die je van een afstandje niet van elkaar kunt onderscheiden. Namelijk, spindoctors, voorlichters, tweede Kamerleden en journalisten. Alleen de mannen met camera's kun je onderscheiden, die zullen wel van NOS of PowNews zijn. En daar praat iedereen dus in een kameraadschappelijke, joviale en gezellige sfeer met elkaar.
- I:** Want de sfeer is wel goed?

R: Ja, alsof het allemaal collega's van elkaar zijn. Daar was ik zeer door getroffen. Die scheidslijnen die lijken nauwelijks te bestaan. Dat is een interessante vaststelling volgens mij. Want voor je het weet praat je daar met de spindoctor van D66 alsof het een collega van je is. Dat is natuurlijk niet zo. Wij worden geacht te controleren en kritisch te volgen wat zij doen. Maar omdat iedereen in Den Haag zo dicht op elkaar zit ontstaat er al snel een sfeer van vertrouwelijkheid, van wij zijn toch allemaal met het zelfde bezig. Daar moet je voor op je hoede zijn.

I: Ligt daar het gevaar?

R: Ja, daar ligt het gevaar. Maar het voordeel is ook weer dat je daardoor wel weer meer te horen krijgt. Als je heel puriteins zegt [ironisch], 'ik ga niet naar dat vragenuurtje, want daar lopen ze allemaal door elkaar en in Nieuwspoot kom ik ook niet want daar zijn de grenzen te troebel tussen journalistiek en volksvertegenwoordigers.' Dan hoor je niks! Dan krijg je krantencommentaren die staatsrechtelijk of historisch erg interessant zijn, maar die niet gaan over de politieke actualiteit, wat er nú aan de hand is. Conclusie: je ontkomt er niet aan om aan dat praatcircuit mee te doen. Maar, om eindelijk je vraag te beantwoorden, dat is wel degelijk waar je ideeën opdoet voor verhalen. Vaak is het zo dat oppositiepartijen en journalistiek een gedeeld belang hebben, namelijk vragen stellen aan het kabinet. Want daar ligt de macht natuurlijk, ja formeel bij de Tweede Kamer als geheel, maar in feite bij de regeringspartijen. Een gedeeld belang dus. Het kan dus heel goed zijn dat iemand van een oppositiepartij bezig is met Kamervragen en heel veel weet van een bepaald onderwerp en dat onder de aandacht wil brengen. Ik vind er principieel niks mis mee als je met zo'n iemand praat over zijn onderwerp. En het dan vervolgens uitdiept en dan natuurlijk ook andere bronnen verzamelt en dat dan gebruikt als idee voor een stuk. Je komt op ideeën door daar veel te zijn en veel met mensen te praten.

I: Op die manier doe je dus je inspiratie op. Maar jij bent er vooral op dinsdag of ook op andere dagen?

R: Ja vooral op dinsdag, soms op andere dagen als ik afspraken heb, of als er belangrijke debatten zijn zoals gister met het Sociaal Akkoord, daar was ik ook heel de dag bij. Dat is dan ook leuk omdat je dan praat met mensen die ook weten hoe het achter de schermen is gegaan en dan pik je van alles op. Dat is

ook nuttig. We doen daar dan niet meteen wat mee, want ja als weekblad kan zo'n dingetje wat ik gister hoor misschien pas gebruiken voor een reconstructie die misschien pas over een maand of drie in VN verschijnt. Voor ons is het munitie verzamelen en kijken wanneer je er iets mee kan doen. Dat is nuttig. Vandaag is mijn collega Jaco Alberts bij het debat met Teeven.

I: En zo proberen jullie daar op de belangrijke momenten gewoon bij te zijn?

R: Ja. Wat het verschil is tussen weekbladen en dagbladen is dat de dagbladen vaak direct benaderd worden door mensen die even een ideetje willen pluggen.

I: Dat gebeurt bij jullie niet?

R: Nee, niet zo vaak. Het komt wel eens voor dat als je toch al een interview met iemand hebt dat je dan zijlings verder praat over een ander onderwerp wat interessant kan zijn voor een artikel maar dat er direct wordt opgebeld, is dit niet wat voor jullie, dat komt bij ons niet zo vaak voor. Het komt eens in de zoveel maanden eens voor dat een voorlichter of spindoctor naar ons toe met een onderwerp waar we eigenlijk nooit iets mee doen

I: Waarom niet?

R: Ze maken het zelf altijd belangrijker dan het is. Maar soms zijn het wel hele waardevolle en slimme ideeën waar het publiek wat aan heeft en wat ook enigszins onthullend zou kunnen zijn.

I: Op zich is de informatie niet het probleem, maar het is wat je er uiteindelijk mee doet?

R: Ja, ik heb geen bezwaar tegen het bestaan van spindoctors of het bestaan van voorlichters, ik vind het heel begrijpelijk, maar het gaat er om hoe je er als journalist onafhankelijk mee omgaat. Dat je je niet voor een karretje laat spannen. Dat kan ook heel goed, zolang je je maar niet laat leiden door snelheid en scoringsdrift. Door meteen op te tikken wat je in de wandelgangen wordt toegefluisterd.

I: Dus als je een kritische houding hebt ten opzichte van je bronnen, dan is er als journalist weinig aan de hand?

R: Ja. Zelf als de bronnen anoniem zijn. Soms krijg ik wel eens een boze brief van een lezer 'Ja, dan staat er weer volgens Haagse bronnen, wat is dat voor schandelijk zwaktebod, als ze jet iets willen vertellen laat ze het dan on the record zeggen'. Daar zit wel wat in, maar als je nooit anonieme bronnen zou

kunnen gebruiken, dan kan je je werk niet doen in Den Haag. Daar is geen ontkomen aan. Dan hoor je gewoon niks nee. Afgelopen jaar heb ik een grote reconstructie gemaakt over GroenLinks, is volgens mij best goed ontvangen want het werd veel geciteerd en zo, maar dat was net na het aftreden van Jolande Sap. Ben er maanden mee bezig geweest en toen heb ik vooral mensen gesproken op achtergrondbasis, heel veel. Dertig, veertig mensen of zo. Maar daardoor, door al die gesprekken, ontstond er wel een beeld van wat er echt gebeurd was. Toen kwam ik er ook achter dat mensen heel veel verschillende herinneringen hebben aan dezelfde gebeurtenis, dat ze er verschillende belangen bij hebben. Maar door dat allemaal naast elkaar te leggen, he, in elkaar te puzzelen, kan je wel achterhalen wat er echt is. Dan kan je wel zeggen als lezer 'wat een schandaal, allemaal anonieme bronnen', maar als je daardoor het verhaal kan vertellen wat er echt gebeurt is, dan heb ik daar geen enkel bezwaar tegen. Het is alleen dat je dat op een verantwoordelijke manier doet.

I: Dat is dus waar het gevaar volgens jou ligt?

R: Precies. Er zitten wel zekere grenzen aan. Als mensen echt zwart gemaakt worden, alleen maar door anonieme bronnen, dan heb je geen sterk verhaal. Maar als deze bronnen je vertellen wat er echt gebeurt is, welke beslissingen zijn genomen of hoe anderen zich gedroegen in vergaderingen, zulke dingen, dan kan je als je verschillende bronnen opzoekt die dat bevestigen. Er is nog een ander ding trouwens wat leuk is om te weten. Wat ook vaak gebeurt als je een ideeetje wordt aangereikt in de wandelgangen door een spindoctor of voorlichter, of door een Kamerlid die het off the record fluistert.

I: Doen ze het ook allemaal in dezelfde mate?

R: Nee, nee dat niet. Het zijn bijna nooit Kamerleden, maar wel vaak dezelfde. Je ziet, er zijn denk ik driekwart van de Kamerleden niet te vinden in de wandelgangen. Die zijn alleen maar met hun eigen portefeuille bezig, maar er is een aantal Kamerleden dat zich als een vis in het water voelt tussen de journalisten en in de media. Bijvoorbeeld Jesse Klaver van GroenLinks, die is niet weg te slaan bij journalisten maar hij doet het ook heel leuk. Hij praat ook goed en hij weet ook veel, hij is slim, leuke jongen, gaat allemaal heel makkelijk. En Alexander Pechtold, die is er heel veel, die is er altijd zelfs. Hij speelt er mee. Hij is er subliem goed in, hij vindt het heerlijk en hij koestert het

ook, die aandacht. Het heeft er wat aan om hem te kennen, want hij geeft je ook wat als journalist. Maar verreweg de meesten die lopen uit de Kamer en gaan naar hun eigen werkkamer en laten zich niet zien, nadat ze waarschijnlijk een keertje zo tussen de journalisten hebben staan wachten tot er iemand op ze af kwam. Dan gaat de lol er op een gegeven moment ook wel af. Je hebt ook een hoop backbenchers die helemaal niet in dit circuit zitten. Misschien dertig Kamerleden in totaal die er bedreven en goed genoeg voor zijn om zich tussen de journalisten te begeven en die er lol in hebben. Nou, als je die Kamerleden kent en een handjevol voorlichters en politiek assistenten, nou dan hoor je een heleboel. Als je daar je contacten goed mee houdt. Max van Weezel, ik zei het net al, hij zei dat er een circuitje is van ongeveer 50 mensen in Den Haag. Die bij elkaar alles weten, als je daar goede contacten mee hebt weet je bijna alles. Niet altijd waar en ook niet altijd alles, er zijn een heleboel vertrouwelijke dingen die pas een jaar later aan het licht komen, maar in grote lijnen klopt het eigenlijk wel.

I: En hoe verloopt het contact dan met de politici en de voorlichters?

R: Allereerst is het contact zeer vriendschappelijk. Het is ook zo, er zit wel een soort veiligheidsmechanisme in he. Als je als journalist te vaak een eenzijdig berichtje de media in slingert, op basis van één bron of iets wat half klopt een halve beschuldiging die je niet hard kan maken, dan is je reputatie ook snel naar de knoppen. Dus er zit wel een soort, ja..

I: Dan weten ze meteen dat ze bij die betreffende journalist niet moeten zijn?

R: Nee inderdaad en dan weten de Kamerleden ook 'met die vent moet je niet off the record praten want morgen staat het in de krant en zo was het ook weer niet bedoeld'. Dus je moet heel zuinig zijn op je reputatie. Je kan het een paar keer verknallen, maar daarna gaan de deuren gewoon dicht. Zeker als het om bewindslieden gaat. Als je een keer een interview hebt gedaan en vervolgens wordt er natuurlijk altijd onderhandeld over wat er nou precies gezegd is en wat ik er van hebt gemaakt natuurlijk en als je dan de politicus dingen in de mond legt of het eigenlijk iets harder en scherper opschrijft dan hij het eigenlijk gezegd heeft, en bij de autorisatie wordt je het er niet over eens en je drukt dat toch door, dan wordt dat meteen rondgepraat in het hele circuit van voorlichters in Den Haag en dan heb je best een kans dat je er bij dat

ministerie een tijdje niet meer in komt en dat je ook bij andere ministeries niet meer binnen komt.

I: Leg je jezelf dan geen zelfcensuur op?

R: Nou, het is soms wel lastig. Stel dat je bezig bent met een grote interview aanvraag. Zo zijn wij al jaren bezig met een groot interview met Mark Rutte. Dat willen wij heel graag, zeker omdat hij tijdens de vorige kabinetsperiode alleen maar met Elsevier en de Telegraaf heeft gesproken, dan is het verleidelijk natuurlijk om te denken van 'ik heb net die aanvraag ingediend, laat ik komende weken maar even niks kritisch schrijven over Mark Rutte. Maar dat zijn de momenten dat het op de proef wordt gesteld. Terwijl je dat misschien wel vindt dat het nodig is, kritische stukjes schrijven. Daar moet je met jezelf over in het reine komen. Maar goed, als het goed is zwicht je daar dus niet voor en als je vindt dat het nodig schrijf je het wel op, maar die overweging zit dan wel in je hoofd. Als je een interview aanvraag hebt uitgezet en je schrijft de volgende dag op 'Mark Rutte vertoont geen enkele regie en waar blijft die vent', ja.. dan maak je het jezelf wel ingewikkeld. Ik vind dat je het wel moet opschrijven, maar is natuurlijk altijd een zekere bandbreedte in hoeverre je dingen kunt aanzetten en of je niet nog een paar weken niet kan uitstellen. Het zou een kwalijke zaak zijn als je niks meer gaat zeggen omdat je jarenlang achter Mark Rutte aanloopt in de hoop op een interview dat je nooit krijgt. Dat zou treurig zijn. Dat laten we ook niet gebeuren. Zeker over het vorige kabinet hebben we vrij stevig bericht.

I: Maar het schiet wel door je hoofd, de afweging.

R: Ja, maar ik merk ook wel dat je bij politici meer respect afdwingt als je wel kritische vragen stelt en dat vervolgens eerlijk opschrijft, dan wanneer je ze alleen maar half naar de mond praat. Want daar hebben je lezers niks aan, dan wordt je op de redactie uitgelachen omdat je alleen maar laffe vragen hebt gesteld en dan kom je er ook niet zoveel verder meer.

I: Omdat?

R: Als je als journalist serieus genomen wilt worden moet je laten zien dat je kritische vragen stel ten dat je dingen boven tafel krijgt die anderen niet boven tafel krijgen. Op die manier bouw je aan je reputatie. En je wordt pas door politici serieus genomen als je ook door andere media serieus wordt genomen. Door andere media wordt je alleen serieus genomen als je kritische vragen

stelt en dingen onthult waar andere niet bij komen. Dus grote reconstructies, door interviews waarin politici openhartiger zijn dan elders, en op het moment dat je zo'n reputatie hebt, wat Vrij Nederland al decennia heeft en waar ik zelf probeer aan bij te dragen, dan wordt het makkelijker om deuren te openen. 'Oh, VN, ze zijn wel kritisch maar het is wel wat'. Als je die reputatie hebt, werkt het alleen maar in je voordeel. Dat is op zich wel positief, daar boffen we mee. Maar, wat het is, en daar begonnen we het gesprek al mee, dat de afgelopen jaren de invloed van voorlichters en spindoctors zo groot is geworden dat zeker politici van de regeringspartijen en in het bijzonder mensen in het kabinet de neiging hebben om alleen nog maar grote interviews te doen in wat zij noemen 'een veilige omgeving'.

I: En dat is?

R: Een voorbeeld van Rutte. We zitten dus al een paar jaar achter hem aan, en in de tussentijd zijn er een paar prachtige mooie verhalen over hem verschenen, over zijn leiderschap en de strijd met Rita Verdonk. Op het moment dat hij premier werd, ging de deur dicht. Zelf zei hij altijd: 'Heeey jongen hoe is het, ja gaan we doen, leuk! Maar ik moet eerst even langs mijn mensen.' Dat heb ik denk ik wel zestig keer van hem gehoord.

I: Haha, ik hoor het hem ook zeggen.

R: Heel hartelijk, en na afloop denk je, wat heeft hij nou eigenlijk gezegd? Dan spreek je met Henk Brons van de RVD, en die zegt dan 'ja, je zult begrijpen, de verkiezingen komen er weer aan, moeilijk, volle agenda, ik hoop dat je ook begrijpt dat we dan de voorkeur geeft aan de Libelle, veilige omgeving voor de MP'. Dat zegt 'ie gewoon! Veilige omgeving voor de MP.

I: Want daar krijgt hij alleen maar lieve vragen?

R: Ja, vragen over z'n moeder en of hij nog een keer gaat trouwen. Prachtig, en dat moet ook gebeuren, maar als het probleem wordt dat Rutte best graag interviews wil doen met kritische media maar door zijn mensen wordt tegengehouden, dan gaat het volgens mij wel degelijk ten koste van de kwaliteit van de parlementaire journalistiek.

I: En dat is om omdat ze worden afgeschermd?

R: Ja dat ligt dan ook niet aan ons. Je ziet ook dat Rutte afgelopen jaar eigenlijk geen interviews heeft gedaan. Alleen soundbites voor televisie zo af en toe. Dat was het dan. Zelfs in Elsevier heeft hij geen interview gedaan omdat hij,

nu hij zaken doet met de PvdA, bang was dat hij alleen maar zure rechtse vragen zou krijgen van Elsevier. Dan gaat hij daar ook al niet zitten. Dat vind ik niet goed. Ik vind dat een premier minstens elk jaar een groot interview moet doen. Hij heeft wel iets in de Volkskrant gedaan, maar dat was een paginaatje of zo.

I: Dus behalve dat woordvoerders nu het woord voeren, beschermen ze een politicus ook.

R: Ja, en dat vind ik kwalijker dan wanneer spindoctors voortdurend nieuwtjes proberen rond te tetteren. Daar kan je heel goed uit komen als je er maar op een kritische en scherpzinnige manier mee om gaat en er ook de tijd voor neemt. Dat afschermen kan je niks aan doen, behalve het nog zestig keer proberen.

I: Je zei net dat je niet veel rechtstreeks wordt benaderd door politici en voorlichters met ideeën voor een verhaal.

R: Nee, nou ja ik hoor wel eens wat in de wandelgangen maar het is niet zo dat ik hier op de redactie word gebeld of opeens een mailtje krijg van iemand van ik heb nog wat. Maar waar wij het meest aan hebben is door met mensen te praten in het informele circuit. Kijk politici zijn heel berekenend. Ze denken NRC en Volkskrant moeten elke dag vol. Dus als ik mijn ideetje over, weet ik veel, de visvangst of de windmolens wil pitchen, heb ik veel meer kans bij de kranten. Omdat ze elke dag vol zitten met kleine stukjes en daardoor minder kritisch zijn met wat ze brengen. En omdat die kranten een groter bereik hebben dan wij. Wij hebben 50.000 lezers en bij de kranten is dat vijf, zes, zeven keer zoveel. Dus ik snap voor politici de keuze wel. Als een willekeurig Kamerlid naar mij toe komt dat hij een voorstelletje heeft over strengere controle op de visvangst in de Oostelijke Noordzee dan ga ik niet zeggen: 'Vier pagina's! Ik zie 'm komen!'. Dat gaat gewoon niet lukken. Dat kan hier ook niet. Dan kan alleen als er een groter verhaal is.

I: Dus dat is ook meteen jouw selectie criterium om ergens over te schrijven?

R: Ja, het moet groter en relevanter zijn dan alleen de kleine portefeuille van een willekeurig Kamerlid.

I: En wat voor soort onderwerpen zijn dat dan?

R: Nou nu bijvoorbeeld, kijk ik doe niet alleen Den Haag maar ook de kring er omheen dus ook werkgevers en werknemers. Nu willen we bijvoorbeeld een

stuk maken over Abvakabo en Lillian Marijnissen, dochter van Jan, die daar nu een soort actieleider is. Het lijkt een klein verhaaltje want het is maar één van de FNV bonden en Lillian Marijnissen heeft daar maar vijf mensen onder zich en organiseert kleine actietjes. Het lijkt een klein verhaal, maar het is eigenlijk een groot verhaal omdat een van de grootste bonden van de FNV volgens een hoop mensen de afgelopen jaren geradicaliseerd is en zij wordt gezien als een van de aanstichters daarvan. Dan lijkt het een klein verhaal, maar zegt het wel iets over de ontwikkeling die je mooi zichtbaar krijgt door een zo'n klein verhaaltje. Een ander voorbeeld, zo hebben we laatst een stuk gedaan over Han Noten, de voormalig fractievoorzitter van de PvdA in de Eerste Kamer, die is inmiddels burgemeester van, niet Ommen, maar ik ben het dorp al weer vergeten, kun je nagaan, ik zoek het zo wel even op. Maar dat dorpje in Overijssel dan denk je wat moet je nou met zo'n verhaaltje over zo'n dorpje waar 15.000 mensen wonen. Maar, hij is iemand van gezag die uit de Eerste Kamer komt en die heel kritische dingen zei over Ronald Plasterk die de gemeenten wilde dwingen tot opschaling. Op die manier kan je een groot thema dat alle gemeenten in Nederland aangaat en dus ons allemaal aangaat, zichtbaar maken door in te zoomen op een klein dorpje en een klein figuur. Voor ons als weekblad is het zoeken naar het bij elkaar brengen van het kleine en het grote. Grote abstracte analyses wil niemand lezen. Ik kan ook een verhaal van vijf pagina's schrijven over decentralisatie door de eeuwen heen, maar daar ga jij maar een alinea van lezen. Maar zo'n verhaal over Han Noten die door zijn dorp loopt en bezwaar heeft tegen de plannen van Plasterk, dat is leuk. Dan heb je het thema wel te pakken op een hopelijk aantrekkelijke manier. En dat is de kunst.

- I:** Je schrijft ook voor de website. Is er verschil tussen de website en schrijven voor het weekblad?
- R:** Dat blogje daar gelden andere regels voor. We hebben afgesproken dat we allemaal een keer per week een stukje tikken. Om een beetje continuïteit op de website te houden. Die stukjes heten Haagse Streken en die kunnen met een lossere pen worden opgeschreven. De bedoeling is dat het iets te maken heeft met de actualiteit en dat je daarin je observaties optikt uit de wandelgangen, roddels, kleine kritische puntjes waar anderen overheen hebben gekeken. Die zich lenen voor de site. Daaraan worden andere

journalistieke eisen gesteld dan aan de grote stukken in VN, die moeten heel grondig zijn uitgezocht en dan denk je over elk woord na. Dit is wat impressionistischer, dat tik je snel op en daar mag ook wat meer mening in.

I: Je zei net dat voor het weekblad zelf er best wel wat tijd over heen kan gaan voordat iets gepubliceerd word, over elke onderwerpen gaan die stukken dan bijvoorbeeld?

R: Nou, zo volgen wij nu al een tijd je Lilianne Ploumen van Ontwikkelingssamenwerking. Niet omdat we haar elke dag willen spreken, dat zou ook vervelend worden, maar het is wel mooi om te laten zien hoe een minister zich in een eerste halfjaar ontwikkeld. Zoals ze als een soort Alice in Wonderland aankwam in de Kamer, met grote ogen, en wat er van al die mooie voornemens waar iemand mee begint na een half jaar als zo'n beetje, als de eerste grote problemen zijn doorstaan. Zo'n verhaal kan je vergelijken met een documentaire. Als je iemand lang genoeg volgt, dient het drama zich ook vanzelf aan. Nou op die manier hebben we net een groot verhaal gemaakt over Ton Heerts, waarvan iedereen in september riep dat het niks meer met hem en de vakbeweging zou worden en dat er geen reden was om hem te volgen. Maar wij dachten juist, we doen het wel. En wij hebben nu een mooi verhaal. Nu hebben we als enige met hem maandenlang gepraat, we gingen mee het land in naar bijeenkomsten van Bondgenoten en dan telkens even een praatje maken. Op die manier krijg je veel meer gevoel voor wat er nou echt aan de hand is in de vakbeweging en ook veel meer gevoel voor het spanningsveld waar die man zich nou eigenlijk beweegt, beter dan de dagbladen die de enige week schrijven het wordt nooit meer wat en de andere week oh het wordt toch wel wat. Dus zo hebben we een aantal van die lopende projecten en daarnaast worden ook de actualiteiten natuurlijk ook in de gaten gehouden. Dus met enige regelmaat schrijven we ook over wat er op dit moment aan de hand is. Wat voor een weekblad heel lastig is hoor, er zijn een hoop van die dingen. En ja de nieuwscyclus is zoveel sneller geworden. Als je in Den Haag 's middags vraagt wat het nieuws van die ochtend was, wordt je vaak al glazig aangekeken want dan zijn ze al drie nieuwscycli verder. Dat maakt het voor ons lastig, om te bedenken wat onze lezers over een week willen lezen. Als wij iets over Fred Teeven schrijven, dan komt het maandag in VN en lezen mensen het misschien pas woensdag. Het zou heel goed kunnen

dat op zondagavond Teeven eenzaam alleen thuis zit en denkt 'ik kap er mee, ik doe het niet meer!' en dan hebben wij volgende week een stuk waarin staat 'het wordt tijd dat hij aftreedt'. Dat is niet handig.

I: Het is door de snelheid dus ook voor jullie lastiger geworden?

R: Ja en wat je merkt, kranten laten noodgedwongen steeds meer over aan internet, omdat nieuwsberichten in de krant niet meer genoeg zijn. Ze laten een heleboel weg. En ze hebben zelf al een aantal jaren de neiging om juist aan reconstructies te doen, interviews en zo, die vroeger het domein waren van de weekbladen. Het wordt voor ons dus lastig om ons op die domeinen te onderscheiden. Bijvoorbeeld bij de interviews, politiek interviews zijn sowieso al veel lastiger geworden en als kranten zich er ook nog mee gaan bemoeien

I: Jullie hebben het dus steeds moeilijker?

R: Nou het dwingt ons ook om in ieder geval nog beter na te denken, nog dieper te graven en nog langer te zoeken naar stukken die zo diepgravend zijn, zo onthullend, dat anderen echt niet op het idee komen. Dat is ook heel leuk. Het is lastig maar ook wel mooi. Ik vind het werk zelf echt fantastisch. Ik vind dat ik de mooiste baan heb in de Nederlandse journalistiek, althans in de politieke journalistiek. Juist omdat je de tijd hebt om net iets langer over dingen na te denken, wat er nou eigenlijk gaande is. Terwijl je tegelijkertijd wel de kans hebt om overal bij te zijn. Ik ben niet jaloers op mijn krantencollega's die en overal bij moeten zijn en dan 's middags een stukje erover moeten tikken.

I: Dat kan ik me voorstellen.

R: Ik moet er nu helaas vandoor! Als ik snel ben, haal ik nog net mijn afspraak.

I: Geen probleem, ik bel je wel als ik nog meer vragen heb. In elk geval bedankt!

Transcript interview 11

Interviewer (I): Ik was allereerst benieuwd naar de situatie bij jullie op de redactie

Respondent (R): We werken met zes redacteuren. We hebben de chef, iemand die er los bij hangt, dat is onze commentator en dan ik dus. Iedereen heeft grofweg twee ministeries. De algemene politiek doen we eigenlijk met z'n allen, maar dat zijn vooral de commentator en de chef die zich daar op richten.

I: Ok, de departementen hebben jullie dus verdeeld. Welke departementen volg jij?

R: Ik doe Defensie en Buitenlandse zaken.

I: Die thema's volg jij dus op de voet?

R: Ja, ik word geacht om daar over te schrijven inderdaad.

I: Voor de artikelen die je moet schrijven heb je natuurlijk eerst informatie nodig. Kun je me vertellen hoe je aan de informatie komt?

R: Nou, allereerst heb je de stukken die uit de departementen komen. Beleidsstukken en nota's en zo. Je moet je voorstellen dat daar dagelijks enorm veel van voorbij komt. Daarnaast heb je natuurlijk ook gewoon de Kamerbrieven. Dat zijn zeg maar de papieren stukken. En daarnaast heb je de Kamerleden, die op jouw portefeuille zitten. Die spreek ik als het goed is regelmatig, ik zou niet willen zeggen dagelijks, maar toch wel bijna. Die twee zijn wel verreweg het belangrijkste, de stukken en de Kamerleden. Daarnaast heb je ook, natuurlijk, buiten het politieke veld wat je aan kranten en andere media meekrijgt.

I: Je let dus ook op wat andere media over onderwerpen berichten?

R: Ja die hou je natuurlijk wel in de gaten. En verder gewoon op het Binnenhof rondlopen.

I: Je loopt er dus rond, en dan?

R: Nou kijk ik zal het je uitleggen, het is vandaag maandag en op maandag en vrijdag vergadert de Kamer in principe niet. Er zijn wel overlegjes maar je hebt niet echt de debatten en het algemeen overleg. Wat ik dus doe op maandag, is dat ik ga kijken wat er op de agenda staat voor de week. Vervolgens ga ik vast aan de Kamerleden vragen waar zij in de debatten mee gaan komen en voorstellen van de coalitiepartijen zijn dan natuurlijk belangrijker dan die van

de oppositiepartijen. Als die met een voorstel komen dan kijken wij vast of daar een potentiële meerderheid voor is. Een plan op zich is nog niet heel interessant. Dan ga ik opbellen en dan zeg ik 'die en die komt hiermee, wat vinden jullie daarvan'. En dan kan ik dat alvast als nieuws in de krant zetten. Soms weten Kamerleden niet eens dat ze ergens misschien een meerderheid voor hebben, dat is dan wel erg grappig.

I: Op die manier heb je dus een voorsprong?

R: Ja dan heb je alvast nieuws.

I: Je zei net dat de voorstellen van de coalitie interessanter zijn, waarom is dat dan?

R: Precies hierom. Als ik een VVD Kamerlid spreek die zegt dat hij komt met een voorstel om de Benelux af te schaffen, die samenwerkingsverdragen dus, dan hoef ik alleen nog naar de PvdA en als zij zeggen dat zij daar ook wel iets in zien, dan heb je al een meerderheid. In die zin is het dus interessanter. Het is minder interessant als een buitenbeentje iets zegt, of als de PVV geen geld meer naar Brussel wil sturen, ja, dat is niet interessant omdat het maar een statement in de luchtledige waar toch niks van terecht komt.

I: Het is dus belangrijk dat er ergens een minderheid voor is voor je ergens over gaat berichten?

R: Ja, nou ja je informeert je lezers met plannen waar zij iets van gaan merken. En nou ja nu is het de vraag wat de lezers gaan merken van een afschaffing van de Benelux, maar ja als een plan alleen maar geroepen wordt en het heeft verder geen gevolg, dan heeft het ook geen gevolg voor de lezer.

I: Dat is dus de afweging die je dan maakt, dat het van belang is voor jullie lezers. Verschillen jullie daarin eigenlijk van andere dagbladen?

R: Nou dat niet per se, maar we verschillen wel op andere vlakken. Nieuws is bij ons altijd leidend.

I: En dat houdt in?

R: Nou, wij kunnen nooit zomaar een pagina vol schrijven over hoe iets zit. Bijvoorbeeld deze week wordt er gesproken over de vervanging van de F16, kijk het kan zijn dat ik een hele pagina krijg omdat het als 'nieuws van de dag' wordt bestempeld, dan kan ik wel een tijdlijn maken met hoe de besluitvorming tot stand is gekomen, maar wat je bijvoorbeeld bij Volkskrant of NRC ziet, die kunnen wel eens analyse maken. Als ik daarmee zou aankomen bij mijn

redactie dan vragen ze aan mij 'wat is het nieuwe hieraan, wat is het nieuws hieraan', wat weten we wat we nog niet wisten. Je kan niet zomaar een stuk in de krant zetten om uit te leggen hoe iets zit, er moet een echte nieuwsaanleiding zijn.

I: Dus echt ruimte voor achtergronden en analyses, is die er?

R: Ja die is er wel, tenzij er een echte nieuwsaanleiding is. Ik zal er verder geen doekjes om winden, maar bij ons gaat het om het nieuws en niet om de achtergronden en de analyses.

I: En wanneer is iets dan nieuws?

R: Bijvoorbeeld als er ergens over gedebatteerd wordt, of er een voorstel ligt. Maar soms staan dingen ook niet eens op de Kameragenda en maak je het meer zijn. Maar in principe zijn het wel onderwerpen die op de agenda staan.

I: En een onderwerp wat niet op de agenda staat en toch nieuws wordt, heb je daar een voorbeeld bij?

R: Even denken, ja... Nou ja dat is meer als er iets uit het veld komt. Kijk, wij doen hier de politiek maar als uit het veld komt. Kijk, de meeste Kamervragen die worden gesteld zijn naar aanleiding van berichten uit de krant. Dat is eigenlijk dan, ja, dan zet je iets wat uit het veld komt op de politieke agenda. Dus weet ik veel, over recidive cijfers van tbs'ers, nou ja, dat kan alles zijn.

I: Dus een onderwerp vanuit de maatschappij wat er op de agenda kan worden gezet?

R: Ja, zo'n onderwerp dat dan gaat leven en dat op die manier wordt opgepakt uit de politiek.

I: En als je zo'n stuk dan verder wilt aankleden, waar haal je dan informatie vandaan?

R: Bijvoorbeeld bij de Kamerleden of de stukken die er achter zitten, of zoals ik al zei beleidsnota's en Kamerbrieven. Dus alle informatie die er al is. Als ik nu een stuk schrijf over de F16 of de JSF dan probeer ik altijd wel iets van een achtergrond te geven van waar zitten we in het proces en hoe lang gaat het nog duren, dat soort dingen. En dat haal je uit je eigen archief of uit wat er al over bekend is.

I: Is het makkelijk om Kamerleden te benaderen?

R: Ja, heel makkelijk. Ook voor jou trouwens.

I: Die kan je gewoon opbellen?

- R:** Ja opbellen of langslopen.
- I:** Hoe heb jij het meest contact?
- R:** Nou ja je zit met z'n alleen daar in dat gebouw dus ik zie ze sowieso bij overlegjes en als ik iemand moet spreken dan spreek ik zo iemand na afloop gewoon aan of ik maak een afspraak voor een kopje koffie, meestal zijn maandag en vrijdag daar wel goede dagen voor. Bellen en sms'en gebeurt ook.
- I:** En onderhoud je dat contact alleen als je specifiek stuk gaat schrijven, of is dat doorlopend?
- R:** Nee eigenlijk heel de tijd. Heel veel Kamerleden die spreek ik gewoon om te vragen waar ze mee bezig zijn en of ik misschien nog op iets moet letten wat er aan zit te komen.
- I:** Op die manier krijg je dus tips?
- R:** Ja en ik hou mezelf ook in the picture. Als ze iets hebben, dat ze naar mij komen en niet naar iemand anders.
- I:** Is het voor jouw krant belangrijker om nieuwtjes eerder te hebben dan anderen?
- R:** Ja, natuurlijk, dat is heel belangrijk.
- I:** Is het een soort wedstrijd met je collega's?
- R:** Nou, alle collega's gaan eigenlijk hartstikke goed met elkaar om maar er is altijd een strijd om wie er het eerste is. Maar als ik iets mis, als ik iets had moeten hebben dat wel in NRC of Volkskrant staat of als RTL er mee wegloopt. Ja, als ik mezelf er niet lullig over voel zorgt mijn chef wel dat ik me er lullig over voel.
- I:** Ja?
- R:** Ja, ze zitten er best wel bovenop van bovenaf.
- I:** En hoe ervaar jij dat?
- R:** Niet per se als druk hoor. Dat zit gewoon in je natuurlijke DNA als journalist, maar hier is het nog iets heftiger. Ik zit op mijn portefeuilles Buitenlandse Zaken en Defensie, ja ik schat dat ik daar nog met 15 andere journalisten op deze portefeuille zit en die willen natuurlijk ook allemaal met iets als eerste zijn. Kijk, sommige mensen vinden het wat minder belangrijk, soms schrijven ze voor een krant die het minder belangrijk vindt.
- I:** Bedoel je dat die kranten jouw departementen minder belangrijk vinden?

- R:** Nee dat niet, maar Trouw is bijvoorbeeld gewoon niet zo'n nieuwskrant. Ze zijn meer van het uitleggen, hoe zit iets. Die vinden het niet erg om een rapport niet als eerste te hebben. Dat lijkt erop tenminste. En het heeft ook lezers die het niet erg vinden om wat ouder nieuws te lezen, als ze maar goed geïnformeerd worden, weet je wel.
- I:** Het is dus in het belang van jullie lezers dat jullie het nieuws snel hebben?
- R:** Ja, dat denk ik wel. Maar dat is De Telegraaf altijd geweest, een echte nieuwskrant. Beetje rat-achtige nieuwskrant die overal vooraan staat.
- I:** Wat ik me nog afvroeg, jij werkt hier nog niet zo lang. Hoe was dat voor je aan het begin?
- R:** Nou ze wisten me nog niet te vinden hoor. Dat was echt moeilijk, een investering, daar ben ik nu nog steeds mee bezig. Ja, je moet dossierkennis opbouwen en ze moeten je leren kennen, zodat ze zich prettig bij jou voelen.
- I:** Zodat ze jou informatie geven?
- R:** Ja, en door dossierkennis op te bouwen kom je op gelijk niveau, kun je op gelijkwaardig niveau praten. En ze moeten je ook vertrouwen. Ze moeten weten wat ze aan je hebben.
- I:** In hoeverre is dat vertrouwen dan belangrijk?
- R:** Nou dat ze je bijvoorbeeld off the record wat toefluisteren. Als je goed contact hebt met een PvdA Kamerlid en ik weet dat er geruzie is in de partij, zoals vorige week over Fred Teeven, dat debat. We wisten dat er verdeeldheid was in de PvdA, als je dan naar je bronnen gaat kun je er meer informatie vandaan halen, als ze je goed vertrouwen natuurlijk. Via die weg kan je dan te weten komen wat er aan de hand is. Kijk die mensen hebben allerlei redenen om te lekken he, soms hebben ze strategisch belang, soms willen ze alleen maar aardig gevonden worden voor jou. Het kan ook in je voordeel werken als je voor de grootste krant van Nederland werkt.
- I:** Ja?
- R:** Ja ze zetten liever iets bij ons weg dan. Kijk onderwerpen als Defensie hebben een soort natuurlijk bondgenootschap met de Telegraaf. Maar dat wil niet zeggen dat ik allemaal pro-defensie verhalen voor ze schrijf. Je moet ook niet te aardig voor ze zijn, dan denken ze 'die hebben we in de tas zitten daar hoeven we geen moeite meer voor te doen'. Je moet wel kritisch zijn en af en toe een gemeen stukje schrijven. Maar ik doe ook

ontwikkelingssamenwerking, bij Buitenlandse Zaken hoort dat, maar daar schrijven we weinig over behalve als er ruzie is of zo. Europese Zaken schrijf ik ook naar verhouding minder over. Maar, wat wilde ik nou zeggen. Ik weet het niet meer.

I: Heb jij in de tijd dat je hier zit ook al contact gehad met voorlichters?

R: Ja, net zo veel.

I: Als met politici bedoel je?

R: Ja, inderdaad.

I: Hoe verloopt dat contact?

R: Heel vriendelijk. Ja, je hebt voorlichters van partijen die hebben er een belang bij om hun plannetjes van hun partij goed in de krant te krijgen, en hun Kamerleden goed in de krant te krijgen. Voorlichters van een ministerie, ja het hangt ook af van je onderwerp, maar die willen de informatie stroomlijnen. Die schermen de minister af, of althans als die minister heel de dag gebeld wordt door journalisten, dat gaat natuurlijk niet. Maar eh [stilte].

I: Dus ministerievoorlichters hebben de taak om de bewindspersoon een beetje uit de wind te houden?

R: Ja het afschermen inderdaad, de informatie wordt gestroomlijnd, het beleid moet op een bepaald manier in de pers komen.

I: Voorlichters van partijen pakken het anders aan?

R: Die proberen hun partij goed in de krant te krijgen, en in mindere mate af te schermen. Al doen ze dat soms wel, als ze dom bezig zijn.

I: Is er nog een verschil waarop ze jouw benaderen?

R: Nou, dat valt wel mee. Als het goed is komen ze naar jou toe he, als grootste krant, zeker hier. En het liefst benader ik de politici gewoon direct. De voorlichters spreek ik eigenlijk aan het begin van de week. Op dinsdag. Dan vraag ik wat er aan zit te komen, want vaak kennen ze de dossiers ook goed, en dan bespreken we wat ze voor ons kunnen bespreken. Soms kennen ze de agenda van de Kamerleden goed en helpen ze met een datum prikken. Ze helpen ook wel eens mee met denken over hoe je iets zou kunnen aanpakken.

I: Maar met dat meedenken, loop je dan niet het risico dat ze je proberen te beïnvloeden?

R: Ja, natuurlijk is dat zo. Iedereen probeert elkaar constant te beïnvloeden. Dat is het hele spel.

I: Je noemt het een spel?

R: Nou ja, een spel. Je hebt voorlichters van het ministerie, hier heb je het ministerie van Financiën zitten. Ik had het briefje mee moeten nemen, maar hier op dit ministerie zitten al dertig mensen op voorlichting. Dat is alleen op dit ministerie! Bij defensie heb je ook nog de voorlichters van de kazernes, van de marine, ga zo maar door. Het zijn er gewoon heel veel. Je moet je er altijd bewust van zijn dat iedereen altijd een belang heeft om iets tegen jou te zeggen. Je moet niet alleen maar denken van 'goh, leuk dat iemand dat zegt, leuke informatie'. Je moet altijd denken 'hey, waarom zegt iemand dat?' Je moet je er bewust van zijn dat je, kijk ik wil me best wel een karretje spannen, dat gebeurt voortdurend, maar zolang ik me daar maar van bewust ben.

I: Hoe bedoel je, voor het karretje worden gespannen?

R: Nou, een groot dossier is nu de vervanging van de F16, de vloot vliegtuigen wordt oud en er wordt al tien jaar over gesproken om die te vervangen over de JSF. Kijk, van de week heb ik met Boeing gesproken, die hebben een alternatief vliegtuig in de maak. Dan is hun belang heel duidelijk. Maar het is al anders als je met iemand praat van de Landmacht. Defensie is zelf ook heel verdeeld over de vliegtuigen. Maar die mensen weten wel heel veel. Ze weten hoe de besluitvorming is gegaan, hoe de processen in Amerika verlopen, ze kennen de rapporten van de Rekenkamer, en soms weet je niet, of daar kan je je voordeel mee doen. Ze weten meer van het onderwerp dan jij. Maar het is wel altijd goed om je te bedenken of hij iets zegt om strategisch informatie bij mij in te steken, bijvoorbeeld argumenten voor de JSF.

I: Je moet je dus bewust zijn dat je wordt beïnvloedt?

R: Dat klopt, en daar ontkom je bijna niet aan dat het gebeurt. Maar als je je er inderdaad van bewust bent en de lezer laat zien waar je staat. Als het even kan moet je die informatie ook toeschrijven aan iemand. Dan weet de lezer in elk geval waar je staat.

I: Bedoel je dat je het soms niet kan toeschrijven aan een bron, omdat de bronnen niet naar buiten willen treden?

R: Ja inderdaad.

I: Dat zijn dan anonieme bronnen dus. Wat vind je daar van?

R: Zonder anonieme bronnen zouden wij heel veel stukken niet kunnen schrijven. Je moet je bronnen beschermen. Soms lekt een woordvoerder van een

minister lekt informatie zonder dat een minister daar vanaf weet. En dat kan zijn omdat hij dat strategisch juist acht, terwijl hij toch geen toestemming heeft. Het kan zijn dat hij aardig gevonden wil worden. Maar als ik zijn naam prijsgeef, dan is die bron opgedroogd. Dan krijgt ik er nooit meer wat van. Het hoort er gewoon een beetje bij. Je moet die informatie natuurlijk wel op waarde schatten. En nu ga jij natuurlijk vragen, kun je dan niet een bron verzinnen? Maar als jij een bron bedenkt, weten ze dat feilloos dat het niet klopt. Dan sluiten ze de rijen en gaan ze achterhalen of iemand met De Telegraaf heeft gesproken. Ja, als dan blijkt dat niemand dat gedaan heeft, dan val je als journalist door de mand. Je kan niet een bron erbij bedenken.

I: Dat snap ik.

R: Maar het gebeurt wel hoor.

I: Ja?

R: Ja bij reportages en zo, weet ik veel, ja als jij ergens een reportage doet over bijstandsmoeders en je verzint een voorbijganger met naam en toenaam, ja, wie komt daar achter. Maar journalisten die dat doen hebben wel meteen een reputatie. Collega's weten ook altijd wel precies wie er wat verzint hoor.

I: Om nog even terug te komen op het contact met de voorlichters, dat is dus over het algemeen goed?

R: Ja, inderdaad. Ik heb nog nooit echt een conflict gehad met iemand. Maar er is wel een zekere spanningen. Soms moet een voorlichter waar je heel goed mee omgaat, die moet iets ontkennen waarvan jij heel goed weet dat het waar is. Dan sta je dus tegenover elkaar. Dan kan het er best wel eens hard aan toe gaan, maar dan is het wel van belang om het contact daarna weer te herstellen en je te beseffen dat het deel is van hun rol, de rol die je allebei hebt. Je hebt elkaar daarna ook weer nodig, dus het is zaak omdat contact goed te houden. Kijk, als iemand tegen mij gelogen heeft, dan zal 'ie het merken ook. En soms als ik vind dat ik verkeerd ben behandeld, dan neem ik ook een tijdje geen contact op. Op die manier worden ze dan wel een soort van gestraft, want ze komen dan niet in de krant.

I: En hoe werkt het dan andersom, wil jij ook aardig gevonden worden door de voorlichters?

- R:** Nou ja, niet per se. Het is ook niet zo dat ik geen kritische stukken ga schrijven omdat ik aardig gevonden wil worden. Het kan misschien een afweging zijn, maar ik heb die in elk geval nog nooit hoeven maken.
- I:** Het weerhoudt je er niet van om kritisch te zijn?
- R:** Nee maar wat wel gebeurt, bijvoorbeeld als je een eerste keer een interview doet, dat je dan in elk geval een mooi, positief portret maakt want dat helpt dan wel in de relatie. Maar goed ik kan er geen slijmstuk van maken, want dan zegt mijn chef 'wat is dit voor rotzooi!'. Je hebt je collega's die je controleren.
- I:** Ik hoor steeds vaker dat Twitter als nieuwsbron wordt gebruikt. Hoe kijk je daar zelf tegenaan?
- R:** Ja, daar zit wel wat in. Er gebeurt gewoon heel veel. Je hebt de Kamerleden, voorlichters, je moet in ieder geval even kijken want er gebeurt de hele dag door gewoon zo veel. Er zijn overlegjes en je kan niet alles bijhouden. Dan is Twitter wel handig, zo zie je snel waar iedereen mee bezig is. En wat ook belangrijk is, om te zien wie er met wie praat. Wie reageert op wie, ook belangrijk.
- I:** Waarom is dat ook belangrijk?
- R:** Nou daar kun je onderlinge verhoudingen uit opmaken, verhoudingen tussen Kamerleden. Dat is vaak veel belangrijker dan inhoudelijke overeenkomst. Of iemand steun krijgt voor een motie, dat is veel vaker belangrijk of een Kamerlid van een andere partij die persoon mag. Het speelt in elk geval net zo'n grote rol als dat ze inhoudelijk met elkaar overeen komen. Of je iemand als persoon aardig vindt.
- I:** Dat kan je dan achterhalen via Twitter?
- R:** Ja, Twitter is goed voor je achtergrondinformatie. Bijvoorbeeld waarom Marianne Thieme nooit steun krijgt voor haar moties, dat is ook gewoon omdat iedereen een hekel aan haar heeft. Terwijl zij soms inhoudelijk dingen aankaart waar veel Kamerleden wel iets in zien, maar omdat veel mensen gewoon een tering hekel aan haar hebben, maar goed dat speelt dus gewoon mee.
- I:** Je kijkt dus op Twitter voor achtergrondinformatie?
- R:** Ja en om te kijken waar iedereen mee bezig is, wat er speelt.
- I:** Is het wel eens voorgekomen dat de informatie van Twitter heeft geleid tot een stuk?

- R:** Nee, je vindt geen primeurs op Twitter. Maar soms zie je wel dat er 's morgens iets is gebeurd, iets wat iemand heeft gezegd op de radio, dan gaan Kamerleden meteen reageren op Twitter dus dan weet je al meteen hoe iets valt, een plannetje. Dan weet je al of iets met een sisser afloopt of dat er wel wat in zit, of dat er grote verontwaardigheid is.
- I:** En op die manier hou je dat dus een beetje bij?
- R:** Ja.
- I:** Nog even over iets anders. De krant moet natuurlijk elke dag gevuld worden. Hoe groot is het aandeel politiek in de krant?
- R:** Nou, je zou het misschien niet zeggen maar ik denk wel dat de parlementaire redactie de redactie is met het meeste nieuws, die het meeste nieuws brengt. Ik denk wel een van de belangrijkste redacties van De Telegraaf. Dat is dus wel een heel groot aandeel.
- I:** Jullie moeten dus best veel nieuws produceren.
- R:** Ja, het gaat allemaal heel snel ook.
- I:** Heb je wel eens het gevoel dat snelheid dan ten koste gaat van kwaliteit?
- R:** Nee hoor. Kijk, we werken natuurlijk voor een dagblad en niet voor een weekblad. Het moet er in en elke dag is het de kunst om in een korte tijd iets in de krant te zetten waarmee je de lezer informeert met iets wat hij nog niet weet maar wat hij wel graag wil weten. Ik heb niet het idee dat ik dingen afrffel. Kijk, natuurlijk wil je soms wel eens een hele pagina tot je beschikking hebben om iets uit te leggen, maar ja dat heb je niet en die aandacht heb je ook niet. De lezer wil geen hele pagina over een onderwerp lezen. Dus ja, dan moet je maar een beetje dienstbaar zijn. Ik heb niet echt tijd te kort voor mijn stukken, maar wel tijd te kort om alles te lezen wat er hier in Den Haag speelt. Ik kan ook niet overal bij zijn. In mijn portefeuille, behalve wat er in vergaderingen gebeurt, gebeuren er ook dingen op de ambassades en daar moet je ook contact mee onderhouden. Maar ja, de nieuwscyclus is gewoon wel snel.
- I:** Bedoel je daarmee dat iets wat nu nieuws is, morgen al geen nieuws meer is?
- R:** Nou dat niet per se. Onderwerpen lopen soms wel langer of komen terug. Bepaalde dossiers, bijvoorbeeld van die F16. Dingetjes als gaan we meedoen aan de EU-trainingsmisssie in Mali. Sommige dingetjes komen heel de tijd terug. Maar je hebt gelijk ja, sommige dingen zijn soms snel weer verleden tijd.

- I:** Je zei net dat de Telegraaf een echte nieuwskrant is. Moet je daardoor ook sneller dingen af hebben?
- R:** Nou misschien niet altijd sneller, maar het moet wel gewoon snel af.
- I:** Maar daar hebben andere dagbladen misschien ook wel last van?
- R:** Ja dat lijkt mij wel ja.
- I:** Ok. Ik ga even kijken of ik nog andere puntjes heb die ik nog met je wil bespreken...
- R:** Waar jij ook eens naar zou moeten kijken trouwens, is de hiërarchie onder voorlichters. Bij partijen heb je altijd een soort van hoofd-strateeg, die is veel belangrijker dan de Kamerleden zelf. Die heeft ook zelf contact met de ministers.
- I:** Is die belangrijker omdat die beter geïnformeerd is?
- R:** Ja dat sowieso. De Kamerleden zijn lang niet altijd op de hoogte van wat er zich op ministerieel niveau afspeelt en wat daar wordt besloten. Hoofd voorlichting vaak wel. Dat is een hele belangrijke bron. Niet per se belangrijker dan de Kamerleden, maar in de hiërarchie van de partij staat hij wel hoger.
- I:** Ok, dat is interessant. Dat zal ik noteren. Volgens mij heb ik verder alles met je besproken. Bedankt voor je tijd!
- R:** Graag gedaan.

Transcript interview 12

Interviewer (I): Ik was allereerst benieuwd naar de situatie bij jullie op de redactie, met hoeveel mensen jullie er werken. De Haagse redactie bedoel ik dan...

Respondent (R): Eh, even denken. We hebben hier een chef, er zijn een aantal 'departementaal redacteurs' zoals dat heet, die volgen dan het ministerie en doen echt inhoudelijke beleidsdingen. Iemand anders doet bijvoorbeeld Binnenlandse Zaken en Defensie, en iemand doet bijvoorbeeld alles met Verkeer en Waterstaat, iemand volgt de woningmarkt, iemand doet buitenland, zo hebben we het een beetje verdeeld en dan zijn er een aantal algemeen politiek redacteurs waar ik er een van ben en die doen zeg maar alles en niets.

I: Je hebt geen eigen departement dat je volgt?

R: Nee, ik heb wel een aantal dossiers die ik al naar gelegenheid volg. Wat we wel hebben verdeeld zijn de partijen, de grote partijen althans. Ik doe de Partij van de Arbeid, maar collega's doen bijvoorbeeld CDA of de VVD.

I: Het zijn dus de grotere partijen die jullie hebben verdeeld.

R: Ja, het is alleen niet zo dat dat betekent dat ik nooit met mensen van de VVD praat, integendeel zelfs. Zeker omdat ik ook het Kabinet volg dan zit je ook heel vaak met de zelfde mensen en dan loopt het een beetje door elkaar heen.

I: Ok, helder. En hoe ziet jouw week er uit? Wat ben je hier allemaal aan het doen? Om het maar even heel open te formuleren.

R: Nou, om te beginnen ben ik hier bijna nooit op maandag. Maar bijna niemand is hier op maandag. Dat is de enige echte dooie dag hier. En verder ja, op dinsdag is het een hele gestructureerde dag. Dan hebben wij onze vaste weekvergadering en is bovendien het vragenuur, regelingen, fractievergaderingen. Er is dan vaak veel nieuws en een hoop te doen. Woensdag en donderdag ook. Vrijdag verschilt een beetje. Soms is er een spannende ministerraad soms niet, dus dat hangt er een beetje van af hoe druk het is. Maar omdat we natuurlijk ook de zaterdagkrant hebben is het op vrijdag nog wel even druk met werken aan verhalen voor de zaterdag.

I: Ok, dus op vrijdag hou je je vooral bezig met verhalen voor zaterdag.

- R:** Ja, en verder wat het doel is, we hebben om 12 uur deadline omdat we een middagkrant zijn ben ik hier vaak 's ochtends al om stukken te tikken, niet altijd, maar of ik heb zelf een groot verhaal of er moet ergens een berichtje voor gemaakt worden. 's Middags ben ik veel in het Kamergebouw. Ik ben veel aan het praten met mensen, ik loop veel rond, ik heb afspraken, ik val bij mensen binnen. Voortdurend vinger aan de pols houden van wat er speelt.
- I:** Dus als je daar rond loopt, ben je eigenlijk op zoek naar informatie?
- R:** Ja, ja dat klopt. Soms ook wel, kijk het is niet altijd zoeken naar nieuws maar het is ook het onderhouden van contacten. Het is soms dat je even bij iemand binnenloopt en een gesprekje hebt over niks. Dan is het meer dat het goed is om iemand gesproken te hebben zodat het makkelijker is om iemand daarna weer een keer te bellen, het is ook het warmhouden van relaties.
- I:** Het is dus niet altijd alleen informatie halen, maar ook contacten warmhouden.
- R:** Het loopt heel erg in elkaar over eigenlijk. Soms weet ik op het moment zelf niet dat als ik van iemand iets hoor dat het iets is dat ik wel eens zou willen weten. Soms heb je een gesprek waarvan je denkt dat het een volkomen zijpad is, maar dan ineens een week later denk je 'hey wat ik hier hoorde, dat past helemaal in iets anders'. Je snapt dan meteen waarom iemand dat toen zei.
- R:** En met wie voer je daar dan gesprekken?
- I:** Dat zijn Kamerleden, voorlichters, alles, je komt wel eens minister tegen bijvoorbeeld bij het Vragenuur. Dat is een belangrijk moment he, het Vragenuur, dat zullen veel mensen je verteld hebben. Dan ontmoet iedereen elkaar bij de Patatbalie zoals dat zo mooi heet, dat is een moment van de week dat je mensen kan aanschieten en dan kan je ook ministers even spreken.
- R:** De ministers zijn daar ook?
- I:** Ja, als ze daar komen voor vragen dan zijn ze daar ook. Als ze tijd hebben kan je altijd even aanschieten voor een paar vragen.
- R:** Ok. Hoe zou jij het contact omschrijven, met de Kamerleden?
- I:** Ten eerste vind ik iedereen heel makkelijk benaderbaar. Het scheelt wel dat ik verslaggever ben van een grote landelijke krant.
- R:** Mensen praten graag met je?

- I:** Ja inderdaad. Ik vind wel, moet ik zeggen, bij bewindspersonen verschilt het weet je. Omdat je soms iemand al kent van de tijd dat ze Kamerlid waren, dan ken je ze beter en dan zijn ze makkelijker te benaderen. Er zijn ook best mensen in Den Haag die ik gewoon niet persoonlijk ken. Zoals Opstelten of zo. Daar heb ik dan geen persoonlijke band mee. Wat me wel opvalt, als je naar de fracties kijkt, is dat de VVD fractie het moeilijkst benaderbaar is. Dat hoort misschien er ook wel bij, wat je vaak ziet bij de grootste regeringsfractie, maar daar vind ik ze heel vaak een beetje verkrampt.
- I:** Bedoel je dan de Kamerleden?
- R:** Ja, de Kamerleden niet de voorlichters. Ik vind ze daar heel verkrampt, moeilijk om een afspraak te maken. Als je bijvoorbeeld een kennismakingsgesprek wilt dan komt er een voorlichter mee, weet je. Dan denk ik ook van joh we gaan een broodje eten en een beetje keuvelen en dan weten we wie we zijn. Die voorlichter zit dan drie kwartier uit z'n neus te eten. Bij de PvdA zijn ze een stuk meer ontspannen en de kleinere fracties ook, maar dat hoort er ook een beetje bij.
- I:** Heb je enig idee waar dat vandaan komt, dat de VVD zo verkrampt is? Is het echt omdat ze de grootste fractie zijn?
- R:** Ik denk het, want het zit namelijk helemaal niet in het DNA van de VVD. Ze zijn van oorsprong eigenlijk een hele ontspannen en open partij waarbij mensen niet bang zijn om te praten. Maar het is begonnen toen ze voor het eerst de grootste werden en Rutte premier, de fractie groter werd en vorig jaar nog weer groter, waardoor er heel veel onervaren kort zittende Kamerleden zitten. Driekwart van de fractie is nog geen drie jaar Kamerlid. Het is dus ook een combinatie van onervarenheid. Als je lang in Den Haag zit dan weet je ook gewoon hoe het werkt en kan je er ontspannener mee dealen, in combinatie met grote belangen die op het spel staan. Dat is vanzelfsprekend zo. Bij coalitiepartijen staan grote belangen op het spel. Daarom is fractievoorzitter van de grootste partij zijn ook de grootste hondenbaan, haha.
- I:** Maar voor de rest zijn ze wel makkelijk benaderbaar?
- R:** Ja hoor, en wat het grappige is, het gebouw is ook gewoon open, je kan er zo naar binnen lopen.
- I:** Ik heb inderdaad gelezen dat de kamers ook niet op slot kunnen

- R:** Nee inderdaad, volgens mij niet nee. En ja voor de rest zie je de Kamerleden ook vaak zitten in het restaurant en zo.
- I:** Ok, tot zover over de Kamerleden. Heb je ook contact met de voorlichters?
- R:** Ja, zeker.
- I:** Zowel van de ministeries als van de partijen?
- R:** Nou, ik zelf heb weinig contact met ministerievoorlichters eigenlijk omdat ik geen eigen ministerie heb. Maar ik heb wel contact met de mensen rond de belangrijke mensen in het kabinet. Rutte, Asscher, van belangrijke ministers die ook politiek gezien een rol spelen, dus Schippers, Kamp, en mensen die een belangrijke rol spelen in het kabinet, de zwaargewichten, ja dan spreek je die voorlichters ook wel eens omdat het dan gaat over het beleid van het kabinet.
- I:** De voorlichters rond de bewindspersonen dus, in plaats van de ministeries?
- R:** Ja dat klopt, de persoonlijke woordvoerders, ook van Dijsselbloem bijvoorbeeld.
- I:** En hoe zou je het contact omschrijven met de voorlichters?
- R:** Nou, we hebben ook zeker wel eens ruzie. Maar dat is vaak functioneel. Een functionele ruzie. Dat wordt altijd wel weer bijgelegd. Omdat iedereen elkaar wel weer nodig heeft.
- I:** Waarover kan dat gaan, een functionele ruzie?
- R:** Nou, ik vind bijvoorbeeld dat voorlichters wel eens fair moeten zijn, als ze niet willen vertellen hoe het zit, zeg dan gewoon 'daar zeg ik niks over' maar niet een half verhaal wat later voor de helft niet waar blijkt te zijn. Of als je een afspraak hebt met een ander medium, een interview-afspraak. Oh dat is wel een grappig voorbeeld, van een voorlichter die ontkende dat hij een interview afspraak had met een andere krant en dat bleek ineens wel zo te zijn.
- I:** En toen had jij ook een interview afspraak?
- R:** Ja ik vroeg zijn er nog anderen en toen zei hij 'nee nee' en toen bleek het er toch te zijn. Dat staat gewoon gek. Kijk, ik speel open kaart met ze, ik zeg gewoon dit wil ik weten en dit ga ik doen, dan verwacht ik dan dat zij dat ook doen. Dan word ik wel eens boos. Maar zij zijn ook wel eens boos op mijn hoor. Maar dat gaat dan omdat ze vinden dat een interview te kort door de bocht in de krant gekomen is. Soms moet ik ze ook wel gelijk geven hoor. Er is toch ook altijd druk vanuit de hoofdredactie, vanuit de krant in Amsterdam, om

dingen net iets scherper neer te zetten dan ik van plan was. Zij zeggen dan dat ik het wat scherper had moeten aanschrijven of zo. Vaak zeg ik nee, maar gebeurt het toch. Of komt er een kop boven waarvan ik ook denk dat het op het randje is. Dat krijg je dan wel meteen terug van voorlichters.

I: Ok, zijn er meer dingen waar voorlichters over kunnen vallen?

R: Nou vaak is er wel strijd met voorlichters over de autorisatie van een tekst. Soms wil ik het iets meer een bepaalde kant op en zij ook, ja dat is altijd wel, het is geen ruzie maar wel onderwerpen waar je over kunt vallen. Waarvan ik overigens hoopte dat het niet bestond hoor, het autoriseren, ik vind dat je eigenlijk gewoon een interview moet geven en that's it. Dat je er gewoon op moet vertrouwen dat dat goed in de krant komt. Maar ja, zo werkt het nou eenmaal niet. Zo wordt hier gewerkt, maar ja, het is wel een onderhandelingsproces. Maar over het algemeen worden er wel vrij duidelijke afspraken gemaakt van te voren waar een interview over moet gaan. Er gebeuren niet heel onverwachte dingen. Maar ja, het is ook zo dat als ik afspraken met hun maak en ik hou me er niet aan, dan heb ik de volgende keer weer gesodemieeter dus ik hou me er maar gewoon aan. Als hun voorwaarde voor een interview me niet aanstaan dan doe ik het ook gewoon niet.

I: Maar die voorwaarden, waar gaan die dan over?

R: Soms willen mensen over bepaalde dingen gewoon niks zeggen. Dan zeggen ze: daar kun je vragen over stellen maar daar ga ik gewoon niks over zeggen. Nou ja, je kan dan bepalen of het een reden is om te bepalen is dat je het niet doet. Vaak wordt er van te voren ook afgesproken of er in een interview nog iets nieuws aan bod komt. Dat kan niet altijd hoor, maar het is toch fijn als je een interview kan aankondigen met 'de minister gaat daar en daar wat over zeggen. Een nieuwtje dus. Maar als je weet dat het onderwerp speelt en je bent benieuwd wat een minister daarvan vindt, dan pols je van te voren of er een kans is dat de minister daar iets interessant over wil zeggen.

I: Ok. Heb je verder het idee dat je veel wordt beïnvloed door de voorlichters?

R: Nou, er zijn twee verschillende dingen. Proberen doen ze het zeker. Dat is hun werk. Dan praat ik vooral over de persoonlijke voorlichters van bewindspersonen, ik heb minder ervaring met de echte inhoudelijke voorlichters of de partijvoorlichters, maar tuurlijk. Zij vertellen hun kant van het

verhaal. Natuurlijk vertellen zij wat ze graag waarvan zij vinden dat het in de krant moet. Maar ja, dat wil iedereen voorlichter. Maar dat weet je ook en dat weeg je ook mee. Zij zeggen nu dit, maar dat aspect zeggen ze niks over. Soms is het erg onwaarschijnlijk wat er verteld wordt, want anderen zeggen er dit over. Je baseert je gesprek dus ook nooit op een gesprek met één iemand. Je hoort verschillende dingen die je dan bijeen moet zien te brengen. Dus ja, het is onderdeel van hun werk. Ik neem het ze niet kwalijk dat ze het doen, want daarvoor worden ze nou eenmaal betaald. Net zoals ik er voor betaald wordt om zo veel mogelijk nieuws en zo scherp mogelijke analyses in de krant te krijgen. Maar ze zijn ook niet achterlijk he, de voorlichters. Zij snappen ook wel dat liegen niet werkt. Ik bedoel het is een klein wereldje waar iedereen uit probeert te putten en als jij gaat zitten liegen dan heeft dat dus geen zin.

I: Waarover liegen ze dan?

R: Ja gewoon, dat ze dingen gaan ontkennen, dat er problemen zijn in de fractie of tussen ministers of zo. Liegen werkt niet en te eenzijdig er te dik bovenop hun eigen verhaal vertellen, dan val je ook door de mand. Dan denk ik ook sorry maar hier heb ik echt geen zin in, zeker als ik al van anderen heb gehoord hoe het wel zit. En ze weten ook dat het beter werkt voor hun als ze af en toe wel wat toegeven, bijvoorbeeld dat het ergens gedonder is. Dan geven ze het wel toe, maar dan geven ze wel weer hun duiding van het verhaal erbij.

I: Is het nog wel eens lastig om er doorheen te prikken?

R: Nou, hoe meer mensen je spreekt hoe minder lastig is het. Maar soms weet ik het gewoon echt niet. Soms is het omdat verhalen wel erg overeen komen, maar je twijfelt aan de echtheid ervan. En soms hoor je ook twee totaal tegenovergestelde verhalen die je niet op een of andere manier bij elkaar kan brengen. Dan weet ik het echt niet.

I: Hoe kom je er dan achter?

R: Nou, op het moment zelf weet je het niet, maar na verloop van tijd kom je er wel achter. Maar goed, achteraf begrijpen hoe het zat is natuurlijk leuk maar je wilt gewoon meteen weten hoe het zit. Ik zit er dus wel eens mee dat ik het echt niet weet.

I: In een twijfelgeval, wat doe je dan?

R: Of ik schrijf het niet op, of ik schrijf op dat sommige bronnen dit beweren en andere bronnen dat beweren. Vanuit het ministerie komt dit verhaal, vanuit de fractie komt dat verhaal, dan laat ik dat gewoon zien, dat we met verschillende verhalen zitten.

I: Ok, en praat jij eigenlijk veel met mensen op achtergrondbasis?

R: Ja, dat is voor een heel groot deel wel hoe het werkt. Het hoort bij je manier van informatie verzamelen. Daar kom je eigenlijk niet onderuit. Maar ik vind het ook geen bezwaar. Ik voel me daar moreel niet ongemakkelijk bij. Het werkt nou eenmaal zo in de politiek dat als je het best geïnformeerd wil zijn, dat mensen je best dingen willen vertellen maar niet on the record. Dan kan je daarna altijd mensen zoeken die dat wel willen doen.

I: Je hebt er dus geen principiële bezwaren tegen?

R: Nee, als ik dat niet doe, als ik daar moeite mee heb moet ik geen politiek verslaggever zijn. Maar je gaat nooit zomaar dingen de krant in gooien, op basis van één gesprek. Je praat altijd met meerdere mensen. Soms komen dingen ook wel eens niet in de krant. Dat is gewoon onze taak, om de schakel te zijn tussen de lezer en in dit geval de anonieme bron. Maar goed we zitten natuurlijk niet heel de tijd met anonieme bronnen te praten. Ik bedoel, ik werk nu aan een portret voor zaterdag over Hans Spekman en daarvoor spreek ik gewoon met iedereen on the record. Dan vraag ik gewoon aan iedereen wat ze van hem vinden.

I: Het is dus een beetje van allebei

R: Ja het liefst heb ik natuurlijk iedereen on the record maar zo werkt het niet. Maar goed, je moet ook maar eens opletten. Er staat altijd heel subtiel in hoe je naar die bronnen verwijst. Je hebt goedgeïnformeerde bronnen, bronnen rondom de fractie, bronnen rondom de bewindspersoon, ingewijde, daar zit een hiërarchie in. Bronnen rondom de minister, daarmee laat je zien dat je het hebt van heel dichtbij. Ingewijde en betrokkenen, die staan alweer een stapje verder. Op die manier zijn er dus allemaal subtiliteiten van hoe ver in de hiërarchie je het hebt gehoord.

I: Ok, helder. Even nog over iets anders. Wanneer verschijnt iets bij jullie in de krant?

R: Nou, dat kan allereerst zijn omdat je zelf nieuws hebt. Dat er een nieuwsaanleiding is, bijvoorbeeld een thema of een kwestie die speelt. Maar

ook dat je zelf iets hebt achterhaald en je zelf het nieuws maakt, dan hoeft er geen aanleiding te zijn, maar dan heb je zelf het nieuws gehaald en dat is dan aanleiding genoeg.

I: Maar verder, hoe bepalen jullie dan wat er wel en niet in de krant komt?

R: Nou, een deel is heel banaal. Gewoon of er ruimte is. Of er andere grote kwesties spelen. Als je een mooie scoop hebt of je hebt een mooi verhaal maar er gebeurt iets, een aanslag op een marathon of een staatshoofd dat wordt neergeschoten of de euro die dreigt te imploderen, dan is er gewoon minder plek.

I: Hoe groot is het aandeel politiek in de krant?

R: Wat het aandeel is zou ik niet kunnen zeggen. Soms staat er een week lang heel veel politiek in de krant, maar soms ook een week niets of nauwelijks. Maar ja er is iedere dag wel een politiek stuk, behalve als het echt diep in het zomerreces is of zo.

I: Welke stukken komen dan wel in de krant?

R: Bijvoorbeeld analyses over de politieke situaties, een achtergrondstuk waarbij een bepaald thema verder wordt uitgediept, interviews, gewoon een bericht over als iemand iets gezegd heeft of een stukje over een debat. Er zijn talloze genres. Er zijn vaste dingen waarvan je weet waarover je weet dat je moet schrijven. Bijvoorbeeld een partijcongres van een partij, of als er een debat is, of als er een wetsvoorstel in de Kamer wordt besloten, als een bewindspersoon treedt af, ja...

I: Van die dingen weet je al dat er iets mee moet gebeuren?

R: Ja, en soms heb je ook de uitzoek-verhalen. Als je zelf iets hebt achterhaald. Ja dat breng je wanneer je het rond hebt. Maar dat is niet vast aan een datum of iets.

I: Voor de rest?

R: Ja voor de rest ontstaat een stuk gedurende de dag. Bijvoorbeeld dat er een debat is. Daar schrijf je dan een stukje over, maar soms ook helemaal niet. Of het wordt meegenomen in een ander verhaal. Maar als het echt spannend wordt, dan blijkt gedurende dag dat we het moeten opschalen. Voor het Handelsblad wordt ook pas rond half 9 's ochtends besloten 'dit gaan we doen'. Maar alsnog kan er dan iets onverwachts gebeuren, dan kan het ook weer omgegooid worden.

- I:** Je moet dus wel flexibel zijn?
- R:** Ja, zeker. Maar goed als je een groot verhaal hebt klaarliggen en er gebeurt niks gekks, dan heb je het gewoon. Maar iets dat lopende is, bijvoorbeeld het debat over Teeven, het Zorgakkoord wat er aan zit te komen, dat zijn allemaal van de dingen waarvan tot aan de deadline het vloeibaar is.
- I:** Krijg je eigenlijk nog veel traditionele persberichten in je inbox?
- R:** Ja, maar gelukkig hebben we wel een soort zeef. Onze redactie krijgt alles binnen, van alle ministeries en alle partijen, alles wat zich om de politiek heen beweegt, andere media. Maar gelukkig hebben wij een hele goede redactieassistente die weet wat belangrijk voor ons kan zijn en die stuurt dat dan naar ons door. Heel veel bullshit houdt ze dan ook tegen. Dingen die ik zelf belangrijk vindt, die hou ik zelf wel bij.
- I:** Maar hoe weet zo'n redactie assistent nou wat jij belangrijk vindt?
- R:** Nou ze weet bijvoorbeeld dat ik schrijf over de PvdA, dus alles over de PvdA stuurt ze dan naar mij door. Ze weet dat ik bezig ben met het Sociaal Akkoord, dat stuurt ze dan door.
- I:** Staat er nog wel eens wat in wat bruikbaar is?
- R:** Ja hoor. Soms staat er gewoon iets in wat je nog niet wist. Dat staat dan wel heel snel elders, maar het oorspronkelijke persbericht is wel goed om te zien. Ook omdat het door de nieuwscyclus heel snel elders belandt. Gewoon om te kijken van wat meldden ze nou echt.
- I:** Wat ik steeds vaker hoor, is dat Twitter ook een rol van persbericht heeft opgenomen. Zie je dat zelf ook zo?
- R:** Ja, dat klopt wel. Op die manier krijg ik wel veel dingen binnen. Twitter is heel belangrijk, om te voelen of iets leeft of niet. Als er iets gaande is waarover veel mensen twitteren, het zijn geen feiten maar het is wel een thermometer van de politieke toestand. Dit leeft. Ook als je kijkt naar wie er dan allemaal twitteren, dan kan je wel ongeveer inschatten of iets politiek gevoelig is of niet.
- I:** Dus dan merk je wel eens dat een onderwerp toch belangrijker was dan je zelf in eerste instantie dacht?
- R:** Dat gebeurt wel eens ja. Maar je moet niet vergeten dat Twitter heel hypegevoelig is. Je moet er wel doorheen kunnen prikken hoor. Bijvoorbeeld nu, nu zit iedereen te zeuren over dat Koningslied. Ja, verder is wel leuk als entertainment en vermaak, maar het is ook iets dat snel weer weg is.

I: Is Twitter dan wel bruikbaar als aanleiding?

R: Ja het kan wel een aanleiding zijn, dat ik op een idee kom, dat me iets opvalt, dan neem ik het als beginpunt. Niet als basis voor een bericht of zo hoor. Heel soms misschien dat veel twitteraars kritisch waren ergens over, maar zelfs met dat vermelden ben ik heel voorzichtig mee.

I: Wie zijn de mensen die je volgt?

R: Politici, spindoctors, andere journalisten. Sommige journalisten die melden gewoon dingen die ze grappig vinden of interessant vinden, dat doe ik zelf ook. Niet dat ik dan iets weggeef voor een eigen stuk. Maar gister was er bijvoorbeeld het onderzoek van EenVandaag dat 65% van de PvdA leden tegenstander is van het strafbaar stellen van illegaliteit. Toen zag ik dat er ook uitkwam dat de meerderheid van de PvdA kiezers wel voorstander is van het strafbaar stellen. Toen zette ik op Twitter van 'hey, dit is opvallend'. Dit zit er ook tussen. En er zijn andere journalisten die dat ook doen. Zo hou je het debat en de nieuwsgaring ook een beetje op gang.

I: Hoe is het contact eigenlijk met collega journalisten, van andere media?

R: Ja, goed, vriendelijk, beleefd. Met sommige mensen ben je ook wel bevriend. Maar iedereen weet dat je elkaars concurrent bent om het nieuws en de duiding. Kijk natuurlijk ga je elkaar niet vertellen wat je in de krant zet morgen. Maar als je die beperking accepteert, dan is het ook wel leuk. Het is ook wel leuk om een beetje te kletsen. Het zijn natuurlijk mensen die net zo zeer als jij geïnteresseerd zijn in politiek. Het is leuk om je ideeën te scherpen. Soms is het ook wel, kijk, De Telegraaf en NRC Handelsblad zijn inhoudelijk nauwelijks concurrerende media, ander lezerspubliek en ander soort krant, dus grappig genoeg heb ik juist met de Telegraafjongens goed contact. We weten dan welke onderwerpen voor elkaar belangrijk zijn en dat maakt de omgang vrij ontspannen. Maar die journalisten zie ik eigenlijk ook meer. Er zijn ook mensen die heel de dag zitten te bellen achter hun bureau, en die zitten niet bij debatten of persconferenties. Maar ik probeer zoveel mogelijk daar buiten op het Binnenhof te zijn, daar gebeuren dingen. Soms ook niet, soms is het heel saai. Maar mijn instelling is altijd, je weet het niet, je kan maar beter gaan.

I: Want dat weet je nooit zeker?

R: Ja en misschien hoor je iets wat later van belang is.

I: Ok, duidelijk. Volgens mij heb ik mijn belangrijkste puntjes behandeld.
Bedankt voor je tijd!

Interviewer (I): Ik was allereerst benieuwd naar hoe de situatie bij jullie op de redactie is.

Respondent (R): We hebben een gedeelde redactie met het het Algemeen Dagblad en het Parool. Dat zijn vijf man voor het AD en twee man voor het Parool. Die samenwerking is ontstaan omdat beide kranten een eigenlijk helemaal geen overlap hebben. Amsterdam is echt Parool en Telegraaf-gebied. En Rotterdam is helemaal geen Parool gebied. En toen hebben we er voor gekozen de redacties samen te voegen. We hebben de portefeuilles onderling verdeeld. We hebben geen chef hier in Den Haag zitten, maar we hebben een chef in Rotterdam, wat nogal verschilt tussen de kranten als Volkskrant en de Telegraaf, die hebben hier echt een sterke chef hier zitten.

I: Is dat een bewuste keuze?

R: Ja dat is een bewuste keuze geweest van de Persgroep. Vanuit de AD hoofdredactie. We hebben de portefeuilles verdeeld. Ik doe zelf Zorg, Infrastructuur en Milieu, en ja voor de rest is het echt, ja we zitten daar met zeven man maar je draait daar toch wel je eigen toko hoor. We hebben iemand die helemaal de algemene politiek volgt.

I: En algemene politiek is?

R: Ja, over het Regeerakkoord, wat er speelt met de coalitie, of het stuk gaat, hoe het er nu voor staat, we zijn een half jaar aan het regeren hoe staat het er mee. Dat soort stukken, dat schrijft hij allemaal.

I: Ok, helder. En hoe ziet jouw week er over het algemeen uit?

R: We beginnen wat later dan de gemiddelde Nederlander. Rond een uur of elf zijn wij hier, maar daar moet wel bij gezegd worden dat er geen eindtijd aan mijn werk zit. De ene keer ben je om tien uur klaar, de andere keer om zes uur. Op maandag en op vrijdag, dat zijn de rustige dagen, vooral de maandag, op vrijdag heb je nog de minister raad. Wat ik op maandag meestal doe, is me inlezen in de thema's die die week spelen. Zowel van de ministeries als van de Tweede Kamer als van de Eerste Kamer. Dan kijk ik of er onderwerpen staan waar ik naar toe moet. Dan kijk ik nog even goed in mijn agenda welke andere afspraken ik heb. Ik ga ook alvast, als er dinsdag of woensdag dingen spelen dan ga ik alvast bellen. Want de Kamerleden bereiden de debatten voor. En ik

wil nog wel eens weten wat hun inbreng is. Vooral van de coalitiepartijen. Ik ben natuurlijk bezig met continue stukken maken, en als ik iets interessant vindt staat dat gewoon woensdag in de krant. Ze vragen wel eens, 'wat ga je er mee doen?' Ja, ik ben journalist, wat denk je wat ik er mee ga doen! Dus dat is mijn maandag meestal. Er komt nog wel een verzoek hier of daar, of ik even een rondje wil bellen of zo. Maar meestal is die maandag wel een beetje op tijd afgelopen. Op dinsdag beginnen we om half twaalf met een vergadering. Dan nemen we samen de weekagenda door. In principe betekent dat ook dat we voor de week daarop, we werken voor de zaterdag werken we een week vooruit, dus dan bedenken we wat we die week te doen en wat gaan we volgende week zaterdag in de krant brengen, dat kan een groot verhaal zijn over iets belangrijks, of iets wat wij ontdekken hebben of een groot interview, we hadden Wilders vorige week in de krant staan. We kijken dan ook wat er in het Vragenuurtje zit. Dat is van twee tot drie voor dinsdag. Dan lopen we naar de patatbalie, dat woord heb je zeker wel eens eerder gehoord, daar komen dan allemaal Kamerleden en ministers aan, om het vragenuurtje te gaan doen. Dan haal je wat je wilt weten, of je staat er om even je gezicht te laten zien, maar soms maak ik het ook maar half mee. Dan heb ik iedereen gesproken en dan ga ik daarna verder met wat ik nog moet doen. Meestal zijn er ook petitie aanbiedingen. Waarbij de burgers een petitie aan kunnen bieden om iets op de agenda te krijgen. Je zorgt vaak wel dat je daar bij bent als het jouw portefeuille aangaat. Om te zien wat er wordt aangeboden en dan vooral over de interessante dingen. Als iemand over euthanasie iets komt aanbieden, is dat interessanter dan wanneer een bepaald verpleeghuis een petitie komt aanbieden, al kan dat ook wel interessant zijn maar meer voor regionale edities. Ik werk wel op landelijke thema's. Ook dan zijn er 's middags een aantal debatten maar vaak is er na het Vragenuurtje al een beetje een tendens van waar de Kamer heen wil. Er is ook de regeling van werkzaamheden. Dat doen ze op elke vergaderdag. Daar worden geen inhoudelijke meningen uitgewisseld, maar dan kunnen partijen voorstellen van wij willen een debat over dit, of wij willen een Kamerbrief over dit. Dan moeten alle partijen even langs de microfoon komen om te kijken of daar een meerderheid voor is. Dat lijkt heel saai, maar dat kan wel goed de tendens aangeven waar de Kamer mee bezig is. Daar ben je dan dinsdag mee bezig. Op woensdag en

donderdag zijn de vergaderdagen en dan ben je vooral bezig met het volgen van de debatten en daar stukken over schrijven of aan het voorbellen, je hebt koffie-afspraken. Op de vergaderdagen zijn de Kamerleden er ook, dus dan kun je ze ook spreken, dan ben je aan het koffie drinken.

I: Dat is dan gewoon even om bij te praten?

R: Ja om bij te praten inderdaad en soms ook, ja het is een redelijk proces waarin je, ja, het hangt wel veel af van goodwill. Dan nemen ze sneller de telefoon op of ze bellen je sneller terug. Er is een gunfactor. Maar je moet ook wel kennis hebben hoor. Waar mensen hier niet goed tegen kunnen, is als je niet goed doorhebt hoe dingen in elkaar zitten. Ze zijn dan gewoon niet geïnteresseerd. Want er is altijd iemand anders uit de journalistiek die daar wel wat van weet. Daarentegen wordt het wel erg gewaardeerd als je juist wel weet hoe het zit en als je kennis hebt, dus dat betaalt zichzelf ook wel uit. Op vrijdagochtend is het wachten op de ministerraad, die is tussen een en drie afgelopen. Dan lunchen we even, dan kijken we wat er die week gepubliceerd is, of we daar nog wat mee moeten. Als je echt nieuws hebt is het prima, maar over het algemeen komt het nieuws van Den Haag niet op vrijdag. Dan ben je eigenlijk al weer bezig met nadenken over wat we binnenkort moeten doen. Binnendoor lopen er verzoeken vanuit Rotterdam, ofwel van de landelijke of de regionale redacties. Ik doe infrastructuur en milieu, dat is een wegenportefeuille, dan hoef ik je niet uit te leggen dat rondom de grote steden daar juist veel mee gebeurt.

I: En dan komt zo'n verzoek vanuit die redacties of je daar aandacht aan wil besteden?

R: Ja, zoals nu is er een discussie over de uitbreiding van de weg bij de Amelisweerd bij Utrecht. Soms heb ik er al nieuws over maar soms moet ik daar dan ook naar op zoek. Dan overleg ik of het in het landelijk dagblad komt of in het Utrechts Nieuwsblad. Want ja, met al die regio edities ben je wel vaak aan het schakelen. Dan is het weekend voor mij. Ik heb regelmatig dagen dat ik op vrijdag niet meer weet wat ik op maandag gedaan heb, zo druk was het. En een keer in de zeven weken heb ik weekenddienst. Dan ben je de redactie in het weekend. Alles wat politiek ter zake komt is dan voor jou. Dit weekend is bijvoorbeeld het PvdA congres waar iemand dan heen moet.

- I:** Je had het net het er net over dat je debatten kiest die interessant genoeg zijn. Maar wanneer is iets nou eigenlijk interessant genoeg?
- R:** Ja, je hebt met een paar dingen te maken. De doelgroep van je krant, de richting van je krant en in het geval van AD is de doelgroep een beetje gedefinieerd als het gezin wonend in een VINEX-locatie. Het zijn geen Telegraaflezers in de zin dat ze niet zo rechts zijn maar ze zijn ook niet links. Ze zijn ook niet heel hoog opgeleid het zijn geen Hbo'ers of universitair opgeleide mensen. Maar is wel, zeker bij het Parool ook, dat is een grachtengordelkrant zeg ik even oneerbiedig, daar is wel sprake van veel interesse voor politiek. Vooral dingen die naar de mensen toe werken. Dus A wie is je lezer en B wat wil je krant. Waar wil je krant naar toe. En waar je dan ook mee te maken hebt is van wat er belangrijk is op dat moment. Dingen kunnen soms belangrijk zijn om over te schrijven omdat er heel erg veel over wordt gepraat, maar kunnen ook interessant zijn omdat juist niemand aan die invalshoek had gedacht. En daar komt dus de creatieve kant van de journalistiek boven drijven. Dat je net eventjes op het juiste moment dat je weet dat de minister ergens mee bezig gaat of is. Dat is ook een stukje agendajournalistiek. Dan kun je nieuws halen wat iemand anders nog niet heeft.
- I:** Dat is nog een doel op zich, nieuws halen wat een ander nog niet heeft?
- R:** Ja, eigenlijk wel. Kijk bij het AD is het niet zo dat je er heel erg op wordt aangekeken als je iets niet hebt, alhoewel het natuurlijk wel de bedoeling is dat je nieuws maakt. Maar ja het kan natuurlijk ook dat een ander nieuws maakt. Maar ja, ik moet wel zeggen dat ik zelf wel een echte nieuwswager ben. Dus ik streef er wel naar om iets eerder te hebben dan een ander. En om iets te hebben wat een ander niet heeft.
- I:** En die informatie die je daarvoor nodig hebt, hoe krijg je die dan?
- R:** Ja, door heel veel met mensen te praten. Simpel gezegd is het altijd zo dat de mensen die hier rondlopen en de ministeries die hier staan, die zijn echt een overweldigende bron van informatie, een overvloed van informatie komt op je af. Eigenlijk is het een kwestie van heel goed selecteren en tussen de regels door lezen. Een zin onderaan een persbericht op pagina drie, dat dat de opening van de krant kan zijn. Gewoon omdat het heel erg in de nuances zit hier in Den Haag en dat ambtenaren ook niet echt gevoel hebben wat nieuws

is. Er bestaat echt iets als een nieuwsgevoel en sommige mensen hebben dat niet. Daarom willen ambtenaren volgens mij ook niet met de pers praten. Dat komt A omdat ze het niet mogen en B omdat ze ook denken dat alles wat ze zeggen, nieuws is. En dat komt omdat ze geen nieuwsgevoel hebben. Ze weten niet nieuws is. Het punt wat ik wilde maken, wat omslachtig, is dat je dat ook ziet in de stukken. Zo kan je in situaties terecht komen dat je een stuk leest en dan opeens denkt van 'WAT!?' . Ik ben dan eigenlijk alleen maar blij, want de kans dat mijn collega het ook heeft gezien klein is. Wat je hier wel ziet, er lopen hier iets van 250 journalisten op 't Binnenhof rond. Maar daar zit ook heel veel, hoe moet je dat netjes zeggen, er zijn er maar een stuk of 50 die echt mee spelen, met het laatste nieuws. En dat maakt het al een stuk overzichtelijker.

I: Je hebt niet dat iedereen dus jouw concurrent is, omdat sommigen niet zo actief zijn?

R: Klopt, maar ik heb daarnaast wel een paar hele scherpe concurrenten. Ik bedoel, als je bij infrastructuur kijkt, daar zit vanzelfsprekend De Telegraaf, maar op Zorg zit bij de Volkskrant een heel goede journalist die daar heel veel kaas van gegeten heeft. Dus dan ben je altijd wel aan het battle-en

I: Dat is dus een groepje van ongeveer 50

R: Ja als je het hebt over journalistiek maken, niet over de bronnen verder. Maar wat je hier hebt, je werkt hier als journalist met officiële bronnen, de woordvoerders van partijen of ministeries, maar je hebt ook weer officieuze bronnen maar woordvoerders kunnen ook weer officieuze bronnen zijn, dus dat telt dan ook weer dubbel. Dus er is niet echt te zeggen van hoeveel bronnen ik heb, ik praat met zoveel mensen off the record, en met sommige mensen praat ik ook alleen voor een bepaalde gelegenheid. Laatst had ik het met een zorgverhaal. Toen kreeg ik iemand aan de lijn die ik nog nooit gesproken had maar wel heel belangrijk was. Die wilde er wel iets over zeggen maar dat mocht niet zo in de krant. Die man vertelt dat dus. Die had ik nog nooit ontmoet. Dat kan wel. Maar is niet heel gebruikelijk. In het algemeen gaat men hier uit van een vertrouwensrelatie waarbij zowel off als on the record dingen gezegd kunnen worden en daarnaast, ja, wat je daarnaast nog hebt maar dat eh, dat is voor mij vrij lastig om over te praten. We kennen allemaal mensen die doordat ze toegang hebben bij een ministerie, soms heel

hoog of soms heel laag, om wat voor reden dan ook niet met ons mogen praten. Dat zijn mensen die ontslagen worden als naar buiten komt dat zij met ons gepraat hebben. Dus ja, ik heb wel eens in een patatzaak gestaan bij Den Haag Holland Spoor met iemand die me een document overhandigde. Maar die bronnen zijn niet gebruikelijk hoor. Het zijn geen mensen waar ik dagelijks mee bel, want dat mogen ze niet. Ik probeer wel een keer per jaar met die mensen af te spreken, ver buiten Den Haag hoor. Dan vraag ik of iemand wat op zijn hart heeft of nog iets kwijt wil. Alles bij elkaar zijn dat er dan wel, ja, hoeveel, elke partij heeft al een voorlichter of vijf. Het is heel moeilijk om er getal op te plakken. Als je vaste bronnen hebt, de officiële, dat zijn er misschien een stuk of honderd. Maar je werkt ook heel veel met losse bronnen, mensen die je maar een keer spreekt. Ik zit hier nu drie jaar, maar het wisselt ook heel erg hoor. Als je hier langer zit, dan maak je zelf carrière maar dan maken de mensen die je hier ziet ook carrière. Iemand die is binnengekomen als woordvoerder die zie ik nu al als politiek assistent zijn van de voorlichter. Als je die dan al kent, dan zit je op een niveau dat je met die mensen makkelijk een bak koffie kan drinken. Als iemand dan politiek assistent wordt, dan wordt het interessant. Of als een Kamerlid waar je leuk contact mee had, opeens minister wordt. Het is dan hartstikke handig als je iemand al kent en daar het telefoonnummer van hebt.

I: En hoe is het met de bronnen, zijn ze makkelijk te benaderen?

R: Ja dat is grappig hoor. Want hiervoor werkte ik 3,5 jaar voor De Telegraaf en deed ik de economische journalistiek, de beursjournalistiek, daar wil niemand met je praten omdat alles koersgevoelig kan zijn en dat dat betekent dat je geld verliest of wint. Maar hier, er ging een wereld open hier. Want hier wil iedereen met je praten. Maar hier heb je een ander probleem, dat de dingen die ze je niet willen vertellen juist het interessants zijn. Je moet op een bepaald moment tot een dusdanige band met mensen komen dat ze je ook wel eens wat toefluisteren wat niet verteld wordt of het officiële verhaal is. Dat zijn de dingen die echt interessant zijn.

I: Merk je dat de voorlichters jouw proberen te beïnvloeden?

R: Ja, maar het hangt wel af van hoe lang je hier rondloopt. Als je hier net bent gaan ze je uitproberen. Dan geven ze je zeg maar allerlei, zeker aan het begin, dan word je echt met flut nieuwtjes opgezadeld. Daar ren je dan heel

hard achteraan want je denkt van oeh ze willen met me praten. Maar dan kom je op de redactie en dan zeggen ze nee dit gaan wij niet in de krant zetten. En daar leer je van. De volgende keer zeg je tegen zo'n woordvoerder dat het een flutnieuwttje was. Dan denkt zo'n woordvoerder 'shit, hij heeft me door'. Dan gaan ze je ook wel weer serieuzer nemen en dan gaan ze ook een band met je aan. Wat veel moeilijker is, als je die band dan eenmaal hebt, kijk, dan moet je altijd bedenken hoe goed je ook bent met iemand je moet altijd bedenken dat die gene zijn werk is om voor die partij zo goed mogelijk uit de verf te laten komen.

I: Daar moet je je dus wel bewust van zijn?

R: Ja zeker. Het is hun werk daar krijgen ze voor betaald daar eten ze van. Ze vertegenwoordigen dus een standpunt. Dat kan over een partij gaan maar ook dat mensen iets zeggen over een andere partij of over een persoon in de Kamer. En ook dan moet je altijd er vanuit gaan dat mensen iets zeggen om een reden. Wat niet uitsluit dat woordvoerders wel een goede bron van informatie kunnen zijn doordat ze wel dingen weten. En zeker als een partij aan de macht is. Een VVD of PvdA woordvoerder zit ook vaak bij bijeenkomsten waar ik dan niet bij mag zitten. Al is het maar een fractievergadering, dan staan er een paar stoeltjes op de tweede rij waar de woordvoerders zitten. Dat is altijd handig om dat zelf ook te weten. Je hebt een voortdurend bewustzijn van waarom doet iemand wat hij doet, maar aan de andere kant zijn het ook serieuze bronnen van informatie. Maar alle journalisten, althans die de landelijke politiek volgen, zijn wel allemaal types. Het zijn nooit van die mensen waarvan je denkt wat zit jij stil in een hoekje. Dat kan ook niet, want je moet het gaan halen hier. En je moet ook zo'n sterke mening hebben dat je denkt dat zeg jij nu wel, maar is dat eigenlijk wel zo. Dus eigenlijk zitten we hier met allemaal kritische klootzakjes. Mensen vragen of ik hier veel vrienden maak, en ja op zich de parlementaire pers is wel leuk, maar het zijn wel allemaal types waarmee over het algemeen wel een concurrerende band is. Met collega's bij het AD is het wel anders. Maar dat zijn wel allemaal mensen die hun bekkie bij zich hebben. Er zijn wel eens gesprekken bij ons op de redactie dat ik denk dat zou mijn moeder niet moeten horen want die zou al een half uur niet meer begrijpen waar het over gaat. En ten tweede, ja, je zult wel eens op de redactie komen dat je denkt dat

het echt tekeer gaat. Dat komt omdat iedereen een sterk eigen idee heeft over wat er hoort. Je bent continue aan het discussiëren. Van je fouten leer je ook wel.

I: Kritisch zijn lijkt me ook niet verkeerd. Jullie moeten de burger natuurlijk zo goed mogelijk informeren. Ben je je daar trouwens van bewust, van die taak?

R: Nou, het is niet zo dat ik me daar voortdurend van bewust ben. Maar ik heb wel een bepaalde beroepseer. Ik ga niets opschrijven wat aperte leugens zijn. Ik heb ook nog nooit iets gestolen, dat vind ik van dezelfde orde. Hoe je dingen opschrijft, en zeker ook omdat ik bij populaire kranten werk en heb gewerkt, dat is wel belangrijk. Hoe je dingen opschrijft, daar stuur je de burger ook mee. En ook met de keuzes die je maakt. Welke dingen zet ik in de krant en welke niet. En welke partijen vraag ik om een reactie en welke niet. Bel ik GroenLinks of bel ik de PVV.

I: Zijn dat bewuste keuzes?

R: Nou, bij kranten is het gewoon ontzettend duidelijk. Ze zijn heel goed geprofileerd. Je weet waarvoor je werkt. Dat bepaalt ook je invalshoek. Je bent wel in dienst. Als ik voor een grote ondernemer woordvoerder word, moet ik ook dat verhaal vertellen. Een krant is niet meer dan een onderneming. Kranten willen wel meer zijn, maar ze zijn het niet. Er moet gewoon geld verdient worden en er moet een duidelijke lijn in de krant zitten. Dus in die zin doe je wel wat er van je verwacht wordt.

I: Om nog even terug te komen op de voorlichters, heb je daar eigenlijk goed contact mee?

R: Nou het is natuurlijk gewoon mensenwerk. Iedereen heeft zijn eigen gebruiksaanwijzing en bij zo'n groot instituut als de Tweede Kamer gaat het gewoon gebeuren dat er mensen zijn waar je haren van overeind gaan staan, en waar je mensen tegen gaat komen waarvan je bij minuut een denkt dat gaat helemaal goedkomen. En dat je uiteindelijk een soort vriendschap, dat is maar een enkeling, maar er zijn sommigen waar ik heel goed mee ben. Dat wisselt. Maar ja, over het algemeen probeer je het gewoon zo zakelijk mogelijk te houden, zeker als er andere media bij zijn. Dat geldt helemaal voor bewindspersonen. Je zit altijd in een lastige spagaat, ik probeer altijd zo close mogelijk te worden bij bewindspersonen. Mijn redenering daarbij is dat al vindt je ze niet aardig, dan zoek je maar iets in ze wat je aardig vindt, al is dat

omdat iemand lekker streng is. Alleen niet als er andere journalisten bij zijn. Als Schippers naar buiten komt dan vraag ik 'Edith ik wil je even iets vragen', maar als een andere journalist bij komt ga ik over op mevrouw Schippers. En dat is gewoon om aan hun aan te geven dat er een verschil bestaat tussen wat ze tegen mij vertellen en wat ze tegen de rest van de wereld vertellen. Woordvoerders ben je wel on the record mee, maar die komen niet op tv, die zijn niet zelf in de publiciteit dus dat is al een heel andere band, op je jij en jou basis.

I: Dus over het algemeen heb je goed, vriendelijk maar zakelijk contact.

R: Ja, vriendelijk maar zakelijk inderdaad. Maar als je iemand echt aardig vindt, wordt het lastiger hoor. Het is makkelijker om met mensen te werken waar je geen mening of misschien zelfs ietwat negatieve mening over hebt dan wanneer je echt heel close met iemand bent.

I: Omdat?

R: Je kan minder kritisch worden, dat ten eerste. Maar ook omdat dan het gevaar bestaat dat je dingen tegen elkaar gaat vertellen waarvan het niet de bedoeling is dat ze het je vertellen. Ik bedoel, we drinken allemaal wel eens teveel of je hebt allemaal wel eens een moment dat je er doorheen zit omdat je door je baas, in hun geval kan dat een fractievoorzitter zijn, dat je even je verhaal staat te doen. Wat een klootzak is dat, dat soort dingen. Dat wordt dan al een stuk lastiger. Kijk, ik heb geleerd om dat soort dingen niet in dezelfde week en niet on the record opschrijft, maar het zijn wel dingen die je onthoudt. Dat als je later een portret van iemand moet maken, dat heb je dat wel in je achterhoofd.

I: Dus het gebeurt dan wel dat je soms dingen aan elkaar vertelt die je beter niet had kunnen zeggen?

R: Ja, en kijk voor mij is dat niet zo'n probleem. Over het algemeen de dingen die ik zeg komen niet in de krant.

I: Ok. Even nog over iets anders. Ik hoor steeds vaker dat Twitter een belangrijke rol speelt als bron van informatie. Hoe denk je daar over?

R: Nou, het probleem met Twitter is dat feiten en meningen door elkaar lopen. Het is lastig in de journalistiek. Een van de eerste dingen die je leert is dat je feiten en meningen moet scheiden. Omdat kranten keuzes moeten maken in hun richting is het onderscheid soms wel vervaagd. Daar komt ook wel eens

bij dat je ook op Twitter vaak ziet dat het gebruikt wordt als campagnemateriaal. Wat je heel erg merkt, ook vlak voor de laatste verkiezingen, toen was een slotdebat en ik zat eigenlijk vrij onschuldig dat slotdebat te verslaan op Twitter. Zo van 'interessante opmerking van Samsom'. En wat er in een keer gebeurde en daar schrok ik zelf van, dat ik door 6 PvdA Kamerleden werd geretweet. Zo van kijk, deze journalist vindt dat hij het goed doet. Daar kwam dus een sms over van mijn chef, die zei van let op wat je twittert want alles wordt als campagnemateriaal gebruikt. Toen heb ik besloten om over iedereen iets positiefs te twitteren. En toen had ik na een uur debatteren er 100 volgers bij. Ik was dus niet uit te spelen. Ik vond het zelf wel goed opgelost, haha. Maar zo zie je wel dat je zo als campagnemateriaal gebruikt kan worden. Dingen die je zegt. Wij zijn heel erg, bij ons op de redactie speelt nu een discussie over in hoeverre je je mening moet geven op Twitter en in hoeverre je ook andere journalisten moet afvallen op Twitter. Wat hier nog wel eens gebeurt, is dat de mensen hier heel erg competitief zijn. Dus wat er hier gebeurt, als jij een mooie scoop hebt maar er staat een zin verkeerd, dan sturen ze de volgende dag een tweet om daar commentaar op te geven. Dat is heel erg dat ze hier doen. Wij denken dat we daar vanaf moeten, omdat er door voorlichters heel erg gebruik van wordt gemaakt. Ze gaan zaken ontkennen die je schrijft omdat ze dan bang zijn voor commentaar van andere journalisten. Daar hebben we onlangs een discussie over gehad omdat ik een tweet had gestuurd over een bericht dat RTL had. Waar ik eigenlijk heel droog van zei dat ik het niet bevestigd kreeg. Waardoor op onze redactie een discussie bestond van of je dat wel moet doen. Wij kwamen tot de conclusie dat je dat gewoon lekker bij RTL moet laten en gewoon je eigen krant moet maken. Dat is misschien nog wel het beste. Maar goed, ik dwaal af. Dus ja, campagnemateriaal en feiten en meningen is een probleem.

I: Is het wel eens een aanleiding voor jou om iets mee te doen?

R: Ja, sterker nog, een van mijn grootste scoops komt van Twitter af. Er was een verhaal dat er op een bepaald moment, ik doe Infrastructuur en Milieu, en op een bepaald moment stond er een foto op Twitter van iemand in het land, een bestuurder, die bij een bijeenkomst zat van alle belangrijke mensen van Infrastructuur en Milieu om te praten over een nieuw wegenproject. Er stonden allemaal landelijke bestuurders op die foto!

- I:** En het was niet bekend dat die bijeenkomst er was?
- R:** Nee niet op dat moment daar. Toen die bijeenkomst was afgelopen ben ik al die bestuurders gaan bellen. Was ik wel een dag mee bezig, maar de dag erna had ik wel in de krant wat daar besproken was. Dat ging over alle grote verkeersprojecten die de komende jaren in Nederland worden neergezet.
- I:** Je had het dus aan de hand van een foto?
- R:** Ja ik vind het toch apart dat je een foto van een bijeenkomst die eigenlijk geheim was dat je die op Twitter zet. Kijk ons eens allemaal leuk zitten hier. Het was voor mij ook heel eng want iedereen had het kunnen zien, ook andere journalisten. Maar over het algemeen zie je dan toch hier dat als je echt scherp bent, dat je dan vrij veel kans hebt dat je de enige bent. Ik weet niet heel goed hoe dat komt, want het is inderdaad openbaar. Later bleek wel dat NOS ook achter dit verhaal aan zat. Ze waren woedend! Maar toen dacht ik ook, moeten we niet wat collegialer zijn. Want je wordt tegen elkaar uitgespeeld daardoor.
- I:** Hoe bedoel je dat?
- R:** Op het moment dat ik een stuk schrijf over een ministerie of een partij dat ze niet bevalt en ze weten dat er een collega maar al te bereid is om mijn stuk af te kraken, dan werken ze daarop. Want zo werkt het hier gewoon. Dus daar moeten we mee ophouden. Maar goed, hand in eigen boezem, van de week heb ik er ook weer een gestuurd waarvan ik achteraf dacht van dat had ik niet moeten doen. Laat het nieuws lekker bij een ander. Als je dan een stuk maakt over nieuws van een ander, zet er dan ook gewoon de bronvermelding bij.
- I:** Bijvoorbeeld: NOS meldt dit?
- R:** Ja, of 'zei ze bij Eva Jinek' deze ochtend. Maar je moet denken dat de lezer er ook anders naar kijkt. Ik zie misschien 'hallo hebben we nog eigen nieuws', maar de lezer denkt dat helemaal niet. Dat de krant weinig nieuws heeft gemaakt. Dat zie je alleen als je er zelf in zit. Een van de weinige partijen die dat goed doet is NRC Handelsblad. En wij werken er nu ook aan om het zelf beter te doen. Op een bepaald moment had ik dat de NS met een reorganisatie zou komen en dezelfde middag stond er een bericht op de site van NRC waarbij keurig stond 'werd bevestigd in het Algemeen Dagblad'. Dat vind ik netjes. Dat hoeft van mij niet bovenaan, maar het staat wel zo netjes.

- I:** Dat vind ik ook. Even denken. Volgens mij heb ik mijn belangrijkste punten behandeld. Bedankt voor je tijd!
- R:** Graag gedaan!

Transcript interview 14

Respondent (R): Alles wat hier besproken wordt valt onder de Nieuwspoortcode. Maar je weet vast wel wat dat is, toch?

Interviewer (I): Dat klopt. Ik ben op de hoogte van de Nieuwspoortcode inderdaad. Goed, ik had al een beetje uitgelegd waar het onderzoek over gaat.

R: Voorlichters he?

I: Dat klopt, voorlichters ja. Maar ik trek het wel een beetje breder dan dat. Ik ben vooral benieuwd naar de journalistieke praktijk. En daarvoor heb ik al journalisten van verschillende media gesproken. Ik ben benieuwd naar hoe de situatie op de redactie is en hoe stukken tot stand komen en ik vooral benieuwd in hoeverre spindoctors en voorlichters daarin een rol spelen.

R: En nog even voor de zekerheid, jij volgt een masteropleiding he? Dus dit is je eindscriptie?

I: Ja dat klopt, dit is mijn masterscriptie. En het is dus bijna klaar.

R: En wil je ook journalist worden, of voorlichter?

I: Ik weet het nog niet! Ik ben nog een beetje zoekende naar wat het gaat worden. Ik ben al wel bezig als freelancer voor een tijdschrift en online, dus ik ben al een beetje aan het schrijven, maar wat ik echt wil doen, dat weet ik nog niet.

R: Goed, de keuze van je scriptie betekent vaak wel dat je een bovenmatige interesse hebt voor een onderwerp hebt.

I: Ja, dat is zeker zo.

R: Dit is toch wel een mooi beroep hoor. Journalisten zijn toch de waakhond in de democratie. Als er onrecht is, of machtsbederf is, dan moet je dat signaleren. En dat is toch de functie die je hebt in de samenleving. Maar dat voelt als journalist niet altijd zo hoor. Soms denk je alleen: wat een dijk van een primeur heb ik te pakken. Er zijn wel 250 journalisten in Den Haag, en als er iets is wat die 249 anderen niet weten, dat is dan toch je persoonlijke trots of je beroepstrots dat je daarmee iedereen probeert te overtroeven. En ik denk dat de meeste collega's hier er ook zo over denken hoor. Het is allemaal wel heel idealistisch om te zeggen 'ik doe dit voor de werking van de democratie', of zo, maar het is toch meer 'ik ben de eerste die dit kan onthullen'. Ik heb een voorbeeld, ja jij hebt mijn boek gelezen he, maar die kwestie met Ton Heerts

toen ik onthulde hoe dat was gegaan met die martelprimeur maar ik vond dat belangrijk om dat te onthullen. Niet om hem te beschadigen, maar omdat ik wilde onthullen hoe de PvdA een poging had gedaan om de verkiezingsuitslag te beïnvloeden. Ik heb ook wel eens een verhaal gemaakt over de Herculesramp, dat is een vliegtuig dat in 1995 neerstortte, en ik was echt de enige journalist die wist hoe het kwam. Toen moest ik mijn nek wel ver uitsteken hoor. Het verhaal was dat het vliegtuig was neergestort door een aanvaring met een zwerm vogels. Maar ik had het heel goed bestudeerd en ik had ook heel goede bronnen, en het was gewoon een pilotenfout. Ik dacht dat dit echt niet onbesproken kon blijven. Het ging om een Belgisch transportvliegtuig van de Belgische luchtmacht en die chef van de luchtmacht wilde dat gaan ontkennen, en de persconferentie werd op het laatste moment afgeblazen. Je weet dan wel dat je goed zit. Maar je moet dan wel een hoofdredacteur hebben die je vertrouwt, die zegt, je weet toch wel zeker dat we goed zitten? Ja, ik wist het toen zeker. Want anders als die hoofdredactie aan je begint te twijfelen dan ga je voor de bijl. Dit verhalen kun je niet brengen als je niet zeker weet dat je het bij het juiste eind hebt. Kijk, iedereen maakt wel eens een foutje maar dit soort dingen zijn zo invloedrijk, daar moet je wel heel terdege onderzoek doen. Maar goed, een weekbladjournalist werkt anders dan een dagbladjournalist.

I: Ik was inderdaad al benieuwd wat daartussen de verschillen zijn ja.

R: Wij volgen veel meer de eigen agenda.

I: De eigen agenda, als in wat jullie belangrijk vinden?

R: Ja, precies. De kranten doen een heleboel. Wat kunnen wij daar nog aan toevoegen? Toch dingen met eigen smaak en eigen kleur, niet zo zeer het nog eens dunnetjes overdoen wat al in alle kranten staat. Mijn kritiek op de parlementair journalistiek is dat het toch een beetje welpenvoetbal is. Hier ligt de bal, en daar cirkelen ze allemaal omheen. Maar er is nog heel veel speelruimte vrij. Het is voor ons de kunst om juist daar te gaan zitten.

I: Hoe bedoel je dat precies?

R: Door dingen te belichten die anderen niet belichten bijvoorbeeld. Omdat journalisten heel erg op elkaar letten.

I: Waar komt dat door denk je?

- R:** Nou, omdat er voor een journalist niets zo erg is dan om half acht 's ochtends uit je bed te worden gebeld met de vraag 'waarom hebben wij dat niet', door de eindredactie of hoofdredactie dan. Dan kan je wel zeggen dat je dat geen nieuws vond, maar zij vragen dan waarom andere kranten het dan wel nieuws vinden. Dat is voor journalisten heel erg.
- I:** Ze moeten dus wel?
- R:** Nou, er staat een premie op elkaar in de gaten houden. Kijk, vroeger tijdens de verzuiling had elke krant een eigen signatuur. Trouw was protestant-christelijk, de Volkskrant was katholiek, NRC was een liberale krant. Dat zat hem in de commentaren, maar ook een beetje in de invalshoek van de verslaggeving, wat vinden wij belangrijk. En vooral: wie is ons netwerk, met wie praten we veel. Dat uit zich dan in een bepaalde signatuur van een krant. Door de ontzuiling en de commercialisering kruipen kranten eigenlijk steeds meer naar elkaar toe. Hier, als we kijken naar dit stukje over Weekers in het Algemeen Dagblad, en je zou afzien van de typografie, van het lettertype, zou dit stukje ook in de Telegraaf kunnen staan of in de NRC kunnen staan. Dat was pakweg 50 jaar geleden wel anders. Toen hadden kranten vaak een staatkundig hoofdredacteur die ook nog Kamerlid was. Dat kun je je nu niet meer voorstellen. Toen was het niet goed, maar het had wel een groot voordeel, dat kranten wezenlijk van elkaar verschilden. Het is allemaal mainstream geworden. Alleen de weekbladen hebben meer eigen signatuur. Wij zijn ook wat subjectiever, maar we pretenderen ook geen objectiviteit.
- I:** Jullie doen dus niet het harde nieuws, om het zo maar te noemen?
- R:** Ja. Het voordeel van weekbladjournalistiek is dat je alleen let op de open plekken van het speelveld waar niemand zit. Want daar kun je origineel zijn.
- I:** Je zei net dat je als weekbladjournalist dus anders werkt, dat uit zich volgens jou dus vooral in de keuze van de onderwerpen?
- R:** Ja, inderdaad. En ik kan onderwerpen behandelen met een langere adem. Kijk, ik kan hier wel op de waan van de dag gaan zitten, gisteren was dat Weekers en vandaag is dat weer iets anders. Maar ik lig pas op zijn vroegst volgende week donderdag in de kiosk. Dan is Weekers al weer vergeten. We hebben wel een website en daar schrijf ik wel eens commentaren voor en zo.
- I:** Dat kan wel over actualiteiten gaan?

R: Ja, dat kan. Ik loop hier ook wel eens tegen een nieuwtje aan waarvan ik denk: dat kan ik toch niet bewaren tot volgende week. Dan gooi ik het maar snel op het internet. Dan komt het de naamsbekendheid van het weekblad nog ten goede. De productietijd van een weekblad is ook veel langer. Een krant kan je nog 's avonds tot een uur of elf aanpassen. Om twaalf uur zakt de krant, dus dan kan je niks meer kwijt. Door al die toestanden van elektronica lijkt alles makkelijker en sneller geworden, maar volgens mij zakken de kranten nu juist vroeger dan voorheen. Je ziet het vandaag ook in alle kranten. 'Bij het ter perse gaan van deze krant was nog niet bekend of Weekers het debat heeft overleefd'. Dat is toch eigenlijk armoe. Terwijl om twaalf uur gisteravond kon je die conclusie wel trekken hoor. Toen ik nog voor de krant was, maakte ik wel eens drie verhalen. Bijvoorbeeld over de kabinetsformatie, of die was gelukt of niet. Je moest dan 's nachts iemand bij de zetterij bellen en zeggen 'verhaal één moet in de krant'. En dat is ongelofelijk spannend hoor. Word je midden in de nacht zweetend wakker of ze wel de goede variant hebben gekozen. En dan te bedenken dat de krant 300.000 exemplaren staat uit te spugen. Maar goed, nu is alles zo hyper elektronisch maar het leidt niet tot latere perstijden van de kranten. Je kan dus nooit echt actueel zijn als krant. Ik vind dat wel jammer.

I: Hoe zit dat dan bij het weekblad?

R: Nou, ik heb tot dinsdagmiddag om een stuk in te leveren. En op woensdagmiddag liggen we in Amsterdam in de kiosk. En de rest van Nederland vaak op donderdagochtend. Maar de productietijd van een weekblad is langer. Soms moet ik ook op vrijdag al mijn stuk inleveren en dat ligt dan pas bijna een week later op de deurmat bij de abonnee. Dat dwingt je wel om op een andere manier tegen het nieuws aan te kijken.

I: Wat er over een week ook nog relevant is, bedoel je?

R: Ja, het moet natuurlijk ook nog interessant blijven. We gaan nu ook een maandblad uitbrengen. Daar moet ik ook stukken voor schrijven, maar dat vind ik echt een crime. Ik heb het gevoel dat ik nu een halve wetenschapper aan het worden ben. Je moet dingen gaan beschrijven die echt beklijven, om het zo maar te zeggen. De grap van de journalistiek is juist, dat het om harde feiten gaat maar met de doorloopsnelheid van een dag. Mijn aard is dan ook, snel snel snel. Dat is het leuke aan de journalistiek. Anders kan je wel voor de Wetenschappelijke Raad van het Regeringsbeleid gaan werken of zo, als je

dingen echt uit te zoeken. Je wilt collega's verslaan en andere media verslaan op snelheid en op exclusiviteit. Dingen die jij eerder weet dan een ander zijn altijd leuk om te weten toch. Dat is de gezonde competitie die we hier hebben.

I: Die exclusiviteit, waar heb je die dan aan te danken. Goed contact met bronnen?

R: Ja, je moet een groot netwerk hebben. Dan komen we bij jouw onderwerp. Wat heb je nou aan voorlichters he. Jouw vraagstelling is vrij algemeen, want je hebt voorlichters in soorten en maten. Ze hebben voordelen en nadelen. Ik zal maar beginnen met de voordelen. Vaak is het gewoon handig. Dat klinkt nu heel hoogwaardig, maar als ik iets van Mark Rutte moet weten, dan kan ik eens sms'en en dan belt de voorlichter me heel snel terug. Soms ook midden op de dag. Of hij belt zelf. Ik hoorde bijvoorbeeld iets uit goede bron, over de manier waarop dat Sociaal Akkoord met de vakbewegingen tot stand was gekomen. Dan bel ik niet Rutte zelf, want ja goh je valt een premier niet zomaar lastig. Maar je moet als journalist natuurlijk hoor en wederhoor doen, dus ik belde zijn persoonlijk voorlichter. En die nam niet op, dus ik sms'te. Ik hoor dit en dit uit goede bron. Nog geen vijf minuten later belt Rutte zelf. 'Luister, ik heb weinig tijd, want ik moet zo de president van Tanzania ontvangen. Maar wat jij zegt, dat klopt niet.' Toen kwam een of andere onnavolgbare uitleg. Maar ik zei 'ok dan weet ik dat'. Normaal zou je doorvragen, maar ja zo'n man is zo druk. Ik kan dan wel schrijven: de premier ontkent dit. Dan is zo'n voorlichter toch wel heel handig, want die geeft dan aan de premier door dat hij mij even moet bellen. Soms laten ze het niet zo ver komen hoor, dan ontkennen ze het zelf wel. Maar kennelijk was mijn informatie zo goed dat de premier daar zelf over moest bellen.

I: Daarvoor kunnen voorlichters wel handig zijn?

R: Ja, en die woordvoerder is ook wel echt een goeie hoor. Daar doe ik al jarenlang zaken mee en die ken ik ook al heel lang. Ik weet gewoon, die verneukt mij niet. En die weet ook dat als ik iets weet, dat het niet zomaar een geruchtje is dat ik wil verifiëren. Maar over het algemeen doe ik het liefste zaken met politici zelf. Dan hoor je het rechtstreeks van de bron. Elke tussenstap is een potentiële bron van spraakverwarring en ruis. Ik voel me zelf er ook het meest prettig bij.

I: Om rechtstreeks iemand te benaderen bedoel je?

- R:** Ja, natuurlijk. De praktijk hier is dat elke fractie tegenwoordig zelfs aan Kamerleden een woordvoerder plakt. Ik zit hier al vrij lang maar ik bel een Kamerlid gewoon op hoor. Het zijn volksvertegenwoordigers, hallo. En ze willen ook wel graag hier. Ze willen mij graag te woord staan. Die voorlichters vinden dat maar niks.
- I:** Is het zo dat elk Kamerlid dus een voorlichter heeft?
- R:** Ja, er is in elk geval iemand die bewaakt hoe iemand in de publiciteit komt en dat is niet alleen een bron van misinformatie, want ze weten vaak van niks.
- I:** Voorlichters weten weinig?
- R:** Ja ik had een keer een achtergrondgesprek met iemand en de voorlichter die daarbij zat, zat met zijn oren te klapperen. Voor mij was het niet zo spectaculair, de informatie, maar goed. Maar die voorlichters komen rechtstreeks van de universiteit en werken hier een paar jaar, en als je het dan met ze hebt over zaken van vijf jaar geleden weten ze niet waar het over gaat.
- I:** Ze hebben dus geen kennis van langlopende dossiers?
- R:** Nee precies. En ze zijn zo bezig met hoe komt dit over dat ze niet eens feitelijk zijn soms. Daar staat wel tegenover dat ik mijn stukje vaak naar de voorlichter toe, als ik met iemand zaken heb gedaan, zodat zij er nog even naar kunnen kijken. En soms is het ook wel handig hoor. Dan bellen ze op en zeggen ze: 'misschien een beetje pijnlijk, maar je bent een nulletje vergeten achter dit getal.' Ik maak ook fouten hoor. Het gebeurt ook wel eens dat een voorlichter er fouten uit haalt en me vertelt dat er iets niet klopt, bijvoorbeeld dat een naam verkeerd is gespeld. Dan ben ik zo'n voorlichter natuurlijk dankbaar, want die behoed mij voor een blunder. Maar ik heb ook een keer gehad dat een voorlichter na een interview heel het verhaal wil gaan herijken of zo, dat het niet positief was of zo. Maar ja, als die man of vrouw het zo tegen mij heeft verteld ga ik dacht echt niet veranderen omdat dat misschien beter overkomt. Het staat gewoon zo op band. Ik had een keer bij de VVD fractie, die zijn het ergste...
- I:** Ja zijn die het ergste?
- R:** Ja die zijn zo.. ze willen alles dichttimmeren. Alleen maar een soort show ervan maken.
- I:** Waar komt dat door, denk je?

R: Het ligt aan de mensen in kwestie denk ik. Dat weet ik niet precies. Maar ik zal je even beschrijven hoe dat is gegaan. Ik had een gesprek met iemand van de PvdA en die had het over vrouwen in de fractie van de VVD. En in de fractie zaten heel veel vrouwen opeens. En die man van de PvdA had het over de 'Sarah Palin's van de VVD'. Toen dacht ik, dat is een leuk verhaal. Dus ik dacht, laat ik ze eens volgen. In allemaal vergaderingen en debatten en dan kijken hoe ze zich gedragen. Ik was benieuwd of daar een verhaal in zat. Ik had best interessante waarnemingen gedaan dus ik had mijn verhaal eigenlijk al op poten, en toen ging ik praten met die VVD vrouwen om te kijken of ze leuk contact met elkaar hadden en of ze als groep optreden in bepaalde zaken en zo. En sommigen kende ik ook niet, dus was het een leuke kennismaking. Maar dat verhaal vonden ze allemaal prima, ze wilden graag bij ons in het blad komen. En toen ging ik naar de voorlichter en ik vertelde dat ik een verhaal aan het maken was en dat ik ze gevolgd had en met ze had gesproken dus ik vroeg of ze dinsdag vlak voor het Vragenuurtje even bij elkaar konden komen zodat wij dan een fotograaf paraat zouden hebben en ze dan even op de foto konden. 'Nee, geen denken aan!' zei de voorlichter. Daar wilden ze niet aan meewerken. Ik snapte dat niet, omdat de VVD een sterke traditie had van vrouwen in de fractie. Goed, ik dat verhaal zonder groepsfoto dan maar. Al had ik dat wel leuk gevonden, met Rutte in het midden of zo.

I: Haha. De vrouwen van Rutte dus.

R: Precies. Maar ik dacht: ik laat me dat verhaal niet uit mijn hoofd praten, ik zet dat gewoon door. Maar goed, ik belde daarna nog iemand om even iets na te gaan en die had een mailtje gehad van de voorlichter waarin stond dat ze mij niet te woord mochten staan. Iedereen die mij te woord zou staan moest zich melden bij de fractievoorlichter, stond er in. Ik had zoiets van 'hallo, alsof die voorlichter het Politbureau van de VVD-fractie is!'. Dan denk ik, wat is dit voor raar gedoe. Dat een voorlichter de volksvertegenwoordigers gaat zitten controleren. Ik snap het wel, een fractie moet ook wel gestroomlijnd zijn hoor. Je moet geen kruiwagen met kikkers hebben die alle kanten op springen. Die discipline in zo'n fractie wordt dan zo groot en de macht van de voorlichter neemt daardoor wel toe. Zo'n voorlichter gaat dan zitten lunchen in het ledenrestaurant van de Tweede Kamer waar officieel alleen Kamerleden mogen lunchen!

- I:** Maar die macht, is dat iets waarvan ze zelf vinden dat ze dat hebben of hebben ze dat ook?
- R:** Nou, ik vertel dit als bewijsmateriaal voor de stelling dat ze vinden dat ze heel belangrijk zijn, maar of ze echt macht hebben weet ik niet. Ze kunnen het journalisten wel heel lastig maken. Terwijl ze juist, vind ik, de journalisten het makkelijk moet maken. Bijvoorbeeld door het regelen van zo'n foto. En ja, macht? Ik denk het wel omdat zij vaak het oor hebben van de fractieleider en dan zeggen dat ze het niet op zo'n manier naar buiten moeten brengen. De media is voor de politiek zo belangrijk dat de voorlichter voor een deel wel de lijn bepaalt.
- I:** En wat is die lijn dan?
- R:** Ja, met wie ze praten hoe ze praten en zelfs op wat voor manier ze het debat ingaan. Welke onderwerpen ze wel of niet zullen aansnijden. Dat gaat best ver. Ze worden door niemand gecontroleerd en ook niet gekozen. Maar goed, ik geloof nooit zo in samenzweringstheorieën. Ik geloof eerder in een soort chaostheorie.
- I:** Wat bedoel je daarmee?
- R:** Al die spindoctors, je hebt er hele slimme bij zitten, maar juist die hun vak goed beheersen weten dat ze zich niet met de inhoud moeten bemoeien maar juist met de vorm. Maar als we het hebben over macht, denk ik dat een voorlichter wel heel belangrijk zal zijn voor een fractievoorzitter en soms zelfs de verkiezingsuitslag van beïnvloeden. Ik zal je een voorbeeld geven uit 2006. Toen iedereen wist dat dit een race tussen CDA en PvdA zou worden. Toen kwam er op een gegeven moment een uitzending van Buitenhof. Er was een debatje in Buitenhof tussen Bos en Verhagen. Ik weet niet meer wat de aanleiding was, maar het ging opeens over de AOW. Bos betrok een stelling, niet bezuinigen op de AOW geloof ik dat het was. Verhagen, geadviseerd door zijn voorlichter, haalde uit zijn binnenzak een kaartje en zei dat wat Bos zei niet klopte. Hij haalde een boekje tevoorschijn van een half jaar geleden van de PvdA waarin Bos zei dat er juist wel bezuinigd moest worden. U liegt en u bent niet eerlijk, zei hij toen. Of woorden van gelijke strekking. En mensen die bij die uitzending waren, die zagen onder de tafel dat de knieën van Bos begonnen te trillen. Hij wist, nu heb ik de verkiezingen verloren. Kijk, de politiek is zoveel mogelijk zetten vooruit denken. En degene die het verst

vooruit denkt wint het schaakspel. U liegt en u bent niet eerlijk was eigenlijk door de voorlichter van Maxime Verhagen bedacht. Stefan Schrover. Eigenlijk moet je ook eens met hem gaan praten. Hij had het heel professioneel aangepakt. Dat moet je heel goed voorbereiden. Het kaartje zat in de juiste binnenzak. Had het kaartje aan de andere kant gezeten, waar ook het microfoontje zat, dan had je een hoop gerommel in de microfoon gehoord. Want je microfoon wordt vastgeklemd aan de rechter revers van je jasje. De details moet je beheersen. Het moet tot in de puntjes worden voorbereid. Daar zit het vakmanschap in en uiteindelijk ook de macht. Zoiets kan bepalend zijn voor de verkiezingsuitslag. Je hebt zoveel zetten vooruit gedacht dat de ander daar niet meer overheen kan. Dus ja, voorlichters zijn belangrijk en kunnen invloedrijk zijn. Maar er zijn er een hoop die gewoon in de weg lopen.

I: Voor de journalistiek in de weg lopend, bedoel je?

R: Ja en uiteindelijk ook voor een partij, als ze zich teveel met de inhoud willen bemoeien.

I: Dus een goede voorlichter die let op de vorm, en laat de inhoud aan de politicus?

R: Ja, vind ik wel. Ik vind het soms ook zo bizar. Bijvoorbeeld is er nu nog steeds onrust over die inkomensafhankelijke zorgpremie binnen de VVD. Maar nadat dat een issue was, ging Rutte ergens een praatje houden of de partij alsjeblieft weer achter hem wilde gaan staan. En toen stonden mensen te wachten bij een balie voor een broodje en koffie en toen kwam Rutte aangelopen. Hij is een erg sociale man hoor, en hij ging met iedereen daar een praatje maken en door de zaal lopen. Vlak achter de beveiliging staat dan nog een voorlichter interessant te doen. Zo van, 'zorg dat je niet te lang in gesprek blijft met de minister-president want hij moet zo weer verder'. Ik vind dat zo stom. Als ik televisiejournalist was geweest, had ik daar een camera op gehouden. Dat charmeoffensief was dus gewoon gepland. Door naar die voorlichter te kijken, kon je daar doorheen prikken. Ze voelen zich dan zo belangrijk, dat vind ik zo dom. Dit is een grappige anekdote, maar het illustreert wel wat ze doen.

I: Het dus op de vorm gooien bedoel je?

R: Ja, precies. Het in zo'n vorm gieten dat er van de inhoud niks over blijft. En soms ook volksvertegenwoordigers zowat een spreekverbod opleggen. Dan denk ik, hallo, waar slaat dat op.

- I:** Je zou inderdaad verwachten dat volksvertegenwoordigers verantwoording voor hun doen en laten moeten afleggen in de media.
- R:** Precies. Als je echt een diepte-interview met een Kamerlid hebt en er zit een voorlichter bij, daar kan ik nog wel mee leven.
- I:** Wat ik me afvroeg, wat doet zo'n voorlichter daar dan?
- R:** Soms zitten ze er een beetje gezapig bij, soms denk ik 'ben jij nog wakker?'. Vaak nemen ze het ook op, het gesprek. Dat kan hoor. Want nieuws zit hem vaak in de details. Je hebt ook journalisten die het net iets harder opschrijven dan het gezegd is. Dat snap ik nooit zo goed hoor. Maar hoe gaat het dan door de molen van de voorlichters? Dan heb je heel veel werk. Maar het komt ook wel voor dat je ze iets laat lezen en dat de voorlichter dan zegt: 'dat klopt, zo heeft hij dat gezegd'. Maar dat de politicus in kwestie er dan overheen valt. Zo heb ik het gehad met Henk Kamp. De voorlichters wilden die interviews niet meer nalezen. Die zeiden: 'hij belt je zelf wel'. Had ik heel de zaterdagmiddag Kamp aan de telefoon. Die was er met de rode pen doorheen gegaan. Maar soms duurde zo'n gesprek wel twee keer zo lang dan een interview zelf. Maar ik vind, als je iets gezegd hebt, dan moet je dat ook gewoon zo op papier willen. Ik was ook de eerste die wist dat Kamp militairen naar Uruzgan zou sturen. Want ik was met hem mee op reis naar Afghanistan. Maar ik had dus groot nieuws daardoor. We kwamen op woensdag terug, donderdag was het interview uitgewerkt, naar de voorlichter gestuurd. En toen wilde Kamp het weer aanpassen, ook al had hij het zo gezegd!
- I:** Hoe komt dat dan, denk je?
- R:** Soms schrikken mensen van hoe hun woorden op papier staan. Bij mensen die niet gewend zijn met journalisten om te gaan, wil ik nog wel eens welwillend zijn hoor. Maar een politicus moet gewoon gewend zijn om met journalisten om te gaan.
- I:** Hoe verloopt het contact eigenlijk, tussen jou en de Kamerleden en bewindspersonen?
- R:** Ja, hoe zal ik het zeggen. Ze hebben elkaar gewoon nodig. Wat zou een Kamerlid zijn zonder journalist en wat zou een journalist zijn zonder de politici? Den Haag is een informatiemarkt eigenlijk. Iedereen wil alles weten, van hoe het hier werkt. Journalisten hebben een antenne voor wat er gebeuren en journalisten ook. En ja, het is ook wel aftasten. Kijk, soms laten politici ook wel

proefballonnetjes op hoor. Dat is ook zo'n functie van Nieuwspoort. Hier kunnen politici nog wel eens hardop nadenken.

I: Je bedoelt dat ze iets kunnen zeggen zonder dat het meteen in de krant staat?

R: Ja, of het staat wel in de krant en dan zonder hun naam.

I: Dus dan wordt er gepeild wat de reacties kunnen zijn?

R: Precies. In februari had ik een gesprek met Halbe Zijlstra. Die vertelde me: 'ik zit met mijn handen in het haar. We hebben geen steun in de Eerste Kamer. Straks valt dit kabinet. Wat moeten we doen?' Ik vroeg me dus af hoe hij dat wilde doen, door een soort tussenformatie of zo. Iets dergelijks, zei hij toen. We moeten de steun van het CDA hebben, zei hij. Dus ik maak voor de week erna een stuk gebaseerd op anonieme bronnen en ook met de zin van Halbe Zijlstra. Hij wilde de zin 'tussenformatie' niet in de mond nemen. Dat moest ik maar toeschrijven aan anonieme bronnen. Maar ik had wel een fout gemaakt, door meteen Buma te bellen. Die zei meteen dat ze er niet aan mee zouden werken. Maar daardoor was de uitnodiging, de uitgestoken hand van de VVD, meteen teniet gedaan. Nu had ik meteen het negatieve antwoord van het CDA erbij. Maar goed, de gemoederen liepen hoog op want iedereen sprak wel van een mogelijke tussenformatie. Ferry Mingelen belde zelfs naar de VVD voorlichter om te vragen of dat klopte, en die voorlichter zei meteen: 'dat is een canard'. Een canard is het ergste om een verhaal te ontkennen trouwens. Toen ging Mingelen twitteren dat mijn verhaal een canard was. Dus ik bel de voorlichter en zei dat Zijlstra zelfs dat verhaal heeft goedgekeurd. Maar die voorlichter zei: 'als ik dit ga bevestigen, dan zijn de rapen gaar'.

I: Op zo'n moment kunnen voorlichters dus dwarsliggen?

R: Ja en ik kreeg een slechte naam. Al nam iedereen daarna wel het woord tussenformatie in de mond. Maar zoals ik al zei: het is geen samenzwering, het is chaostheorie. In die chaos doen voorlichters hun dingetje en daar wordt het niet altijd duidelijker op. Maar hier zitten zoveel mensen die zich verdringen rondom de bal en dat creëert een soort van hectiek. Ook door scoringsdrift hoor. Voor een weekblad is het niet de beste manier, maar voor weekbladen is het vaak een kunst om uitspraken van de minister zo aan te zetten totdat het nieuws is. Voorlichters zijn ook altijd heel erg bezig met dat de voorkomen. Ze willen alles wat nieuwswaardig is uit een interview slopen.

Maar ja, wat wil je dan dat die man nog zegt? Dat eindeloze gezeik van hoe je de woorden van een minister moet weergeven.

I: Dat gaat dus best ver?

R: Ja, ik heb wel eens een verhaal gehoord van een politicus die niks meer van zijn gesprek met een journalist herkende. Ze hebben zo in die tekst zitten knoeien. Dat gaat inderdaad veel te ver.

I: Wanneer ga je dan wel of niet mee met de voorstellen van de voorlichters?

R: Dat is moeilijk algemeen te zeggen. Maar meestal hanteer ik, als het op band staat dan is het zo. Maar als iemand zich echt vergist, dan wil ik het wel aanpassen. Anders zou ik mijn lezers ook misinformereren, ook al kan ik daar wel nieuws mee maken. In elk gesprek zit ook wel een bepaald, ja, soms duurt een interview 2,5 uur. Dat kun je niet allemaal afdrukken. Dan heb je een slaapverwekkend stuk van 20 pagina's. Je pikt er toch de highlights uit. Je wilt een persoon ook wel recht aandoen en hij is wel baas over zijn eigen woorden. Interviews worden wel heel goed voorbereid hoor. Voorlichters zijn daar ook wel heel handig voor hoor. Die gaan vooraf wel oefenen. Kijk, hier zitten wel redelijk doorgewinterde voorlichters.

I: Is er eigenlijk dus sprake van onderhandeling bij het redigeren van een tekst?

R: Nou, nee, dat ook niet echt hoor. Er is geen sprake van koehandel. Het is niet zo dat ik zeg 'ok ik mag deze uitspraak handhaven, dan zal ik over de volgende uitspraak niks zeggen.' Zo werkt het niet. Maar soms denk je wel, ok ik heb gelijk maar vooruit.

I: Ok, dat is helder.

R: Kijk, de voorlichters zijn vaak heel doorgewinterd zoals ik net al zei. Maar die categorie sterft wel uit. Er komen vaak mensen van de universiteit en dan gaan ze weer verder in het bedrijfsleven. Of ze stromen door naar de politiek, zoals Jack de Vries. Maar er komen in elk geval steeds meer voorlichters bij. Daardoor heb je ook wel journalisten die daarom een hekel hebben aan de voorlichters.

I: Kom je eigenlijk nog om de voorlichters heen?

R: Ja, het kan. Als wij echt willen doordringen tot een politicus maar de voorlichter verbindt me niet door, dan kan het wel hoor.

I: Ok, duidelijk. Een andere vraag: is het lastig om door de spintechnieken van voorlichters heen te prikken?

- R:** Nou, kijk als ik met iemand praat die allemaal spinpraatjes ophangt en ik kom er later achter dat het niet deugt, dan ben ik snel klaar met zo iemand dat snap je. Dan doe ik er geen zaken mee, dan is iemand onbetrouwbaar. En de gouden regel is natuurlijk 'één bron is geen bron'. Dat is ook zelfbescherming. Je moet niet zomaar alles geloven. Ten tweede puzzel je altijd je stukken bij elkaar. Het is een soort legpuzzel met een heleboel stukjes en ik praat met een heleboel mensen. Er zitten vast leugentjes of halve waarheden tussen. Ik zal je een anekdote vertellen. Gister was dat debat over de toeslagenfraude en de oppositie was heel opportunistisch bezig. Iedereen wist allang dat dat systeem zeer fraudegevoelig was. Dat is al jaren bekend. Pieter Omzigt van het CDA was heel erg die staatssecretaris aan het aanvallen, alsof hij persoonlijk gefraudeerd had. Maar hallo, die toeslagenwet was zo'n beetje het stokpaartje van het CDA een paar jaar geleden. Dus ik had in mijn commentaar geschreven dat de staatssecretaris kon blijven en de eerste prijs voor politiek opportunisme gaat naar Pieter Omzigt. Een uurtje later hangt meteen de voorlichter van het CDA aan de telefoon. Of hij even wat met mij mocht 'delen'. Maar ja, hij had geen argumenten. Dat toeslagensysteem was gewoon bedacht door het CDA. Dat is inherent fraudegevoelig. Ik vond dat het CDA dus een toontje lager had mogen zingen.
- I:** Dus als journalist is het niet moeilijk om door verhalen van voorlichters heen te prikken, als je zelf maar goed geïnformeerd en op de hoogte bent?
- R:** Ja, dat is zo. En het gaat ook wel heel gemoedelijk hoor. Het is niet zo dat we hier altijd met het mes op tafel zitten.
- I:** Maar waarom bellen ze dan op zo'n moment?
- R:** Vaak zijn het de politici die hiertoe opdracht geven.
- I:** Maar heeft dat dan zin?
- R:** Nou, alleen bij een feitelijke onjuistheid.
- I:** Maar met zo'n telefoontje proberen ze jou anders naar een verhaal te laten kijken?
- R:** Dat denk ik ja. Dat ze bang zijn dat het volgende week dan ook in het weekblad staat als ik op deze tour verder ga. Maar goed, die voorlichters proberen ook heel de tijd om alle geruchten uit de wereld te helpen. Daarom bellen ze ook. Ze proberen de geruchtenstroom in toom te houden. Het is een

fenomeen hoor, voorlichters. Het worden er meer. Dat heeft bedenkelijke kanten maar ook goede kanten. Je hebt goede en slechte.

I: De positieve kanten zijn dan?

R: Ja, het geven van informatie of ze zijn een bruggetje tussen de politicus en mijzelf. Politici zijn heel toegankelijk, maar soms zijn ze druk. Voor elk wissewasje bel je niet. Je kan ook aan de voorlichter vragen wat een goed moment is om te bellen. Dan zegt zo'n iemand bijvoorbeeld "op zondag gaat hij naar zijn schoonmoeder, dan kan je beter niet bellen". Of juist wel, haha. Dat soort dingen. Of voor het maken van een interview afspraak.

I: Hoe zou jij zelf de verhouding tussen journalistiek en voorlichting omschrijven?

R: Het is moeilijk in een stelling te vatten. Er zijn veel verschillende voorlichters en veel verschillende journalisten. Maar goed, voorlichters lijken een soort poortwachters soms. Ze kunnen de deur sluiten en ze kunnen de deur openen. Tegelijkertijd heeft een goede journalist altijd een goede sluiproute om die poortwachter te omzeilen. Er zijn ook voorbeelden dat het openen en sluiten van poorten heeft geleid tot enorme problemen voor de politicus. En ik vind het ook verkeerd als voorlichters politici gaan afsluiten. Het worden soms control freaks. Bij een minister kan ik het me voorstellen. Die werkt 70-80 uur per week. Als die heel de tijd telefoontjes krijgt van journalisten, dan vind ik het logisch dat ze het overlaten aan voorlichters. Bij fractievoorlichters kan ik het me ook nog voorstellen.

I: En bij de Kamerleden?

R: Ik vind bij Kamerleden met een voorlichter, ja, dat vind ik een contradictio in terminis. Dat is toch belachelijk. Maar alle fracties hebben een batterij voorlichters en die op vier tot vijf Kamerleden moeten letten.

I: De verhoudingen in aantallen is in elk geval scheef?

R: Ja, er zijn meer voorlichters dan journalisten in Den Haag. Maar volgens mij is het niet zo slecht gesteld met de parlementaire journalistiek. Je hebt altijd voorlichters gehad. En je hebt altijd een route om de voorlichter heen, ook om praktische redenen is die route beter. Ik heb nog wel een leuk voorbeeld ook. Camiel Eurlings, daar had ik een goede band mee. Daar ging ik ook wel eens mee eten. Die vertelde me dingen over het kabinet en zo. Toen belde hij me op dat er een persconferentie was en of ik daar bij wilde zijn. Het was voor mij niet heel interessant, maar ik ging toch. Toen ik daar kwam en een lege stoel

zoekt, want het was erg druk, ging ik daar zitten, kwam er een boze hooggehalte voorlichtster zeggen dat ik op haar stoel zat. Volgens mij was de persconferentie voor journalisten, maar goed. Dus toen ging ik maar, voor iedere vrouw wil ik opstaan hoor maar als je moet schrijven als journalist is een stoel met een tafeltje wel handig. Maar goed, dat geeft een beetje aan hoe belangrijk ze zichzelf maken. Ik moet er een beetje om lachen, nodig een minister je uitnodigt voor een persconferentie en de voorlichter je van je plek stuurt. Dat zij alles daar wel bewaken voor de minister.

I: Dus dat is ook een taak van de voorlichter, het fort bewaken?

R: Nou, ja, ik weet niet hoe ze hun eigen taken zien. Het ligt er ook aan wat voor soort voorlichter je bent, dan denk ik dat jouw taak is om het beleid te vertolken. Je moet uitleggen waarom je op de ene weg 130 mag rijden en de andere weg maar 80. Als je partijvoorlichter bent, moet je via de media aan jouw kiezers uitleggen waarom je als partij een bepaalde lijn volgt. Het loopt inmiddels wel in elkaar over. Want voorlichters worden meegenomen van de partij naar een ministerie of andersom. En die trend zie je wel meer. Job hoppen in het voetspoor van de politicus. Dat is eigenlijk on-Nederlands. Dan word je een beetje de man of vrouw die een politicus aan het verkopen is, maakt niet uit op welke plek.

I: Dat is niet Nederlands?

R: Nee, dat is veel meer Amerikaans.

I: Kun je dan ook zeggen dat zij meer spindoctor zijn?

R: Nou, er loopt hier nooit iemand rond met een bordje op zijn revers met als titel spindoctor. Het loopt wel altijd in elkaar over. Spindoctors zijn vaak politiek assistent. Die proberen media te beïnvloeden. Maar sommige PA's doen dat weer helemaal niet. Die regelen alleen de telefoontjes.

I: Op wat voor manier kan een PA dan proberen media te beïnvloeden?

R: Nou, hier bijvoorbeeld. In lunchzaakjes. Gewoon door te babbelen. "Ik hoor bij GroenLinks dat..." Journalisten zijn altijd op zoek naar hot information en ze zijn daarom erg geschikt als bron. Het is wel altijd gekleurd, maar als de feiten kloppen wil ik ze best wel van een spindoctor.

I: Je moet je dus altijd bewust zijn van wie vertelt mij wat en waarom?

R: Precies, waarom vertelt iemand mij dit. Ik krijg ook wel eens informatie omdat mensen mij gewoon al lang kennen. En een politicus zoekt altijd iemand om

iets naar buiten te brengen die hij vertrouwt. Je moet een goede reputatie hebben. Als je betrouwbaar bent, bewijs je jezelf daarmee een dienst. Je kunt heel snel scoren met fake primeurs. Dat is niet goed voor je reputatie. Kijk, ik maak ook wel eens fouten. Dat doet me denken aan een journalistieke truc, een Hoedenmannetje noemen ze dat. Het is al een oud voorbeeld hoor, maar zo is die term ontstaan. Hij had een interview met Annemarie Jorritsma. Zij was minister van Verkeer. Jan Hoedeman ging met haar praten, groot gesprek voor een groot verhaal in een zaterdagbijlage. Maar goed, bij zo'n interview hoorde ook een etentje en het bandje blijft doorlopen. En ze zei: "Die dienstauto's hier, die zijn toch veel te bescheiden. Wat heb ik nou aan een BMW 5 serie. De eerste de beste Amsterdamse souteneur heeft een grotere bak". Hoedeman verwerkt dat in zijn stuk, hij stuurt het naar de afdeling voorlichter. Alles ok. Wat doet Jan, die maakt juist die uitspraak over de 'hoerensloep' zoals hij dat noemde, maakt daar apart een berichtje van voor de voorpagina. "Jorritsma: Ik wil een grotere auto dan een Amsterdamse pooier". Dat noemen ze een Hoedemannetje.

I: Scoren met dingen die niet relevant zijn dus?

R: Ja, want zo trek je dingen enorm uit zijn verband. Zo had ze het toch niet bedoeld. Voorlichters zijn daar nu op bedacht. Ze vragen nu vooraf hoe iemand iets gaat aanprijzen op de voorpagina. Het is ook een bewapeningswedloop, welke trucjes gebruiken journalisten. Neem nou het Catshuisberaad, toen ze gingen praten over de bezuinigingen. Ze hadden campers gehuurd om daar voor de deur te liggen. Ze waren daar urenlang met cameraploegen. Maar goed, de politici gaan weg met de auto en met een beetje geluk draaien ze nog het raampje open, maar je krijgt niemand te spreken. Maar goed, ze hadden bedacht bij de VVD dat ze met de fiets naar het Catshuis zouden gaan. Maar wat had Frits Wester bedacht, dat hij ook een fiets zou pakken en mee zou fietsen. En proberen toch wat vragen te stellen. Ik bedoel daarmee dat er wel een kat en muis spel is van wie verzint er wat. Als voorlichters gatekeepers zijn, moet de journalist een manier verzinnen om dat te omzeilen.

I: Je moet dus als journalist kijken hoe je er omheen moet werken?

R: Ja, maar goed ik wil geen beeld schetsen van een oorlog tussen journalisten en voorlichters, maar je hebt soms wel forse ruzie.

I: Waar kan zo'n ruzie dan over gaan?

R: Nou, een keer was het bij de voorlichters van Defensie, daar ligt het sowieso wat lastiger omdat je daar te maken hebt met staatsgeheimen en militaire geheimen en zo. Als je daar iets van weet te onthullen, dan zijn ze niet blij. Ik had, dat is al langer geleden, wilde het CDA een JSF kopen en de PvdA niet. En ik had een etentje met de commandant van de luchtmacht en wat andere mensen. Net op dat moment, was er in de onderraad van de ministerraad, besproken dat ze een stap verder gingen zetten in de aankoop van de JSF. Volgens mij was dat de aankoop van twee testtoestellen. In die onderraad hadden ze besloten dat ze twee toestellen mochten kopen. We komen 's avonds bij dat etentje en de commandant van de luchtmacht was heel blij. "Wat een mooie dag is het toch vandaag", zei hij en zo. Hij wilde me graag bijpraten, dus ik dacht meteen dat het wel over de JSF zou gaan. En dat bleek ook zo te zijn, maar ik dacht 'wat moet ik met die informatie?', het was heel informeel namelijk.

I: En wat doe je dan op zo'n moment?

R: Ja, precies, wat doe je dan? Ik wil altijd wel eerlijk zijn. Ik had ook diezelfde avond naar het toilet kunnen lopen en de internetredactie kunnen bellen en dan spetterend nieuws online gehad. Niemand had dat voor de rest bevestigd dus alle kranten hadden het dan van ons moeten overschrijven. Maar hij ging er vanuit dat we het volgende week pas zouden melden. Dus dat heb ik niet gedaan. Maar de volgende dag begon het te knagen. Ik had hot information en kon er niks mee doen. Dus ik belde de voorlichter en legde uit wat ik had gehoord en dat ik zat te piekeren om daar iets mee te doen. Toen was het even stil aan de andere kant van de lijn. Dus ik vroeg of hij het even kon kortsluiten met de commandant, want die had mij dat verteld zonder enige restrictie. Maar ja, informeel etentje dus ik gooi niet alles meteen op straat. Maar die commandant zei 'dat heb ik inderdaad verteld dus prima'. Ik denk dat hij dacht dat als het naar buiten kwam, de PvdA in elk geval niet meer terug kon. Dus hij vroeg wanneer ik het online zou zetten, dus ik zei morgenvroeg om 11 uur. Dan is de ministerraad bezig, dan weet ik zeker dat het rond is. Het nieuws sloeg in als een bom. Toen belde weer een andere voorlichter van Defensie, want die wist niet wie mijn bron was. Defensie heeft voor elke afdeling van de krijgsmacht ook een eigen voorlichter en het ministerie

daarnaast ook. Dus die voorlichter belt me op en zegt 'ik ben verschrikkelijk boos op jou!'. Hoe ik dit had kunnen onthullen terwijl er nog niks rond was en zo. Hij zei dat ik maar wat riep. Hij wilde mijn bron weten, maar die gaf ik natuurlijk niet. Ik kreeg toen te horen dat ik nooit meer een interview zou krijgen en zo. Maar goed, dan drink je daarna een biertje en dan is het weer goed.

I: Het kan dus wel hoog oplopen?

R: Ja, politiek is soms heel heftig. En een voorlichter zit soms ook tussen twee vuren. Je mobiliseert als journalist ook de tegengeluiden bij bepaalde besluiten natuurlijk. Maar laatst had ik ook zo iets. De minister van Defensie is nu een toekomstvisie aan het schrijven, ook over de JSF. Wat soort leger we willen en of we een JSF willen, dat is lastig in een tijd waar moet worden bezuinigd. Ik had inzage in dat concept-document, waarin stond dat we de JSF gingen kopen in een substantieel aantal, 50 of 60 toestellen. Dat had ik onthuld, met die titel van het document. De webredactie had ook al een aankeilertje gemaakt op de website over dat onderwerp. En wat Kamerleden hebben, die hebben zich op Google geabonneerd dat wanneer er iets over een bepaald onderwerp op internet verschijnt, ze dat in hun mailbox krijgen. Bijvoorbeeld alles over de JSF. Er was een Kamervergadering over Defensie, ik was er helaas niet bij, maar toen gingen al die telefoontjes ineens rinkelen. Zij gingen de minister er meteen vragen over stellen natuurlijk. Die ging dat ontkennen. Het was wel duidelijk dat er gelekt was. Dus ik bel de voorlichter dat het raar was dat ze het ging ontkennen, omdat mijn document echt was. Als ze haar eigen ambtenaren niet in de hand heeft dan kan ik daar niks aan doen. Maar goed, die voorlichter zei dat er expres gelekt was vanuit de VVD-hoek. Ik weet niet of dat klopt hoor. Maar die Kamerleden namen ook geen genoeg met de ontkenning, omdat mijn bronnen wel heel hard waren ook. Toen wilden ze binnen 24 uur van de minister een reactie op mijn artikel. Die Kamerbrief kwam er, en toen zeiden ze dat het een voorlopige versie was. Dat had ik ook beweerd in het artikel, overigens. Later belde de minister mij op, want ik was best boos dat ze het een canard had genoemd. Maar daarna was het ook wel weer goed hoor. Wie ben ik om een minister de les te lezen ook. Maar wij waren niet blij, want ik had mijn werk goed gedaan en het werd wel neergesabeld. Terwijl het feiten zijn. Ik was wel blij dat ze het in de brief aan

de Kamer de waarheid zei. Maar dat soort belevissen hebben we hier allemaal. Dus als je ooit parlementair journalist wordt...

I: Ja, ik krijg op deze manier wel een aardig voorproefje!

R: Ik weet niet wat andere collega's jou vertellen hoor...

I: Nou, ik moet zeggen dat ik veel dezelfde soort verhalen hoor. Dat is wel fijn, want dan weet ik dat wat ik onderzocht heb, wel een afspiegeling is van hoe het er hier werkelijk aan toe gaat.

R: Ja, veel mensen vinden het toch boeiend. Hoe journalisten werken. Want in feite is het een machtig instituut. Als we allemaal een minister aanvallen is hij binnen de kortste keren verdwenen. Niet dat dat zo wordt afgesproken, maar als je kijkt naar hoe dat bij Frans Weekers is gegaan... Journalistiek is dus wel machtig. Maar het is not done om je keukengeheimen te onthullen. Een journalist geeft zijn lezers informatie, maar hij zegt er nooit bij hoe hij daar aan komt. Als je in een restaurant gaat eten krijg je de menukaart, maar niet een receptenboek. En dat is wat journalisten doen. Je moet wel uitleg geven hoe het werkt, vind ik. Ik heb ook wel vaker interviews als dit, want er studeren wel meer mensen af op dit soort onderwerpen. Een van de aardige kanten van de journalistiek is ook, dat een beginnend journalist kan profiteren van collega's die al langer in het vak zitten. Toen ik op mijn 21^e journalist werd was ik ook heel blij dat er oude grijze mannen waren om mij op weg te helpen. Een beetje het gilden systeem. Je komt binnen als gezelschap en je groeit verder in de rol van meester, om zo maar te zeggen. Als er journalisten vanuit de binnenlandredactie komen, dan worden die ook uitvoerig ingewerkt. Ik vind het ook leuk om te zorgen voor aanwas van jonge journalisten.

I: Waar komt die interesse vandaan?

R: Nou, je kan het beste leren uit de praktijk. En er zijn bepaalde dingen die je niet leert. Daar loop ik zelf ook nog tegenaan. Vragen wat je als journalist kunt maken en wat niet. Wat fair en eerlijk is.

I: Om over iets of iemand te schrijven?

R: Ja, inderdaad.

I: Hoe maak je zo'n afweging dan?

R: Door te overleggen met een chef of hoofdredacteur. Daar moet ik natuurlijk nog een voorbeeld bij geven. Eens denken... Nou bijvoorbeeld over Jack de Vries. Die had toen een relatie met zijn vriendin. Ik wist dat toen niet. Ik zou

het wel onthuld hebben, als ik het geweten had. Maar later heb ik er nog een groot verhaal over gemaakt. Een van die dingen die daar in stond is dat Jack dus een relatie had met een majoor van de luchtmacht als zijn persoonlijke assistente. En dat was mijn argument om het te onthullen. Ik respecteer het privéleven van elke politicus. Maar als iemand een relatie heeft en dat zijn functie raakt, dan moet je dat onthullen. De regel bij Defensie was dat je op de werkvloer geen relatie hebt. Als twee mensen in één peloton verliefd worden op elkaar, dan vertroebelt dat de relatie en dan worden ze uit elkaar gehaald. Stel je voor, op een fregat van de marine of zo. Maar Jack had dus met zijn persoonlijke assistente een relatie. Hij deed dat dus wel. Ik hoorde later dat zij in Afghanistan zelfs in dezelfde container, een bomvrije container, hadden geslapen. Elke militair wist daar dat je niks met elkaar moest beginnen, want dan werden ze meteen naar huis gestuurd. Maar Jack lag daar met zijn vriendinnetje in een en dezelfde bomvrije container. En hij was nota bene verantwoordelijk voor het personeelsbeleid. Als je dat als journalist zou verzwijgen, dan vind ik het fout. Want dan zou ik het verhullen.

I: Als het elke andere juffrouw was geweest, dan had je het dus niet onthuld?

R: Ja precies. Behalve als het echt illegaal zou zijn, een vijftienjarige oppas of zo. Maar het was nog erger. Want die vriend van dat meisje zat als helikopterpiloot in Afghanistan. Dat is nog erger, want Jack was als staatssecretaris ook verantwoordelijk voor het personeelsbeleid. Maar moet je dit wel of niet op schrijven? In dit geval wel, vind ik. Er zijn ook wel dingen die ik niet meld hoor. Ik bedoel, ik ben niet zo'n aasgier die altijd maar wil scoren. Dat is ook niet goed hoor.

I: Omdat je dan mensen dan tegen je in het harnas jaagt?

R: Nou, daar hoef je eigenlijk niet bang voor te zijn. Ik ben liever gevreesd dan geliefd hier in Den Haag. Heb liever niet dat ze denken dat ik altijd poeslief voor ze ben. Dat moet je ook niet hebben, dan heb je het verkeerde imago. Dan zal ik echt 's nachts gillend wakker worden. Dan nemen ze je niet meer serieus

I: Ok, dat is helder. Ik geloof dat ik door mijn vragen heen ben. Bedankt voor je tijd

R: Graag gedaan hoor!

